

OAMENI ȘI LOCURI

Nicolae Fildan

**Despre tranziție,
la un moment
aniversar**

Editura AGIR

Nicolae Fildan

DESPRE TRANZIȚIE, LA UN MOMENT ANIVERSAR

De la o abordare autobiografică la una generală

Ediția a treia

*Dedic această carte **nepoților mei**
Maria-Christina și Matei-Alexandru*

Nicolae FILDAN

DESPRE TRANZIȚIE, LA UN MOMENT ANIVERSAR

De la o abordare autobiografică
la una generală

Ediția a III-a

Seria „OAMENI ȘI LOCURI”

Editura AGIR
București, 2023

ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMANIA (AGIR)

Copyright © Editura AGIR și autorul, 2022

Toate drepturile asupra acestei ediții
sunt rezervate Editurii AGIR și autorului.

Editura AGIR este recunoscută de CNCSIS

Editura AGIR:

Calea Victoriei nr. 118, sector 1, 010093, București, România

Tel./Fax 04021.3168992

E-mail: editura@agir.ro

www.edituraagir.ro

Difuzare: librăria AGIR

Tel. 04021.3194945

E-mail: libraria@agir.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FILDAN, NICOLAE

DESPRE TRANZIȚIE, LA UN MOMENT ANIVERSAR

De la o abordare autobiografică la una generală /Nicolae FILDAN. –
București: Editura AGIR, 2022

Conține bibliografie

ISBN: 978-973-720-891-0

33

Îngrijire editorială: ing. Dan BOGDAN

Coperta: Mihai GĂZDARU

Bun de tipar: 27.01.2023

ISBN: 978-973-720-891-0

*„Viața e plăcută. Moartea e liniștită.
Tranziția este problematică.”*

Isaac Asimov

*„Fericirea este sensul și scopul vieții noastre,
singura menire și finalitate a existenței”*

Aristotel

*„Mileniul trei va fi spiritual, sau nu va fi deloc”.
(O compilare după : „Secolul XXI va fi religios,
sau nu va fi deloc” - **Malraux**)*

CÂTEVA RECOMANDĂRI ȘI APRECIERI

„Recomand cu încredere această carte deoarece supune dezbaterii; atât probleme urgente, importante și de interes general; cât și soluții pertinente pentru rezolvarea lor.

În această a treia ediție autorul a realizat o combinație reușită între o abordare autobiografică (prima parte) și una generală (partea a doua). Dacă ești interesat doar de o poveste autobiografică te poți opri la prima parte.

Dacă nu, vei putea continua cu partea a doua în care, pornind de la analiza contextului internațional și bazându-se pe studierea unei bogate bibliografii, supune atenției noastre o concluzie alarmantă: „omenirea a ajuns într-un moment crucial care poate deveni unul critic (dispariția omenirii)” și o propunere de soluție salvatoare. Soluția salvatoare constă în realizarea unei tranziții la o nouă etapă (etapa spirituală) în evoluția omenirii. Modul de abordare a acestei soluții complexe scoate în evidență buna pregătire și experiența acumulată în domeniul inginerie (și nu numai) de către autor. Abordarea holistică și transdisciplinară a soluției salvatoare este una de tip sistem integrat, asigurând integrarea atât la nivelul componentelor cât și la nivelul sistemului.

Câteva exemplificări. Stabilirea a trei niveluri (componentele de bază): la nivel global (tranziția de la o percepție materialistă asupra vieții la una spirituală), la nivel de societate (tranziția la societatea înțelepciunii) și la nivel individual (tranziția la trezirea și dezvoltarea spirituală). Stabilirea unui scop unic și universal la nivel de sistem și de componente (obținerea stării de bine și de fericire). Stabilirea unor obiective și activități specifice la nivel de componente și complementare la nivel de sistem. Reprezentarea grafică a evoluției omenirii etc.

Sunt câteva argumente care, sper, să vă motiveze în studierea acestei cărți pe care AGIR-ul și autorul s-au străduit să o pună la dispoziția dumneavoastră gratuit (în format electronic) și contra cost în format tipărit.”

Mihai Mihăiță - doctor inginer; Eur Ing.; profesor asociat la Universitatea „Politehnica” București - Facultatea de Transporturi; profesor onorific Universitatea Politehnica Timișoara; președinte al Academiei de Științe Tehnice din România; membru în Comitetul executiv al Federației Mondiale a Organizațiilor Inginerești; președinte al Asociației Generale a Inginerilor din România. A publicat în reviste de specialitate din țară și străinătate peste 90 de lucrări științifice și peste 70 de

lucrări cu caracter de analiză retrospectivă, istoria tehnicii, orientare, perspectivă și atitudine.

„În aceste aprecieri, voi porni de la faptul că am prezentat un punct de vedere în detaliu cu ocazia tipăririi primei ediții (punct de vedere reprodus în ANEXA C).

Divizarea cărții în două părți, pentru a asigura o abordare mai coerentă atât a componentei autobiografice cât și a componentei generale, este una aparentă, fără a diminua avantajele unei abordări integrate. Abordarea tranziției de la maturitate la eternitate, de exemplu, a fost reluată ținând cont de experiența acumulată în abordarea tranziției la nivel general. Abordarea tranziției la nivel individual se bazează și pe un context concret, detaliat în abordarea autobiografică.

Mi-a plăcut faptul că există un fir logic (roșu sau alb sau cum îl percepe fiecare), care pornește de la descrierea contextului actual și se continuă cu selectarea previziunii celei mai realiste și cu definirea unei soluții salvatoare, particularizată la nivel de societate și la nivel individual. Acest fir roșu este fixat cu ajutorul a trei motto-uri reprezentative.

În prima ediție a cărții m-a fascinat, în mod deosebit, soluția STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), un nou model pentru un sistem educațional universal, focusat pe creativitate și inovare. În ediția a treia au apărut alte câteva soluții surprinzătoare. Un model pentru un nou tip de om – modelul ZORBA BUDDHA – propus de OSHO, model care reușește să combine fericirea efemeră bazată pe plăcere cu o fericire permanentă bazată pe spiritualitate. În noul tip de economie (economia fericirii), FERICIREA VA DEVENI MONEDA SUPREMĂ! Tranziția de la percepția materialistă asupra vieții la o percepție spirituală a fericirii este soluția pentru salvarea omenirii de la autodistrugere. Sunt doar câteva din multele exemple din lista de propuneri de soluții optimiste în acest context tulbure în care trăim.

Recomandarea mea este să citiți această carte. Sunt sigur că o să vă placă.”

Dan Norea, *fost inginer, fost profesor, fost cercetător, fost manager, azi scriitor pensionar.*

“Evoluția ca om a autorului acestei cărți, a devenit o metaforă în provocarea aflării sensului vieții!

Tranziția este miezul subiectului acestei cărți și dorința autorului de a rămâne cu ceva, acel ceva care înseamnă recomandări despre evoluția umană, despre familie, sănătate, profesionalism și renunțări.

Această carte mai trebuie apreciată și pentru acuratețea prezentării evenimentelor cu documente probatorii dar și pentru că puțini oameni își pun sufletul “pe

tavă” cu curajul de a spune adevărul despre ei. În această ipostază l-am cunoscut pe autor, atât la Constanța, la Bursa de Mărfuri, cât și atunci când împreună am pus piciorul pe pământul American și-am vizitat bursele din New York, Chicago și alte instituții ale pieței de capital din Washington.

Ca specialist în peste 20 de proiecte tip grant ale USAID (Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională), implementate cu succes în România, inclusiv cel de piață de capital cu o valoare record pentru anii în care s-a derulat, sunt onorat că în delegația din SUA l-am cooptat și pe autorul acestei cărți impresionante pentru mărturisiri, realizări și opinii despre viață, împliniri și nemărginirea aspirațiilor.”

Dan Anghel, *Profesor Universitar Asociat la ASEBUSS (Institutul de Administrare a Afacerilor din București); PhD; EMBA; MSc ; Autor al cursului postuniversitar de management al schimbării „Programul de îmbunătățire a performanței pentru companii” acreditat de Ministerul Educației în 2012; Autor a două brevete de invenție (pompe de înaltă presiune); Autor și coautor a peste 50 de articole pentru conferințe internaționale, cursuri academice și proiecte complexe în diverse domenii (privatizare, piețe de capital, inginerie, agricultură, consultanță în management și fonduri structurale UE).*

CUVÂNT ÎNAINTE

Prima ediție a cărții „Despre tranziție, la un moment aniversar” a apărut în 2019, când am împlinit 70 de ani. În timp ce lucram la acea ediție, am descoperit citatul: „**Viața e plăcută. Moartea e liniștită. Tranziția este problematică**” (ISAAC ASIMOV), citat care-mi explică și mie de ce cartea s-a axat pe o abordare despre tranziție, viață și moarte. În timp ce lucram la ediția a doua am reluat și aprofundat citatul: „**Fericirea este sensul și scopul vieții noastre, singura menire și finalitate a existenței**” (Aristotel), citat care a devenit al doilea motto la cea de a doua ediție care a apărut în anul 2021. Pornind de la acest citat am ajuns la concluzia că tranziția de la maturitate la eternitate nu va mai fi una problematică, dacă scopul tranziției va fi **obținerea stării de bine și de fericire. În 2022 am luat decizia să realizez ediția a treia din mai multe motive.** Voiam să vin cu actualizări, îmbunătățiri și cu dezvoltări. Apoi, după terminarea primei variante a ediției a treia, la sugestia unor prieteni, am hotărât să restructurez cartea. Am rearanjat capitolele și subcapitolele în două părți distincte. **În prima parte mă focusez pe o abordare autobiografică iar în partea a doua pe integrarea ei într-o abordare generală.**

Mi-am dorit ca această ediție a treia să apară la finalul anului 2022 datorită faptului că în 2022 s-au împlinit **25 ani** de la înființarea Sucursalei AGIR din Constanța și **50 de ani** de la terminarea facultății iar la începutul anului 2023 se împlinesc **50 de ani de la căsătorie.**

În plus, apariția unor evenimente deosebite la nivel mondial (pandemia COVID-19, războiul ruso-ucrainean, tot felul de crize etc.) m-au convins. Aceste crize au condus la tot felul de previziuni pesimiste. Cea mai pesimistă și mai alarmantă se referă la dispariția omenirii. Ce ar trebui făcut? În urma analizei realizate, am selectat soluția care mi s-a părut cea mai importantă: tranziția de la o percepție materialistă asupra vieții la una spirituală. În consecință, al treilea motto la care am apelat a fost: „**Mileniul trei va fi spiritual, sau nu va mai fi deloc**” – o compilare după: „Secolul 21 va fi unul religios sau nu va mai fi deloc”, Andre Malraux. Acest motto, vine și precizează faptul că în acest moment crucial, pentru a evita transformarea lui într-un moment critic, avem o singură soluție: tranziția spre o nouă etapă în evoluția omenirii – etapa spirituală.

Pe scurt, **în prima parte a cărții, am detaliat tranziția mea de la copilărie la maturitate (capitolul 1) și tranziția de la maturitate la eternitate (capitolul 2). Abordarea este una de tip autobiografică. Capitolul 1 cuprinde: instruirea și formarea profesională (școala primară, gimnaziu, liceu, facultate, specializări postuniversitare etc.); evoluția profesională; locurile și personalitățile care mi-au marcat viața;**

organizațiile în care am lucrat; o scurtă evaluare a evoluției mele la nivel de familie și de societate. Apoi, am dezvoltat o propunere privind **abordarea tranziției de la maturitate la eternitate** (capitolul 2): definirea contextului actual (la nivel personal și local) și a scopului urmărit; stabilirea obiectivelor și a activităților de bază, necesare pentru atingerea scopului; *stabilirea unui set de reguli care, prin aplicarea lor, ar trebui să mă ajute la schimbarea stilului și a modului de viață, astfel încât să pot atinge scopul propus (obținerea stării de bine și de fericire)*. Focusarea va fi pe îmbunătățirea stării de sănătate și pe trezirea și dezvoltarea spirituală bazată pe **o schiță de Program-cadru propriu**. Această propunere de abordare a fost **reluată și detaliată în partea a doua a cărții** prin propunerea unui nou Program-cadru propriu, mai detaliat și cu un nivel mai ridicat de aplicare (prin tranziția de la o abordare la nivel personal la o abordare pe trei niveluri: global, de societate și individual).

Partea a doua, începe cu detalierea abordării tranziției la nivel global (capitolul 3), care are, la rândul ei, trei părți importante: **prezentarea pe scurt a contextului actual și a istoriei evoluției omenirii**; **prezentarea generală a soluției** propuse și **definirea scopului general/universal**, urmărit prin realizarea tranzițiilor: obținerea stării de bine și de fericire.

Apoi, în continuare prezintă **abordarea tranziției la nivel de societate (capitolul 4)**. Focusarea se face pe: abordarea **creării unui nou context social-economic-politic**; **prezentarea tranziției la societatea înțelepciunii** și se încheie cu un punct de vedere referitor la abordarea unui **PROIECT DE TARĂ** (particularizat pentru România) care, prin aplicarea lui, ar trebui să asigure atingerea scopului tranziției.

La finalul părții a doua **detalez abordarea tranziției la nivel individual (capitolul 5)**. Mi-am propus să fac o detaliere a **definirii a scopului la nivel individual**, să **prezint principalele căi** care pot să faciliteze atingerea scopului tranziției la nivel individual. Am încercat o sincronizare între componenta practică, prezentată în prima parte, și cea teoretică, prezentată în partea a doua, prin propunerile prezentate în **Programul - Cadru propriu**. M-am străduit să asigur și un anumit grad de libertate pentru a putea fi adaptat și la alte cerințe (exemplu: realizarea unei variante la nivelul familiei).. Activitățile au fost selectate urmărind atingerea scopului și a obiectivelor prestabilite inițial prin abordarea teoretică.

O concluzie finală. Această carte m-a ajutat să devin un **facilitator** pentru mine, pentru nepoți și pentru alții. Pentru toți cei care doresc să se implice, direct sau indirect, în realizarea tranziției spre trezirea și dezvoltarea spirituală și în realizarea tranziției de la o percepție materialistă asupra vieții la una spirituală, acceptând **ca scop universal: obținerea stării de bine și de fericire**. Privită din această perspectivă, cartea este **o dare de seamă și o spovedanie generală necesare pentru realizarea unui ghid pentru îndreptare (schimbare)**, ghid concretizat printr-o propunere de abordare a unui **Program - Cadru Propriu**. După punerea în aplicare a Programului - Cadru Propriu au început să apară primele rezultate pozitive. Aceste rezultate

mă stimulează și mă determină să fac o îmbunătățire continuă a programului pentru a deveni, în cât mai scurt timp, un **facilitator cucernic**, focusat pe obținerea unei fericiri complete (de tip spiritual) ținând cont și de modelul ZORBA BUDDHA propus de OSHO.

DOAMNE AJUTĂ! NAMASTE! SUCCES!....

În continuare, doresc să mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat, făcând posibilă scrierea și apariția acestei ediții a cărții.

Mulțumiri

Mulțumesc, în mod special, Domnului **Mihai Mihăiță**, Președinte AGIR, pentru sprijinul (direct sau indirect) acordat și pentru lunga și bogată colaborare (25 de ani) în cadrul AGIR-ului.

Mulțumiri domnului **Dan Bogdan** și colegilor de la EDITURA AGIR pentru că au **făcut** posibilă publicarea acestei ediții, care ajunge acum la dumneavoastră, cititorii ei.

Mulțumesc mult doamnelor: **Aurora Lazu, Gloria Precup și Mariana Țuțuianu**. Prin observațiile și propunerile făcute, m-au ajutat să aduc cartea la forma finală.

Reiau mulțumirile adresate domnului **Dan Norea** și echipei publicației **“UNIVERS INGINERESC”** pentru aprecierile transmise cu ocazia publicării primei ediții (reproduse în ANEXA C), aprecieri care m-au motivat să vin cu dezvoltări și îmbunătățiri în edițiile care au urmat.

Adresez mulțumiri **tuturor prietenilor și foștilor colegi**, cu care am colaborat în realizarea de proiecte și de evenimente care ne-au făcut să ne simțim bine împreună, nominalizați sau nu în această ediție a cărții.

Vreau, în final, dar nu în ultimul rând, să-i mulțumesc din suflet **familiei din care fac parte și în mod special Corneliei**, soția mea, care a fost și este lângă mine mereu. M-am consultat cu ea tot timpul. Este cel mai exigent critic al meu, dar care mă ajută, întotdeauna, să ies din impas.

Nicolae Fildan

CUPRINS

CÂTEVA RECOMANDĂRI ȘI APRECIERI	7
CUVÂNT ÎNAINTE	10
<i>Partea întâi</i> O ABORDARE AUTOBIOGRAFICĂ	19
<i>Capitolul 1.</i> TRANZIȚIA DE LA COPILĂRIE LA MATURITATE. O EVALUARE ȘI CÂTEVA CONCLUZII	19
1.1. INTRODUCERE.....	19
1.2. SATUL NATAL BORȘA – BIHOR (1949-PREZENT)	19
1.2.1. Introducere	19
1.2.2. Etapa comunistă și postcomunistă.....	20
1.2.3. Mama la 89 de ani. O aniversare deosebită	28
1.3. LICEUL „EMANUIL GOJDU” ORADEA (1963-1967).....	30
1.4. UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ TIMIȘOARA (1967- 1972).....	34
1.4.1. Despre pregătirea profesională	34
1.4.2. Activități extra curriculare	36
1.4.3. Câteva întâlniri post universitare	39
1.5. FAMILIA (1973 – PREZENT)	43
1.5.1. O scurtă istorie a etapelor parcurse	43
1.5.2. Un „Colț de Rai”. Despre descoperirea frumuseții și a fericirii.....	46
1.5.3. Primii pași prin EUROPA	54
1.5.4. Câteva excursii deosebite în ROMANIA.....	55
1.5.5. O „Gură de Rai” – UK	65
1.5.6. Răsăritul/apusul de soare	83
1.5.7. În loc de concluzii.....	86
1.6. CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC CONSTANȚA ȘI TOTALDATA (1973 – 1994).....	86
1.6.1 Inginer de sistem	86
1.6.2 Șef de atelier/secție exploatare.....	88
1.6.3. Director general.....	95

1.7. BURSA MARITIMĂ ȘI DE MĂRFURI CONSTANȚA – BMMC (1994-2002).....	97
1.7.1. Perioada de startare	97
1.7.2. Dezvoltarea de proiecte	102
1.7.3. Renunțarea la implementarea piețelor competitive reglementate – desființarea bursei	106
1.8. SIVECO ROMÂNIA (2003-2014)	107
1.8.1. Perioada de pregătire în domeniul vânzărilor	107
1.8.2. Prezentarea pe scurt a principalelor proiecte	109
1.9. ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA (AGIR) SUCURSALA CONSTANȚA (1997 – prezent)	112
1.9.1. Despre înființarea și startarea asociației	112
1.9.2. Primele activități și evenimente reprezentative	115
1.9.3. Perioada de dezvoltare puternică	116
1.9.4. La aniversarea a 20 de ani	119
1.9.5. Pregătirea pentru o restructurare de fond.....	125
1.9.6. La aniversarea a 25 de ani. Predarea ștafetei mai tinerei generații	126
1.10. De la tinerețe până la bătrânețe	130
<i>Capitolul 2. TRANZIȚIA DE LA MATURITATE LA ETERNITATE. PROPUNERI.....</i>	132
2.1. DESPRE MODUL DE ABORDARE A ACESTEI TRANZIȚII. CÂTEVA PRECIZĂRI GENERALE	132
2.2. ETAPELE ACESTEI TRANZIȚII.....	133
2.3. ÎMBUNĂTĂȚIREA STĂRII DE SĂNĂTATE	136
2.3.1. Câteva considerații generale și propuneri privind îmbunătățirea sistemului de sănătate	136
2.3.2. O scurtă prezentare a evoluției bolilor și a soluțiilor de vindecare aplicate	138
2.3.3. Despre principalele cauze ale bolilor.....	143
2.4. STABILIREA UNUI SET MINIM DE REGULI	144
2.4.1. La nivel individual	144
2.4.2 La nivel de familie	146
2.5. REALIZAREA ȘI APLICAREA UNUI PROGRAM - CADRU PROPRIU	148

<i>Partea a doua. O ABORDARE GENERALĂ</i>	151
<i>Capitolul 3. TRANZIȚIA LA NIVEL GLOBAL. (TRANZIȚIA DE LA O PERCEPȚIE MATERIALISTĂ ASUPRA VIEȚII LA UNA SPIRITUALĂ)</i>	151
3.1. INTRODUCERE.....	151
3.1.1. Câteva definiții.....	151
3.1.2. Câteva cuvinte despre etapele parcurse	154
3.2. CONTEXTUL ACTUAL. CÂTEVA PUNCTE DE VEDERE ȘI PREVIZIUNI	155
3.2.1. ALVIN TOFFLER	155
3.2.2. YUVAL NOAH HARARI	156
3.2.3. KLAUS SCHWAB	157
3.2.4. Alte puncte de vedere și câteva concluzii	159
3.3. O SCURTĂ SINTEZĂ A EVOLUȚIEI OMENIRII, CU FOCUSAREA PE CÂTEVA PREVIZIUNI OPTIMISTE	161
3.4. PREZENTAREA GENERALĂ A SOLUȚIEI PROPUSE PENTRU ABORDAREA TRANZIȚIEI	164
3.5. OBȚINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE. SCOPUL UNIVERSAL AL VIEȚUIRII ȘI AL VIEȚII	166
3.5.1. Despre stadiul actual	168
3.5.2. Identificarea unor noi soluții	169
<i>Capitolul 4. TRANZIȚIA LA NIVEL DE SOCIETATE (TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII)</i>	171
4.1. CREAREA UNUI NOU CONTEXT SOCIAL - ECONOMIC - POLITIC	171
4.1.1. Introducere	171
4.1.2. Abordarea noului context.....	171
4.2. TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII	174
4.2.1. Introducere	174
4.2.2. Câteva modele teoretice și practice	175
4.2.3. Despre abordarea tranziției la societatea înțelepciunii.....	177
4.3. DESPRE ABORDAREA UNUI PROIECT DE ȚARĂ	181
<i>Capitolul 5. TRANZIȚIA LA NIVEL INDIVIDUAL (TRANZIȚIA LA TREZIREA ȘI DEZVOLTAREA SPIRITUALĂ)</i>	184
5.1. DESPRE MODUL DE ABORDARE.....	184

5.2. OBȚINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE LA NIVEL INDIVIDUAL.	
SCOPUL TRANZIȚIEI.....	187
5.2.1. Definirea scopului.....	187
5.2.2. Atingerea scopului. Un scurt istoric și câteva propuneri.....	190
5.3. CÂTEVA CĂI PENTRU OBȚINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE	
LA NIVEL INDIVIDUAL.....	192
5.3.1. Calea fericirii	193
5.3.2. Calea mântuirii.....	198
5.3.3. Alte căi	202
5.3.4. O concluzie finală și două precizări	214
5.4. ABORDAREA UNUI PROGRAM - CADRU PROPRIU.....	216
5.4.1. Modul de abordare.....	216
5.4.2. Componentele programului	219
5.4.3. Detaliere activități principale	222
5.4.4. Analiza stadiului actual. Câteva precizări și câteva concluzii.....	227
<i>Anexa A. LUCRĂRI, ARTICOLE ȘI INTERVIURI DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA</i>	
<i> CUNOAȘTERII ȘI A ÎNȚELEPCIUNII ȘI DESPRE ALTE TEME</i>	
<i> COMPLEMENTARE.....</i>	<i>233</i>
A.1. INTRODUCERE	233
A.2. QUO VADIS?	234
A.3. TRANZIȚIA SPRE SOCIETATEA CUNOAȘTERII. PUNCTE DE VEDERE	
ȘI PROPUNERI DE ABORDARE.....	237
Bibliografie.....	248
A.4. <i>STEAM</i> (SCIENCE TECHNOLOGY ENGINEERING ARTS AND MATHEMATICS),	
O NOUĂ ABORDARE ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL ÎN SOCIETATEA	
CUNOAȘTERII	249
Bibliografie.....	255
A.5. RESTRUCTURAREA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL. PUNCTE DE VEDERE ȘI	
PROPUNERI.....	256
A.6. INOVAREA ȘI CREATIVITATEA. PROPUNERI PRIVIND ABORDAREA LOR	
ÎN TRANZIȚIA LA SOCIETATEA CUNOAȘTERII.....	263
Bibliografie.....	270

A.7. DESPRE CREATIVITATE ȘI INOVARE. CÂTEVA PREZENTĂRI CONCRETE DIN DOMENIUL INGINERIEI DE SISTEM (IT)	271
Bibliografie.....	279
A.8. CREATIVITATE, INOVARE, PERFORMANȚĂ. INTERVIU CU PROFESORUL ION BĂRARU	279
A.9. DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII ȘI LA INTELIGENȚA SPIRITUALĂ	283
Bibliografie.....	289
A.10. ABORDAREA UNUI NOU PROIECT DE ȚARĂ. UN PUNCT DE VEDERE ȘI PROPUNERI.....	290
Bibliografie.....	299
<i>Anexa B. TRANZIȚIA DE LA ELEV LA PENSIONAR – ÎN CÂTEVA IMAGINI</i>	<i>300</i>
<i>Anexa C. APRECIERI ȘI FELICITĂRI referitoare la apariția primei ediții a cărții și la împlirea a 70 de ani</i>	<i>302</i>
<i>1) „DESPRE TRANZIȚIE, LA UN MOMENT ANIVERSAR”</i>	<i>302</i>
<i>2) „INGINERUL NICOLAE FILDAN, LA A 70-A ANIVERSARE”</i>	<i>304</i>

Partea întâi

O ABORDARE AUTOBIOGRAFICĂ

Capitolul 1

TRANZIȚIA DE LA COPILĂRIE LA MATURITATE. O EVALUARE ȘI CÂTEVA CONCLUZII

1.1. INTRODUCERE

Am dedicat o mare parte din acest capitol unei prezentări autobiografice, insistând pe câteva repere importante precum: familia, satul natal, școlile absolvite, organizațiile în care am lucrat. Am insistat și pe câteva detalieri referitoare la realizările mai importante, la personalitățile și locurile care mi-au marcat evoluția, fără a ignora abordările greșite.

Am adăugat, la sfârșitul capitolului, un subcapitol în care fac o scurtă evaluare a modului în care am parcurs tranziția de la copilărie la maturitate, necesară, în primul rând, pentru pregătirea abordării următoarei tranziții.

1.2. SATUL NATAL BORȘA – BIHOR (1949-PREZENT)

„Veșnicia s-a născut la sat”

Lucian Blaga

1.2.1. Introducere

M-am născut la 15 iulie **1949** în **satul BORȘA** (Comuna Săcădat, județul BIHOR), un sat mic, format din aproximativ 150 de case, unde am avut domiciliul până la căsătorie (**1973**), după care m-am mutat la Constanța.

Conform informațiilor de pe internet, satul Borșa apare atestat documentar sub denumirea de Terra Borok (1249).

Iar numele Fildan provine din numele toponimic Fildul (Transilvania) plus sufixul – an. Acest nume poate fi găsit în următoarele județe: Bihor (83), Arad (30), Timiș (15), Cluj (9), Sălaj (8), Sibiu (8), Constanța (7), București (5), Bistrița-Năsăud (2), Caras-Severin (1), Satu Mare (1), Mehedinți (1), Prahova (1). Țările în care numele Fildan este prezent, sunt: România (171), UK (5), USA (4), Suedia (3), France (2), Austria (2), Republica Cehă (2)” – (<http://namespedia.com/nume-romanesti/ce-inseamna/Fildan>).

Satul Borșa

Casa părintească (2018)

1.2.2. Etapa comunistă și postcomunistă

Ca să pot defini mai clar contextul în care m-am născut, mă voi referi, în continuare, la trei etape importante:

- înainte de colectivizare (din anul 1949 până în anul 1962);
- în timpul colectivizării (din anul 1962 până în anul 1989);
- după colectivizare (din anul 1989 până în prezent).

În prima etapă (înainte de colectivizare), oamenii trăiau în armonie și în echilibru, atât în relația inter-umană, cât și în cea cu natura. Era ceva măreț și frumos. Îi unea credința în DUMNEZEU, respectul față de proprietatea privată, față de munca cinstită etc. Excepțiile erau nesemnificative. Chiar dacă atunci comuniștii i-au supus la chinuri groaznice (impozite foarte mari, cei mai bogați erau trimiși la muncă la canal sau hărțuiți și batjocoriți etc.) au rezistat și nu au acceptat colectivizarea până în anul 1962, când, practic, au fost siliți (era termenul limită stabilit de partidul comunist pentru raportarea finalizării procesului de colectivizare).

În etapa a doua, după ce li s-a confiscat toată averea, mulți dintre săteni s-au adaptat și s-au integrat, mai mult sau mai puțin, în noul sistem. Marea majoritate a țăranilor au plecat la muncă la oraș. Făceau naveta, zilnică, la ORADEA cu trenul, gara fiind situată la 4 km.

O parte dintre consăteni și-au pierdut credința și demnitatea și au devenit „oameni fără nici un DUMNEZEU”, așa zisul „omul de tip nou”. Ei au devenit majoritari în perioada comunistă și au rămas, din păcate, majoritari și după 1989.

Am fost încântat de faptul că o parte dintre ei, în urma parcurgerii celor trei etape, nu și-au schimbat modul de a fi (credincioși, modești, cinstiți, corecți, respectabili etc.).

Am avut șansa ca părinții mei să facă parte din categoria celor la care m-am referit mai sus. Au fost un model deosebit pentru noi, copiii lor.

Trebuie precizat și faptul că relațiile între săteni erau mai deosebite, deoarece satul era mic, fiecare familie avea copii mulți și foarte mulți săteni erau rude. Tata, spre exemplu avea 6 frați, mama avea 4 frați. Doi frați ai mamei s-au căsătorit cu două verișoare primare ale mele (din partea tatălui). Sătenii au păstrat modelul vechi de adresare între ei – „baci” și „nană”- și nu tovarăș sau tovarășă, comportament care poate fi considerat și ca un mic act de consecvență și rezistență etc.

Biserica, înainte de colectivizare, a avut un rol determinant. **Preotul satului, Traian Gherghel**, o personalitate deosebită (un model de moralitate, bună credință, cinste, corectitudine etc.), a fost și **primul meu mentor** care m-a îndrumat și m-a ajutat (în mod direct sau indirect, mai mult sau mai puțin conștient) să cred, cu toată ființa mea, în DUMNEZEU. Întotdeauna, în situații dificile, am avut și am senzația că DUMNEZEU este prezent și că mă ajută. Mergeam la toate slujbele care erau ținute într-o biserică veche din lemn, cu hramul „Sf. Arh. Mihail și Gavril”, monument istoric, construită în anul 1692. Pereții din altar sunt zugrăviți cu litere chirilice. Altarul a fost zugrăvit în anul 1807. Pe ușile diaconești apare anul 1837 cu numele preotului și al zugravului Lăpăușan Ioan. Alte detalii (https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_de_lemn_din_Bor%C8%99a,_Bihor).

Biserica veche (exterior)

Biserica veche (interior)

În perioada comunistă, după ce părintele Traian Gherghel s-a pensionat, a venit un preot tânăr care nu a reușit să se ridice la nivelul standardelor impuse de vechiul preot. Slujbele nu mai erau atractive, parcă dispăruse acel spirit divin. Într-un fel, atunci, am renunțat la a mai frecventa, constant, biserica, lucru care nu mi-a diminuat credința, ci din contră.

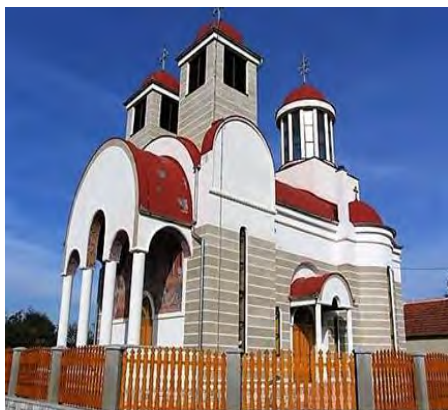
Un deal acoperit cu verdeață – 2017

Credință și flori – 2018

Merită remarcată o faptă deosebită, realizată după 1989. Medicul stomatolog, **Viorel Negruțiu**, stabilit (a fugit înainte de 1989) în FRANȚA unde s-a integrat foarte rapid și bine, după așa zisa revoluție din 1989, a construit o biserică nouă (finalizată în anul 2004) pentru a împlini visul și dorința mamei sale, Maria (Muruța) Negruțiu (nașa părinților mei). M-a impresionat, tot timpul, felul lui de a fi. Când era la liceu era un lider local (la jocurile între copii, la spus bancuri, la recitat poezii în spectacolele de pe scena căminului cultural etc.). Atunci când eu eram student la Timișoara, el era medic stomatolog la policlinica studențească – un medic valoros, foarte apreciat; pot confirma aceste afirmații: mi-a rezolvat problemele mari pe care le aveam cu dantura. Apoi la maturitate construiește o biserică, în loc să-și construiască un palat (cum fac mulți dintre cei care au bani)!

Această biserică nouă oferă condiții mult mai bune pentru credincioșii; cei mai mulți, sunt persoane în vârstă (încălzire iarna, scaune pentru a nu sta întreaga slujbă în picioare, spațiu mai mult, picturi atractive etc.). Acest exemplu a fost urmat, apoi, de alte persoane, dintr-o generație mai tânără decât a noastră, care au construit anexele necesare pentru înmormântare și pentru alte evenimente care au legătura cu biserica și cu viața de creștin.

Referitor la biserica nouă, vreau să mai adaug un amănunt. Ea a fost pictată de un „fiu al satului”, **pictor Florian Negruț**. (Ne-am întâlnit și la CONSTANȚA, înainte de 1989, atunci când a realizat restaurarea picturii la BISERICA GRECEASCĂ)!

Biserica nouă (exterior)

Biserica nouă (interior)

Revenim la viața satului. O serie de efecte negative au fost declanșate, după colectivizare. Unul din ele a fost migrarea puternică a tinerilor la oraș. Au rămas în sat doar persoanele în vârstă. S-a desființat școala primară și a început vânzarea caselor. Noii locuitori nu vor mai putea păstra tradițiile și obiceiurile vechi. Casele vechi dispar, la fel și țesăturile tradiționale și alte obiecte realizate artizanal etc. Chiar dacă ar dori să păstreze tradițiile vechi, nu mai există o comunitate semnificativă în care să se integreze și nici strategii naționale pentru conservarea tradițiilor și a patrimoniului național.

Au fost, totuși, câteva realizări mai deosebite: asfaltarea drumurilor (în etapa a doua și extinderea lor în etapa a treia), alimentarea cu apă potabilă (etapa a treia) și lansarea unui program pentru canalizare.

În continuare, câteva referiri la primii mei ani de școală.

În sat erau doi învățători (dascăli): Livia Gherghel, soția preotului, și Gavril Meșter, fost ofițer în armata regală. Faptul că procentajul copiilor din BORȘA care au terminat studii superioare era mult mai mare decât în satele vecine, se datora, în primul rând, acestor dascăli. Dascălul meu, Gavril Meșter, m-a ajutat să-mi dezvolt o pasiune pentru matematici și pentru o abordare riguroasă bazată pe respectarea unor reguli pe care le-am îmbunătățit continuu. Avea o ținută care impunea respect. Nu a reușit să se integreze în societatea comunistă. Înainte de a muri, când eu eram student, a venit să-mi ceară un geamantan ca să facă o ultimă excursie pentru a se reîntâlni cu oamenii și locurile care i-au plăcut în decursul vieții. Apoi, acest obicei l-am reîntâlnit la preotul **Nicolae Malița** din satul SĂBOLCIU. Ulterior am aflat că s-a născut în satul Borșa și că a fost unul dintre delegații comunali la Marea Adunare de la Alba Iulia. Și el a făcut o vizită de rămas bun pe la toate rudele din BORȘA. Eram acasă, în vacanță, și am stat de vorbă; era un om minunat. Când a

murit (1970) m-am dus la înmormântarea lui („întâmplător” eram și atunci în vacanță) pentru a-mi lua rămas – bun de la un om pe care-l admiram. În anii 80, când eram în Constanța, am fost vizitat de fiica lui (Florica Condrea din Timișoara) care făcea și ea, la rândul ei, o excursie similară, de luat rămas – bun de la neamurile și prietenii din toată țara. Un ritual interesant care demonstrează faptul că acești oameni erau mai bine pregătiți spiritual decât noi (cei care acum am ajuns la vârsta lor) pentru momentul trecerii la viața veșnică.

Bunica mea (din partea tatei), care se numea Maria MALIȚA, era fiica preotului din BORȘA din acele vremuri și făcea parte din marea familie MALIȚA din care provenea și **Academicianul Mircea Malița**. Am avut onoarea și plăcerea să-l întâlnesc și să discutăm pe această temă și nu numai.

Suntem patru frați (**Nicolae, Florian, Viorica, Ana** – ordonați după data nașterii), dintre care trei am absolvit Institutul Politehnic Timișoara și toți trei locuim în CONSTANȚA (imediat după terminarea facultății). **Ana**, sora cea mică, a absolvit școala postliceală de laborant chimist – meserie pe care a practicat-o, până la pensionare (în 2018), în aceeași instituție de stat. O excepție de stabilitate într-un sistem instabil.

La țară am fost obligat să muncesc încă de mic. Părinții mei (**Floarea și Teodor**) aveau o plăcere „sadică” (ca, de altfel, majoritatea țăranilor) de a munci din greu și mult, pe ploaie sau pe vânt sau cu soare puternic; același lucru îl impuneau și copiilor.

Am preluat modelul lor, de care nu am „scăpat” nici acum. Puțini erau aceia care aveau îndemânarea necesară pentru a lucra eficient, evitând o abordare în forță, chinuitoare. Am primit o astfel de lecție de la un frate al mamei – **Teodor Vesea** – foarte îndemânat și priceput. Era vorba de o „lecție” de cosit iarba. Cum să manevrezi coasa cu efort minim. Nu forța contează. Ridici coasa lejer, relaxat, în sus, după care o lași să cadă; în acest timp sincronizezi forța ta cu viteza în cădere a coasei și care va amplifica efectul final. Ceva ca în artele marțiale. O exemplificare a repetării acestui exercițiu, în 2012, este prezentat în figura următoare. O altă amintire semnificativă se referă la faptul că l-am „moștenit” genetic cu boli la plămâni și cu boala Parkinson.

În anul 2018 am făcut o plimbare și prin pădurea părinților (vezi figura de mai jos). A fost o întreagă poveste cu redobândirea dreptului de proprietate (inclusiv discuții contradictorii între frați) cât și probleme cu vecinul care, mereu, tăia arbori din pădurea noastră.

Revenim la copilărie. Școala era poziționată în spatele grădinilor pe o pășune situată echidistant față de punctele extreme ale satului. Lângă școală erau terenuri de fotbal amenajate artizanal. Un spațiu minunat pentru sport. **Scăldatul și fotbalul** erau momente trăite intens de toți copiii satului. Aproape de sat trece un mic afluent al CRIȘULUI REPEDE – noi îi spuneam **Vale**. Avea mai multe coturi în care apa se aduna și acolo era locul de scăldat – **la GROPOI**. Atunci și acolo m-am inițiat în înot. În timpul

colectivizării a fost distrus și acest GROPOI. Unul dintre fiii satului, apropiat ca vârstă de mine, ajungând inginer, a proiectat și a realizat reamenajarea acestei văi. Un fel de ironie a sorții: acum, fiind abandonată întreținerea ei, a revenit aproape la starea inițială.

La coasă în grădină 2012

În pădurea părinților (2018)

Nu pot să nu scriu câteva cuvinte despre „fabrica” cea mai importantă pentru locuitorii satului: **PĂLINCĂRIA**. Instalația tradițională s-a transmis din generație în generație și funcționează și azi. După 1989 au apărut alte instalații. Satul nostru era renumit prin livezile de pruni din recolta cărora se pregătea o pălincă foarte bună. Una din puținele tradiții păstrate. Am descoperit savoarea și plăcerea de a bea palincă după ce am plecat la CONSTANȚA. Atunci am sesizat calitățile deosebite (aromă, gust etc.) ale pălincii produse de părinții mei din livada proprie din BORȘA!

Prunii creșteau înalți și falnici. Noile generații sunt din ce în ce mai mici. Probabil, efectul poluării generale a pământului și a atmosferei. Cei vechi încep să se usuce și să dispară.

Un alt efect negativ al poluării a fost infestarea fântânilor cu nitriți și nitrați. Noroc că printr-un program european s-a asigurat alimentarea cu apă potabilă.

În 2018 a fost o producție foarte bună. În ziua de 19.09.2018 am făcut o vizită la pălincărie, atunci când fierbeau prunele două verișoare (surori); una venită din București (**Florica**) și a doua din Arad (**Maria**), împreună cu **Mugurel** Basturescu (soțul Floricăi). Mama lor a fost soră cu tata, iar tatăl lor a fost frate cu preotul **GHERGHEL**. A fost o reîntâlnire deosebită. Prezint mai jos o poză cu cele trei persoane dragi mie în fața casei părintești și o poză cu o parte dintr-o pălincărie – cazanul mare pentru fiert prune. Mai există un cazan mai mic în care se fierbe ceea ce a rezultat din prima fierbere a prunelor și astfel rezultă pălincă finală (dublu distilată).

Revenind la părinții mei, pot afirma, că înainte de colectivizare făceau parte din categoria țăranilor înstăriți, aveau peste 10 hectare de pământ. Bunicul din partea tatălui meu, de exemplu, avea peste 50 de hectare. Aveau fânețe, livada cu pruni, pădurea de stejar și arțar, teren arabil, cai, vaci etc. În 1962, când, prin colectivizare, li s-a luat totul, au suferit mult. Tata s-a angajat ca fierar betonist la Trustul de construcții locale din Oradea și unde a lucrat până la pensionare. A făcut naveta zilnic cu trenul, iar gara era la aproximativ 4 km (la Tileagd). Întreaga lui viață, repet, a fost un om modest, cinstit, corect și integru. Timpul și vremurile nu l-au schimbat în rău. După 1989 părinții au primit pământul pe vechiul amplasament (lucru posibil, deoarece cadastrul în Ardeal era bine făcut de către imperiul austro-ungar) și doi cai cu o căruță. La scurt timp, unul din cei doi cai a fost furat.

Mugurel, Florica, eu și Maria

La pălincărie – 2018

Atmosfera generală în sat era una foarte tensionată. Au început certurile pe împărțirea pământului între rude. Nu te mai puteai înțelege cu nimeni. Toți acționau și apelau la tot felul de practici ciudate etc. Tot acest context i-a distrus starea de sănătate și tata a decedat în 11.09.1991 la 67 de ani. Prezint aici două imagini cu părinții mei.

Au fost, din păcate, în sat oameni care și după 1989 au continuat să fure, de această dată, din proprietatea privată, fără să țină cont că nu mai trăiesc în comunism și, în sinea lor, cred că au acest drept. La fel ca și politicienii noștri de azi. Probabil că aceasta este și una din cauzele care fac ca schimbarea în bine la nivelul întregii țări să se amâne până dispare acel „om nou” (creat de comunism) care are încă o prezență reprezentativă, atât la sate, cât și în orașe.

Tata, cu cei doi cai (1990)

Acasă cu mama (2012)

Perioada a doua (1962 – 1989), la nivel național, din punct de vedere al evoluției economice și al nivelului de trai, poate fi împărțită în două: de o **creștere spectaculoasă (1962 – 1975)** și apoi de o **cădere spectaculoasă (1975 – 1989)**. Partea de creștere spectaculoasă are la bază cel puțin două decizii politice importante: luarea unei poziții ferme împotriva invaziei rușilor în Cehoslovacia în 1968 (România fiind singura țară din lagărul comunist care a luat o asemenea poziție) și punerea în aplicare a unor planuri cincinale de dezvoltare economică puternică. Prima decizie ne-a deschis colaborările cu țările capitaliste – a fost un comunism „cu față umană” (cum i s-a spus în acea perioadă). Cea de a doua parte are la bază cel puțin două decizii greșite: preluarea din modelul chinez a așa-zisei revoluții culturale (după o vizită a lui Ceaușescu în CHINA) și decizia de a plăti toate datoriile externe. A doua decizie a avut ca efect blocarea accesului României la comerțul mondial și o izolare totală. Câteva din efectele negative simțite la nivel de cetățean în această a doua parte sunt: restricționare acces la produse alimentare pe bază de tichete (rația era foarte mică și majoritatea apela la furt direct sau indirect – prin intermediari), restricționare alimentare cu energie electrică, restricționare la benzină/motorină, restricționare programe TVR etc. Cei care ocupau funcții importante beneficiau de tot felul de facilități inaccesibile pentru restul populației. Evenimentele din decembrie 1989 (așa-zisa revoluție) au creat o stare de euforie de scurtă durată, sperându-se că se va declanșa urgent tranziția la capitalism. A fost o mare deziluzie istorică trăită de poporul roman. S-a mers din ce în ce mai prost cu restructurarea României, astfel că acum avem un stat condus de o clasă politică coruptă, slab pregătită profesional, focusată pe rezolvarea intereselor marilor puteri și pe cele personale, pe ignorarea totală a interesului național etc. Am propus diferite abordări privind restructurarea societății românești din această perioadă prin publicarea de articole în presă, am organizat și am participat la simpozioane, conferințe, evenimente pe această temă etc.

Colectivizarea, ca mod de organizare și funcționare, m-a intrigat. Copil fiind, am luat decizia să mă focusez pe studiu, pentru a avea alte opțiuni pentru viitor. Ceilalți copii, de exemplu, se jucau cu mingea pe ulița satului, iar eu rezolvam probleme de matematică în casă. Nu-i invidiam fiindcă știam ce vreau.

În plus, fiind o fire cam bolnăvicioasă, munca la țară era pentru mine prea grea și dureroasă. Naveta zilnică de la BORȘA la SĂCĂDAT (4 km dus și 4 km întors), în clasele 5 -7, pe zăpadă, ploaie, vânt, frig a fost un alt chin. Când eram prin clasa a șasea m-am rănit la picior atunci când am călcat cu piciorul într-un rest de par care era pe fundul apei și pe care nu l-am văzut. Provenea de la parii prin care se fixa cânepa în apă pentru a se „topi” (era o primă fază, înainte de a începe prelucrările necesare până la transformarea ei în pânză, materia primă pentru confecționat ștergere, cămăși, lenjerii pentru pat, saci etc.). Eu încercam să prind pești pe Vale cu mâna deoarece ei erau amețiți de efectele produse de prezența cânepii în apă. În fiecare dimineață și după terminarea orelor, fratele meu (care este cu doi ani mai mic decât mine) mă transporta cu căruța de acasă la școală și invers până când m-am vindecat. Nu știu în ce categorie să încadrez acest fapt: încredere totală a părinților în noi, copiii, iresponsabilitate, o reacție normală a acelor vremuri sau toate la un loc. Experimentul referitor la parcurgerea celor 4 km de două ori pe zi a fost repetat și de nepotul meu în Anglia. Diferența este dată, în primul rând, de faptul că ei sunt îmbrăcați corespunzător, iar temperaturile iarna sunt mult mai acceptabile decât la noi, iar în cazul în care plouă sau ninge, vin părinții și îi preiau cu mașina personală.

Faptul că am fost obligat de mic să particip la munca grea a câmpului, la îngrijirea și creșterea animalelor, a avut și efecte pozitive în dezvoltarea mea ca individ. Mi-a favorizat obținerea și dezvoltarea unor abilități, îndemnări și cunoștințe pe care, apoi, le-am folosit din plin pentru a asigura un trai mai bun familiei în perioada de criză alimentară și economică. În perioada 1986 – 1989 am crescut porci și păsări în fiecare an într-un spațiu special amenajat în fundul curții și am cultivat legume și verdețuri în grădina proprie. Am dezvoltat și exploatat intens cultura de vită de vie (peste 100l vin/an), de smochine (dulceață, gem) de caise (dulceață, gem, caisată). După această perioadă, am cultivat trandafiri și alte flori decorative, devenind colțul nostru de rai pe acest pământ.

1.2.3. Mama la 89 de ani. O aniversare deosebită

În perioada 20 august – 5 septembrie 2020 am realizat, împreună cu familia fratelui meu, o minunată excursie în satul natal. Principalele momente ale acestei excursii au fost:

- ❖ întâlnirea a patru generații din cadrul familiei FILDAN (mama, 3 copii, 2 nepoți și un strănepot);
- ❖ sărbătorirea mamei cu ocazia împlinirii vârstei de **89 de ani**;

❖ realizarea unor plimbări pentru a admira peisajelor frumoase din jurul satului și din împrejurimi. Am redescoperit frumusețea deosebită a apusului de soare în satul natal. Este un fel de completare la răsăritul de soare descoperit pe malul mării;

❖ am avut parte de un răsfăț culinar care a inclus mâncărurile preferate în copilărie: supă de pui cu tăitei de casă, plăcinte cu cartofi și cu brânză proaspătă, clătite cu gem și dulceață, gogoși cu gem de prune, slănină friptă pe țepușă la un foc de tabără etc.). Toate aceste mâncăruri au fost preparate de mama cu produse de casă, cu un ajutor minim din partea noastră. Ne-am reamintit de gustul și savoa-rea lor care, în copilărie, ne generau o stare de bine și de fericire. Sau, astfel spus, am conștientizat ce înseamnă să trăiești în PREZENT clipe fericite.

Câteva imagini reprezentative.

Satul văzut de pe deal – 2020

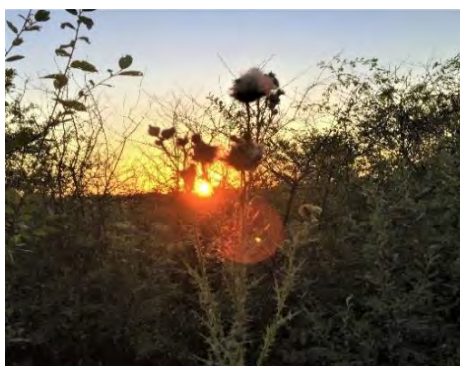
Flori de toamnă – 2020

Cu mama la 89 de ani

Foc de tabără. Slănină cu ceapă, 2020

Apus de soare – 2020

Toți participanții la acest eveniment ne-am simțit foarte bine și cred că fiecare ar dori să-l repetăm în anii viitori. Cine știe ce se va întâmpla în viitor?

1.3. LICEUL „EMANUIL GOJDU” ORADEA (1963-1967)

După terminarea gimnaziului am dat examen și am intrat la cel mai valoros liceu din Oradea, **Liceul „Emanuil Gojdu”**. Am fost ultima serie de elevi care a terminat liceul cu 11 clase.

O primă experiență deosebită a fost generată de faptul că în toți cei 4 ani de liceu, am fost cazat la internatul liceului. Pentru noi era un fel de BASTILIA. Programul era unul foarte strict, iar ieșirea în oraș se făcea numai pe bază de bilet de voie semnat de conducerea internatului (doi pedagogi în două schimburi). Aprobarea era condiționată de: modul de comportare, situația școlară, motivul solicitării etc. Plecam acasă, în sat, doar în vacanțe. În rest, mai trecea tata care-mi mai aducea mâncare de acasă (slănină, untură, ceapă, fructe, gem de prune etc.). Aveam o mică pauză între prânz și cină, pauză în care aveam acces la un dulăpior unde păstram mâncarea de acasă și care era amplasat într-o încăpere în subsolul clădirii.

Deoarece eram un elev silitor și disciplinat, am fost numit șef de meditație (responsabil cu respectarea regulamentului în sala unde ne făceam temele pentru a doua zi) și șef de dormitor. Câteva din părțile bune ale vieții de internist: focusarea pe studiu, o viață ordonată, monitorizare permanentă, viața într-o colectivitate desul de omogenă etc. Tot atunci mi-am „setat”, definitiv, ceasul biologic pentru trezirea la ora 5 și spălatul cu apă rece până la brâu în fiecare dimineață.

Am frecventat **BIBLIOTECA** liceului unde am descoperit și am amplificat atractivitatea pentru inginerie și pentru abordarea noului. Am fost foarte interesat de **revista ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ**. Acolo am aflat despre calculatoare și despre Secția de

Calculatoare Electronice a Facultății de Electrotehnică din Institutul Politehnic Timișoara, care atunci era la început de drum. Decizia de a urma specializarea în calculatoare se baza pe faptul că eram fascinat de acest domeniu, în particular, și de nou, în general. A mai fost un motiv: fiind o ființă emotivă, lucrul cu o mașină (calculatorul) mi s-a părut mai atractiv decât de a lucra direct cu oamenii. Cu trecerea anilor nu am mai ținut cont de acest lucru și rezultatul a fost că deși organismul meu m-a atenționat de câteva ori (prin boli) am continuat cu ocuparea unor funcții de management care implicau lucrul direct cu oamenii, ceea ce a condus la apariția pe parcurs a **sindromului „burn-out”**, sindrom despre care am aflat de pe internet și nu de la medicii care m-au tratat de diverse boli.

În liceu erau câțiva profesori remarcabili care m-au impresionat prin profesionalismul și prin atitudinea lor față de școală și față de elev.

Aș menționa, în primul rând, pe dl. Profesor de istorie **Titus Roșu** – dirigintele clasei – care era „îndrăgostit” de istorie, în general, și de istoria BIHORULUI, în particular. La întâlnirea de 20 de ani de la terminarea liceului, am primit de la dl. Diriginte cartea: **„ORADEA – CETATEA BIHOR, STRĂVECHE VATRĂ VOIEVODALĂ. DIN NEOLITIC PÂNĂ LA SFÂRȘITUL SEC. AL XIV-LEA”** cu următorul autograf: „O carte care dovedește legăturile neamului nostru dintotdeauna – nu numai de la Nistru la Tisa, ci și de la Mare, în Carpații Nordici” (06.06.1992). Mi-a plăcut, mai ales că s-a referit și la Mare.

Autograf DIRIGINTE -1992

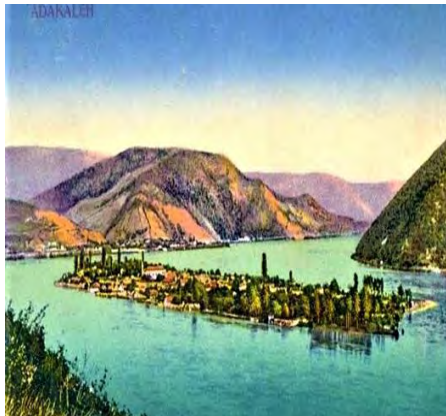
În fața liceului – 2017

Un alt moment, pe care mi-l amintesc cu plăcere, se referă la o discuție amicală, în ultimul an de liceu, cu profesoara de limba română, doamna **Iuliana Pistol**. Subiectul discuției era: ce vom face după terminarea liceului. Se uita la note în catalog și atunci când a ajuns la mine a exclamat: uite o persoană care știe foarte clar ce vrea. Mediile la științele exacte (matematică, fizică, chimie) erau foarte mari comparativ cu mediile la celelalte materii (științe umane). Avea dreptate.

Pe parcursul vieții nu pot să afirm că întotdeauna am fost o persoană care știe foarte clar ce vrea. Ce pot să afirm cu certitudine este faptul că rezultatele mai scăzute obținute la științele umane mă fac să sufăr și acum, când încerc să scriu ceva. Este adevărat și faptul că această „suferință” a început să-mi placă.

Ar mai fi mult de discutat și despre ceilalți profesori celebri, cu o personalitate puternică, care m-au impresionat și m-au motivat. Profesorul de fizică, **Virgil Pașcanu** – avea un farmec inegalabil, atât la prezentările teoretice, cât și la lucrările interesante de laborator. Am participat la câteva olimpiade locale la fizică, cu rezultate modeste. Profesorul de desen **Anastase Țirulescu**, o enciclopedie, era și coordonatorul revistei „Țara Visurilor Noastre” prin care promova creativitatea și tinerele talente în domeniul artei etc. Apoi ar mai fi de remarcat practica realizată în atelierul școlii unde am deprins mânănuirea echipamentelor electromecanice etc.

Una din amintirile cele mai plăcute pentru mine, din anii liceului, a fost o **excursie pe insula Ada Kaleh**, iulie 1966, înainte de a fi scufundată. A fost prima mea ieșire în lume, dincolo de BORȘA – ORADEA, într-o lume ca în povești. Climatul mediteraneean, măslinii, smochinii, delicatesele turcești etc. A fost și primul circuit cu trenul (ORADEA, ARAD, TIMIȘOARA, TURNU SEVERIN, DEVA, CLUJ, ORADEA, dacă-mi amintesc bine traseul).

ADA-KALEH (internet)

Savurare delicatese turcești – 1966

Dar cel mai important moment se referă la luarea deciziei de a da examen de admitere la Facultatea de Electrotehnică Timișoara – Secția calculatoare electronice. După terminarea bacalaureatului am făcut pneumonie. Mă simțeam foarte rău. În sat nu aveam doctor. M-a salvat un unchi (**Ioan Vesea**, un alt frate al mamei) care știa să facă injecții și avea acasă penicilină. A fost prizonier de război în RUSIA unde a învățat mai multe meserii: asistent medical, construire/reparare case și să cânte la clarinet etc.

Eram în perioada pregătirii examenului de admitere la facultate. Din cauza bolii a început să-mi fie teamă că nu o să reușesc la examenul de admitere. Ca să nu risc, puteam alege orice altă specializare la care concurența era mult mai mică decât la calculatoare electronice. Ca să iau decizia cea mai bună, **I-am consultat pe primul meu mentor adevărat** (deși atunci nu știam ce înseamnă un mentor și importanța lui), **Traian Gherghel, preotul satului**. M-a convins să nu renunț la visul meu. I-am urmat sfatul și am simțit, atunci, ce înseamnă să ai încredere totală în tine și să nu renunți. Am avut probleme la proba scrisă la fizică, mi-a curs puternic sânge din nas și a trebuit să întrerup lucrarea. A urmat examenul oral la matematici. Aveam de rezolvat trei probleme. Întâi le-am citit pe toate trei, apoi am început să o rezolv pe cea care mi s-a părut că este mai ușoară. Acest lucru m-a încurajat și am reușit să le rezolv pe toate trei. A fost cel mai valoros 10 obținut de mine. În Timișoara, în acea perioadă, mai erau doi studenți din sat: **Florica Gherghel** (verișoară primară cu mine și studentă la medicină, cu care m-am întâlnit la pălincărie) și cu **Octavian Gherghel** (fiul preotului, verișor primar cu Florica și student la chimie). Relația de prietenie și de neam cu Florica s-a dezvoltat continuu pe tot parcursul vieții.

După absolvirea liceului au urmat mai multe întâlniri aniversare realizate cu foștii colegi de liceu. Cu cât înaintam în vârstă, acestea au devenit din ce în ce mai interesante și mai plăcute. O să prezint patru fotografii, realizate în curtea liceului, una din perioada în care eram elevi și celelalte de la întâlnirea de 50 de ani de la absolvire.

Colegii de clasă, XI D – 1967

Foștii colegi de clasă – 2017

La această întâlnire, din clasa noastră, am participat doar patru foști colegi de clasă: **Irimia (Cilan) Mariana, Pașcalău Ioan, Dejeu Florian** și eu (vezi poza de mai sus). Prezint, mai sus, o poză de grup realizată în curtea liceului și una cu **Mihai Gherman**, fost coleg de liceu și fost coleg de grupă la facultate. Am fost împreună

aproape la toate aniversările, atât la liceu, cât și la facultate. În ultima perioadă el s-a implicat și pe partea de organizare a întâlnirilor, fiind, alături de **Gică Braun**, omul de bază.

Foști colegi de liceu – 2017

Împreună cu Mihai Gherman

Din motive de sănătate nu am mai participat la următoarele întâlniri.

1.4. UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ TIMIȘOARA (1967- 1972)

1.4.1. Despre pregătirea profesională

În perioada în care eu eram student la SECȚIA CALCULATOARE ELECTRONICE, universitatea se numea **Institutul Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara (IPT)**, unitate de învățământ superior cu tradiție și o bună reputație în formarea inginerilor, în general. Clădirea în care era găzduită atunci semăna cu cea a liceului din Oradea (tot un fel de Bastilia).

*La această universitate s-a construit și a fost pus în funcțiune în 1961, primul calculator din generația întâia, cu tuburi, realizat într-o universitate din România și al doilea din țară (după CIFA-1 realizat de Institutul de Fizică Atomică-Măgurele). Este vorba despre **MECIPT-1** (Mașina Electronică de Calcul a Institutului Politehnic Timișoara), realizat de o echipă formată din **Iosif Kaufmann**, **William Lowenfeld** și la care s-a alăturat **Vasile Baltac**. Această echipă a construit și pus în funcțiune **MECIPT-2**, calculator din generația a doua, tranzistorizat și având memoria pe ferite. A urmat **MECIPT-3**, realizat în colaborare cu Institutul pentru Tehnică de Calcul (ITC) Timișoara. Se intenționa ca acesta să fie un calculator din generația a treia. Proiectul n-a mai fost finalizat, deoarece România producea deja calculatoare din generația a treia, calculatorul Felix C-256 sub*

licență franceză, la **Fabrica de Calculatoare Electronice din București**, fabrică la care au lucrat, apoi, și cinci dintre foștii colegi de grupă (care s-au specializat pe partea de hardware).

În paralel cu startarea proiectului MECIPT-2, o echipă coordonată de prof. **Alexandru Rogoian** (șeful catedrei de Electronică și Calculatoare) a lucrat la calculatorul **CETA**, un calculator românesc din generația a II-a, cu tranzistori, realizat în 1972 (a fost inspirat de calculatorul PDP-8). Echipa de la MECIPT, nu a mai primit finanțare de la IPT și a trebuit să-și găsească alte surse de finanțare etc.

Este îmbucurător faptul că MECIPT-1, MECIPT-2 pot fi văzute la Muzeul Banatului; MECIPT-2 încă mai este funcțional.

Profesorii, amintiți mai sus, care predau știința calculatoarelor, aveau o mare experiență în proiectare hardware și în programare. Echipa, pentru celelalte discipline din domeniul calculatoarelor, era formată și ea din specialiști de înaltă clasă: **Vasile Pop, Josef Hoffmann, Mircea Ciugudean, Volker Popovici, A. Soceneanțu, C. Strugaru** etc. Apoi, în anul terminal, echipa de profesori a fost completată cu forțe proaspete, care în paralel munciau în institute de cercetări sau firme mari. Câteva exemple: **Vasile Baltac** – Institutul de Tehnică de Calcul BUCUREȘTI (care a devenit o personalitate reprezentativă în domeniul tehnologiei informatice și comunicațiilor în România), **Ionel Munteanu** – IIRUC Timișoara, etc. Anul nostru de studii nu a avut acces (ore de practică sau de laborator) la nici unul din aceste calculatoare. Probabil că motivele au fost două: MECIPT 1 era din generația întâi (și era depășit din punct de vedere tehnic), iar celelalte erau în lucru.

Am ales specializarea în domeniul software-ului, deoarece nu eram atras de partea de hardware, în mod special, și nici de electronică, în general.

În facultate, la fiecare sfârșit de an aveam o perioadă de practică în producție. Am început cu „munca patriotică”, la săpat șanțuri în curtea facultății. Mă simțeam foarte bine înconjurat de colege. Apoi la sfârșitul primului an am fost la munca la câmp în localitatea Iosifalău; în anul al doilea la UMT (Uzina Mecanică Timișoara), iar în anii al treilea și al patrulea, la firme mari în BUCUREȘTI (IPRS Băneasa, ELECTRONICA etc.).

În anul doi am ales să particip la un curs de culturism. A fost o alegere foarte bună. M-a ajutat să mă dezvolt din punct de vedere fizic. Am continuat următorii 3 ani pe cont propriu. Mi s-a asigurat accesul la sala de forță de pe stadionul facultății. Pe lângă creșterea condiției fizice am reușit să spun un nu hotărât băuturilor alcoolice și fumatului în cei 5 ani de studenție. Cei drept – am „recuperat” după.

Nu o să intru în alte detalii referitoare la cursuri sau laboratoare, adică la formarea profesională propriu-zisă.

O să trec la prezentarea câtorva activități (extrauniversitare, realizate cu colegi și/sau prieteni) care au avut o puternică influență în formarea și dezvoltarea mea ca om.

1.4.2. Activități extra curriculare

Participam frecvent la concertele atractive ale **formației PHOENIX** (joi, sâmbătă și duminică) și la concertele altor formații care cântau la cluburile muncitorești (ADA MARINESCU, CFR etc.). PHOENIX cânta într-un fost cinematograful situat în Piața Maria (unde au început protestele în 1989). Am prins perioada când solist a fost Moni Bordeianu și apoi Mircea Baniciu etc. Era perioada generației **hippie** (sau **hippy**) și a succesului fantastic al formației rock **BEATLES** etc.

Majoritatea vacanțelor, în studenție, le-am petrecut în satul natal sau la munte. Frecventam **BIBLIOTECA** din comună (Săcădat) și am început studiul literaturii clasice, având ca îndrumător un bun prieten și vecin care era student la litere - **Aurel Bodiu** – conferențiar universitar doctor la Universitatea „Avram Iancu” Cluj. A scris poezii și a realizat importante studii de folclor. Mi-a dăruit cartea lui de poezii „**Verdele amiezilor târzii**” cu dedicația: „colegului și prietenului Fildan Nicolae, cu cele mai calde sentimente și prețuire, această carte a unui „popas intelectual de amiază”. A fost primul autograf pe care l-am primit de la un autor de carte.

La muncă patriotică în curtea Facultății

Primul autograf – 1996

În perioada când eram student am citit mult și am discutat despre Shakespeare, Dostoievski, Camus, Proust, Sienkiewicz etc. Am rămas foarte impresionat de aceste lecturi și de discuțiile purtate cu **Aurel Bodiu**. Din păcate Aurel Bodiu a vândut casa părintească pe care, inițial, dorea să o transforme într-un muzeu; a renunțat la realizarea unei monografii a satului și s-a stabilit definitiv la Cluj.

În anul al doilea de facultate puteam alege un sport pe care să-l practicăm un an de zile, sub îndrumarea unui antrenor. Eu am ales **culturismul**. Am continuat, în următorii 3 ani, să fac antrenamente de două ori pe săptămână de bunăvoie și fără

antrenor. Dezvoltarea mea fizică în acești 4 ani a fost una semnificativă. Am învățat cum să realizezi exercițiile fizice pentru întreținerea și dezvoltarea mușchilor principali, ce înseamnă o respirație corectă, cum să te relaxezi/recuperezi după un efort fizic etc. Și acum, la peste 70 de ani, folosesc un set de exerciții pentru menținerea condiției fizice care au la bază cele învățate atunci. Era foarte bine dacă făceam și un curs de inițiere în yoga, dar niciodată nu-i prea târziu.

Am descoperit frumusețea muntelui datorită prezentărilor (cu diapozitive color) făcute, în aula POLITEHNICII, de către **Emilian Cristea**, un nume bine cunoscut și bine fixat în istoria alpinismului românesc.

Am început cu excursii pe **Semenic**. Apoi am urmat cursuri de inițiere în schi, într-o excursie organizată pe **MUNTELE MIC**.

Am făcut excursii în **RETEZAT**, în toate anotimpurile, cu un coleg și prieten care era din HAȚEG, **Silviu Jura**. Plecam de la el de acasă cu rucsacul plin cu mâncare și făceam trasee (el le știa foarte bine). O să redau pe scurt două întâmplări. La un moment dat, am făcut traseul Cabana Pietrele – Gura Zlata. Am pierdut timpul pe platou (Parcul Național Retezat) admirând lacurile glaciare (cele mai multe au nume de fete: Ana, Viorica, Lia, Florica etc.) și se apropia seara. Am coborât în forța la Gura Zlata și a doua zi am fost nevoit să-mi mișc picioarele cu mâinile ca să mă pot da jos din pat. A doua întâmplare a fost în iarna anului 1970 la **cabana BALEIA**. Eram doar cinci persoane, trei colegi de facultate (**Silviu, eu și Dorel Cionvică**) și cabanierul cu soția. O săptămână nu a urcat nimeni. Căram zilnic motorina pentru alimentarea generatorului de la un punct de aprovizionare. În restul timpului schiam într-o poiană din jurul cabanei. Prezint mai jos o poză cu Silviu Jura la Cabana Baleia. Acum, vechea Cabana Baleia este o ruină. Nu mai există un drum de acces practicabil. Practic a fost abandonată (atât de către noul proprietar cât și de turiști). Silviu Jura a decedat în octombrie 2021 de COVID 19. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

În august 1970 a urmat o excursie superbă, organizată prin Asociația studenților, în **FĂGĂRAȘ ȘI PIATRA CRAIULUI**. Eram un grup inițial format din 7 studenți de la diverse facultăți din Timișoara, care nu ne cunoșteam între noi; la acesta, pe parcurs, s-au mai adăugat câțiva prieteni ai ghidului. Am avut șansa ca organizatorul și ghidul excursiei să fie un cadru didactic din facultate, cu care am făcut câteva seminarii la electrotehnică, **Luzan Emil**, care era și alpinist. Acum Emil Luzan este vicepreședintele secției de alpinism din cadrul „Clubului CS Universitatea Timișoara” – conform informațiilor de pe internet. Înainte de excursie, ne-a instruit cum trebuie să ne echipăm (haine, încălțăminte, mâncare). În fiecare dimineață plecam de la o cabană și întreaga zi (indiferent de condițiile meteo) făceam un traseu până seara, când trebuia să ajungeam la următoarea cabană. Știa atât de bine traseele, încât putea răspunde la orice întrebare. Un exemplu: la fiecare izvor ne spunea cât mai avem de mers până la următorul etc. Atunci am descoperit ce înseamnă lucrul într-o echipă și ce înseamnă un lider adevărat.

Într-o noapte; la trecerea din Munții Făgăraș în Munții Piatra Craiului pe un traseu slab marcat; am dormit la o stână, pe jos, înghesuiți, iar ciobanii afară. Am îndurat un frig groaznic. Nu aveau suficiente cojoace.

La Bâlea cu Silviu Jura – 1970

Cu pălărie de cowboy la stână

Frumusețea traseelor realizate apoi în Piatra Craiului, la cabana Plaiu Foi (singura cabană în acea zonă în acele vremuri) ne-a făcut să uităm repede de aceste neplăceri. Piatra Craiului este un munte de o frumusețe rară: peisaje, floră, faună, etc. Floarea- de- colț era peste tot.

Am parcurs mai multe trasee nemarcate – unul de gradul doi (recomandat doar pentru alpiniști). Toate aceste trasee nu ne-au ridicat probleme, deoarece ne-am antrenat suficient în FĂGĂRAȘ. La mulți ani după această excursie am convins doi nepoți să facă o excursie acolo. Le-am pus la dispoziție cartea „Piatra Craiului” – monografie (1982) – **Emilian Cristea** (care a apărut la mult timp după excursia făcută de mine). Am revenit la cabana Plaiu Foi cu ocazia unui miniturneu prin țară cu o rulotă în perioada 17 – 23.09.2018 (detalii în **subcapitolul 1.5. FAMILIA (1973 – prezent)**).

Excursia de studii, o altă excursie minunată, a avut ca obiective realizarea de vizite la câteva întreprinderi din țară și la mănăstirile din **MOLDOVA și BUCOVINA**. Vizitarea mănăstirilor a fost, se poate spune, un curs intensiv de istorie, religie și patriotism; un moment înălțător, în acest sens, a fost prezentarea susținută de un călugăr la PUTNA.

După terminarea facultății am primit repartiția la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Suceava, împreună cu un fost coleg de grupă (**Ion Ciotescu**), unde am lucrat o lună de zile după care am plecat în armată.

Munții Piatra Craiului – panorama

Marele grohotiș

Marea majoritate a colegilor am realizat împreună stagiul militar la o unitate militară, care pregătea ofițeri pentru artileria antiaeriană, din PLOIEȘTI. A fost o perioadă ciudată. Probabil că era un contrast foarte mare între statutul de student la o școală de ofițeri (la care speram) și statutul de soldat neinstruit („oferit” de unitatea militară).

În continuare, referitor la calitatea învățământului din anii 70, citez punctul de vedere al Profesorului de fizică **Ion Băraru**, recunoscut pentru premiile NASA obținute cu elevii **de la Colegiul Mircea cel Bătrân din Constanța**: „Poate o să vă surprindă ce am să vă spun. În realitate, ceea ce fac eu acum constituie o redeșteptare a unui sistem de învățare care a fost foarte performant în anii 70. **Sintagma învățământ – cercetare – producție** a constituit miezul educațional al apariției unui corp ingineresc și tehnic național de excepție, cu realizări în domeniul economic de mare răsunet mondial (vezi industria energetică, petrolieră etc.)”. Este un citat din interviul: „**Creativitate, inovare, performanță. Interviul cu Profesorul Ion Băraru**”.

1.4.3. Câteva întâlniri post universitare

O să încep cu a prezenta două imagini. Prima imagine realizată cu ocazia împlinirii a 5 ani de la absolvire. A doua este realizată la 45 de ani de la absolvire (unde sunt prezente/ prezenți și câteva soții/soți).

În 2017, cu ocazia aniversării a 45 de ani de la terminarea facultății, am făcut împreună cu Mihai Gherman și cu Stefan Dicu o minunată excursie de la BUCUREȘTI la TIMIȘOARA (cu o mică „deviație” pe la Blaj). În plus, eu am continuat excursia cu **Mihai Gherman** la ORADEA, unde am avut întâlnirea de 50 de ani de la terminarea liceului. La ambele evenimente, Mihai s-a implicat serios în organizarea lor.

Întâlnirea de la 5 ani (1977)

Întâlnire de la 45 de ani (2017)

Întâlnire de la 45 de ani (2017)

Întâlnire de la 45 de ani (2017)

O să continui cu prezentare câtorva imagini cu doi foști colegi și prieteni: Mihai Gherman și cu Stefan Dicu în anii studenției și în 2015.

Mihai Gherman s-a ocupat, în anul 2022, atât de organizarea sărbătoririi a 50 de ani de la terminarea facultății la Timișoara, cât și de organizarea sărbătoririi a 55 de ani de la terminarea liceului de la ORADEA. Din motive de sănătate nu am putut participa fizic la niciuna.

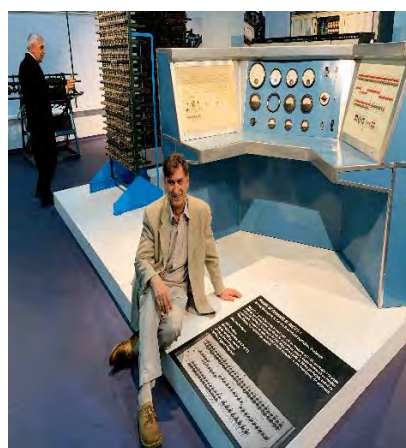
La întâlnirea din aula facultății din TIMIȘOARA, datorită implicării fostului coleg **Voicu Groza**, am putut participa online (conectare ZOOM). Pentru mine a fost o ocazie minunată de a ne revedea, chiar dacă această revedere a fost una virtuală. Fac precizarea, Voicu Groza s-a implicat și la întâlnirile anterioare, realizând înregistrări video și poze minunate pe care ni le-a pus la dispoziție. Prezint câteva imagini de la această minunată întâlnire.

Cu Mihai Gherman și cu Stefan Dicu – studenți Toți trei, în 2015, pensionari

O captură de imagini realizată cu aplicația ZOOM

La statuia Profesorului Alexandru Rogoian și la muzeu – sala MECIPT 1

La CURTEA BERARILOR

La banchet. Tortul admirat de toți.

La banchet. Dans și voie bună.

Referitor la organizarea următoarei întâlniri, nu s-a ajuns la nici o concluzie. Sunt discuții pentru realizarea de întâlniri anuale online, iar pentru cele directe, Mi-hai nu a mai promis nimic. Ținem, în continuare, legătura prin email.

1.5. FAMILIA (1973 – PREZENT)

1.5.1. O scurtă istorie a etapelor parcurse

Decizia de a-mi construi o familie și de a mă stabili la CONSTANȚA a trecut prin mai multe etape.

Prima etapă. Eram student, era ziua mea de naștere și eram la prășit porumbul împreună cu mama mea. Loveam cu sapa în pământ cu furie și necaz. Eu nu puteam să-mi permit o vacanță la mare ca alți colegi. Ceea ce a urmat, confirmă zicala: ai grijă ce-ți dorești. În ziua de **1 mai 1972** (când eram în ultimul an de studenție), a avut loc **întâlnirea** cu **Cornelia Iuga**, viitoarea mea soție, în satul natal BORȘA, la nunta verișoarei mele, Viorica Malița, cu fostul meu coleg de bancă din liceu Teodor Iluța. Cornelia era colegă de facultate și de echipă la dansuri populare cu Iluța și locuia în Constanța. Se poate afirma că nimic nu este întâmplător și că această întâlnire poate fi considerată un exemplu concret a ceea ce înseamnă puterea gândului. Era o primăvară mirifică – toți prunii erau în floare, vegetație explozivă, câmpul plin de flori etc. A fost o dragoste la prima vedere. O poză pe prispa bisericii din acel moment (1972 și una, în același loc, în 2017 (după 45 de ani).

Apoi a urmat deplasarea mea la Constanța cu ocazia revelionului din 1973. Eram în perioada stagiului militar la o unitate militară din Ploiești. **A fost a doua etapă** – etapa decisivă în care am conștientizat că ea este aleasa, sufletul meu pereche.

După terminarea armatei, nu am mai plecat acasă, am venit direct la CONSTANȚA unde m-am căsătorit oficial în ziua de **19.03.1973; a fost a treia etapă.**

Apoi m-am transferat de la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Suceava la cel din Constanța, **a patra etapă.**

A urmat cununia religioasă (**15.09.1973**), **a cincea etapă.** Nașterea fetei noastre Cristina (**26.06.1974**), **a șasea etapă.** Atunci am constatat că amândoi **avem grupa de sânge zero și RH negativ!** Încă două argumente în plus că, de fapt, nimic nu este întâmplător.

Printre primele realizări deosebite referitoare la CONSTANȚA se referă la descoperirea frumuseții mării.

Pe scurt. Înainte de căsătoria religioasă, am pierdut verigheta în mare, drept pentru care a trebuit să-mi fac o nouă verighetă. Cred că atunci m-am „unit” cu marea care mi-a oferit un cadou special: **frumusețea răsăritului soarelui din apa mării.** O să mai revin pe parcurs cu alte detalii.

Pe prispa Bisericii în 1972

și în 2017.....

În continuare, prezint două imagini reprezentative pentru noi, una de la cununia religioasă și una de la aniversarea a 45 de ani de la terminarea facultății (26.05.2017), la Timișoara (în Parcul Rozelor).

Cununia religioasa 1973

În Parcul Rozelor, Timișoara – 2017

A doua amintire se referă la locațiile unde ne întâlneam pe plajă. Aveam două locuri preferate în MAMAIA, în zona TOMIS (lângă hotelul IAKI de azi) și la Tabăra Nord – vechiul camping (care a dispărut). Jucam fotbal și făceam plajă, împreună cu nepoții (5

băieți de vârste apropiate cu fiica noastră) și cu părinții lor. Cu timpul, i-am convins, pe unii nepoți, să alergăm împreună pe malul mării. Alergam de la HOTEL TOMIS până la capătul stațiunii MAMAIA, dus – întors.

Au fost practic cele mai plăcute, reconfortante și benefice activități de relaxare și refacere realizate împreună cu familia extinsă. Nu a durat foarte mult, deoarece nepoții au crescut și aveau alte modalități de petrecere al timpului liber.

În această perioadă lucram la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Constanța. Eram foarte pasionat de munca mea și ca urmare familia a trecut pe planul secund. Este reproșul pe care l-am primit atât de la fiica noastră (Cristina), cât și de la soție: lucru pe care l-am conștientizat mai târziu.

Leșitul cu prietenii la un fotbal, apoi la bere a fost o experiență negativă din cauza unor excese. Pierderea nopților în cârciumi mi-au generat probleme cu sănătatea și cu familia. Eu, înainte, nu fumam și nici nu beam și brusc am trecut la consumul lor exagerat. Mi-am pierdut autocontrolul. Atunci mi-am distrus „senzorii” naturali care mă anunțau (prin stare de greață sau de vomă) când depășeam limitele admise de corpul meu. Au început să apară probleme cu plămânii, cu stomacul și cu tensiunea etc. Aproape 10 ani m-am „luptat” cu mine însumi până am reușit să renunț definitiv la fumat.

Revenind la familie, cea mai mare și mai importantă investiție pentru mine a fost **achiziționarea, în 1986, a casei în care locuim și azi**. La baza aceste achiziții stă o întreagă poveste. Dețineam, din 1977, un apartament cu trei camere la bloc la etajul trei cu expunere la strada principală (Bulevardul Al. Lăpușeanu) pe care, atunci, circulau tramvaie care făceau mult zgomot (nu erau termopane). Începusem să căutăm o casă dar nu am găsit ceva care să ne placă. Soacra mea a aflat întâmplător că vecinii lor vând casa și se mută în BUCUREȘTI. Vecinii nu le-au spus nimic, probabil că nu-i considerau potențiali cumpărători. Casa vecinilor (acum casa noastră) avea și ea un istoric aparte. Când socrii mei au cumpărat casa lor, lângă ea, era un loc liber care părea părăsit și pe care ei doreau să-l cumpere dar nu au reușit să-l identifice pe proprietar. Ei au început să-l cultive cu tot felul de legume. La un moment dat au apărut niște basculante cu piatră care au fost descărcate peste așa zisă grădină. Erau noii proprietari – cei de la care, apoi, noi am cumpărat. Procesul de cumpărare nu a fost unul simplu. Ne-am decis să cumpărăm fără să fi făcut pregătiri prealabile. Nu aveam banii cash necesari în acel moment, așa cum solicita vânzătorul. Nu doreau să aștepte până când vindeam noi apartamentul așa că am făcut o mobilizare pentru împrumuturi urgente. Am început cu neamurile. Soluția a găsit-o tot soacra mea. Aveau niște prieteni foarte buni, macedoneni, care au acceptat să ne împrumute necondiționat toții banii de care aveam nevoie. A fost ceva fantastic, aproape incredibil. Încă o confirmare a faptului că nimic nu este întâmplător pe lumea asta.

Mutarea de la bloc la casă a declanșat un proces de reîncărcare cu energii pozitive și o restartare, practic, a vieții de familie: reamenajarea casei, construirea unui corp nou (garaj și deasupra lui o minigarsonieră pentru Cristina), rearanjarea grădinii, creșterea de animale (păsări și porci) pentru a „ameliora” nivelul de trai în acea perioadă a comunismului în care era o mare criză de produse alimentare etc. Au fost câteva din efectele pozitive ale acestei tranziții.

Cristina s-a căsătorit cu **Răzvan** în anul 1999. Ei ne-au oferit marea șansă de a deveni buni. **Obținerea statutului de bunic** mi se pare, pentru această viață, la fel de importantă ca și obținerea mântuirii, pentru viața viitoare!

Cristina este o mamă deosebită care se străduiește, tot timpul, să fie perfectă. Au doi copii minunați (**Maria și Matei**), și locuiesc într-un orașel în apropiere de **Cambridge**, începând cu anul 2008. Nepoții ne dau o motivație, în plus, pentru a învinge în confruntările impuse de vremurile tulburi în care trăim. Așa cum am precizat anterior, viața devine foarte frumoasă o dată cu apariția nepoților. Acum, ei sunt pe primul loc. Apoi urmează celelalte.

1.5.2. Un „Colț de Rai”. Despre descoperirea frumuseții și a fericirii

Un scurt istoric.

Descoperirea frumuseții locurilor natale, apoi descoperirea semnificației locului și a rolului frumosului, descoperirea fericirii în viața mea, toate acestea au constituit un proces complicat și îndelungat. Cât timp am trăit la țară, în contactul meu direct cu natura, vedeam și simțeam doar părțile negative sau dificile. Mersul cu picioarele goale prin rouă dimineața devreme, sau pe miriște, când mergeam cu vitele la păscut, sau la sapă pe câmp, în timpul verii pe căldură, sau ploaia care te prindea pe câmp la muncă, sau ploaia/zăpada când mergeam la școală în comuna vecină situată la 4 km distanță etc., inițial, toate acestea îmi provocau o durere care anula practic partea frumoasă, plăcută sau benefică a momentului respectiv. Nu știam atunci prea multe lucruri despre beneficiile, directe și indirecte, pe care le poți avea în urma aplicării acestor practici ca terapii de vindecare.

Primul „miracol” s-a produs într-o seară, la un apus de soare minunat. Mă înțorceam de la muncă (cu căruța) împreună cu tatăl meu. Eram student. Căruța era încărcată cu fân. Stăteam culcat pe spate și admiram peisajul din jur. Era atât de frumos, încât am fost uimit și uluit. Aveam senzația că atunci am văzut pentru prima dată acele locuri. **Marcel Proust** spunea că: „**Adevărata călătorie a descoperirii nu constă în a vedea noi peisaje, ci în a vedea peisajele cu noi ochi**”. Un alt „miracol” l-am trăit când am luat decizia să ne mutăm de la bloc la casă, în Constanța. După acel moment am început să văd cu alți ochi casele din cartier sau oraș pe lângă care

am trecut anterior de foarte multe ori fără să văd ceva deosebit la ele. Am început să descopăr soluții care-mi plăceau pentru amenajarea grădinii, amenajarea exterioară a casei etc. Se poate afirma, fără a exagera prea mult, că frumusețea este aproape peste tot. Trebuie doar să o vezi și/sau să o conștientizezi ca apoi să o simți ca pe o terapie pentru a obține fericirea. **Marguerite Yourcenar** spunea: „Iubitorul de frumos sfârșește prin a-l vedea peste tot”.

Vă propun, în continuare, să admirăm florile de pe câmp în satul meu natal. Pe fundal se văd copacii care cresc pe malurile Văii. Surâsul de pe chipul meu pare a fi unul șagalic. Ceva de genul: ai deschis ochii cam târziu, dar niciodată nu-i prea târziu!

Pe câmpul plin cu flori – 2017

Descoperirea frumuseții și a conectării la ea este foarte importantă pentru fiecare pe tot parcursul vieții. De fapt, treptat, de-a lungul vieții, am descoperit foarte multe frumuseți, pe care, o parte, le-am prezentat și în alte subcapitole.

Cu cât vârsta la care conștientizăm frumosul va fi mai mică, cu atât șansele privind obținerea stării de bine și de fericire cresc. Câteva argumente: **DOSTOIEVSKI** a afirmat că „**Frumusețea va salva lumea**”, iar **Baudelaire** vine cu o concluzie clarificatoare: „**Frumosul nu-i decât făgăduința fericirii**”. Dar, după cum se știe, pentru a fi fericit mai e nevoie și de înțelepciune. „**Înțelepciunea nu este altceva decât știința fericirii**”. (Definiție dată de **Denis Diderot**). Pentru a interpreta corect sensul acestor citate, cred că ar trebui să ținem cont de faptul că: „Nu suntem ființe umane care au o experiență spirituală. Suntem ființe spirituale care au o experiență umană.” — **Teilhard de Chardin**.

Un alt miracol s-a întâmplat atunci când am descoperit, întâmplător, crearea unor bolți cu trandafiri. Pentru mine un lucru este foarte clar. Frumusețea trandafirilor din grădina proprie, de exemplu, mă face mai fericit și simt că „înfloresc” (renasc) în fiecare primăvară împreună cu ei. Frumusețea grădinii, în general, mă face să cred că am descoperit Colțul meu de Rai.

Pornind de la vechea expresie „**o imagine face cât o mie de cuvinte**”, mă străduiesc să aduc, ca argumente, imagini convingătoare.

Revin la grădină și prezint, în continuare, alte câteva imagini. Varianta inițială, atunci când în centrul grădinii era un cais foarte înalt. Producea caise mari și gustoase din care făceam, în fiecare an, dulceață, compot și o caisată foarte parfumată. Am avut o boltă de viță-de-vie (căpșunică) și în fiecare an obțineam peste 100 litri de vin. Avem doi smochini care produceau multe smochine. Făceam în fiecare an dulceață de smochine. Pe o mică porțiune cultivam roșii. Prin 2010 vecinul din spate a înălțat o casă cu trei etaje și a trebuit să tai via și să renunț la roșii, iar smochinii au devenit pomi de decor. Anterior, caisul a fost doborât de o furtună (aproximativ, în anul 2000) și, astfel, am trecut la reamenajarea grădinii, cu focusare pe trandafiri. Locul caisului a fost preluat de un cireș (Pomul Cunoașterii). Printre primii trandafiri plantați de mine au fost trandafirii de dulceață pe care i-am primit cadou de la un vecin. De foarte mulți ani ei reprezintă sursa noastră pentru dulceața și siropul din petale de trandafiri. În 2018 am format o nouă boltă de trandafiri care se întinde pe tot gardul de la stradă (în locul unde aveam viță-de-vie).

Grădina cu cais

Grădina cu cireș

Grădinăritul a fost și este, pentru mine, una din cele mai atractive activități. Am încercat să vin, în fiecare an, cu îmbunătățiri. De la englezi am preluat și implementat mai multe idei de fond. Să amenajezi astfel grădina, încât să nu mai fie necesar să o mai sapi. Am pus o folie specială pe care o acopăr cu scoarță de pom (între trandafiri) sau cu pietricele pentru creare de alei. Se găsesc și la noi în magazinele cu materiale pentru grădini. Am descoperit, „întâmplător” o plantă sălbatică care se înmulțește repede, nu necesită îngrijiri și are flori albe și un miros plăcut. În plus, față de gazon, mai are un

avantaj. Nu este necesar să o tunzi periodic sau să-i faci alte îngrijiri speciale. Cum a ajuns la noi? Am adus, mai demult – înainte de 1989, un pui de brad de la munte care avea și câteva plante mici care s-au dezvoltat rapid în jurul lui, după care eu i-am „favorizat” extinderea. În 2018 am aflat că se numește **Piciorul-caprei** (*Aegopodium podagraria*) și că este, de fapt, o plantă medicinală (vezi poza de mai jos). Apoi, am adăugat iedera – tot pe post de gazon – care este verde și iarna.

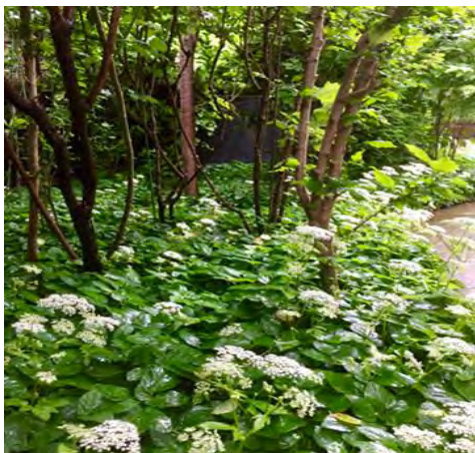
Prima boltă de trandafiri

Bolta din fața chioșcului

O nouă boltă de trandafiri pe lângă gard

Piciorul caprei - colțul de pădure

ledera

O altă regulă importantă pentru o grădină se referă la faptul că partea verde trebuie să fie reprezentativă și iarna. Completarea molizilor și a celor doi buxuși cu alți arbuști care să înflorească primăvara devreme, așezați astfel încât să se creeze o armonie de culori, ar fi o soluție ideală la care încă mai lucrez.

Foarte important este chioșcul din curte pe care l-am recondiționat, păstrând pe cât posibil forma inițială. L-am decorat cu stuf, am pus o față de masă brodată de mama mea și o farfurie cu fructe de toamnă. În colțul din dreapta scrie : „tot ce ai nevoie este iubirea și un pahar cu bere” (All you need IS LOVE ... And a GLASS OF BEER), regulă care trebuie respectată de toți cei care „frecventează” chioșcul.

Pe garaj, în fiecare an, din anul 2015, „găzduim” câte o familie de pescăruși cu pui.

Chioșcul

O familie de pescăruși

În concluzie, acesta este **Colțul nostru de RAI**, unde ne simțim minunat. Activitățile necesare pentru întreținerea grădinii și a curții au devenit foarte plăcute și relaxante. Am preluat multe idei din practica englezească. De fiecare dată, când merg la copii mă pun la punct atât din punct de vedere teoretic cât și practic. Modelul englezesc este pentru mine o **Gură de Rai** (alte detalii în subcapitolul 1.5.5). Urmează o scurtă exemplificare cu imagini grăitoare: trandafirii (roz și alb), o **fântână de grădină (Izvorul Tămăduirii)**, oaspeții familiei de pescăruși, câteva din dotările pentru relaxare și refacere și câteva imagini reprezentative din lunga și frumoasă toamnă (2022). Fântâna de grădină este printre ultimele achiziții (septembrie 2022). Am mai adăugat un mic echipament care reproduce ciripitul păsărelelor (atunci când păsărele din curte nu cântă). Ai senzația că ești la munte, într-o pădure, lângă o mică cascadă sau lângă un izvor. Din acest context nu puteau lipsi un șez-long, un balansoar și un hamac. În decembrie 2022 am completat dotările cu un scaun pentru birou cu extensii pentru masaj și pentru relaxare. Astfel Colțul Nostru de Rai, a devenit o realitate benefică pentru noi, din toate punctele de vedere.

Trandafirii albi și bolta principală

....și un detaliu

Trandafiri albi

Fântâna de grădină

Pescărușii (familia) și oaspeții – spectacol

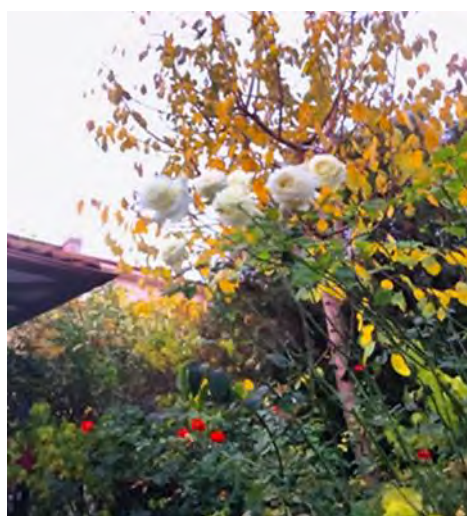
Dotări pentru relaxare (1)

Dotări pentru relaxare (2)

Dotări pentru relaxare (3)

O toamnă frumoasă – 2022 (1)

O toamnă frumoasă – 2022 (2)

...un detaliu

1.5.3. Primii pași prin EUROPA

Descoperirea EUROPEI a parcurs două etape. Prima, în care soția a vizitat SUE-DIA, iar eu am vizitat OLANDA, GERMANIA și POLONIA (în interes de serviciu). A doua, realizată împreună în SPANIA, ITALIA și ANGLIA. Detalii despre ANGLIA, prezint în subcapitolul 1.5.5. Câteva cuvinte, în continuare, despre celelalte două.

Prima excursie, realizată împreună, se referă la un circuit cu autocarul: „**ITALIA CLASICĂ; Coasta de Azur & Insula Corfu**” (25.08.07 – 05.09.07). Fac precizarea că **Ana** (soția fratelui meu Florin) a fost inițiatoarea acestor excursii care m-au marcat, în sens pozitiv, foarte mult. Traseul parcurs și vestigiile vizitate au fost extraordinare (VIENA, VENETIA, VERONA, MILANO, TORINO, RIVIERA LIGURICA, SAN REMO, MONTE CARLO, PISA, FLORENTA, ROMA, NAPOLI, INSULA CAPRI, POMPEI, BARI, INSULA CORFU, METEORA SALONIC). O altă parte plăcută a vieții a fost generată de începerea excursiilor, împreună cu soția, în străinătate. Nu o să intru în detalii.

În perioada **14 – 21.10.2015** am fost într-o excursie minunată în **SPANIA**, împreună cu fratele meu și cu soția lui. Am apelat la un program turistic care se numea **SENIOR VOYAGE**. Era un concept grație căruia cetățenii europeni cu vârste peste 55 de ani beneficiau de un program complet la tarife acceptabile (395 euro/persoană). Am vizitat Barcelona, Muntele și Mănăstirea Montserrat, Zaragoza, El Escorial, Toledo, Aranjuez, Salamanca și Segovia. Plecarea era de pe aeroportul din BUCUREȘTI. În aeroport am

constatat că nu aveam buletinul. Îl uitasem în imprimantă. Seara, înainte de plecare, am făcut o copie. Am avut noroc cu nepotul meu **Dan Fildan**, care a reușit să-mi trimită buletinul prin șoferul care făcea curse la aeroport. Am plecat cu următorul avion. A fost singurul moment neplăcut, după care totul a decurs normal.

Apropo de uitat. Altădată (cu mult înainte de a ieși la pensie) mi-am uitat laptopul într-un restaurant din Piața Victoriei din BUCUREȘTI. Atunci m-a salvat cineva care a stat la o masă vecină. În geanta cu laptopul aveam cărți de vizită și o agendă cu date de contact. M-a contactat pe mobil și nu le-a dat posibilitatea chelnerilor sau altor persoane să-l facă dispărut. M-a ajutat să-l recuperez fără să accepte „compensații”. Prin cele două exemple am vrut să scot în evidență ce înseamnă să crezi în ajutorul lui Dumnezeu și nu că eu am fost uituc (un neglijent, un căscat etc.).

1.5.4. Câteva excursii deosebite în ROMANIA

A) În anul 2018 am realizat mai multe excursii minunate. *Reproduc, în continuare, un articol publicat în „JURNAL INGINERESC DOBROGEAN” în care prezint două excursii (la BRASOV și la SINAIA).*

„Câteva excursii și o întâlnire festivă*,

„La BRAȘOV

*Am petrecut o minunată minivacanță la BRAȘOV (în perioada 12 – 15.06.18), împreună cu prietena noastră **Ana Neacșu** (fostă colegă de facultate cu soția mea). O să încep cu câteva impresii referitoare la BRAȘOV, în general, și la principalele evenimente la care am participat, în particular.*

Ca și anul trecut, am fost impresionat de faptul că BRAȘOVUL a început să arate ca un oraș occidental. Se continuă cu refacerea clădirilor istorice, se menține o curățenie exemplară (străzi, parcuri, periferie, pădurile din jur etc.). Transportul în comun este bine pus la punct. În fiecare stație există un afișaj online care prezintă, în timp real, în câte minute va sosi în acea stație fiecare autobuz, data, ora, temperatura etc. Cât am stat în BRASOV am circulat numai cu aceste autobuze și am fost foarte mulțumit.

Am făcut două mici excursii în jurul BRAȘOVULUI, despre care pot spune: mi-au plăcut foarte mult; le recomand cu mare plăcere; și o să le reiau, ori de câte ori voi mai avea ocazia în viitor.

O primă excursie a fost pe TÂMPA. Ne-am simțit excelent. Este dificil pentru cei care au peste 70 de ani; peisajul este minunat, traseul curat, fără gunoarie, vremea excelentă etc. Am plecat din cartierul Răcădău, pe strada Dobrogeanu Gherea, și am ajuns la Treptele GABONY. (Treptele Gabony au fost săpate în stâncă în anii 1930-1931 iar, în anul 2008 au fost reparate de autoritățile locale).

* Acest articol a fost publicat în **JURNALUL INGINERESC DOBROGEAN, Nr.7/2018**

Am parcurs creasta muntelui TÂMPA unde am întâlnit câteva obiective care se văd și de jos: ANTENELE, TELEFERICUL, terasa BELVEDERE. Prezint în continuare câteva poze făcute pe parcurs. Urmează două imagini realizate de pe TÂMPA și una în care prezint intrarea la CETĂȚUIA.

A urmat, apoi, cetatea BRAȘOVIA, care a fost menționată într-un document din 16 octombrie 1434. Poziția dominantă a Tâmppei, izolarea și înclinarea pantelor au făcut din cetatea Brașovia o fortificație imposibil de cucerit. Cadrul natural în care a fost construită, era unul dintre cele mai potrivite locuri pentru asemenea construcții.

O privire panoramică a BRAȘOVULUI de pe TÂMPA

Cele două prietene – BELVEDERE

CETĂȚUIA

Am continuat pe aleea pe sub Tâmpa (marcaj banda albastră), am ocolit serpentinele – nu mai aveam condiția fizică necesară pentru parcurgerea lor și am coborât în BRAȘOV (în centru).

A doua excursie a fost la CETĂȚUIE (cetatea de pe dealul STRAJA). Este închisă pentru vizitare.

CETĂȚUIA are o istorie interesantă. A fost distrusă de mai multe ori și închisă după '89 ca urmare a unor procese între statul român și Compania Aro Palace care a ajuns proprietar al cetății (prin privatizare ONT), fără să plătească pe ea nici un leu. Litigiile durează de câțiva ani, monumentul se degradează pe zi ce trece etc.

Și BRAȘOVUL (ca, de altfel, marea majoritate a localităților din țară), are și clădiri sau obiective de patrimoniu în litigiu care așteaptă o rezolvare favorabilă.

La SINAIA

*În perioada **15-16 iunie 2018**, am participat la întâlnirea anuală a colegilor de facultate ai soției, întâlnire care a avut loc la SINAIA la HOTEL PALACE. Mi-a plăcut acest hotel de lux, așezat într-un loc minunat. Programul întâlnirii a fost unul deosebit de atractiv și interesant. Organizarea și desfășurarea lui au fost impecabile. Aceleași calificative pot fi atribuite și celorlalte întâlniri realizate anterior.*

Principalele activități din programul întâlnirii au fost: o vizită la Castelul Peleş; o slujbă de pomenire, la Mănăstirea Sinaia, a colegilor decedați; vizitarea Muzeului Cinegetic Posada; masa festivă la Restaurant Hotel Palace etc. A fost un moment deosebit care a reușit să-mi inducă o stare de măreție, de respect față de trecut și de speranță pentru viitor (cel puțin așa am simțit atunci)....

Am stat într-o cameră cu o priveliște superbă, spre parcul Dimitrie Ghica etc.

Pe pagina următoare se află două imagini de la Hotel PALACE. Sala restaurantului și soția cu prietenele ei, Ana Neacșu și Mioara Ferentz, pe terasă.

Restaurantul hotelului PALACE

Soția mea împreună cu Ana și Mioara

După momentul festiv am prelungit șederea cu două nopți pentru a mai face câteva mici excursii.

Prima excursie a avut ca obiectiv **POIANA STÂNII**. Are două componente importante: Poiana Regală și stâncile Franz Joseph. Acestea au fost locurile preferate de monarhii României, pentru plimbări și petreceri câmpenești organizate pentru înalții oaspeți ai Casei Regale. Despre stâncile Franz Joseph se spune că însuși regele Carol I a venit aici cu împăratul Austro-Ungariei, pentru a-i arăta toată Valea Prahovei. (Citește mai mult pe: adev.ro/ny1xf4 și pe alte surse de pe internet). Prezint o imagine cu o priveliște din punctul Belvedere de pe stâncile Franz Joseph și una de pe Piscul Câinelui.

La întoarcere, după terminarea traseului marcat, am continuat coborârea pe o potecă regală nemarcată, până la Castelul PELIȘOR. Este o zonă superbă. Nu am înțeles de ce nu este marcată și de ce nu este promovată pentru publicul larg.

O imagine de pe stâncile Franz Joseph Sinaia privită de pe Piscul Câinelui

PISCUL CÂINELUI, al doilea a traseu. În anul 1988 s-a demarat un proiect pentru Piscul Câinelui, care cuprindea un restaurant panoramic și o linie de telegondolă, similar cu proiectul de pe vârful Tâmpa. Dar, din păcate, nu s-a pus în practică. Acum fosta cabană s-a privatizat și a devenit o zonă interzisă pentru turiști. Drumul forestier prin pădure este foarte plăcut și relaxant.

Un alt obiectiv a fost **Casa Memorială „George Enescu”**. GEORGE ENESCU a construit, între anii 1923 și 1926, o casă cu ajutorul arhitectului Radu Dudescu, pe care a numit-o Vila Luminiș. În 1947, aflat la Paris, Enescu a donat vila statului român, spre a fi folosită ca loc de odihnă și de creație pentru artiști. Din 1995, devine Casa Memorială „George Enescu”, iar din 2007 – secție a Muzeului Național „George Enescu”. Arată excelent și beneficiază de o prezentare excelentă. Merită să fie vizitată.

Casa Memorială „George Enescu”

În loc de concluzii

Se poate afirma că toate aceste excursii, vizite și întâlniri au reușit să genereze o stare de bine și de fericire, atât la nivelul participantului, cât și la nivelul grupului. Cum a fost posibil ?

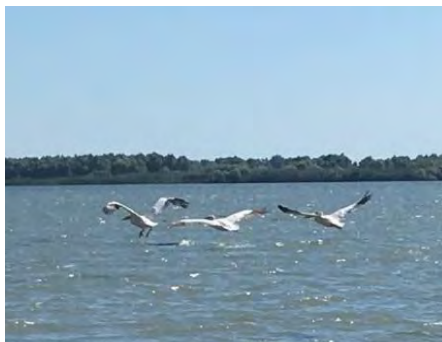
După părerea mea sunt trei cauze principale. Prima: o bună organizare și alegerea unor locații deosebite. A doua: la toate întâlnirile mergeam cu mașina cu familia Ferencz (Mioara și Onti). Ambii au fost colegi de facultate cu soția și suntem vechi prieteni de familie. Onti, de fiecare dată, alegea trasee minunate și drumul devenea, astfel, o plăcere. A treia: faptul că am ajuns, cu toții, la vârsta la care am atins „apogeul funcțiilor cognitive” (care are loc în intervalul de vârstă 60-70 de ani, conform afirmațiilor renumitului gerontolog american Gene D. Cohen). Alte detalii la adresa: <https://lumeaeminunata.blogspot.com/2017/06/creierul-omului-batran.html?view=magazine>.

În concluzie, avem toate motivele să reluăm anual întâlnirile și excursiile noastre.”

B) A treia excursie a fost în ziua de 08.08.2018 la MURIGHIOL. Ne-am plimbat 3 ore cu un catamaran pe câteva canale din jur împreună cu nepoții. Plimbarea pe canale a fost minunată. Aveam senzația că sunt pentru prima dată acolo. Prezint, în continuare câteva imagini convingătoare, care mi-au plăcut mult. Nufărul, chiar dacă nu mai era în floare, rămâne un simbol, alături de păsări și de celelalte vietăți specifice DELTEI.

Printre sălcii

Pelicanii au decolat

Un minicanal prin stuf

Câteva nuferi înfloriți

Câteva căsuțe din Deltă

Împreună cu Floarea – 2018

O altă întâlnire plăcută în 2018, pe malul mării, a fost cu verișoara mea Floarea (fiica unchiului **Vesa Ion** și „furnizoarea” mea de pălincă), fotografie realizată cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani.

C) A patra excursie. Cea mai spectaculoasă excursie a fost cea la care am fost invitați de către nepotul nostru **Dan Fildan**, împreună cu părinții lui (**15.09.2018**), **când am împlinit 45 de ani de la cununia religioasă**. Este vorba de un miniturneu prin țară cu o autorulotă în perioada **17 – 23.09.2018**. Vremea a fost excelentă, traseul minunat, locurile de campare deosebite, focurile de tabără extraordinare, o echipă care și-a propus și a reușit să trăiască momente fericite împreună. În ziua de 18.09.2018 am făcut o mică petrecere dedicată sărbătoririi noastre la **HANUL DORULUI** (Moeciul de Jos), într-o zonă mirifică. Un nume predestinat zonei – dacă o vezi, o să-i duci dorul pentru totdeauna. Primul popas a fost pe **malul Bârsei** în apropiere de cabana Plaiul Foi, la poalele **Munților Piatra Craiului** (o revenire după 48 de ani).

Conform planificării inițiale, urma să vizităm localitatea **VISCRI**. Din cauză că drumul era blocat cu reparații și trebuia să mergem pe o rută ocolitoare, Dan a propus să mergem la BORȘA (jud. Bihor). Am renunțat complet la varianta inițială (Viscri, Lacu Sfânta Ana, Lacu Roșu). A fost a doua mare surpriză făcută de DAN. În drum spre BORȘA am oprit la pensiunea Colina Sasului, aproape de LĂPUȘ, unde am mâncat foarte bine. Seara am ajuns în satul natal. Am prezentat în primul subcapitol câteva imagini cu satul natal și aș dori să mai adaug două. Prima se referă la o plimbare pe câmpia străbătută de Vale (un afluent al Crișului Repede în care ne scăldam când eram copii). Cu această ocazie am cules un buchet de flori pe care l-am oferit soției mele. În următoarea fotografie, așteptam finalizarea arderii lemnului pentru a pune grătarul în funcțiune (cu carne de rață și de cocoș, crescute acolo în sat). Rememoram „arderea etapelor copilăriei”. Ca o completare la cele afirmate, vin, în continuare cu câteva imagini.

Fericiți pe terasa Hanului Dorului

Piatra Craiului

Cu autorulota pe malul Bârsei

Un buchet de flori – la BORȘA

La un foc de tabără – acasă

Am continuat traseul pe **valea ARIEȘULUI** – peisaje foarte frumoase și de neuitat – unde am poposit la Pensiunea Casa Apuseană (vecină cu Mănăstirea Lupșa, pe care am vizitat-o).

Spre ARIEȘENI

Cu Dan pe terasa pensiunii

Apoi am plecat spre SEBEȘ unde am luat prânzul la un restaurant deosebit (CASA SIMY) care are o pivniță, la intrare, cu o expoziție interesantă și atractivă cu produse tradiționale românești. Am continuat traseul pe **valea SEBEȘULUI**, am ajuns la **Obârșia Lotrului**, cu o campare aproape de stațiunea **Voineasa**. Peisajul este minunat. Ai senzația că ești în Elveția!

În drumul spre casă, la Călimănești, am făcut o scurtă vizită la **Mănăstirea Ostrov**, unde ne oprim de obicei când ne întorcem de la BORȘA la Constanța.

Recomand ca acest tip de traseu să fie parcurs mai pe îndelete. Să-ți rezervi câteva zile pentru fiecare locație importantă astfel încât să te poți plimba, să poți admira și să te poți conecta la acele frumuseți.

D) A cincea a fost la Slănic Moldova în luna mai 2019, împreună cu fratele meu și soția lui.

A fost o excursie minunată, un decor frumos. Din păcate aici au început să apară primele simptome alarmante ale bolii Parkinson (slăbirea încheieturilor genunchiului și deplasare îngreunată în cazul excursiilor mai lungi: „300 de trepte”, „BELVEDERE”).

Am ajuns acasă fără probleme deosebite și mă pregăteam pentru următoarea excursie.

O imagine de la un punct de observare (BELVEDERE)

E) A șasea. Participarea la **întâlnirea colegilor soției cu ocazia sărbătoririi a 50 de ani de la absolvire, întâlnire realizată la Hotel ARO BRASOV în perioada 01-05.07.2022.** A fost o întâlnire deosebită. Reacția participanților, alegerea locației, alegerea muzicii, toate au fost foarte reușite. Referitor la muzică: a fost aleasă formația „**Zestrea săceleană**” compusă din specialiști talentați și coordonată de **dl Stefan Lupu**, o personalitate recunoscută. Au reușit să creeze o stare de bine și de fericire. Din punctul meu de vedere, melodia serii a fost: „**VÂRSTA ESTE DOAR UN NUMĂR**”. Am postat pe pagina mea de Facebook câteva detalii (<https://www.facebook.com/100010318547124/videos/1399661043779737/>).

Ne-am plimbat prin BRASOV. Am avut mai multe întâlniri cu foste/foști colegi/colegi ai soției cu care suntem prieteni foarte buni.

În continuare câteva imagini: de la întâlnire, cu răsărit de soare (una surprinsă din camera de la hotel „ARO” și alta din Piața Sfatului), cu prietenele și colegile soției (Ana și Mioara) și una de la o minunată sărbătorire a zilei de naștere a lui Onti la restaurantul „SUB TÂMPA”.

Hotel ARO

Sala de festivități

Răsărit de soare – Hotel ARO

Răsărit de soare – Piața Sfatului

Soția cu ANA

Soția cu Mioara

Sărbătorirea lui Onti

1.5.5. O „Gură de Rai” – UK

O dată cu mutarea copiilor în UK, UK a devenit destinația implicită a vacanțelor noastre în exteriorul ROMÂNIEI. Din nenumăratele vacanțe/întâlniri prezint, în continuare, trei dintre ele:

A) Prima exemplificare. În 2018 „O scurtă incursiune prin Cambridge”*

„Această scurtă incursiune a fost „provocată” de două evenimente, la care am participat, în mod direct sau indirect, și care m-au determinat să scriu despre acestea.

* Acest articol a fost publicat în JURNALUL INGINERESC DOBROGEAN Nr.5/2018

Primul eveniment se referă la vizita făcută la „The Centre for Computing History” în Cambridge (UK), în 11.04.2018. Sper să vă conving să nu ratați o astfel de oportunitate, atunci când ea va apărea.

Voi utiliza, în continuare, denumirea prescurtată de muzeu. Muzeul este, de fapt, o expoziție interactivă permanentă, împărțită pe săli dedicate unor tehnologii, prezentând evoluția lor pe ani. În plus, pune la dispoziție o gamă largă de alte activități complementare (workshop-uri educaționale, cursuri etc.).

Prezentările sunt făcute, astfel încât să fie atractive pentru toate vârstele.

În timpul acestei vizite am avut o primă senzație de întoarcere în timp și în spațiu. Am lucrat peste 20 de ani (1973-1994) într-un centru de calcul unde am fost implicat, direct sau indirect, în exploatarea, întreținerea calculatoarelor și echipamentelor din dotare precum și în dezvoltare de software.

Atmosfera generală din muzeu este una foarte apropiată de perioada în care se utilizau acele echipamente. Motiv pentru care vă propun, spre comparare, două imagini. În prima imagine vă prezint unitățile de benzi magnetice aflate în muzeu.

În a doua, sala calculatoarelor de la Centrul de Calcul din Constanta, în anii 70. Calculatoarele românești FELIX C-256 (512, 1024) aveau în componență unități de benzi magnetice similare cu cele din muzeu.

În cadrul muzeului sunt prezentate birouri de lucru dotate cu mobilier și calculatoare personale din diverse perioade de timp. Similar, există săli de cursuri și săli de jocuri electronice etc.

Unitățile de bandă magnetică – 2018

În sala calculatoarelor Constanta – 1978

Sunt expuse echipamente de calcul reprezentative, în ordine cronologică, pentru o mai ușoară înțelegere a evoluției lor. Marea lor majoritate funcționează și ai posibilitatea să le utilizezi.

În general vorbind, în UK, există o strânsă colaborare între sistemul educațional și alte instituții complementare: muzee, biblioteci, acvarii, ferme de animale etc., bazată pe programe comune de activități. Este o modalitate de a face școala mult mai atractivă, plăcută și mai eficientă.

Evoluția unităților

Microcalculatoare

Apple-1984

O astfel de activitate se referă la promovarea unui mini echipament „**Micro:bit**”, utilizat de copii în școli pentru **învățarea intuitivă a programării în cod sursă (coding)** având ca finalitate realizarea unor aplicații practice care motivează suplimentar elevul. Sunt, de fapt, niște mini simulatoare cu ajutorul cărora poți să vizualizezi funcționarea aplicației realizate. Muzeul a organizat în ziua de 12.03.18 două workshop – uri interactive dedicate utilizării acestui echipament (<http://www.computinghistory.org.uk/det/47946/Easter-Fun-with-the-Micro-bit-12-April-2018/>). Unul este pentru copiii între 8 și 11 ani iar celălalt pentru cei care au peste 11 ani, însoțiți de un adult.

Acest tip de echipament, care facilitează dezvoltarea învățării, poate fi împrumutat de către copii de la bibliotecă (pe lângă cărți audio, reviste, CD – uri cu filme și cărți etc.). (Detalii despre „Micro:bit” pe <http://microbit.org/>).

Revenim la muzeu. Am fost surprins de numărul mare de copii prezenți în muzeu. Sunt interesați să încerce funcționarea acestor echipamente și, mai ales, jocurile care sunt prezente atât pe echipamente vechi, cât și pe cele foarte noi (exemplu: realitatea virtuală).

Muzeul are o colecție internațională semnificativă de calculatoare mari, calculatoare personale, dispozitive periferice, alte echipamente, documente, cărți – peste 24.000 de bucăți.

O istorie prezentată foarte clar și atractiv, scoțând în evidență atât creșterea expozitivă a performanțelor cât și a miniaturizării.

Este de remarcat și faptul că s-a realizat, pe ani, și o sinteză interesantă a evoluției acestor tehnologii.

Sunt prezentate marile personalități, din întreaga lume, cei care au contribuit, de-a lungul timpului, la realizarea și dezvoltarea acestor tehnologii.

Firmele mari și reprezentative din domeniul IT precum: Apple, IBM, Microsoft etc sunt prezente cu echipamente care au fost de succes în acele vremuri (ca și azi, de altfel). Fără, însă, a se neglija, rezultatele deosebite ale unora mai puțin cunoscute etc.

Acest muzeu, ca și alte instituții care au legătură cu domeniul educației, s-a dezvoltat puternic datorită activităților de **voluntariat** la care participă toți cei interesați (studenți, părinți, profesori, specialiști etc.) și de **sponsorizări**, realizate de firmele mari de IT, dar nu numai.

Istoria acestor tehnologii (calculatoarele și internetul), care ne-au schimbat ireversibil viața, nu putea lipsi din Cambridge. ([http://www. Computinghistory.org.uk/pages/176/About/](http://www.Computinghistory.org.uk/pages/176/About/)).

În final, vă propun, un tur de 360 de grade cu imagini relevante, pentru a vă convinge și mai mult că merită a fi vizitat ([http://www. Computinghistory.org.uk/pages/46677/360-Degree-Tour/](http://www.Computinghistory.org.uk/pages/46677/360-Degree-Tour/)).

Al doilea eveniment se referă la marele astrofizician Stephen Hawking, renumit pentru contribuțiile lui în domeniul cosmologiei, al relativității generale și gravitației cuantice (exemple: teoria totulului – „the theory of everything”, „big bang theory” etc.).

Nefiind specialist în aceste domenii, nu voi intra în detalii tehnice. Voi face doar o scurtă prezentare a unor evenimente care se referă la el și care au legătură cu Cambridge.

Stephen Hawking a decedat în ziua de 14.03.2018 (ziua mondială a numărului Pi).

La 31.03.2018 au avut loc **funeraliile dedicate lui în Cambridge**. Ele s-au încheiat cu o slujbă la **Biserica Sfânta Maria**, care este situată lângă Colegiului Gonville și Caius, unde profesorul Stephen Hawking a predat peste 50 de ani.

La ceremonie a participat foarte multă lume, britanici și străini. Au fost prezente foarte multe celebrități ca de exemplu: actorul Eddie Redmayne, care a interpretat rolul profesorului Stephen Hawking în filmul biografic din 2014 „The Theory of Everything”, directorul executiv al SpaceX, Elon Musk, dramaturgul Alan Bennett etc.

În luna iunie 2018, Stephen Hawking a fost înmormântat la **Catedrala Westminster**, alături de **Isaac Newton și Charles Darwin**, alte două mari personalități din Cambridge.

Voi continua cu prezentarea a trei imagini. Prima imagine se referă la „**The Corpus Clock**” proiectat de John C Taylor, **inaugurat în 2008 de Stephen Hawking**. Un „ceas” care a costat peste 1 milion de lire sterline, 6 noi brevete de invenții, realizat în 5 ani de peste 200 de specialiști, o „mașinărie” controlată în întregime mecanic în era calculatoarelor etc. (Detalii: https://en.wikipedia.org/wiki/Corpus_Clock; <https://www.youtube.com/watch?v=pHO1JTNPPOU>).

A doua imagine se referă la King's College. A fost realizată din turnul Bisericii Sfânta Maria la câteva zile după funeraliile lui Stephen Hawking.

The Corpus Clock

King's College

Colegiul Gonville și Caius

Și a treia imagine prezintă Colegiul Gonville și Caius, cu buchețele de flori depuse la poarta de intrare de admiratorii lui Stephen Hawking.

În perioada martie-aprilie 2018 am mai fost de două ori în Cambridge.

Clădirile, străzile, parcurile, oamenii creează un context în care poți să faci o călătorie în timp și spațiu, pornind din trecut și ajungând în viitor, fără ca „decorul” să se schimbe (același de sute de ani)!

Este un motiv întemeiat pentru ca în anii viitor să revin cu noi „reportaje” de la și despre CAMBRIDGE, acest oraș mirific și fascinant.

Precizare: Am modificat această ultimă frază, deoarece, între timp, UK a devenit pentru familia noastră o „**Gură de Rai**” iar grădina, împreună cu curtea și casa din România, au deveni „**Colțul nostru de RAI**”.

B) A doua exemplificare. În 2019

În luna **aprilie 2019** am făcut o scurtă excursie pe plaiurile lui **William Shakespeare** (supranumit și „Lebăda de pe Avon”): **Stratford-upon-Avon și prin împrejurimi** (Castelul Warwick, o fermă de fluturi, etc). Acolo am avut senzația că timpul s-a oprit în acele momente de glorie (aceeași senzație ca și în Cambridge sau în Oxford etc). Shakespeare pare a fi prezent peste tot. În acest oraș sunt foarte multe locații dedicate marelui dramaturg: casa unde s-a născut și două clădiri ale perioadei respective: Hall's Croft (una din locuințele fiicei lui Shakespeare, Susannah) și New Place, clădire ridicată pe locul unei case deținute de dramaturg. De asemenea, în oraș se mai află biserica Sfânta Treime (Holy Trinity Church), unde a fost botezat Shakespeare și unde este înmormântat. Teatrul Regal Shakespeare, o altă clădire, este sediul Companiei Regale Shakespeare etc. Alte detalii pe [https:// www.shakespeare.org.uk/](https://www.shakespeare.org.uk/). Clădirile vechi sunt înconjurate de pomi și flori. Peste tot este foarte curat și îngrijit, lucru valabil aproape peste tot în UK. Zici că ești în rai (comparând cu majoritatea localităților din România).

Casa memorială

O lebedă pe Avon

Înainte de a ajunge la muzeul Shakespeare ne-am oprit la un muzeu dedicat soluțiilor tehnice. Este vorba de **MAD Museum (Mechanical Art and Design Museum)**. De fapt, MAD se referă la artă și design mecanic și nu la ceva nebunesc (cum ar putea sugera o traducere a cestei prescurtări). Este un loc în care inventivitatea, imaginația și simțul umorului sunt evidente. Piese prezentate sunt o combinație specială între **arta cinetică** și **automate** care funcționează interactiv. Ele au fost obținute de la artiștii din întreaga lume și faptul că aproape totul este interactiv le face foarte atractive, atât pentru copii, cât și pentru adulți. Prin ceea ce expune, Muzeul MAD **promovează creativitatea inspirată și designul inteligent**, deseori plin de farmec. Sunt susținute și subiecte STEM (Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică) și de Artă, și Design. Detalii: [https:// themadmuseum.co.uk/](https://themadmuseum.co.uk/).

Poarta de intrare

Un exponat

O imagine superbă din parc

C) A treia exemplificare. În 2022.

O întâlnirea deosebită cu nepoții a avut loc în perioada 05-29.08.2022 în UK!

În anii 2020 și 2021, din cauza epidemiei COVID – 19, ne-am întâlnit doar online. În momentul reîntâlnirii „fizice” am fost, cu toții, bulversați. S-au petrecut o serie de schimbări majore în UK. Temperaturi insuportabile (peste 30 de grade Celsius). Câmpiile, parcurile arătau dezolant – arse de soare. Culoarea vegetație care era, de obicei, de un verde închis, a devenit un galben uscat. Parcurile, satele și, în general, casele par ca niște oaze în deșert. Câteva imagini.

St Neots -centru (1)

St Neots – la ieșirea din oraș

St Neots -centru (2)

St Neots -centru (3)

Și totuși clădirile, parcurile, localitățile, oamenii par neschimbați. Îți creează o senzație de stabilitate. Schimbările par a fi „absorbite” de context. De ce oare ? Fără a intra în detalii, o să punctez ceea ce mi se pare foarte important (după părerea mea). O evoluție pozitivă în realizarea și respectarea reglementărilor/legilor atât la nivel individual cât și la nivel de țară. Exemplificare: ordine, curățenie, disciplină, respect etc. Starea de bine și de fericire este vizibilă pe chipul și în comportamentul oamenilor în vârstă (similar ca, aproape, în toate statele dezvoltate) etc.

St Neots -centru (4)

St Neots -centru (5)

Strada principală

Catedrala

Nepoții s-au schimbat mult. Sunt mult mai maturi, mai bine pregătiți pentru viață decât credeam. „Learning for life” (învăț pentru viață) este deviza școlii la ei. Am rămas plăcut surprins de ceea ce citesc și de ceea ce vizionează; de felul cum colaborează – sunt doi prieteni adevărați. Am constatat faptul că învață la școală și pun în practică tot felul de îndeletniciri: de la activități specifice preparării mâncării la alte activități gospodărești; de la activități specifice pentru cercetași la cursuri practice STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) etc. La solicitarea lor de a viziona un film împreună, le-am propus filmul „**ZORBA GRECUL**”. L-au achiziționat prin „AMAZON” cu subtitrare în limba română. Cu această ocazie am discutat despre noul tip de om, **modelul ZORBA - BUDDHA propus de OSHO**. O persoană capabilă de a se bucura atât de plăcerile lumesti, precum Zorba Grecul, cât și de seninătatea tăcută a unui Buddha. Omul este o ființă duală care poate deveni o sinteză (sau simbioză) a comportamentului materialist (EGO-ul) cu cel spiritual (Sinele Divin). Adică, ai putea apela la oricare din cele două comportamente, atunci când simți că ai nevoie; acest lucru conferă o altă semnificație liberului arbitru. Altfel, dacă ai ales doar modelul Zorba sau Buddha, liberul arbitru este doar o iluzie etc.

Reacția lor fost deosebită. La rândul lor, ei au propus să vizionăm împreună spectacolul HAMILTON, un spectacol musical (bazat pe melodii de tip hip hop, precum și pe melodii R&B, pop, soul și în stil tradițional) care spune povestea părintelui fondator american Alexander Hamilton și care a avut un mare succes pe Broadway. Spectacol realizat de LIN – MANUEL MIRANDA. Știau versurile de la cântece și le cântau împreună!

Am făcut, aproape în fiecare zi, câte o excursie minunată. Câteva imagini de la prima excursie făcută împreună în CAMBRIDGE în ziua de 09.08.22.

Cambridge –

King's College

În ziua de **16.08.22** am făcut o excursie la **Old Warden Park** unde am vizitat expoziția cu avioane vechi din hangarele uriașe de la Shuttleworth. Această colecție privată a fost startată de **Richard Shuttleworth**, pilot, pilot de curse, mecanic autodidact și moștenitor al moșiei, care a salvat avioane și vehicule vechi, aducându-le înapoi în Old Warden Park pentru a le restaura. După moartea sa, în 1940, mama sa Dorothy a continuat să adauge la colecție. Aeronava Blériot XI din 1909 este încă în stare de navigabilitate. Este cel mai vechi avion din lume care participă în mod regulat la spectacolele aeriene. Un alt obiectiv interesant pentru noi a fost **Grădina elvețiană**. Am vizitat: chioșcul indian decorat în culori vii, micuța cabană elvețiană cu acoperiș de paie, grotă cu tunelul său de rocă artificială în stil vulcanic etc. (<https://www.shuttleworth.org/explore/>, **Swiss Garden – Shuttleworth Events & Attractions**).

Expoziția de avioane (1)

Expoziția de avioane (2)

Cabana elvețiană

Grota

Un lac cu insule

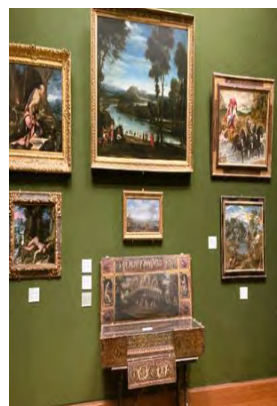

O imagine din parc

În ziua de **23.08.22** am mai făcut o excursie la **CAMBRIDGE**. Obiectivul principal a fost vizitarea **muzeului Fitzwilliam** și a **câtorva colegii renumite**. Câteva imagini.

Muzeul Fitzwilliam (1)

Muzeul Fitzwilliam (2)

Muzeul Fitzwilliam (3)

Muzeul Fitzwilliam (4)

Pembroke College

În ziua de 24.08.22 am vizitat rezervația naturală „Loja” (The Lodge), situată pe șoseaua Sandy – Potton (Bedford). Este un loc special, care oferă o combinație bogată de copaci, plante, păsări sălbatice. Pădurile, pășunile acoperă aici o suprafață de aproximativ 220 de hectare în zona/ținutul Bedford. Temperaturile foarte mari și seceta din această vară au afectat întreaga vegetație. Dacă nimerești o toamnă caldă și umedă poți admira peste 600 de specii de ciuperci. Rezervația face parte din **Royal Society for the Protection of Birds (RSPB)**, care este o organizație caritabilă înregistrată în Anglia și în Țara Galilor și care are sediul central în această rezervație (vezi prima imagine de mai jos).

Rezervația The Lodge: sediul

Efectele secetei

Imagini din rezervație (1)

Imagini din rezervație (2)

Imagini din rezervație (3)

Evenimentul cel mai deosebit a avut loc în ziua de **25.08.22**. L-am sărbătorit pe nepotul nostru **Matei**. A fost invitat la școală pentru a i se înmâna rezultatele la cele 24 de examene naționale GCSE (General Certificate of Secondary Education), cu ocazia finalizării anului 11 de școală. Rezultatele obținute sunt deosebite (calificative A+ și A star). https://en.wikipedia.org/wiki/General_Certificate_of_Secondary_Education

În ziua de **26.08.22** am făcut o vizită la **WIMPOLE ESTATE**. **Wimpole Estate** este o proprietate mare care cuprinde: **Wimpole Hall**, o casă situată în parohia civilă **Wimpole**, la aproximativ 13,7 kilometri sud-vest de **Cambridge**. Casa și cele 3.000 de acri (12 km²) cu parcuri și terenuri agricole sunt deținute de **National Trust**, ca urmare a donației făcute de ultimul proprietar **Elsie Kipling** (fiica scriitorului britanic **Rudyard Kipling**, care, în 1907, a primit Premiul Nobel pentru literatură). National Trust a predat manuscrisele tatălui ei **Universității Sussex** din Brighton, pentru a asigura un acces public mai bun la ele. Ea este înmormântată în cimitirul bisericii Sfântul Andrei de pe moșie. Are în proprietate o grădină care pe lângă flori produce legume și fructe pentru consum propriu. De asemenea există și o fermă cu animale domestice, locuri de joacă pentru copii etc. Câteva imagini.

Wimpole Hall - interior(1)

Wimpole Hall - interior(2)

Grădina (1)

Grădina (2)

Ferma

În ziua de 27.08.22 am făcut o vizită la **Abația Englesey: o casă în stil iacobin cu grădini și o moară de apă într-o pădure minunată**. Lord Fairhaven a trăit la Englesey Abbey din 1926 până la moartea sa, în 1966. În 1966, Abația Englesey este lăsată moștenire **Trustului Național**; „... într-o lume în schimbare casa, mobilierul și amenajarea ei, precum și grădinile și așezarea lor trebuie să fie păstrate....” (din testamentul lui Huttleston Broughton, primul Lord Fairhaven). Casa memorială era, din păcate, închisă. Am vizitat grădinile, pădurea și locul de joacă pentru copii. Ca și la celelalte case memoriale vizitate, totul arată minunat. **Ai senzația că te plimbi prin RAI, o „GURĂ DE RAI”**. Peste tot găsești locuri amenajate pentru relaxare sau pentru întâlniri cu prieteni sau familia (picnic). Câteva imagini.

Casa memorială

Parc (1)

Parc (2)

Parc (3)

Parc (4)

Deși au mai fost și alte excursii minunate (în orașul RUSHDEN, rezervația Little Paxton etc), mă opresc aici cu exemplificarea și cu detalierea.

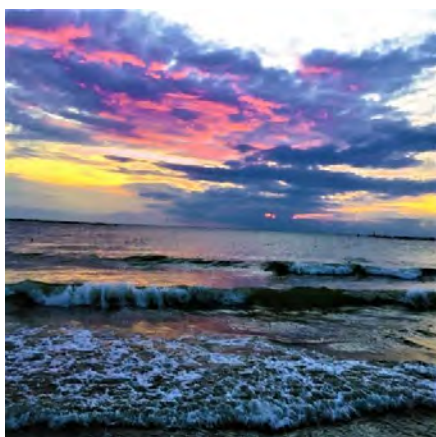
Fac o mică paranteză. În timpul excursiilor făcute am vizitat și o serie de magazine speciale pentru casă și pentru grădinărit (**garden center**). La unul din ele, spre exemplu, mi-am cumpărat un portofel care are scris pe el un mesaj: „**I WAS GOING TO BE RICH BUT I DECIDED TO BE ENGINEER INSTEAD**”, mesaj care pentru mine are înțelesul următor: „În loc să devin un om bogat am decis să devin inginer”. Acest mesaj, poate fi considerat, motto-ul pentru prima parte a cărții. Un alt lanț de magazine care-mi place este: **TK Maxx**. Cu vreo zece ani în urmă aveau mărfuri de firmă la prețuri foarte bune. Acum, din păcate, ofertele atrăgătoare au scăzut mult.

Concluzia acestor excursii: **UK a devenit, pentru totdeauna (și în vecii vecilor, Amin!) GURA NOASTRĂ DE RAI de care aveam nevoie pentru a putea înțelege ce trebuie să faci și cum să faci pentru ca tranzițiile să se finalizeze pozitiv, atât la nivel de individ, cât și de țară. Apoi, ne-am întors fericiți la COLȚUL NOSTRU DE RAI!**

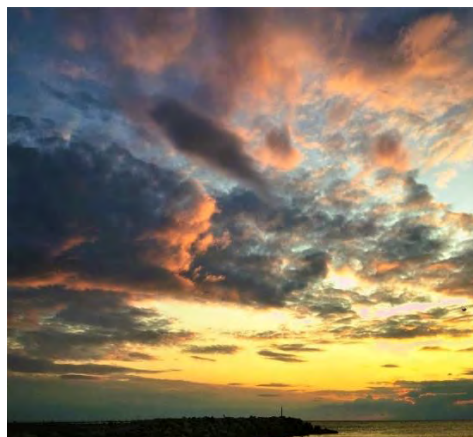
Consider ca este necesar să vin cu o precizare. Pentru mine „**Gura de Rai**” semnifică locul mirific în care poți atinge liniștea și armonia sufletească absolută, necesare pentru o resetare a stării de bine și de fericire. **Pe internet, pentru „Gura de Rai”, am găsit mai multe interpretări.** În tradiția populară românească, Gura de Rai este un mediu între cer și pământ cu un caracter sacru, un drum spre Rai , un loc benefic. Ca poziționare geografică, Gura de Rai este situată pe un picior de munte și se deschide într-o pajiște înaltă sau un gol de munte. „Gura de Rai” din Munții Bucegi este un loc de un kilometru pătrat în care organismul nu obosește și funcțiile fizico-chimice se revigorează brusc. În accepțiunea Sabinei Ispas, cercetător la Institutul de Etnografie și Folclor, termenul „Gură de Rai” exprimă o realitate simbolică a sacralului și o metaforică, în poezia populară, ca imagine artistică a atingerii liniștii și armoniei absolute.

1.5.6. Răsăritul/apusul de soare

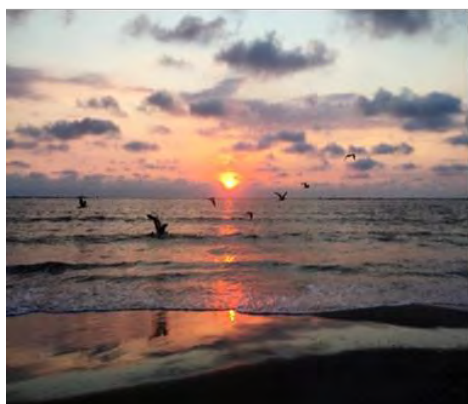
Descoperirea unei alte Guri de Rai se referă, în general, și la descoperirea frumuseții răsăritului de soare din apele mării, care era completat cu alergatul (apoi, mai târziu, prin plimbatul în ritm forțat) pe malul mării. Inițial a fost un hobby apoi a devenit o metodă de (auto)vindecare. Sunt două tipuri de răsărit care-mi plac în mod special: cel cu nori și cu vânt și cel senin și fără vânt. În ambele cazuri trebuie să fie cât mai mulți pescăruși. Patru imagini pentru exemplificare.

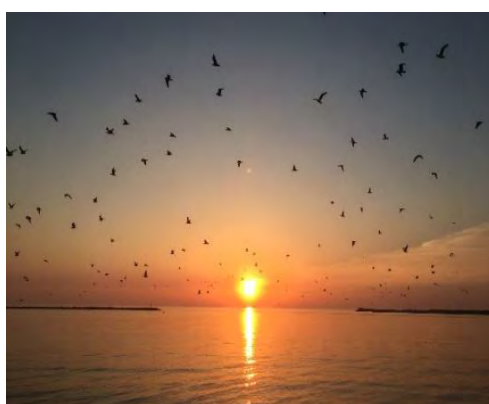
Cu mulți nori spectaculoși (1)

Cu mulți nori spectaculoși (2)

Un răsărit spectaculos cu pescăruși

Un alt răsărit auriu cu pescăruși

Reluarea plimbărilor pe malul mării la răsărit de soare a fost pentru mine o mare și plăcută surpriză provocată de vecinul și prietenul meu, **Mihai Marinescu**. El mi-a propus să reluăm plimbările la răsărit de soare pe malul mării (plimbări în ritm forțat, scurte alergări, conștientizarea mișcării și a respirației etc). Am început plimbările în ziua de **13.06.2020** și ne-am propus trei ieșiri/săptămână. Mi-am reamintit că prin anii '70, Mihai m-a invitat să particip la antrenamentele pe care le făcea grupul de scafandri din Constanța. Ca și atunci, și acum, startul acestor acțiuni începea și se termina în apropierea Hotelului PARC. După cum am mai precizat, rolul și locul acestei activități în tratamentul privind (auto)vindecarea sunt deosebite (masaj în tălpi, meditație, aerosoli, peisaj mirific etc). În continuare prezint două imagini reprezentative din 2020 și alte două de la restartarea plimbărilor în 2021 (**23.05.21**).

Un peisaj mirific și o resetare a stării de bine și de fericire.

Doi prieteni (pe uscat) – 2020

Alți doi prieteni (pe mare)

Restartare 2021 (colțul cu pescăruși)

Marea (soare, un pescăruș, o cruce)

La aceste imagini se adaugă „zgomotul” relaxant făcut de valuri și/sau de pescăruși. Admirarea peisajului, pentru cei care nu practică YOGA, nu trebuie să fie una statică. Am adăugat mersul cu picioarele goale pe malul mării prin nisipul afânat sau prin resturile de scoici (efort fizic și masaj pe talpa piciorului) și plimbatul prin apă până la glezne. Mișcarea trebuie realizată într-un ritm care să-ți permită să te conectezi la acest context general și la contextul tău propriu (conștientizarea sincronizării mișcării cu respirația). Apoi am mai adăugat exerciții speciale de respirație, astfel încât să beneficiaz din plin de aerosoli (conștientizarea respirației).

Mai târziu, după câțiva ani, am descoperit și frumusețea apusului de soare. Dacă răsăritul de soare marchează începutul zilei și ne transmite/furnizează energie, apusul de soare marchează sfârșitul zilei și ne răsplătește prin crearea unei atmosfere de liniște, de pace și de relaxare.

Ceea ce am simțit, admirând aceste frumuseți, poate fi sintetizat în următoarea frază: **Lasă frumusețea și iubirea să-ți „inunde” mintea și inima!** Am adăugat iubirea

pentru a putea gândi (simți) cu inima. Această idee a devenit o axiomă pe care am inclus-o în setul meu de reguli după care o să viețuiesc în această lume (vezi subcapitolul 5.4.4).

Mă opresc aici cu prezentarea celorlalte activități și evenimente desfășurate în perioada 2021-2022. Voi continua cu detalii despre alte activități și despre alte evenimente în **subcapitolul 2.1** cu focusarea pe modul de abordare efectivă a acestei tranziții.

1.5.7. În loc de concluzii

Chiar dacă pe parcursul anilor am schimbat câteva locuri de muncă, nu am reușit să reduc timpul dedicat muncii și să-l extind pe cel dedicat familiei. Practic nu-mi dădeam seama de greșeală, probabil și datorită faptului că procedam în mod similar ca marea majoritate a colegilor.

Nu am reușit să mă implic suficient în creșterea și pregătirea copilului. În primii ani, pe primul loc era bunica, apoi, în următorii ani, soția a preluat primul loc. Eu am rămas mereu pe locul doi. Am insistat să urmeze școli care erau recunoscute, ca fiind foarte bune. Nu am reușit să descopăr activități plăcute și relaxante care să fie agreate de întreaga familie. Am reușit, totuși, de câteva ori, să o conving pe soția mea să „săvurăm” împreună răsăritul soarelui și să facem câteva concedii la munte împreună cu **Cristina** (atunci când era mică).

După câțiva ani de căsătorie i-am făcut soției o declarație spontană, declarație care ne-a surprins pe amândoi. „**Tu ești punctul meu de sprijin în acest UNIVERS!**” Am reluat și înregistrat video această declarație în anul 2010. Pentru mine a fost ca o nouă cerere în căsătorie, cea de-a doua căsătorie care-mi doresc să se desfășoare în armonie și fericire, până la sfârșitul vieții.

Ar trebui ca din copilărie să te pregătești pentru a putea construi o familie puternică și fericită. Alte detalii în **subcapitolul 2.4.2**.

1.6. CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC CONSTANȚA ȘI TOTALDATA (1973 – 1994)

1.6.1 Inginer de sistem

La 01.04.1973 am fost angajat la **Centrul Teritorial de Calcul Electronic Constanța (CTCE)**. Construirea clădirii CTCE-ului era în faza de finalizare și urma dotarea cu echipamente. Am „supravegheat” finalizarea și testarea primului calculator (P18) din dotarea CTCE, la Fabrica de Calculatoare Electronice București, unde lucrau patru foști colegi de facultate: **Mihai Gherman** – specializat în unități centrale, **Lelioara (Marionțiu) Dordea** – în benzi magnetice, **Edidia (Gabrian) Sturm** – în discuri magnetice, **Radu Emil Vamoșiu**

– în benzi magnetice. Am însoțit transportul lui de la București la Constanța cu un TIR (viteza de deplasare era de sub 20 Km/oră).

Apoi am lucrat ca inginer de sistem (în 3 ture). Mai jos prezint o imagine din sala calculatoarelor. O altă imagine similară am postat-o într-un articol, publicat în „Jurnalul Ingineresc Dobrogean” Nr. 5, în care povesteam despre o vizită făcută la „**The Centre for Computing History**” din Cambridge (UK) unde era expus un calculator similar cu FELIX C-256 (vezi „**O scurtă incursiune prin Cambridge...**” din subcapitolul 1.5 .5).

În sala calculatoarelor – (probabil în1976)

Câteva detalii despre CTCE:

CTCE asigura prelucrarea zilnică a lucrărilor (raportări zilnice, salarii, gestiunea stocurilor și a materialelor, urmărirea și planificarea producției, listele electorale etc.) pentru toate organizațiile din județ (bănci, administrația financiară, evidența populației, operatori portuari, întreprinderi, uzine etc.).

Pentru o mare parte dintre clienți, realiza: culegerea datelor de pe documentele primare prin perforarea lor pe cartele utilizând echipamente japoneze, asamblarea lucrărilor (cartele de comandă însoțite de datele curente perforate pe cartele), executarea lucrărilor (pe calculatoarele din dotare), predarea lucrărilor către clienți, asigurând calitatea și termenele stabilite prin contractul cu fiecare client.

Aceste responsabilități deosebite au putut fi asumate și respectate, în primul rând, datorită nivelului înalt de pregătire a salariaților. Centrele de calcul deveniseră, în toată țara, societăți de elită.

După revoluție, datorită dezvoltării puternice a calculatoarelor personale și dotării fiecărui client, centrele de calcul au început, treptat, să dispară de pe scena economică. Majoritatea personalului cu studii medii (erau peste 200) a terminat diverse facultăți.

Unii și-au găsit de lucru la bănci, la instituții financiare etc. pe posturi pe care, acum, sunt angajați doar specialiști cu studii superioare.

Au fost foarte multe evenimente cu o încărcătură emoțională deosebită. La **4 martie 1977**, de exemplu, când a avut loc acel mare cutremur, eram la etajul 4, unde aveam un birou, și am coborât rapid pe scări. M-am dus direct în sala calculatoarelor să verific dacă au fost oprite toate echipamentele, în timp ce ieșirile din clădire erau asaltate de angajații care doreau să se salveze. A fost o reacție bazată pe primul instinct și nu pe gândire. Clădirile centrelor de calcul erau noi și bine construite. În BUCUREȘTI amplitudinea cutremurului a fost mult mai mare decât în alte orașe și numărul clădirilor (vechi și noi) care s-au dărâmat a fost mult mai mare, decât în restul țării.

1.6.2 Șef de atelier/secție exploatare

Din 1980 până în 1991 am fost șef de atelier/secție exploatare împreună cu **Valeriu Orbeanu**. Lucram în ture inverse (o săptămâna de dimineață, iar următoarea, după masă). Operatorii din sala calculatoarelor lucrau în trei ture etc. În 1981 am absolvit un curs de specializare pentru această funcție la **CEPECA** (Centrul pentru perfecționarea cadrelor de conducere). Am citit undeva că acest centru a fost înființat pe baza unui acord tripartit între Guvernul român și două Agenții specializate ale ONU (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Biroul Internațional al Muncii), proiect gestionat de Adjunctul Ministrului de Afaceri Externe – **Mircea Malița** (informație descoperită întâmplător atunci când lucram la scrierea acestei cărți). Este a doua referire pe care o fac la domnul **Mircea Malița**. A fost o personalitate care m-a impresionat, atât pe durata comunismului, cât și după.

Conducerea CTCE (**Florea Ștefan** – director general, **Sotir Alexandru** – director tehnic etc.) era numită și controlată de partid.

Am trăit tot felul de momente aberante, impuse prin reglementările sistemului comunist. Norocul nostru a fost că astfel de momente erau excepții și nu regula. Managementul nostru dorea să iasă în evidență cu realizări deosebite, bazându-se pe angajații cu un nivel de pregătire profesională ridicat. O să dau, totuși, un exemplu ciudat. Ca să pot să-mi cumpăr un televizor color aveam nevoie de acordul conducerii **executive** și de **partid** din CTCE !?

Revenim la activitățile tehnice de bază.

Petrică Moldovan, prietenul meu, care a lucrat la Centrul de Calcul din Târgu Mureș, mi-a reamintit de perioada în care am realizat împreună cu **Valeriu Orbeanu** (colegul meu de la CTCE) și cu **Horia Păicuțiu** (colegul nostru din Cluj

Napoca) „**Metodologia de lucru în secțiile de exploatare a echipamentelor de calcul**”, obligatorie în toate CTCE-urile din țară. Pe vremea aceea era un document de lucru deosebit de important pentru unicitatea activității de exploatare din țară!

Pe parcursul anilor am fost implicat în câteva proiecte care pot fi încadrate în **domeniul creativității și al inovării**.

Primul se referă la realizarea unor corecții în sistemul de operare pentru eliminare de bug-uri (anomalii), deși nu aveam obligații în acest sens, conform fișei postului. Buna colaborare cu **Institutul de Tehnică de Calcul** (condus o perioadă de timp și de Domnul **Vasile Baltac**) a facilitat și la colaborarea între inginerii de sistem din CTCE – uri și cercetători inclusiv accesul la programele sursă ale sistemului de operare. Una dintre corecțiile, realizate de mine, asigura deschiderea corectă a fișierului de contabilitate după un blocaj de sistem. Era un fișier foarte important, utilizat pentru realizarea facturilor pentru serviciile prestate clienților. Această soluție a fost preluată de francezi (furnizorii licenței după care **FABRICA DE CALCULATOARE** producea calculatoarele de generația a treia – gama – FELIX) și introdusă în următoarea versiune a sistemului de operare.

Al doilea se referă la realizarea, în calitate de coautor, a produsului SAREFI – un produs novator (realizat împreună cu **Dan Norea** și cu **Dicu Ștefan**). Cu **Ștefan Dicu**, așa cum am mai precizat, am fost și coleg de grupă la facultate. Programul nostru s-a răspândit rapid în toată țara. Venea cu funcționalități noi, foarte necesare clienților și era un produs foarte fiabil. Dar cea mai importantă și înaltă apreciere a fost făcută de Institutul de Cercetări în Informatică (care funcționează și azi) prin emiterea documentului de confirmare a calității de autor și de includerea produsului (versiunea a patra) în **Biblioteca Națională de Programe** (10.08.1983). Acest document a fost semnat de Profesorul **MIHAI DRĂGĂNESCU, viitorul mare academician**.

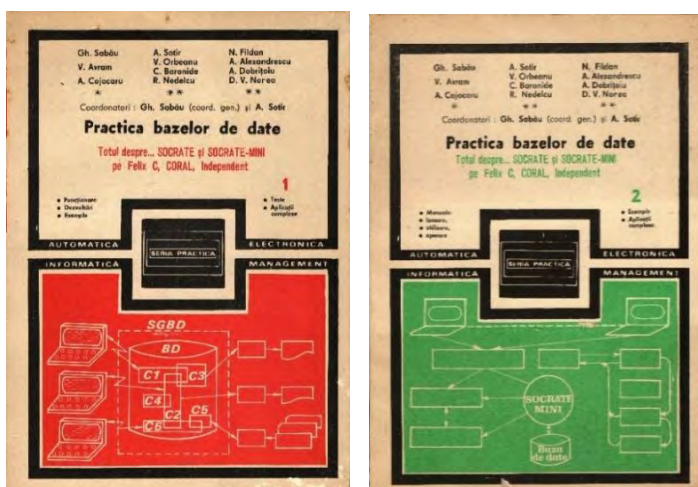
Al treilea se referă la coordonarea directă (ca șef de secție) a proiectării și a realizării **sistemului de gestiune a bazelor de date SOCRATE MINI** scris în limbajul de asamblare al minicalculatoarelor din seria INDEPENDENT 100, CORAL (și, câteva module, în limbajul C) și la care am fost, practic, manager de proiect. Echipa care a lucrat la acest proiect a fost formată din ingineri de sistem și programatori de elită (**Adrian Alexandrescu, Constantin Baronide, Adrian Dobrițoiu, Răzvan Nedelcu, Dan Viorel Norea**). Acest soft s-a bucurat de o largă utilizare și a primit o certificare similară cu cea de la SAREFI, semnată tot de Profesorul **MIHAI DRĂGĂNESCU** (20.03.1985).

Certificare autor SAREFI

Al patrulea se referă la realizarea cărții (în calitate de coautor) „**Practica bazelor de date. Total despre..... SOCRATE și SOCRATE MINI pe Felix C, CORAL, Independent**”, publicată în 1989 la EDITURA TEHNICĂ.

Detalii despre aceste realizări și despre altele sunt prezentate și în lucrarea „**Despre creativitate și inovare. Câteva prezentări concrete din domeniul ingineriei de sistem (IT)**” (Lucrarea a fost prezentată la Workshop Național Cercetare și expertiză ingineriească la Constanța din ziua de 18.11.2016 și publicată în **Buletinul AGIR, Supliment 3/2016**) și, parțial, în cartea „**ISTORIA INFORMATICII ROMÂNEȘTI. APARIȚIE, DEZVOLTARE ȘI IMPACT. Oameni, instituții, concepte, teorii și tehnologii**” (VOLUMUL IV: Computing – Dezvoltare & Impact) în subcapitolul „8.8 Centrele Teritoriale de Calcul Electronic” (pagina 187))– vezi subcapitolul 2.2.

Cartea PRACTICA BAZELOR DE DATE în două volume

Un moment special pentru mine a fost întâlnirea, în 1987, cu renumitul matematician, futurolog, diplomat și disident anticomunist român **Mihai Horia Botez**, director al Centrului Teritorial de Calcul Electronic din Tulcea pentru o scurtă perioadă de timp. Venise într-o vizită de documentare / schimb de experiență. Totul a decurs normal până când a observat tabloul lui Nicolae Ceaușescu pe perete din biroul nostru (al șefilor de secție exploatare). Atunci a început să-l înjure pe Ceaușescu și să ne explice că nu e normal ca în birourile departamentelor tehnice să fie tabloul lui Ceaușescu. Am trăit câteva momente de frică, dar nu am avut, după această întâlnire, probleme cu securitatea comunistă. După 1989, a refuzat să intre în politică considerând că misiunea lui de disident politic a luat sfârșit odată cu răsturnarea comunismului și a revenit la preocupările lui de bază.

Ar mai fi de menționat faptul că între anii 1987 – 1989 am coordonat un proiect intern referitor la **realizarea unui sistem de gestiune a bazelor de cunoștințe** de către echipa care a realizat SOCRATE MINI, dar care nu a putut fi continuat după 1989, deoarece nu mai aveam susținere financiară. Această perioadă fost una interesantă și importantă pentru dezvoltarea mea ca specialist în IT și în dezvoltarea mea, în general. Am început cu o documentare serioasă. Am accesat cele mai noi cărți în știința calculatoarelor, împrumutate de la BIBLIOTECA Politehnicii din Iași și de la BIBLOTECA AMERICANĂ din București.

*La nivel mondial, în această perioadă, se pregătea tranziția spre o nouă generație de calculatoare, **generația a 5-a**. Se lucra la găsirea unor soluții pentru a face **tranziția de la calculatoarele bazate pe prelucrarea numerică (arhitectură funcțională de tip von Neumann) la cele bazate pe prelucrarea simbolică**. Cea mai mare rivalitate era între specialiștii americani și japonezi. Se investeau zeci de milioane de dolari fără rezultate notabile. Spre surprinderea tuturor, „bătălia” a fost câștigată de o echipă formată din doi inventatori (fără studii superioare finalizate) care **au realizat primul calculator personal de succes, într-un garaj (Steven Paul Jobs și Steve Wosniak)**. Este vorba de calculatorul Macintosh și de sistemul de operare Mac OS X realizate de **firma APPLE** în 1984. Similar a fost și cazul lui **Bill Gates** care a dezvoltat un sistem de operare pentru PC-urile realizate de ceilalți producători. Mă refer la **Microsoft Windows**, realizat de firma **Microsoft** și lansat pe piață în noiembrie 1985. În prima fază, toate aceste realizări au fost aspru criticate de specialiștii din domeniul științei calculatoarelor. Nu a trecut mult timp și calculatoarele personale au avut un mare succes pe piață, fiind accesibile și utile, din toate punctele de vedere, pentru utilizatorul final.*

În paralel, am studiat multă bibliografie referitoare la prelucrarea cunoștințelor, dezvoltarea sistemelor expert, dezvoltarea limbajelor naturale, programarea logică, cărți despre logică matematică și filozofie. Atunci am „descoperit” importanța sfatului de preț, atribuit lui Socrate, „**Cunoaște-te pe tine însuși**”, dar pe care, atunci, nu l-am tratat corespunzător. Acum, ca pensionar, având mai mult timp și mai multă înțelepciune, m-am hotărât să-l reiau și să-l aplic.

Revin la „descoperirile” care m-au marcat semnificativ, pe care o să le enumăr în mod aliator, fără a face corelări sau detalieri. Dezvoltarea cunoașterii necesită informații suplimentare privind modul de achiziție și de prelucrarea ei. În școli, predarea logicii și a moralei (și/sau religiei) ar trebui să aibă o mai mare prioritate. Socrate, Isus și Buda nu și-au scris operele, această „sarcină” fiind preluată de discipoli sau apostoli. Atingerea stării de nirvana sau de eternitate, în budism, este o țintă supremă pentru ei. Religiile sunt, de fapt, abordări filozofice pragmatice bazate pe respectarea celor 10 porunci și, sper, că în viitor ele se vor adapta și vor ține cont de evoluția omenirii etc.

Atunci am aprofundat noțiuni despre fizică și metafizică; despre geometria euclidiană și neeuclidiană; despre limbaje naturale și metalimbaje; despre tranziția de la prelucrarea numerică la prelucrarea simbolică - în domeniul științei calculatoarelor etc. Acum doresc să aprofundez rolul și locul fizicii cuantice, atât la nivelul UNIVERSULUI, în general, cât și la nivelul omului, în particular. Mă interesează, în mod special, utilizarea ei în procesele de (auto)vindecare a organismului uman.

Dar cea mai mare surpriză pentru mine, atunci, au fost **teoremele de incompletitudine** ale lui **GODEL** (care afirmă că matematica este și incompletă și inconsistentă). Tot el demonstrează imposibilitatea unei formalizări complete a gândirii umane etc.

Legat de subiectul cunoașterii și al credinței, în continuare, o să mă refer la primul meu concediu petrecut la o mănăstire: **Mănăstirea SUZANA**, în august 1979. Acolo am cunoscut o călugăriță care răspundea de muzeul mănăstirii. Era la origini din Constanța. Ne-am înțeles foarte bine, aveam o comunicare plăcută și interesantă. Mi-a oferit o BIBLIE (pe care o achiziționase pentru altcineva, considerând că acea persoană mai poate aștepta). **A fost prima mea BIBLIE!** A însemnat mult pentru mine, deoarece mi-o doream de pe vremea când eram student (în ultimii ani de studenție). În acea perioadă citisem în revista „**Secolul XX**” un clasament, făcut de francezi, al celor mai valoroase cărți din lume. **Pe primul loc era BIBLIA**. Pe locul al doilea era **teatrul lui SHAKESPEARE** (vezi 1.5.6 – câteva cuvinte despre o excursie realizată în zona în care s-a născut Shakespeare) iar pe locul al treilea: „**În căutarea timpului pierdut**” de Proust. Pe ultimele două le-am achiziționat imediat; BIBLIA a trebuit să aștepte întâlnirea de la Mănăstirea SUZANA, deoarece nu aveam de unde să o cumpăr. Tot la Mănăstirea SUZANA am asistat la o ceremonie de hirotonisire a unor maici. Recunosc că, mai târziu, când eram în impas, m-am gândit de mai multe ori să devin călugăr. Excursiile prin împrejurimi erau minunate. Am revenit la Mănăstirea SUZANA peste câțiva ani cu familia **Mihaela și Adrian DOBRIȚOIU** (foști colegi la CTCE). Adrian – DUMNEZEU să-l odihnească în pace – a murit la câțiva ani după 1989. Era o minte strălucită, cu o cultură generală deosebită, credincios (fiu de preot). Ne-am simțit foarte bine împreună la mănăstire. Am continuat vacanța cu câteva opriri interesante: Poiana Brașov, Cetatea FĂGĂRAȘULUI etc.

Pot să afirm că cele prezentate pe scurt, mai sus, definesc contextul care a stat la baza dezvoltării mele individuale și profesionale. Am continuat dezvoltarea profesională până la ieșirea la pensie (vezi BMMC, SIVECO, AGIR). După ieșirea la pensie, odată cu începerea lucrului la această carte, am mai făcut mai multe evaluări ale fazei în care am ajuns și rezultatele sunt prezentate la sfârșitul acestui capitol.

Cu echipa de fotbal la Suceava

Cu echipa de fotbal la SLOBOZIA

În continuare, vă propun să revenim la perioada CTCE și să trecem la prezentarea unor activități mai relaxante și mai „lumești”. Prima se referă la fotbal. **Făceam parte din echipa de fotbal a CTCE** (aveam puțină tehnică, dar multă voință și o condiție fizică destul de bună). Se organizau meciuri la nivel local și un minicampionat al centrelor de calcul. În acest minicampionat am participat la două meciuri în deplasare, unul la SUCEAVA și unul la SLOBOZIA, de la care prezint două imagini.

În anii 80 (în doi ani consecutiv) am făcut **două miniconcedii în DELTĂ** cu cortul împreună cu doi colegi (**Adrian Alexandrescu și Constantin Baronide**). Ei aveau o experiență anterioară în acest sens și cunoșteau locurile.

Prima excursie a început cu deplasarea cu vaporul de la Tulcea până la Mila 23, unde am închiriat o barcă și am plecat până la un loc de campare (unde, unde ei au mai fost, anterior). Toți eram amatori în ale pescuitului. Aruncam cu undița în apă ca să ne aflăm în treabă. Cumpăram pește de la pescari (cu mălai, ulei, zahăr, băutură, rareori doreau bani). Făceam aprovizionarea cu barca – berea fiind produsul de bază. Totul a fost foarte frumos până în ultima zi. Când strângeam corturile, a apărut șalupa poliției care ne-a confiscat peștele și ne-a făcut un proces-verbal de contravenție, spunând că am fost reclamați că am furat peștele din plasele pescarilor. Am avut noroc că domnul **Mihai Nicolae**, directorul centrului de calcul TULCEA,

din acea vreme, care știa că suntem corecți și cinstiți, a intervenit și ne-a „salvat” de alte nedreptăți. Am reluat colaborarea cu dl. Mihai Nicolae atunci când lucram la SIVECO.

În a doua excursie, am schimbat locul, am ales **MURIGHIOL**. La restaurantul din MURIGHIOL ne-au „stresat” unii care aveau pe masa o grămadă mare de raci fierți. Noi nu aveam bani pentru astfel de specialități. Mai târziu, când am „descoperit” racii și în piețele din Constanța, i-am inclus în rețetele speciale de duminică. Și în această excursie, modul de organizare și acționare a fost similar cu cel din prima excursie (barcă, cort). Camparea a fost, inițial într-o zonă deschisă (lângă o casă mică a unui bucureștean simpatic). Ne-am mutat într-o mică pădure minunată după prima noapte, din cauza „invaziei” vacilor. Ca momente deosebite îmi mai amintesc (totuși) două. Am petrecut o zi întreagă, la umbră cu picioarele în apă, bând votcă și mâncând somn dat prin mălai și prăjit! Noaptea alergam porcii semisălbatici care ne atacau corturile. În rest totul a fost minunat.

În cadrul CTCE-ului erau colegi care s-au specializat ca ghizi și organizau excursii. Cea mai frumoasă pentru mine a fost excursia de la **Predeal** din 1990. Deși au fost câteva peripeții pe drum (geamul la autobuz s-a spart), la Predeal totul a fost desăvârșit. Am prins cazare în vilele de protocol ale fostului partid care încă arătau destul de bine. Fiecare a fost împreună cu familia și astfel am avut ocazia să ne cunoaștem mai bine, să colaborăm mai bine etc. A doua a fost la **Cabana DIHAM** iarna, traseul pe jos, de la autocar până la DIHAM a fost superb. Apoi au fost alte concedii la munte. Stațiunea preferată a fost **PREDEAL**. În 1989, de exemplu, am fost de 3 ori etc.

Revenim la viața de zi cu zi, din Constanța. În acea perioadă, cu ajutorul „vapo-renilor”, s-a dezvoltat o rețea puternică (ilicită) cu **filme titrate în limba română pe casete video**. Era o perioadă cruntă, înainte de 1989, când nu se mai transmitea mai nimic la TVR, în afară de cuvântările lui CEAUȘESCU. Un fost coleg de facultate, care lucra în comerțul exterior, m-a ajutat să-mi cumpăr un video player (nu se comercializa în România).

Vedeam cel puțin două filme pe zi. Atunci am văzut sute de filme celebre cu actori mari (Al Pacino, Robert De Niro, Johnny Deep, Angelina Jolie, Mel Gibson, Tom Hanks, Meryl Streep etc.) care obținuseră, de-a lungul timpului, premii OSCAR. Același fenomen (ilicit) s-a repetat în jurul anilor 2000 când sursa pentru filme a fost internetul, iar suportul utilizat era CD -ul sau hard discul extern.

În concluzie, se poate afirma că după perioada **1973-1983** (care a fost cea mai bună din toate punctele de vedere la nivel național) au apărut tot felul de restricții și de aberații care au început să ne afecteze și pe noi cei care lucram în centrele de calcul care, inițial, păreau niște oaze care rezistă în deșert.

1.6.3. Director general

În 1991 CTCE Constanța s-a scindat în două societăți **TOTALDATA** și **INFOMAR**. Eu am fost numit Director General la **TOTALDATA**, iar domnul Florea Ștefan la **INFOMAR**. La baza acestei scindări a stat, de fapt, neînțelegerea, care s-a amplificat și extins și la nivelul angajaților, dintre directorul tehnic (**Alexandru Sotir**) care coordona activitatea secțiilor de exploatare și directorul general (**Ștefan Florea**) care coordona partea de programare și de implementare.

După preluarea conducerii societății **TOTALDATA** m-am angrenat în lupta pentru supraviețuire, dezvoltare și pentru privatizare.

Nu o să detaliez partea de supraviețuire și de dezvoltare, deoarece nu cred că mai prezintă interes.

O să trec la cea mai importantă acțiune: **privatizarea**. Am convins, după discuții îndelungate cu sindicatul, pe cei mai buni specialiști (care încă nu pleaseră din firmă) să formăm un nucleu care să dețină cel puțin 51% din acțiuni. Am reușit să finalizăm cu bine această fază, găsiserăm și surse care să ne împrumute banii necesari. Privatizarea nu s-a putut finaliza deoarece Fondul Proprietății de Stat, atunci când eram la ultimele negocieri la BUCUREȘTI, a anulat privatizarea centrelor de calcul prin metoda MEBO (vânzare la salariați), deși, anterior, unele s-au privatizat. Apăruse și o listă în Monitorul Oficial cu câteva centre de calcul aprobate să se privatizeze prin MEBO, listă în care era și **TOTALDATA**. O parte dintre specialiștii valoroși, atunci, au părăsit firma. Rezultatul pentru mine a fost unul foarte dureros, atât pe plan profesional, cât și pe plan personal.

În plus, contextul general, economic și politic, era unul nefavorabil dezvoltării de afaceri oneste și corecte. Licitările erau toate truate și selecția era în funcție de mărirea șpagii. Dobânzile la bănci au crescut aberant de mult. Totul a devenit un calvar. În acest context am primit un prim semnal, de la corpul meu, că nu sunt pe drumul pentru care am fost „programat”: în mai 1992 am făcut prima hemoragie internă (ulcer duodenal cronic).

După ce mi-am revenit, într-o zi, am citit, „întâmplător”, în ziarul local (de obicei nu citeam ziarele) că în ziua de va avea loc o întâlnire, organizată de Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța, la care erau invitați managerii agenților economici care doresc să se implice în înființarea **BURSEI MARITIME ȘI DE MĂRFURI CONSTANȚA**. Am fost atras de noutatea domeniului. Am participat la întâlnire și am fost ales membru în Consiliul de Administrație.

A urmat transferul de la **TOTALDATA** la Bursa Maritimă și de Mărfuri Constanța.

De fapt, a fost o decizie de a renunța definitiv la funcția de manager general și administrator de firmă. Motivul principal era faptul că nu-mi doream și nici nu puteam să mă integrez, ca manager general, în noul context economic, financiar și politic. Începuse, așa cum precizam anterior, promovarea unui haos legislativ, care a favorizat dezvoltarea corupției, a mitei, a fraudei etc.; context care s-a dezvoltat continuu și din care nu doream să fac parte din poziția de manager general. Am considerat că trebuie să fac

un pas înapoi, pe o funcție mai mică, dar și acest pas, ulterior, s-a dovedit a nu fi salvator. Crizele de ulcer s-au repetat și au apărut și alte boli.

Am rămas atașat emoțional de perioada petrecută la CTCE (o apreciere generală: a fost cea mai importantă perioadă din viața mea) și de foștii colegi de echipă cu care am colaborat foarte bine. Cu câțiva dintre ei am avut plăcerea și onoarea să facem echipă și în următoarele două locuri de muncă. Cred că din aceste motive, în ianuarie 2017, mi-am făcut cont pe Facebook (deși nu-mi place nici acum, în general vorbind, modul de comunicare care se practică pe FB) și am creat un grup închis, dedicat foștilor angajați ai CTCE și foștilor angajați IIRUC de la punctul de lucru din CTCE. Reacția lor a fost una extraordinară. Postarea de poze vechi, amintiri, discuții pe teme actuale etc. În scurt timp după înființare, grupul avea peste 90 de membri și am agreeat ca în fiecare lună (ultima zi de vineri din lună) să ne întâlnim, cei care doresc, la RESTAURANTUL „DELFINUL” pe care-l frecventam destul de des când eram tineri, fiind foarte aproape de CTCE.

O acțiune comună importantă a fost promovată pe pagina grupului, pe FB. În ziua de **23.07.18** ne-am întâlnit foarte mulți colegi, în fosta sală de ședințe a CTCE, pentru a realiza împreună o acțiune în instanță, referitoare la schimbarea încadrării în grupa a doua de muncă pentru a îndrepta o nedreptate din acele vremuri. Prezint cititorilor cărții două poze de la această întâlnire.

A urmat primul verdict dat de justiție (28.01.2019). Nu se putea ca totul să decurgă normal, cum s-a întâmplat la alte foste centre de calcul!? Este încă un exemplu de judecată ciudată a justiției noastre. Procesul s-a aprobat pentru cei care au lucrat ca programatori și a fost respins pentru cei care au lucrat practic în mediu dificil (sala calculatoarelor, sala mașinilor de perforat etc). Procesul a fost reluat pentru cei ce au fost defavorizați. Decizia favorabilă a apărut în 25.11.2020. În martie 2021 am depus cererile pentru mărirea pensiilor la CASA DE PENSII.

Întâlnirea foștilor colegi – CTCE

După acest eveniment, activitatea **grupului CTCE CONSTANTA**, de pe FB, s-a redus la felicitări (zile de naștere și de sărbători) și la diferite anunțuri atunci când apar evenimente deosebite.

1.7. BURSA MARITIMĂ ȘI DE MĂRFURI CONSTANȚA – BMMC (1994-2002)

1.7.1. Perioada de startare

Am fost angajat la BMMC în anul **1994** pe funcția de director general adjunct responsabil cu departamentul IT, departament care avea în componență și trei foști colegi de la centrul de calcul (**Monica Marotinescu, Doina Grecu și Ioan Feșteu**). Managementul BMMC era asigurat de o echipă tânără și doritoare de afirmare (**Viorel Marian Pană** – președinte, **Cezar Armeanu** – director general, **Gică Morariu** – director etc.).

*Era o perioadă de mare entuziasm în domeniul bursier în România. Erau tot felul de inițiative și proiecte de promovare a mecanismelor bursiere, susținute de mediul politic cu ajutor USAID – United States Agency, for International Development. Aceste programe erau gestionate cu mare profesionalism de domnul **Dan Anghel**.*

În perioada **1996-2001** am fost membru în consiliul de conducere **RASDAQ** (Romanian Association of Securities Dealers Automated Quotation), participând la pregătirea, lansarea și dezvoltarea primului sistem de tranzacționare electronică în România. Pe piața gestionată de RASDAQ se tranzacționau titluri de valoare (acțiuni) pentru firmele mici și foarte mici și funcționa conform modelului de piață dezvoltat NASDAQ – National Association of Securities Dealers Automated Quotations din SUA. Am avut șansa să vizitez NASDAQ. La 1 decembrie 2005, RASDAQ a fuzionat cu Bursa de Valori București (BVB).

Prima vizită făcută la o bursă în străinătate a fost în **1994**, la **Bursa de flori din Olanda** (împreună cu Viorel Marian Pană), unde am fost impresionat de modul de organizare și funcționare a pieței de flori. Pe scurt, câteva detalii. Tranzacțiile se fac dimineața, la prima oră. Mici vagonete cu flori trec prin fata ringului. Tranzacționarea pornește de la un preț maxim și scade până se vinde toată marfa recoltată și care, apoi, se încarcă direct în avioanele care așteaptă să le transporte în toată lumea.

Trebuie făcută precizarea că încă de la înființarea bursei, marea personalitate, **Domnul Ion Rațiu**, a colaborat și a susținut BMMC. A sprijinit și a promovat BMMC,

atât în străinătate, cât și în Parlamentul României. Domnul Ion Rațiu ne-a facilitat (directorului general Gică Morariu și mie) mai multe întâlniri, **la bursele din LONDRA (International Petroleum Exchange, Baltic Exchange)**, în perioada 21-29.06.1994. Am avut și o întâlnire și cu Domnul Ambasador al României la Londra, **Sergiu Celac**.

Orice întâlnire cu Domnul Ion Rațiu era o sărbătoare, era cu o mare încărcătură emoțională și spirituală. L-am votat ca Președinte al României, dar, din păcate, poporul român nu a dorit să valorifice singura noastră oportunitate de a face tranziția adevărată de la comunism la capitalism.

Am început să studiez intens mecanismele care stau la baza funcționării economiei de piață, în general, și în detaliu, mecanismele funcționării piețelor de mărfuri și de capital de tip bursier.

În această perioadă am făcut parte din mai multe echipe care lucrau pe proiecte precum: Piața cerealelor, Piața energiei, Piața invențiilor și a inovațiilor, Piața futures etc. De asemenea, am participat la o serie de seminarii, simpozioane, cursuri de formare și de pregătire; majoritatea în SUA.

Întâlnire cu dl Sergiu Celac

Întâlnire la una din bursele din Londra

Un interesant program de training la care am participat a fost cel referitor la dezvoltarea Pieței cerealelor, realizat în perioada 11 februarie – 5 martie 1995. Programul se numea „**Agribusiness Exchange Program for Central and Eastern Europe**”. El a fost organizat de Agricultural Cooperative Development International (ACDI) cu sprijinul United States Agency for International Development (USAID). Prima întâlnire a fost la Ministerul Agriculturii SUA (United State Department of Agriculture) unde s-a prezentat în detaliu modul în care este reglementată, supravegheată și finanțată cea mai performantă agricultură din lume.

Certificare instruire

Lângă Niagara

Atunci am aflat că statul se implică în finanțarea agriculturii, astfel încât costurile cu mâncarea să nu depășească 10% din venitul mediu al cetățeanului american! Protecția consumatorului este bine reglementată și controlată. Cetățeanul are informații clare și corecte despre produsele achiziționate din piață.

Au urmat întâlniri la burse mari care fac tranzacții cu cereale (Chicago Board Of Trade, Minneapolis Grain Exchange, Kansas City Board of Trade), la ferme cu 100 de ha și 1000 de ha, în Dakota de Nord, la depozite mari de cereale, bănci etc.

O să detaliez o vizită la un fermier care avea 100 de ha, vizită care mi s-a părut interesantă din mai multe puncte de vedere. Nu avea nici un angajat, realiza toate lucrările singur. Era doar el, soția și un copil mic. Avea o casă modestă și confortabilă, poziționată pe „moșie”. Lângă casă era un hangar în care avea toate dotările necesare. Tractorul, de exemplu, avea capacitatea necesară pentru a putea ara cele 100 de hectare în 3 zile (timpul optim necesar pentru această lucrare la acea fermă). Iarna urma cursuri de specializare la universitatea din Fargo (orașul cel mai apropiat). Tranzacționa pe bursă inclusiv contracte futures pentru acoperirea riscului. Era o tradiție de familie activitatea de fermier etc. Când vom reuși noi să implementăm un astfel de model (bazat pe profesionalism și pe smerenie) !?. Pot să afirm că această întâlnire m-a impresionat la fel de tare ca și vizita, care a urmat, la cascada Niagara.

În concluzie, se poate afirma că americanii au în agricultură, ca și în alte domenii importante, **o abordare de tip sistem integrat** care cuprinde toate organizațiile implicate în această piață.

Un alt program interesant a fost cel cu tema: **Dezvoltarea managementului antreprenorial și executiv pentru piețele de capital**, în perioada 24 mai - 8 iunie 1998, în SUA, organizat de USAID (coordonator program – **Dan Anghel**), la care am participat alături de reprezentanții managementului de vârf ai instituțiilor de bază

din piața de capital din România. Cursurile s-au ținut la marile burse (Chicago Board of Trade – CBOT, Chicago Mercantile Exchange – CME, New York Stock Exchange – NYSE, NASDAQ), la organisme de reglementare și supraveghere (Securities and Exchange Commission – SEC, Commodity Futures Trading Commission – CFTC), la instituții/firme financiare și de investiții (Bank of New York, Salomon Smith Barney, Global Securities, Fidelity Investment, Morgan Stanley, Institute of International Finance etc.).

În continuare o să fac câteva referi la statuile celebre din acest centru financiar al New York-ului. Statuia „**Charging Bull**” are o semnificație aparte și o istorie interesantă. A fost realizată din bronz de sculptorul Arturo Di Modica, fiind inspirat de prăbușirea burselor în 1987. Are peste 3.000 de kg. Este un simbol al optimismului, taurul reprezintă „**bull market**”, o piață în continuă creștere.

Voi continua cu câteva imagini reprezentative.

La CHICAGO BOARD OF TRADE împreună cu Viorel Pană și cu echipa lor de IT

La NASDAQ

La statuia „Charging Bull”, lângă NYSE

Sculptorul a amplasat statuia în fața clădirii NYSE, în 1989, fără autorizație. Poliția a cerut demontarea ei. La cererea opiniei publice, statuia a fost re-amplasată în piața Bowling Green, aproape de NYSE. Un alt mare scandal s-a iscat în martie 2017 când în fața acestei statui a apărut o altă statuie, „**Fearless Girl**” (fetița neînfricată). Ea a fost realizată de sculptorița Kristen Visbal și comandată de societatea State Street Global Advisors pentru a marca Ziua internațională a femeii și, cu această ocazie, a lansat o campanie pentru a încuraja societățile să crească numărul de femei în consiliile lor de administrație. Conflictul a fost aplănat prin luarea deciziei, de către primarul New York-ului, de a muta această statuie mai aproape de NYSE. M-am gândit că ar fi interesant să mai adaug o poză interesantă.

Acordarea, de către William Loiry și Dan Anghel, a Certificatului de pregătire pentru dezvoltarea piețelor de capital

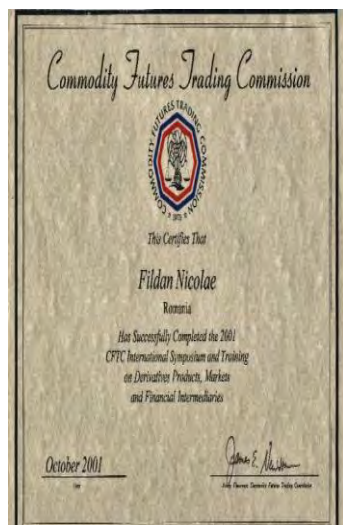
Taurul fioros și fetița.

Taurul și ursul

Este vorba de cele două statui din fața Bursei de Valori din Frankfurt care au ca semnificație: „bull market” (piață în creștere) și „bear market” (piață în scădere). Poate fi considerat și un simbol care scoate în evidență faptul că abordarea europeană a mecanismelor economiei de piață diferă de cea americană.

Revenind la prezentarea evenimentelor importante la care am participat, voi continua cu „**CFTC International Symposium and Training on Derivatives Products, Markets and Financial Intermediaries**” 19.10-26.10.2001, organizat de **Commodity Futures Trading Commission – CFTC**. Din România au fost prezenți reprezentanți de la Comisia Națională de Valori Mobiliare, de la Bursa de Valori și de la bursele de mărfuri din București, Constanța, Sibiu, Brașov. Am primit un certificat prin care se confirmă participarea mea.

Certificat participare

Participanții la simpozion

La acest simpozion au participat reprezentanți de la principalele burse din lume. Din punct de vedere organizatoric a fost un eveniment impecabil (cazare, masă, suport de curs pentru toate prezentările, activități extra program etc.).

1.7.2. Dezvoltarea de proiecte

Ca urmare a acestor cursuri, întâlniri și simpozioane am realizat, împreună cu colegii mei de la BMMC, o analiză detaliată a principalelor abordări din domeniul bursier, ținând cont de cele mai bune practici și tendințe, analiză care s-a finalizat cu definirea unor modele propuse pentru creare de piețe perfect competitive reglementate în România.

Ca realizări deosebite din această perioadă aş enumera următoarele:

- Coordonarea echipei IT care a proiectat și pus în funcțiune un sistem de Tranzacționare și Clearing Automat (utilizând tehnologia ORACLE) pentru piața spot și pentru piața futures. A fost primul proiect de acest tip realizat în România și care urma să fie utilizat și de „Bursa Mării Negre” (un proiect coordonat de Adunarea Parlamentară a Cooperării Economice a Mării Negre).
- Coordonarea și implicarea în realizarea unui site propriu, conectat la internet, fiind printre primele organizații din zonă cu aplicații IT de top. A fost propus ca model și pentru celelalte burse de mărfuri.
- Implicarea în procesul de înființare, în 1997, a sucursalei AGIR Constanța și apoi în managementul ei.
- Scrierea, împreună cu **Viorel Marian Pană**, a cărții: „**Tranziția și piețele competitive reglementate: ghid al abordării conceptuale și practice în România**”, tipărită în 2001 de Editura Economică. Cartea prezintă principalele proiecte abordate de BMMC. Are un capitol dedicat tranziției spre societatea informațională.

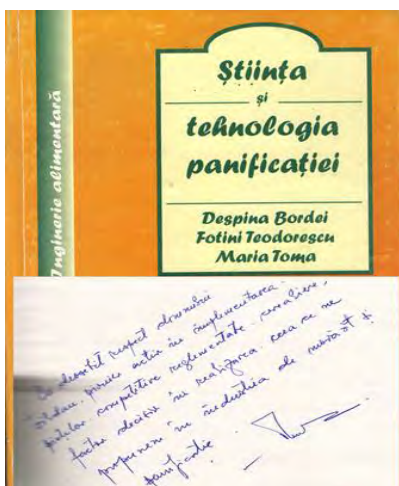

Cartea TRANZIȚIA ȘI PIEȚELE COMPETITIVE REGLEMENTATE

- Publicarea de articole, în mod special, în ziarul BURSA și în infoBMMC (ziarul online al BMMC) precum și în alte reviste (exemplu: e WEEK etc.) și ziare (exemplu: Univers Ingineresc) etc.
- Implicarea în realizarea mai multor proiecte precum: **Piața cerealelor, Piața energiei, Piața invențiilor și a inovațiilor** etc. Reproduc în continuare o apreciere referitoare la implicarea mea în piața cerealelor.

„Cu deosebit respect domnului Fildan, pionier activ în implementarea piețelor competitive reglemente cerealiere, factor decisiv în realizarea a ceea ce ne propunem în industria de morărit și panificație” – autograf dat de Doamna **Teodorescu**

Fotini, coautor al cărții „Știința și tehnologia panificației” (Editura AGIR – 2000), Președinte și Director General la DOBROGEA GRUP, Vicepreședinte ROMPAN (Patronatul Român din Industria de Morărit, Panificație și Produse Făinoase). Doamna Fotini Teodorescu este, după părerea mea, cel mai longeviv manager și antreprenor de succes din CONSTANȚA care a reușit să privatizeze cea mai mare fabrică de morărit și panificație din zonă prin metoda MEBO (*Management Employee Buyouts*) și care funcționează și acum.

Autograf TEODRESCU FOTINI

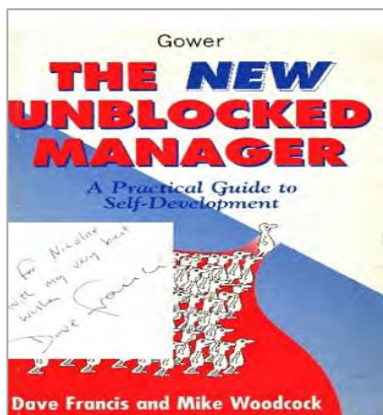

Un articol în eWEEK Nr.13/2001

Deoarece în cartea „**Tranziția și piețele competitive reglementate: ghid al abordării conceptuale și practice în România**” am prezentat în detaliu piața cerealelor și a energiei, în continuare mă refer la piața **invențiilor și a inovațiilor**. Am asigurat managementul proiectului de cercetare „Broker de tehnologii” realizat împreună cu Ministerul Cercetării și Dezvoltării. Am făcut parte din comisia de specialitate pentru „Programul de transfer tehnologic, stimulare și difuzia inovării” coordonată de minister. Am colaborat intens cu Agenția Națională pentru Transfer Tehnologic și Inovare coordonată de Domnul **Nicolae Naum**.

În acea perioadă am făcut parte și dintr-o echipă care a participat la cursul de **formare facilitator în managementul îmbunătățirii continue** – septembrie 1996 la **CENTRIM** (The Center for Research in Innovation Management – Brighton University), curs care făcea parte din proiectul : „**Îmbunătățirea performanțelor manufacturării prin rețele de învățare**” (Improving manufacturing performance through learning networks). A fost pentru mine o mare surpriză, atât tematica dezbătută (producția în secolul 21; risipa; calitatea; flexibilitatea; îmbunătățirea continuă), cât și

modul de desfășurare. Nu a existat un suport de curs, ci doar un sumar al temelor și al obiectivelor urmărite prin acest curs. (După câțiva ani am aflat că elevii în UK nu au manuale doar o curricula după care se ghidează fiecare școală ?!). Am făcut o vizită la o firmă cu capital japonez însoțit de responsabilul cu îmbunătățirea continuă.

Autograf de la Dave Francis

Dave Francis în ringul BMMC

Am avut și o activitate practică la care au participat mai multe grupe. S-au făcut echipe pe mai multe proiecte. „Proiectul” la care am participat se numea ceva de genul: mașină (o jucărie) de numărat monede (având la dispoziție materiale și „unelte” foarte simple). Focusarea era pe: descoperirea soluției, stabilirea rolurilor în echipă și realizarea propriu-zisă. Am avut în echipă și un chinez care de la început a precizat: voi descoperiți soluția și eu mă ocup de realizare. Aici l-am întâlnit pe Profesorul **Dave Francis** cu care am continuat colaborarea și după terminarea cursului. Ne-a vizitat la BMMC. Mi-a făcut cadou cartea „**The new unblocked manager. A practical guide to self-development**” cu autograf („For Nicolae with my very best wishes”).

Am organizat mai multe întâlniri, una la UNIVERSITATEA OVIDIUS, unde a fost foarte încântat că are ocazia să scrie cu creta pe tablă (nu o mai folosea de foarte mulți ani în sala de cursuri). Un alt mic detaliu: a apreciat pălincă de Borșa ca fiind o băutură foarte bună.

Revenim la piața invențiilor și a inovațiilor. Am reușit să o definim din punct de vedere conceptual și am organizat câteva ședințe de tranzacționare transmise în direct de către TVR. Pentru crearea unei piețe reale, trebuia să cooptăm toate părțile interesate și să creăm contextul necesar, pentru ca „întâlnirea” între cerere și ofertă

să se finalizeze cu obținerea celui mai bun preț pentru toate părțile implicate. Mediul economic nu era pregătit să investească în inovații și invenții, deoarece nu aduceau profit imediat. Costul cu înregistrarea lor era mare și procedura greoaie. În plus, mai era nevoie ca deținătorii brevetelor să investească și în realizarea unui prototip care să respecte standarde de tip bursier. Toate aceste bariere nu au putut fi depășite. Astfel că s-a irosit o ocazie de conectare a cercetării românești la mediul economic. Au trecut peste 20 de ani de atunci și în domeniul cercetării situația s-a înrăutățit continuu.

1.7.3. Renunțarea la implementarea piețelor competitive reglementate – desființarea bursei

*Au fost mai multe întâlniri în ringul bursei cu oamenii de afacerii și cu liderii politici din acea perioadă, precum: **Petre Roman, Mugur Isărescu, Theodor Stolojan** etc. Din păcate niciunul dintre liderii politici nu s-a implicat serios în promovarea, implementarea și integrarea burselor de mărfuri și de capital în economia românească. Principalele tranzacții se făceau în afara sistemului bursier (corectitudinea și transparența tranzacțiilor deranja sistemul bazat pe corupție). Oamenii de afaceri, din păcate, au „aderat” la acest model. Un exemplu reprezentativ din categoria celor care au refuzat această aderare a fost și domnul **Dan Ion** (fost director general la trei bănci). A părăsit sistemul economic și a devenit **părintele Dan Ilarion** la Mănăstirea CRUCEA. Am avut onoarea și plăcerea să ne întâlnim, atât în ringul bursei, cât și la Mănăstirea Crucea.*

Nu înțelegeam de ce nu se vrea să se implementeze soluțiile de bază ale capitalismului până în momentul în care un fost ministru secretar de stat mi-a explicat. Nu putea să promoveze niciun proiect important decât dacă acesta era „susținut” financiar în mod semnificativ, sau mai clar spus: dacă șpaga oferită prezenta interes pentru politicianii care dețineau puterea. Asta în primul rând. În al doilea rând, nu voiau nici o schimbare care putea conduce la pierderea controlului lor asupra economiei și asupra țării.

Cel mai dur semnal, că nu se poate face nimic, a venit de la modul de reglementare și organizare a pieței energiei. În timpul discuțiilor purtate, la seminarul organizat de USAID în ziua de 20.03.2000, la PREDEAL, referitor la înființarea pieței energiei, a rezultat clar faptul că aplicarea modelului propus de noi se amână, **preferându-se continuarea contractelor directe cu așa zișii „băieți deștepți”**. A doua zi mi s-a declanșat a doua hemoragie internă ca urmare a reactivării ulcerului duodenal cronic. Am mai primit, astfel, încă un semnal puternic că mă lupt cu „morile de vânt”. Dar nu am renunțat și nici nu mi-am schimbat stilul de a munci.

În 2001 BMMC a câștigat finanțarea unui proiect pilot zonal privind realizarea unei piețe competitive a cerealelor și oleaginoaselor, utilizând tehnologia bursieră și cea a comerțului electronic, cofinanțat de Banca Mondială și Ministerul Agriculturii (un grant de aproximativ 70.000 USD) și care avea ca termen de finalizare luna decembrie 2002, dar acest proiect a fost întrerupt din lipsă de resurse financiare necesare pentru funcționarea BMMC.

Nefiind șanse pentru continuarea și dezvoltarea bursei de mărfuri, în anul 2002 (18.03.2002) am părăsit domeniul bursier. Am fost angajat, pentru o scurtă perioadă de timp (până la data de 01.09.2003), la **Camera de Comerț Industrie și Agricultură Constanța**. Atunci a apărut, „întâmplător”, o ofertă mult mai Atrăgătoare pentru mine. Am primit un telefon de la prietenul meu **Petrică Moldovan**, care era director la Centrul Teritorial de Calcul din Târgu Mureș și care m-a rugat să ajut SIVECO România să organizeze o conferință în zonă. M-am implicat și a rezultat un eveniment reușit. Așa am devenit angajat la SIVECO România.

1.8. SIVECO ROMÂNIA (2003-2014)

1.8.1. Perioada de pregătire în domeniul vânzărilor

Am fost angajat ca **director de zonă** – răspunzând de județele CONSTANȚA, Tulcea, CĂLĂRAȘI și IALOMIȚA. Inițial, până s-a creat un punct de lucru la GALAȚI, răspundeam și de BRĂILA și de GALATI. Eram simultan: director, șofer, secretară și singurul subaltern. A fost o primă mare provocare pentru mine. Am avut, totuși, un mare noroc că la echipa de la punctul de lucru din Constanta au mai fost angajați doi foști colegi de la Centrul Teritorial de Calcul Electronic (**Adriana Zăvelcuță, Mihai Mihalcea**). Fiecare avea jobul lui (eram din departamente diferite), dar colaboram foarte bine, atât la faza de abordare de noi clienți, cât și la rezolvarea problemelor curente, ale vechilor clienți.

Activitățile de bază de care mă ocupam puteau fi grupate în două categorii mari: vânzare de sisteme informatice integrate și servicii (aducerea de noi clienți) și de asigurarea unei interfețe permanente cu clienții existenți. Ca inginer, nu am crezut niciodată că o să ajung să fac vânzări. Probabil, m-au ajutat mult specializările anterioare în domeniul managementului și al funcționării economiei de piață realizate în perioada în care am lucrat la BMMC. Apoi, la SIVECO, am făcut câteva cursuri de formare/perfecționare în domeniul sistemelor informatice integrate și în domeniul vânzărilor. Câteva exemplificări pe partea de vânzări: Diploma Absolvire Curs Abilități de Prezentare (Trend Consult Decembrie 2003); Certificat de participare la

Curs Abilitați de Negociere (Trend Consult Noiembrie 2005), Certificat de participare la Curs Complex Sales (Trend Consult Octombrie 2005).

După câțiva ani am ajuns să fac cu plăcere și această activitate, chiar dacă mediul economic și politic nu era interesat de promovarea unei competiții corecte și cinstite între participanții din piață. Probabil că m-a captivat acea parte care reprezenta ceva nou pentru mine. M-am bucurat, de exemplu, atunci când am aflat că, pe plan internațional, curricula pentru pregătirea inginerilor se schimbă semnificativ (apar specializări noi, precum managementul de proiecte, dezvoltarea de abilități antreprenoriale etc.) și că unele din activitățile pe care le realizam se încadrau în această curricula. Pentru fiecare întâlnire cu clientul mă pregăteam intens. Studiam cerințele lui și încercam să identific soluția care i s-ar potrivi. Aveam și un mare avantaj că, înainte de a veni la SIVECO, cunoșteam foarte mulți agenții economici din zonă (colaborasem cu o parte dintre ei atunci când am lucrat la Centrul de Calcul, la Bursă sau la Camera de comerț).

Certificate și Diplomă, emise de Trend Consult

Revenind la atribuțiile directorului de zonă, pentru potențialii clienți din zonă, am realizat următoarele: prezentarea de soluții de sisteme informatice integrate de tip: **ERP** (Enterprise resource planning), **BI** (Business Intelligence), **Management de Documente**, **e-learning** etc.; identificarea soluției care să răspundă cel mai bine la cerințele clientului; ofertare; negociere; contractare; feedback pentru etapele de implementare etc.

Pentru clienții existenți: realizare/prelungire contracte de suport tehnic; propuneri pentru dezvoltarea/extinderea soluției inițiale; contact permanent pentru rezolvarea cât mai rapidă a incidentelor care apăreau.

1.8.2. Prezentarea pe scurt a principalelor proiecte

Enumăr câțiva clienți din Constanța, la care am vândut soluții de tip **ERP și BI**: COMVEX, Autoritatea Navală Română, CERONAV, DOBROGEA BISCUIT etc; de tip **Management de documente** la Șantierul Naval VARD TULCEA etc; de tip **ELEAR-NING și de tip GIS (Geographic Information Systems)** în cadrul mai multor proiecte realizate cu fonduri europene etc.

Abordarea proiectelor pe fonduri europene a fost o altă activitate interesantă. Trebuia ca la fiecare lansare de programe care aveau legătura cu partea de IT să identific posibili clienți și pentru fiecare client, o soluție IT, precum și partenerii potriviți. Apoi să gestionez întocmirea ofertei, depunerea ei și contractarea (dacă oferta era aprobată). O să enumăr câteva proiecte de care m-am ocupat ca account manager (titlul proiectului și numele beneficiarului):

1) „SISTEM INFORMATIC INTEGRAT – SUPORT PENTRU MANAGEMENTUL ARBDD ÎN VEDEREA ÎMBUNĂTĂȚIRII STĂRII DE CONSERVARE A ECOSISTEMELOR” BENEFICIAR: **Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării**.

2) „ECOMAGIS (Implementați-o of a complex GIS for Ecosystem-based Management, through integrated monitoring and assessment of the bioeconomy status and its evolution trends in the fast changing environment)”. Beneficiar: **Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa”**.

3) „Perfecționarea angajaților și a managerilor în domeniul noilor tehnologii de fabricație în vederea creșterii adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor din industria de morărit și panificație”. Beneficiar: **ROMPAN (Patronatul Român din Industria de Morărit, Panificație și Produse Făinoase)**.

4) „Formarea continuă a profesorilor în Științe Tehnologice în societatea cunoașterii”. Beneficiar: **Universitatea Maritimă din Constanța**.

5) „Formarea continuă a profesorilor de matematică și științe economice în societatea cunoașterii”. Beneficiar: **Universitatea „Andrei Șaguna”**.

În 2006 am primit diploma „angajatul anului” pentru propunerea, susținerea și implicarea în dezvoltarea, implementarea, vânzarea de soluții informatice SIVCO România, orientate pe procesele de business ale clienților.

În 2010 am fost nominalizat în „Enciclopedia personalităților din România” – ediția a V-a din seria **Hubners Who is Who** la pagina 502/503.

În perioada cât am lucrat la SIVCO, am constatat că implementările de soluții de tip ERP, la foarte multe organizații din România, se făceau greșit, iar rezultatele erau slabe.

Spre deosebire de noi, în țările dezvoltate, implementarea acestui tip de soluție avea ca scop o restructurare de fond a organizației, bazată pe noile concepte care se

promovau atunci (Business Process Reengineering, Continuous Improvement, Business Process Management etc.), concepte pe care le-am abordat când eram la **BMMC**. Se trecea de la managementul clasic pe activități (bazat pe o structură funcțională de tip ierarhic) la managementul pe procese (bazat pe o structură de tip rețea). Ce însemnă acest lucru? Pentru fiecare contract cu clientul se creează un proces care cuprindea toate activitățile implicate, de la primirea comenzii până la livrarea finală la client.

Nominalizarea în Who is Who

Angajatul anului – 2006

Ca să evite o schimbare de fond sau din „comoditate”, foarte mulți manageri de firme transferau gestiunea implementării sistemului informatic la nivelul managementului de departamente, astfel încât, la final, șefii departamentelor aveau posibilitatea să facă ce vor sau ce știu. În mod normal, schimbarea trebuia „forțată” printr-o abordare de sus în jos („top – down”) și realizată printr-o abordare de jos în sus („bottom – up”). Apoi trebuia realizată tranziția de la abordarea orientată pe activități la cea pe procese etc. Rezultatul final a fost, de multe ori, mult sub așteptările tuturor celor implicați în procesul de implementare a acestor soluții.

În general vorbind, un angajat la SIVECO avea un program foarte încărcat. Cel puțin noi cei de la vânzări aveam, cred, viața cea mai grea. Target-ul stabilit era foarte mare, imposibil de atins, dacă nu reușeai să realizezi contracte pe Fonduri Europene. Programul era practic non stop, indiferent de oră sau de zi. Circulatul cu mașina pe timp de iarnă era, de foarte multe ori, un coșmar. Am rămas de mai multe ori blocat pe drum, la Slobozia sau în BUCUREȘTI.

Stilul de conducere practicat de managementul de vârf era uneori foarte dur. Te simțeai urmărit tot timpul pentru a fi tras la răspundere pentru orice abatere

*de la acele reguli și proceduri dure. Am „rezistat” 10 ani din mai multe motive. Îmi plăcea să muncesc din greu, am realizat proiecte interesante și complexe care necesitau abordări de tip interdisciplinar, aveai în ofertă o gamă foarte largă de produse și servicii IT; aveam colegi cu care-mi făcea mare plăcere să lucrez pe proiecte dificile etc. M-am înțeles întotdeauna foarte bine cu șefii direcți (**Sorin Dimofte, Florina Negură**).*

Țin legătura, cu o parte dintre ei, în continuare (direct sau pe Facebook) și am realizat câteva activități comune (exemplu: **Radu Jugureanu** a prezentat o lucrare interesantă la un simpozion AGIR, detalii în subcapitolul următor).

Ca să realizez toate sarcinile de serviciu am depus un supraefort care mi-a creat probleme de sănătate. Am început cu inima. Recomandări: efort fizic conform toleranțelor și evitarea stresului ?!. Recomandări de care nu am ținut cont. A urmat o hemoragie internă (ulcer gastric și duodenal cu melenă) în 2008, în timp ce aveam o întâlnire la **PRIMĂRIA HÂRȘOVA**. Și nici după această boală nu am găsit o soluție viabilă pentru refacere și „ținerea” stresului sub control, deși au fost și câteva acțiuni benefice, reconfortante. Un exemplu pozitiv. La sfârșit de săptămână, atunci când mă întorceam la Constanța de la ședințe sau întâlniri din BUCUREȘTI, de foarte multe ori mă opream la **mănăstirea CERNICA**. Este o mănăstire minunată, poziționată pe malul unui lac într-o pădure de la marginea Bucureștiului. M-au impresionat atât peisajul cât și istoria deosebită a acestei mănăstiri. Vizitam cele trei biserici și cimitirul și mă opream pentru câteva clipe de rugăciune la moaștele Sfântului Ierarh Calinic. După fiecare vizită mă simțeam încărcat cu energii pozitive și „deconectat” de la stresul zilnic. Aceste vizite sau alte acțiuni similare au fost necesare, dar nu și suficiente pentru refacerea fizică și psihică, după un efort mare și un stres zilnic.

Revenind la activitatea de zi cu zi, în perioada cât am lucrat la SIVECO, trebuie să fac precizarea că am publicat articole în diverse publicații (eWeek, Bursa, MARKET WATCH, Univers Ingineresc etc.), referitoare la sisteme informatice integrate, la soluții de tip Business Intelligence și la alte domenii.

M-am pensionat la 01.02.2014 și am mai colaborat până la sfârșitul anului. În 2014 a început procesul managementului de vârf al SIVECO, la DNA (Direcția Națională Anticorupție). Acel proces a fost o grea lovitură pentru toți profesioniștii din SIVECO care au muncit din greu, corect și cinstit. Am fost alături de ei și în acea perioadă dificilă. La sfârșit de an am primit o diplomă de excelență.

Deși doamna **Irina Socol**, fostul manager general SIVECO, a declarat că a denunțat toate cazurile de corupție în domeniul IT pe care le cunoștea, nu s-a întâmplat nimic semnificativ (recuperarea marilor prejudicii, pedepsirea inculpaților semnificativi/importanți etc.), ca, de altfel, în marea majoritate a procesele de privatizare frauduloasă și de corupție din toate domeniile.

1.9. ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA (AGIR) SUCURSALA CONSTANȚA (1997 – prezent)

1.9.1. Despre înființarea și startarea asociației

În toamna anului 1997, am primit un telefon de la Domnul **Prof. dr. ing. Mircea Petrescu**, membru în Consiliul Director AGIR. M-a rugat să mă implic în înființarea unei filiale a **Asociației Generale a Inginerilor din România (AGIR) în Constanța**. (Ne cunoșteam din perioada când eram angajat la CENTRUL DE CALCUL ELECTRONIC CONSTANȚA, perioadă în care a ocupat funcția de președinte al Comisiei Naționale de Informatică a Guvernului României - comisie care coordona și activitatea centrelor de calcul).

M-am ocupat de contactarea inginerilor, a viitorilor membri, și de organizarea Adunării Generale AGIR CȚA pentru înființarea asociației și pentru alegerea echipei de conducere. Adunarea Generală a avut loc în ziua de **31.10.1997**. Validarea înființării filialei Constanta și a echipei de conducere a fost făcută prin **Decizia nr. 949/17.11.1997 AGIR**, prezentată în figura următoare.

Decizia de înființare

În această perioadă au fost alături de mine ingineri de la diverse instituții reprezentative cu care, apoi, am colaborat foarte bine. Enumăr câțiva: **Virgil Breabăn**

(Universitatea Ovidius Constanța); **Tănase Susanu** (Academia Navală „Mircea cel Bătrân”), **Dumitru Guiță** (Petromidia), **Aurel Daraban** (Șantierul Naval Constanța) – decedat, **Dezideriu Dudaș** (ODAS Constanța), **Garabet Kumbetlian** – decedat (Universitatea Maritimă Constanța) și alți ingineri prezenți la prima întâlnire.

Din motive organizatorice, Filiala a devenit Sucursală.

Mai trebuie adăugat faptul că pe perioada în care am fost președinte al filialei/sucursalei Constanta (1997-2022) am avut o colaborare excelentă cu toți membrii fostului **Consiliu de Conducere din Constanța** (Prof. univ. dr. ing. **Virgil Breabăn**, Prof. univ. dr. ing. **Emil Oanță**, Cdor. prof. univ. dr. ing. **Gheorghe Samoilescu**, dr. ing. **Răzvan Mateescu**, Ing. Dipl. **Dorin Oprea**).

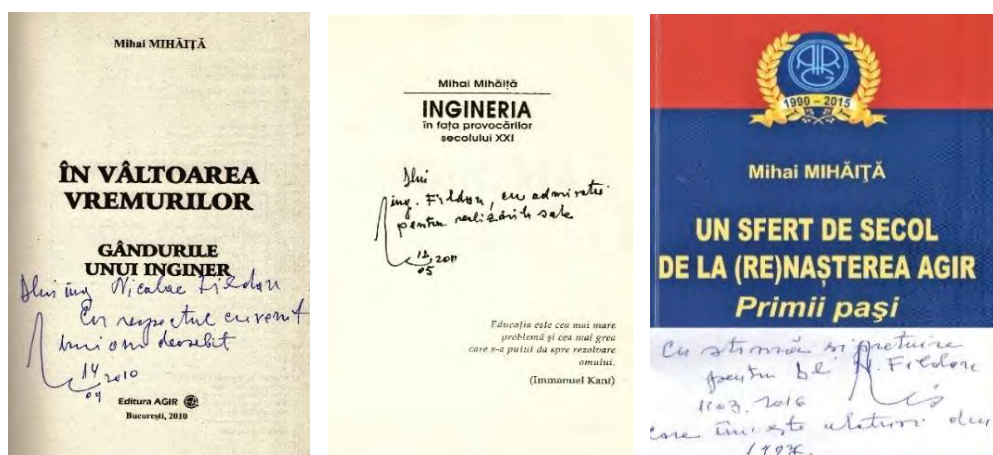
De asemenea, am avut o bună colaborare cu membrii **Consiliului Director AGIR**, consiliu din care am făcut parte. O nouă echipă a fost aleasă la CONGRESUL AGIR din **18.11.22**). Enumăr câțiva dintre cei mai vechi colaboratori: Prof. dr. ing. dipl. DHC **Florin-Teodor Tănăsescu**, Prof. univ. em. dr. ing. dipl. **Serban Raicu**, Prof. em. dr. ing. dipl. DHC **Mircea Bejan**, Dr. ing. dipl. **Cristina Puican**, Prof. dr. ing. dipl. DHC **Gheorghe Manolea**, Conf. univ. dr. ing. dipl. **Dorin DAN**, Prof. dr. ing. dipl. DHC **Octavian-Constantin Bologa**, Prof. em. dr. ing. dipl. **Radu-Dumitru Pentiu**, Dr. ing. dipl. **Dragos-Razvan Popa**, Dr. ing. dipl. **Ion Stanciu**. Dintre cei care s-au ridicat la ceruri aş pomeni pe **Mircea Petrescu**, **Tiberiu Dimitrie Babeu**, **Traian Tomescu**, **Doru Ion Petanec**, **Mircea Bejan**. **Doru Ion Petanec și Mircea Bejan** au murit infectați cu **coronavirus** în luna martie 2021, iar **Octavian-Constantin Bologa a murit în decembrie 2022**. Dumnezeu să-i odinească în pace! M-am simțit onorat că am avut șansa să fac parte din cele două echipe referite mai sus.

Pot să afirm faptul că **Domnul Mihai Mihăiță**, Președinte AGIR, a fost, este și va fi pentru mine un model demn de urmat. M-a ajutat, direct sau indirect, să trec mult mai ușor peste toate dificultățile unei munci de voluntariat în care, de multe ori, „răsplata” nu este pe măsura efortului depus. Întotdeauna, la orice problemă mai dificilă, găsește rapid o soluție. Știe să dezvolte relații durabile cu colegii și între colegi dar nu numai. Reînființarea AGIR-ului în 1990, poziția reprezentativă obținută de AGIR, atât pe plan intern, cât și extern, se datorează, în cea mai mare parte, profesionalismului și implicării domnului Mihai Mihăiță. Reproduc, în continuare, câteva din autografele primite de la domnul Mihai Mihăiță . „Dlui ing. Nicolae Fildan. Cu respectul cuvenit unui om deosebit” (14. 09. 2010). „Dlui ing. Fildan, cu admirație pentru realizările sale” (12. 05. 2011). „Cu stimă și prețuire pentru dl N. Fildan, care îmi este alături din 1997” (11.03.2016).

În această perioadă am publicat peste 150 de articole în „**UNIVERS INGENIERESC**” și peste 10 lucrări în „**BULETINUL AGIR**” și în alte publicații. Dar cea mai

mare realizarea mea în acest domeniu a fost publicarea, de către EDITURA AGIR a primei ediții în 2019, a ediției a doua în 2021 și sper ca în 2022 (cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea AGIR-ului Constanța), să publicăm ediția a treia a cărții „**DESPRE TRANZIȚIE, LA UN MOMENT ANIVERSAR**”, carte care conține și cele 10 lucrări referite mai sus. **Prezint, în continuare copertile primelor două ediții.**

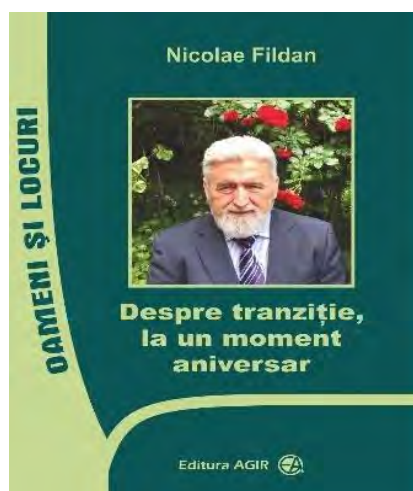
Am organizat și am participat la o serie de activități în fiecare an.

Câteva cărți cu autografe primite de la Domnul Mihai Mihăiță

Prima ediție (2019)

A doua ediție (2021)

1.9.2. Primele activități și evenimente reprezentative

Amintesc, în continuare, câteva dintre evenimentele care mi s-au părut mie mai deosebite.

Un impact mare, spre exemplu, l-a avut organizarea unei întâlniri în ziua de **25.01.2003**, întâlnire la care au participat peste **200 de ingineri**. Această mobilizare a inginerilor a fost posibilă și datorită sprijinului primit din partea prefectului de atunci, **ing. Gheorghe Martin**. Scopul acestei întâlniri a fost relansarea AGIR-ului CONSTANȚA. S-au creat echipe pe diverse domenii de activitate, pornind de la programul general AGIR. Un prim efect vizibil a fost faptul că a crescut substanțial numărul de membri AGIR Constanța.

Tot în 2003 (28.03-28.06) am urmat cursurile de „Expertți tehnici extrajudiciari și consultanți”, am susținut examenul pentru certificare și am devenit membru al Societății Experților și Consultanților din cadrul AGIR.

CERTIFICAT și DIPLOMA SETEC

Trebuie să vin cu o precizare importantă. Colaborarea cu **Domnul ing. Aurel Darabban** (membru fondator AGIR CONSTANȚA, Director General la Șantierul Naval Constanța și, apoi, ca deputat) a fost una deosebită. În perioada în care era deputat a făcut lobby pentru promovarea „**Legii privind exercitarea profesiei de inginer**”. Din păcate nu a reușit să obțină majoritatea parlamentară necesară (probabil, le era teamă că, astfel, vom deveni o componentă foarte puternică a societății civile), iar în 2004 a decedat. Dumnezeu să-l odihnească în pace și liniște!

1.9.3. Perioada de dezvoltare puternică

La începutul anului 2014 m-am pensionat și am trecut AGIR-ul pe primul loc în preocupările mele. Am realizat, **cu sprijinul firmei CRUCIAL SYSTEM un blog pentru Sucursala AGIR Constanța (www.constanta-agir.ro)**. Managerii acestei firme: **Andreea Avrigeanu** și **Mihai Moldoveanu**, sunt membri AGIR activi. Specialiștii acestei firme: ing. **Marian Capotă** și ing. **Ciprian Bugeac**, asigură asistența tehnică necesară pentru crearea, dezvoltarea și întreținerea blog-ului. S-a dorit și s-a reușit, chiar dacă mai este loc și pentru alte noi îmbunătățiri, ca acest blog să devină un „forum virtual” în care să se prezinte: activitățile sucursalei, știri și informații despre evenimente locale (organizate de noi sau de alții), dezbateri pe teme de interes comun etc. Sunt necesare câteva precizări. Toți cei care sau implicat și se implică în aceste activități o fac pe bază de voluntariat. Pentru mine personal colaborarea cu echipa de la CRUCIAL este o continuare a unei vechi colaborări. CRUCIAL a fost partener cu SIVECO, a găzduit punctul de lucru SIVECO până la pensionarea mea și asigură găzduire pentru AGIR CONSTANȚA, până la alocarea unui spațiu de Primăria Constanța. În plus, CRUCIAL, reprezintă pentru mine partea constantă de care aveam nevoie în tranziția de la statutul de angajat la cel de voluntariat. Profit de acest moment ca să transmit mulțumirea și recunoștința mea tuturor celor cu care am colaborat și vom colabora, direct sau indirect.

Revenind la prezentarea principalelor activități desfășurate de AGIR CONSTANTA, trebuie să precizăm, că o prioritate deosebită se acordă organizării, în fiecare an, de conferințe și workshop-uri, în colaborare cu diverși parteneri. Majoritatea lucrărilor susținute de participanți au fost publicate în „**BULETINUL AGIR**” (majoritatea, în numere dedicate).

Realizarea și întreținerea blogului, organizarea unui Workshop național anual: „CERCETARE ȘI EXPERTIZĂ INGINEREASCĂ LA CONSTANȚA” sunt alte două activități la care o să vin cu câteva detalii.

O colaborare specială s-a realizat și se realizează în continuare, cu domnul **ing. Dan Viorel Norea** – fost membru fondator și Președinte al Clubului Umoriștilor Constanțeni (CUC). Este printre puținii foști colegi la CTCE și/sau la TOTALDATA cu care am reluat și am continuat colaborarea. Eu participam la evenimentele organizate de CUC și el la cele organizate de AGIR CȚA. La SIMPOZIONUL INTERDISCIPLINAR „**Știința și Arta, interfe-rențe și complementaritate**” din **20 martie 2015**, spre exemplu, a prezentat lucrarea „**POEZIA ȘTIINȚEI ȘI ȘTIINȚA POEZIEI**”, publicată (împreună cu celelalte lucrări prezentate la simpozion) în „**BULETINUL AGIR**” Nr. 1/2015. La acest simpozion, eu am prezentat lucrarea „**STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), o nouă abordare în sistemul educațional în societatea cunoașterii**”. A colaborat și la realizarea „**JURNALULUI INGINERESC DOBROGEAN**” unde a publicat câte o epigramă în fiecare număr.

Domnul prof. **Radu Jugureanu**, fost coleg la SIVECO ROMANIA, la același simpozion, a susținut lucrarea „**Învățarea bazată pe proiect prin sisteme multitouch**”. A fost evenimentul cu cele mai multe aprecieri și propuneri primite de la participanți.

Alături de Radu Jugureanu în timp ce își prezintă lucrarea

Un alt eveniment deosebit a **fost Conferința Internațională de Studii Interdisciplinare (10-11 iunie 2016) la Universitatea Ovidius CONSTANȚA**. Tema ediției: „**Interdisciplinaritatea și creativitatea în societatea cunoașterii**”. De organizarea acestui eveniment s-a ocupat, în mod special, **Doamna Valentina Pomazan**. Au fost prezentate 9 lucrări în plen și 24 pe secțiuni, toate prilejuind interesante debateri, de înalt nivel academic și civic. Toate lucrările prezentate în limba engleză au fost publicate, în detaliu, în **Volum Open Access publicat la editura InTECH, indexat în baze de date internaționale**, iar lucrările prezentate în limba română au fost publicate în **Buletinul AGIR 2/2016**.

La acest simpozion au participat și câțiva membri ai Academiei de Științe Tehnice din România (ASTR) împreună cu **Domnul Mihai Mihăiță** – președinte ASTR și președinte AGIR. Domnul Mihai Mihăiță, a făcut o sinteză a aplicării interdisciplinarității și creativității în domeniul ingineriei, la nivel mondial și în România. „Acum când are loc o dezvoltare puternică a științelor și a tehnologiilor, disciplinele nu pot fi abordate ca fiind închise sau separate, ignorând conexiunile complexe existente între ele, iar faptul că viața nu este împărțită pe discipline constituie cel mai puternic argument pentru interdisciplinaritate. Utilizarea principiilor, a metodelor și a tehnicilor rezultate în urma unor abordări interdisciplinare este foarte importantă în dezvoltarea creativității, deoarece prin ea se realizează un transfer de concepte și metodologii dintr-o disciplină în alta pentru a permite abordarea adecvată a problemelor de cercetare”.

Imagini din sală

DI Mihai Mihăiță

DI Dan Tufiș ne fascinează

Dna Valentina Pomazan, în plen

Academicianul **Dan Tufiș**, director al Institutului de Cercetări pentru Inteligență Artificială (ICIA) din cadrul Academiei Române, o altă personalitate reprezentativă de care mă leagă o veche prietenie, a prezentat **proiectul CoRoLa** – *Program Prioritar al Academiei care are ca obiectiv de bază realizarea unui corpus computațional de referință pentru limba română contemporană: o colecție de texte (scrise și orale) de dimensiuni foarte mari (sute de milioane de cuvinte), adnotate cu meta informații (dată, autor etc.) și cu date lingvistice (părți de vorbire, categorii gramaticale, dependențe sintactice etc.).* A precizat și detaliat importanța acestuia, atât pentru dezvoltarea cunoașterii, în gene-

ral, cât și pentru dezvoltarea de noi tehnologii specifice societății cunoașterii, în particular. Eu am prezentat lucrarea „**Tranziția spre societatea cunoașterii. Puncte de vedere și propuneri de abordare**” .

1.9.4. La aniversarea a 20 de ani

În anul 2017 s-au organizat și realizat o serie importantă de proiecte și de evenimente.

Primul se referă la cooptarea în echipa noastră a Domnului **Ion Băraru**, renumitul profesor de fizică de la Colegiul Național „Mircea cel Bătrân”, care a câștigat o serie de premii NASA împreună cu elevii pe care-i coordonează. Am realizat un prim interviu cu domnul Ion Băraru, pe care l-am publicat în UNIVERS INGINERESC (vezi **ANEXA A8**), urmat de alte lucrări publicate în „BULETINUL AGIR”.

Al doilea eveniment important se referă la **Workshop-ul „Performanță și calitate în Inginerie Civilă”**. Organizatori: Facultatea de Construcții a Universității Ovidius din Constanța și Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR), sucursala Constanța. Manifestarea s-a constituit într-un excelent reper științific pentru cercetătorii, specialiștii și studenții din domeniul Ingineriei Civile. Un mare avantaj al acestui eveniment a fost participarea în calitate de coorganizator al Asociației Studenților și Inginerilor Constructori Constanța (ASIC-UOC Constanța). În consecință, a devenit pentru noi evenimentul cu cea mai mare participare a studenților! Doamna decan **Ichinur Omer**, membră AGIR CTA, s-a implicat puternic în organizarea lui. Câteva imagini de la workshop-ul din **20.10.2017**.

Al treilea se referă la organizarea ediției a cincea a **Workshop-ului național „CERCETARE ȘI EXPERTIZĂ INGINEREASCĂ LA CONSTANȚA”**, care a avut loc la **17.11.2017** la Academia Navală „Mircea cel Bătrân”. Această ediție a fost dedicată sărbătoririi aniversării a 145 de ani de la înființarea **Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”**, a sărbătoririi a 20 de ani de la crearea **Sucursalei AGIR CONSTANȚA** și a „**Zilei cercetătorului și proiectantului din România**”. Am prezentat lucrarea „**Despre creativitate și inovare. Câteva precizări concrete în domeniul ingineriei de sistem (IT)**”. (*M-am mai referit la această lucrare în **subcapitolul 1.6** .*

Au fost prezentate 22 de lucrări de către specialiști de la mai multe universități (Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, Universitatea Politehnică București, Universitatea „Dunărea de jos” din Galați, Universitatea Maritimă Constanța), institute de cercetări (Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Delta Dunării – Tulcea, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa” Constanța, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Inginerie Electrică ICPE-CA, etc.) , organizații din

domeniul IT ((Institute of Communication and Computer Systems (ICCS) – Atena, SC Crucial Systems & Services SRL)), organizații profesionale reprezentante ale societății civile.

Startare workshop

O Imagine din sală

Prezentarea lucrării

O imagine din sală

Al patrulea se referă la organizarea, la **24.11.2017**, a unui eveniment dedicat sărbătoririi a **20 de ani de la înființarea AGIR CȚA**, la Universitatea Maritimă Constanța. Am făcut o scurtă prezentare a principalelor activități realizate în acești ani. Domnul **Prof. Univ. Dr. Ing. Cornel Panait** – Rector al Universității Maritime Constanța – a apreciat realizările deosebite ale SUCURSALEI AGIR CONSTANȚA, cu care a colaborat și va colabora foarte bine și în viitor. A remarcat înaltul nivel de pregătire profesională a membrilor sucursalei și a apreciat faptul că numărul celor tineri este semnificativ, lucru

rar întâlnit la alte asociații. A subliniat faptul că AGIR ar trebui să-și asume un rol important în perfecționarea sistemului educațional tehnic în ROMÂNIA. A recomandat câteva direcții de abordare: standarde profesionale, atestări, acreditări, expertize, stagii de pregătire profesională, masterate etc. Se aștepta la un număr mai mare de participanți la acest eveniment festiv.

DI Cornel Panait în timpul prezentării

Diploma aniversară

Cu această ocazie s-au înmănat o serie de diplome jubiliare. Eu am primit o DIPLOMĂ ANIVERSARĂ transmisă de Domnul Președinte Mihai Mihăiță, afișată mai sus.

Cu ocazia pregătirii acestui eveniment am demarat lucrul la două proiecte dragi mie. Unul se referă la realizarea publicației **Jurnal Ingineresc Dobrogean (JID)** și altul la realizarea proiectului de parteneriat cu titlu generic: „**Promovarea și aplicarea extinsă a creativității și inovării, în conformitate cu cerințele și standardele impuse de era digitală, la nivelul județului Constanța**”. Aceste două proiecte au fost lansate efectiv la începutul anului **2018** și au fost dedicate **sărbătoririi Centenarului Marii UNIRI și Centenarului AGIR**. Ele sunt prezente pe blog-ul AGIR CONSTANȚA.

Un eveniment important al anului 2018, la care am participat, a fost **al XXX-lea Congres al Asociației Generale a Inginerilor din România din data de 23 martie 2018**. Cu această ocazie am fost reales membru în Consiliul Director AGIR. Detalii au fost prezentate în „UNIVERS INGINERESC” (nr. 6/2018). Mai jos sunt prezentate câteva imagini.

Pot să afirm că evenimentul omagial intitulat „100 de ani de la înființarea Asociației Generale a Inginerilor din România – Iași, 1918” a fost cel mai important eveniment al anului 2018 la care am participat. S-a desfășurat în cadrul manifestărilor organizate de Primăria Municipiului Iași, prilejuate de Centenarul Marii Uniri, în ziua de 16 noiembrie 2018, în Aula Magna „Carmen Sylva” a Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași.

La acest eveniment au participat personalități ale vieții culturale și științifice, ingineri (din România, Basarabia și Republica Moldova), cadre didactice, cadre militare, studenți și elevi.

În mapa oferită participanților era și un volum proceedings „Centenarul Asociației Generale a Inginerilor din România” care cuprindea toate lucrările prezentate în plen. Evenimentul a avut în program și o serie de alte activități, printre care amintesc acordarea de medalii și diplome aniversare și o excursie organizată, a doua zi.

Prima pagină a blog-ului

JID nr.11-12/2018

Excursia a fost o minunată plimbare pe jos pe la principalele monumente istorice și culturale (clădiri, statui, muzee, etc.), beneficiind de o prezentare foarte bine documentată și atractivă. Am redat câteva detalii pe blog-ul AGIR CONSTANȚA așa că, în continuare, o să prezint doar câteva imagini cu tentă personală. (La acest eveniment am fost împreună cu soția).

Imagini de la Congres – prezidiu

Imagini din sală

Eu împreună cu cei doi „șefi” ai mei

Diploma și medalia AGIR

În BIBLIOTECA cea mai frumoasă din lume

În fața MITROPOLIEI

În plus, la IAȘI, ne-am întâlnit și cu cei mai buni prieteni ai noștri din zonă (**Cristea Anca și Dan și cu Popovici Iordănița și Costel**).

Ultimul eveniment reprezentativ realizat în 2018 se referă la Workshop-ul național **„CERCETARE ȘI EXPERTIZĂ INGINEREASCĂ LA CONSTANȚA”** – Ediția a șasea, cu tema: **„Creativitate, inovare și unire”** și care a avut loc pe **23 noiembrie 2018** la Academia Navală „Mircea cel Bătrân” (ANMB). La acest eveniment am prezentat lucrarea **„Despre tranziția la societatea înțelepciunii și la inteligența spirituală”**, lucrare care m-a „obligat” să fac câteva modificări în alte subcapitole ale cărții. Câteva imagini:

Workshop-ul național **„CERCETARE ȘI EXPERTIZĂ INGINEREASCĂ LA CONSTANȚA”**, – Ediția a opta, organizat împreună cu Universitatea Maritimă Constanța (programat, inițial, pentru **22.11.2019**), a fost amânat pentru ziua de 17.01.2020. **Tema acestei ediții a fost: „Inovarea și creativitatea în societatea cunoașterii”**. În cadrul workshop-ului au fost prezentate 10 lucrări, participanții provenind din universități, centre de cercetare și companii private. Trebuie apreciat nivelul științific ridicat și diversitatea temelor prezentate din domeniile: inginerie mecanică, ingineria marină, inginerie electrică. Lucrările au fost publicate în **„BULETINUL AGIR”** Nr. 1/2020

Susținere lucrare

La final

Apoi, în **martie 2020** a fost declanșată **pandemia coronavirus (COVID – 19)** care a blocat practic întreaga lume. Se speră ca după ieșirea din restricțiile impuse de COVID – 19 o să se producă schimbări substanțiale, atât la nivelul cetățenilor, cât și la nivelul instituțiilor naționale și internaționale.

1.9.5. Pregătirea pentru o restructurare de fond

AGIR -ul a startat abordarea restructurărilor de fond. Pe data de **9 iulie 2020** a avut loc, online, Adunarea Generală (detalii în **UNIVERS INGINERESC Nr. 13/2020**). Materialele supuse discuției au fost publicate anterior pe site AGIR. Domnul Președinte Mihai Mi-hăiță a supus atenției membrilor materialul „**NEVOIA DE SCHIMBARE**” prin care face o apreciere foarte critică a evoluției anterioare și propune o mobilizare puternică pentru adaptarea la noul context național și internațional.

Am început anul 2021 cu Workshop-ul național CERCETARE ȘI EXPERTIZĂ INGINEREASCĂ LA CONSTANȚA – Ediția a noua, organizat pe **22.01.2021** (on line) împreună cu Academia Navală „Mircea cel Bătrân” - ANMB. El trebuia să aibă loc în noiembrie 2020, dar din motive organizatorice a fost amânat. **Scopul urmărit:** crearea unui context profesional necesar identificării de soluții pentru proiectul cu titlul generic „**Promovarea și aplicarea extinsă a creativității și a inovării, în conformitate cu cerințele și standardele impuse de era digitală, la nivelul județului Constanța**”, numit în continuare **PROIECT**. Lucrările prezentate au fost publicate în „**Buletinul AGIR**” **Nr 3-4/2020**. La acest workshop am prezentat lucrarea „**Abordarea unui nou proiect de țară. Un punct de vedere și propuneri**” (care are la bază prezentarea realizată în **subcapitolul A.10** și alte informații din alte capitole).

Am continuat acțiunile referitoare la restartarea **PROIECTULUI** menționat mai sus. Redau în continuare câteva detalii importante. Am făcut o scurtă prezentare a **PROTOCOLULUI** la întâlnirea din **25.01.2021** cu toate ONG-urile din zonă, întrunire organizată de **Consiliul Județean Constanța (CJC)**. Apoi am fost invitat la o întâlnire directă la CJC pe **17.03.21**, unde s-au discutat câteva direcții concrete de colaborare. Protocolul de colaborare a fost aprobat prin **Hotărârea CJC nr. 102/21.04.2021** și prin **Hotărârea PRIMĂRIEI CONSTANTA NR. 155/29.05.2021**. Am postat o rubrică pe blogul **AGIR CONSTANTA** dedicată punerii în practică a protocolului. Am primit de la CJC invitația de a face parte din **Consiliul Consultativ al Societății Civile**.

Un alt eveniment remarcabil a fost **CONFERINȚA ONLINE TRANS ȘI INTERDISCIPLINARITATE ÎN CERCETAREA INGINEREASCĂ ȘI TEHNOLOGIE (20 MAI 2021, ORA 10:00)**. Evenimentul a fost prilejuit de lansarea diviziunii pentru inter și transdisciplinaritate în știință și tehnologie a **Journal of Engineering Sciences and Innovation (JESI)** – **ASTR**, o noutate în spațiul editorial românesc, dedicată ingineriei, științelor aplicate, tehnicii și tehnologiei. **ORGANIZATORI:** **ASTR** – Academia de Științe Tehnice din România, Asociația Generală a Inginerilor din România Sucursala Constanța - prin implicarea deosebită a **Doamnei Valentina Pomazan**.

Am organizat, pe 22.06.2021, o conferință on line care a avut ca scop lansarea PROTOCOLULUI DE COLABORARE și prezentarea primelor propuneri de proiecte (detalii).

O imagine din timpul conferinței

Din partea **Primăriei Constanța** a participat dl ing. **George Măndilă – consilierul primarului** – care, apoi, s-a implicat în toate acțiunile comune care au urmat.

Am participat pe **08.07.2021**; împreună cu: Gabriel Raicu (prorector la Universitatea Maritimă Constanța - UMC), Valentina Pomazan (profesor universitar dr. ing la Universitatea Ovidius Constanța), Remus Zăgan (profesor universitar dr. ing la UMC) **la o întâlnire** directă cu PRIMARUL MUNICIPIULUI CONSTANȚA, dl. **VERGIL CHIȚAC**, pentru a face o analiză a propunerilor care prezintă interes. A fost o întâlnire pe care o așteptam de foarte mulți ani și care, practic, a deschis un nou mod de colaborare între o instituție publică (PRIMĂRIA) și un ONG (AGIR CONSTANTA) etc. Doresc să fac o precizare. Dl. **Vergil Chițac** a fost și este un membru activ al AGIR CTA.

1.9.6. La aniversarea a 25 de ani.

Predarea ștafetei mai tinerei generații

Începând cu septembrie 2021 am avut numeroase probleme de sănătate (pancreatită acută severă, hepatită cronică virală de tip C, operație de colecist și continuarea tratamentului pentru boala PARKINSON și pentru hipertensiune arterială). În consecință, la ADUNAREA GENERALĂ din data de **28.02.22**, am decis să nu mai candidez la funcția de președinte al AGIR Sucursala CONSTANȚA și că, în acest nou context personal, am ajuns la concluzia că aş putea contribui mult mai mult din poziția de **facilitator**.

Cu această ocazie Domnul **Președinte Mihai Mihăiță** mi-a transmis următorul mesaj: „Am convingerea ca lăsați urmași de nădejde care să ducă mai departe activitatea Sucursalei. În calitate de dumneavoastră de președinte de onoare sunt convins ca veți contribui ca Sucursala Constanta să rămână, în continuare, una dintre cele mai performante. Întotdeauna am fost surprins plăcut și am apreciat rezultatele muncii Dumneavoastră caracterizate prin idei inovatoare și eficiente.”

Noua echipă de conducere (**Consiliul de Conducere**) a Sucursalei AGIR Constanța, aleasă la ADUNAREA GENERALĂ din **28.02.22**, este formată din: **Valentina POMAZAN** președinte – asigură coordonarea generală și interfața cu mediul universitar civil; **Paul Burlacu** vicepreședinte – coordonarea interfeței cu mediul universitar militar; **Răzvan Mateescu** vicepreședinte - coordonarea interfeței cu cercetarea; **Ovidiu Acomi** vicepreședinte – coordonarea interfeței cu organizațiile din domeniul maritim civil și cu ONG-uri, formare profesională postuniversitară; **Bogdan Mihăiță Moldoveanu** vicepreședinte - coordonarea interfeței cu mediul de afaceri, dezvoltarea și întreținerea blog-ului, implicarea în obținerea statutului juridic și coordonarea activităților care derivă ca urmare a obținerii statutului juridic.

M-am bucurat că am onoarea și plăcerea să particip la reluarea activităților de relansare a AGIR-ului, în general, și a Sucursalei AGIR din Constanța, în particular.

Enumăr, în continuare, câteva din evenimentele importante la care am participat.

Întâlnire, împreună cu Doamna Președinte Valentina Pomazan și cu Domnul Vicepreședinte Mihai Moldoveanu, pe **11.10.22** (la CRUCIAL SYSTEMS SRL) cu echipa care asigură asistența tehnică (ing. **Marian Capotă** și ing. **Ciprian Bugeac**), pentru a discuta despre reorganizarea blog-ului.

Participarea la ședința Consiliului Director și la Adunarea Generală Extraordinară AGIR pe **14.10.22** (online).

Participare la lansare **Ateliere SATI** (Științe Aplicate, Tehnologie și Inginerie) pe **3.11. 2022**, la Universitatea Ovidius din Constanța, o nouă linie de activități dedicate tinerilor, sub forma unor ateliere de lucru, eminentemente aplicative. Proiect coordonat de Doamna Președinte **Valentina Pomazan**.

Participarea, împreună cu Doamna Valentina Pomazan, la întâlnirea din **9.11.22** de la PRIMĂRIA CONSTANTA cu Domnul **George Măndilă** pentru analiza propunerilor de proiecte comune care urmează să fie abordate în 2023.

Un eveniment important pentru mine a fost participarea, pe **18.11.22**, împreună cu Doamna Președinte Valentina Pomazan și cu Domnul Vicepreședinte Răzvan Mateescu la **lucrările Congresului XXXI al AGIR**.

Domnul Mihai Mihăiță a fost reales PREȘEDINTE!!!!

Câteva imagini sunt prezentate în continuare.

Prezent în prezidiu - în prima parte a ședinței –
raportul vechii conduceri

Prezent în sală - în partea a doua a ședinței - alegeri

Participarea la workshop-ul **“SENIOR – Cum rămânem activi pe măsură ce înaintăm în vârstă”**, care a avut loc pe **27.11.22**. Proiect coordonat de Domnul Vice-președinte **Ovidiu Acomi**. Alte detalii...

Participarea, pe **09.12.2022**, la workshop-ul **„SENIOR – Ce dai, ce ai, ce vrei să lași din ceea ce ești”** (o continuare la workshop-ul din 27.11.22). Am susținut tema: **“Despre tranziția de la maturitate la eternitate”** (o scurtă prezentare a capitolului 2 din această carte), temă care a stârnit interes. Participanții au propus să revin cu alte detalii despre această tranziție la următorul workshop (care va avea loc peste 2 luni). **Alte detalii....**

Susținerea prezentării

Participarea pe **10.12.22** la un atelier de meloterapie activă, organizat de AGIR CONSTANȚA împreună cu **Centrul Psihologic Marea Neagră din Constanța**. Rolul de instructor certificat a fost asumat cu succes de **Doamna Valentina Pomazan**. Concluzia participanților: reluarea acestui eveniment cât mai rapid posibil. Prezint , mai jos, o imagine cu participanții la acest atelier (dintre care: 5 sunt membri ai AGIR Constanța). **Alte detalii....**

Participanții la atelierul de meloterapie

AGIR CONSTANȚA a fost, este și va fi organizația în care m-am simțit, mă simt foarte bine și doresc să fiu activ și de folos în continuare.

1.10. De la tinerețe până la bătrânețe

În acest subcapitol mi-am propus să fac o scurtă analiză a modului în care am parcurs tranziția de la copilărie până la maturitate cu intenția declarată de a pregăti mai bine tranziția de la maturitate la eternitate.

În cei peste 70 de ani de viață am parcurs mai multe etape pe care le-am prezentat, în ordine cronologică, sub o formă prescurtată (pe tipuri de activități desfășurate și/sau de roluri ocupaționale) și anume: **copil** (7 ani în satul Borșa jud. BIHOR), **elev** (11 ani: 4 ani în satul Borșa, 3 ani în comuna Săcădat și 4 ani în Oradea), **student** (5 ani la Institutul Politehnic Timișoara), **inginer de sistem** (7 ani la CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL CONSTANȚA – CTCE), **șef atelier/secție exploatare** (11 ani la CTCE), **director general** (3 ani la TOTALDATA SA), **director general adjunct pe IT** (8 ani la BURSA MARITIMĂ și de MĂRFURI CONSTANȚA – BMMC), **director de zonă și account manager** (10 ani la SIVECO ROMÂNIA SA), **Membbru AGIR CONSTANȚA, președinte sucursală Constanța AGIR** (25 de ani); **pensionar** (2014 – prezent). La aceste etape se adaugă și cea mai importantă, cea de **familist** (1973 - prezent). Detalii despre toate aceste etape sunt prezentate în subcapitolele anterioare și ele fac parte din tranziția mea de la copilărie la maturitate.

În **ANEXA B** prezint, în câteva imagini, evoluția mea de la tinerețe până la bătrânețe, sau altfel spus, tranziția mea de la statutul de elev la cel de pensionar.

În **ANEXA C** prezint o apreciere și o felicitare referitoare la apariția primei ediții a acestei cărți și la împlinirea vârstei de 70 de ani.

La o analiză generală a realizărilor, pe durata acestor etape, pot să afirm că sunt o persoană norocoasă (din toate punctele de vedere). Am avut o evoluție constant bună: la un nivel mediu acceptabil, cu câteva mici excepții, indiferent de faptul că am trăit la țară sau la oraș, înainte, în timpul sau după perioada comunistă. Am întâlnit și am colaborat cu foarte mulți oameni minunați.

O a doua concluzie generală: Am constatat că atunci când am ocupat anumite funcții am primit mai multe „semnale”, prin intermediul unor boli grave, că m-am abătut de la drumul pentru care am fost „programat” (prin codul genetic).

La o analiză, mai în detaliu, (calitativă) mi-am dat seama că, de fapt, aș fi avut nevoie de două vieți. Una în care să învățat cum să trăiesc și alta în care să trăiesc efectiv. **Normal ar fi să le trăiești simultan. Să nu te lași furat de valul vieții. Să te străduiești să te descoperi pe tine cel adevărat încă din copilărie și să urmărești, permanent, scopul propus (obținerea stării de bine și de fericire).**

După ce am ieșit la pensie am constatat că fericirea nu a fost pe primul loc în topul priorităților mele în viață. Din contră, îmi era frică să fiu fericit; credeam că ea va atrage nefericirea.

Când scriam aceste rânduri, mi-am amintit de basmul „**Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte**” (vezi „Legende sau basmele românilor” de Petre Ispirescu). Făt Frumos și-a dorit, înainte de a se naște, „**tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte**”, după care, ca în orice basm, călare pe cal, a plecat în căutarea locului unde își va putea împlini visul. A trecut prin mai multe încercări dificile și, în final, a ajuns cu bine la destinație. Totul era perfect, i s-au împlinit toate dorințele. Ca să poată trăi o viață veșnică și fericită mai trebuia să respecte o singură condiție: să nu intre pe teritoriul **Văii plângerii**. Nu a respectat această restricție (fără să-și dea seama) și brusc l-a cuprins un dor puternic de locurile natale. A renunțat la tot și a revenit la statutul de om obișnuit. S-a întors acasă unde toți ai lui muriseră de bătrânețe iar pe el îl aștepta moartea.

Am recitat basmul. Abordează într-o manieră interesantă, uneori inedită, câteva subiecte importante precum: locul și rostul omului în univers, sensul și limitele vieții pe pământ, concepția despre viață și despre moarte etc. Ce bine ar fi fost dacă descopeream semnificația lui în tinerete și nu la bătrânețe!

În anul 2018, în timp ce lucram la prima ediție a acestei cărți, am constatat faptul că există o diferență mare între abordarea tranziției de la copilărie la maturitate (concentrarea a fost făcută pe dezvoltarea personală/profesională), și cea a tranziției spre eternitate (concentrarea ar trebui să fie făcută pe trezirea și dezvoltarea spirituală). „Spiritualitatea pare să fie asociată cu **găsirea scopului și a sensului în viață, creșterea personală sau experiența fericită**. În mod tradițional, spiritualitatea se referă la un proces de re-formare a personalității, dar nu există o definiție unică, convenită a spiritualității” (WIKIPEDIA). Probabil că aceasta este explicația faptului că, *în timp ce lucram la abordarea tranziției de la maturitate la eternitate, am „descoperit” scopul, unic și atractiv pe care ar trebui să-l urmărim toată viața. El ar trebui să fie: obținerea stării de bine și de fericire.*

Întrebare: *Ce ar trebui să facem și cum, astfel încât, în final, să nu ajungem în „Valea Plângerii”?*

Răspunsul este unul simplu. *Să conștientizăm semnificația scopului urmărit în fiecare etapă principală a vieții (copilăria, tinerețea, maturitatea, bătrânețea). Conștientizarea trebuie să se bazeze pe (auto)cunoaștere și trebuie urmată de mai multe procese de (auto)transformare necesare pentru atingerea scopului propus. Aceste procese au un înalt grad de simultaneitate și trebuie sincronizate permanent. Ele trebuie să se regăsească într-un program - cadru propriu, care trebuie îmbunătățit continuu. Realizarea și punerea lui în practică sunt provocări care ar merita să fie asumate, de la tinerețe până la bătrânețe.....*

Capitolul 2

TRANZIȚIA DE LA MATURITATE LA ETERNITATE. PROPUNERI

2.1. DESPRE MODUL DE ABORDARE A ACESTEI TRANZIȚII. CÂTEVA PRECIZĂRI GENERALE

În acest capitol mi-am propus să realizez o scurtă analiză a etapelor parcurse deja și, apoi, să fac propuneri pentru abordarea etapelor care urmează.

Pentru a putea defini modul de abordare a etapelor care urmează voi porni de la câteva întrebări de bază, la care încerc să vin și cu răspunsuri. Care este începutul și când se va sfârși? Ce-mi doresc să obțin? Cum am de gând să acționez? Care vor fi reperele valorice și morale pe care le voi respecta? Adică: definirea cât mai clară a contextului actual și a scopului urmărit; stabilirea obiectivelor și a activităților de bază, necesare pentru atingerea scopului.

Momentul începerii tranziției de la maturitate la eternitate ar putea fi asociat cu momentul **ieșirii la pensie** iar cel al **finalizării, cu cel al morții**. Moartea este o țintă de referință, dar nu este una finală, deoarece ea marchează trecerea la eternitate sau la viața veșnică. Altfel spus: nașterea ne-a scos, pentru o scurtă perioadă de timp, din eternitate apoi vine moartea și ne introduce la loc. *„Nu există decât o singură libertate, aceea de-a ne împăca cu moartea”* (A. Camus).

Apoi, întâmplător (deși se spune: Nimic nu este întâmplător), am descoperit citatul lui ISAAC ASIMOV: **„Viața e plăcută. Moartea e liniștită. Tranziția este problematică”**. Pentru a fi siguri că viața o să fie una plăcută, ar trebui să ne stabilim un scop atractiv și să urmărim să-l atingem, cu consecvență și cu reziliență, încă din copilărie. În urma documentărilor făcute am aflat că încă din în antichitate Aristotel a precizat: **„Fericirea este sensul și scopul vieții noastre, singura menire și finalitate a existenței”** și că acest scop a fost confirmat, în zilele noastre, de **Dalai Lama**, prin afirmația categorică: **„Scopul vieților noastre este să fim fericiți”**.

Pornind și de la aceste citate am ajuns la concluzia că scopul tranziției, în general, și a omului, în particular, ar trebui să fie: **obținerea stării de bine și de fericire**.

Am adăugat la fericire obținerea stării de bine pentru a „îmbogăți” acest scop. Pentru un mirean de rând, fericirea are un caracter efemer. În momentul în care omenirea va face tranziția spre o nouă etapă în evoluția sa (etapa spirituală) nu va mai fi necesară această îmbunătățire.

Apoi, mi-am dat seama că acest scop, propus la nivel individual (obținerea stării de bine și de fericire), ar trebui să fie și scopul urmărit la realizarea tuturor tranzițiilor, astfel încât, în final, aceste tranziții nu vor mai fi problematice.

În acest capitol, voi insista mai mult asupra prezentării etapelor parcurse și pe, corelarea lor cu abordarea îmbunătățirii stării de sănătate (o problemă importantă pentru această perioadă a vieții). Voi continua cu stabilirea unui set de reguli și cu stabilirea setului de activități pentru programul - cadru propriu, urmărind atingerea scopului tranziției.

2.2. ETAPELE ACESTEI TRANZIȚII

Cronologic vorbind, abordarea tranziției spre eternitate a fost făcută în două etape mari, prezentate în continuare.

O etapă premergătoare (2014-2017)

În prima etapă (2014-2017) m-am focusat pe o serie de căutări, urmărind identificarea unor preocupări noi care să mă facă să mă simt bine ca proaspăt pensionar. Fără să-mi propun ceva clar, intuitiv, am început abordarea teoretică prin scrierea unor lucrări despre tranziție, lucrări care au fost prezentate în publicațiile AGIR.

*Pot să afirm că în această prima etapă, concret, m-am concentrat pe trei direcții mari: realizarea de activități în cadrul AGIR (Asociația Generală a Inginerilor din România) Sucursala CONSTANTA (detalii în **subcapitolul 1.9**); realizarea unor activități plăcute în micul **colț de Rai** creat în grădina casei (**subcapitolul 1.5**); realizarea unor excursii deosebite în UK și în România etc. (detalii în **subcapitolul 1.2**; în **subcapitolul 1.3**; și în **subcapitolul 1.5**).*

Etapa de pregătire și de startare (2018-2022)

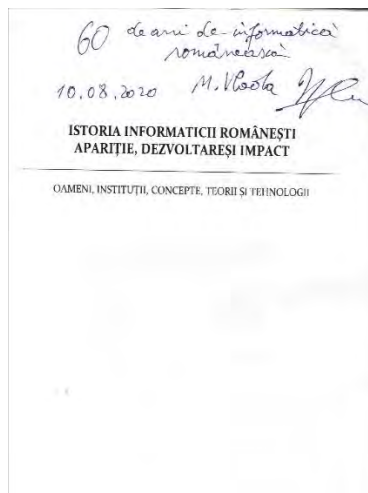
*Ideea abordării teoretice și practice a tranziției de la maturitate la eternitate s-a concretizat în anul 2018, când am început să lucrez la prima ediție a acestei cărți. În 2019 am împlinit 70 de ani și a fost tipărită prima ediție a acestei cărți. Cu această ocazie au apărut două articole care sunt reproduse în **ANEXA C**.*

*Au urmat alte evenimente care se înscriu în categoria celor deosebite pentru mine. Un prim exemplu, realizarea unei excursii în satul natal în perioada 20 august – 5 septembrie 2020. (Detalii în subcapitolul **1.2. 3.**). Pot afirma că această excursie m-a revigorat atât din punct de vedere fizic, cât și psihic. La fel ca plimbările la răsărit de soare, ea poate fi considerată o etapă realizată cu succes în domeniul (auto)vindecării.*

Al doilea exemplu. Publicarea unui articol într-un volum de istorie al informaticii din România a fost pentru mine bine venit; publicarea a parcurs niște etape. În anul 2018 Aurel Borcan, fost coleg la Centrul de Calcul, m-a rugat să-i pun la dispoziție o lucrare referitoare la realizări reprezentative din perioada în care am lucrat la Centrul de Calcul. I-am transmis lucrarea: „Despre creativitate și inovare. Câteva prezentări concrete din domeniul ingineriei de sistem (IT)” (Lucrarea a fost prezentată la Workshop Național Cercetare și expertiză inginerască la Constanța în ziua de 18.11.2016 și publicată în Buletinul AGIR, Supliment 3/2016). În 2020 am fost anunțat că un rezumat al lucrării va fi publicat în cartea „ISTORIA INFORMATICII ROMÂNEȘTI. APARIȚIE, DEZVOLTARE ȘI IMPACT. Oameni, instituții, concepte, teorii și tehnologii” (VOLUMUL IV: Computing - Dezvoltare & Impact) în subcapitolul „8.8 Centrele Teritoriale de Calcul Electronic” (pagina 187). Acest volum, promovat sub egida Academiei Române, a fost realizat de o echipă coordonată de Domnul Marin Vlada – care a fost Profesor doctor la UNIVERSITATEA BUCUREȘTI, volum care a ajuns la mine în anul 2021. Prin acest proiect s-a dorit, conform celor afirmate de autorii proiectului, să se realizeze o istorie adevărată și relevantă a informaticii românești descrisă de cei care au trăit-o. (Detalii la <http://c3.cniv.ro/?q=2018/iir>).

Volumul Istoria informaticii românești

Autograful coordonatorului

Apoi au urmat câteva evenimente care m-au determinat să revin cu îmbunătățiri substanțiale la această carte, evenimente pe care o să le prezint pe scurt în continuare.

Cel mai șocant eveniment a fost cel referitor la declanșarea pandemiei coronavirus (COVID-19), confirmată oficial pe 11 martie 2020 de Organizația Mondială a Sănătății. Această pandemie a creat o destabilizare în toate domeniile (sănătate, economie, educație etc) la nivel național și mondial. A afectat profund pe toți cetățenii, indiferent

de vârstă și de naționalitate. Nu o să intru în alte detalii referitoare la modul de abordare a acestora de către autoritățile de stat sau referitoare la reacția cetățenilor sau la polemicele care au apărut în mass-media pe acest subiect. Cred că cei care au suferit cel mai mult, în această perioadă, au fost copii și persoanele în vârstă.

Pandemia rămâne în continuare o amenințare. Nimeni nu poate ști care va fi evoluția ei în viitor (cel puțin atât timp cât procesul de vaccinare a populației este în curs de desfășurare și apar mereu noi variante de virus). Sunt din ce în ce mai multe voci care afirmă că apariția și răspândirea acestui virus nu are la bază cauze naturale ci unele artificiale, gestionate de oameni. Viitorul ne obligă să ne adaptăm continuu la schimbările care vor veni.

În prima parte a anului 2021 a fost tipărită versiunea a doua a acestei cărți.

Au urmat, apoi, câteva evenimente care au avut un mare impact asupra stării mele de bine și de fericire.

Pe scurt. În perioada **septembrie-decembrie 2021** am fost diagnosticat cu pancreatită acută, pietre la fiere, hepatită cronică de tip C etc. În ianuarie **2022** am făcut operație de colecist, am realizat un tratament special contra hepatitei pe o perioadă de 3 luni, am continuat respectarea unei diete severe pentru pancreatită acută etc. Vezi subcapitolul următor. Am fost blocat în casă și am avut timp pentru studiu și pentru meditație.

Din nefericire, a urmat un alt eveniment care a amplificat mult starea tulbură generată de pandemie. Pe 24 februarie 2022, a fost declanșat războiului ruso-ucrainean, război care a bulversat întreaga lume. Președintele rus Vladimir Putin a declanșat războiul în Ucraina, sub pretextul apărării separatiștilor din Donbas. În Kiev, Harkov, Mariupol, Odesa, dar și în alte orașe strategice, rușii au atacat cu rachete. Rușii au preluat controlul în sudul Ucrainei, Cernobîl și Insula Șerpilor etc. Cum se va finaliza? Greu de intuit.

Toate aceste evenimente m-au influențat, direct sau indirect, în luarea deciziei privind reluarea abordării tranziției într-un nou context global.

În concluzie, pentru tranziția de la maturitate spre eternitate, scopul urmărit va fi obținerea stării de bine și de fericire. Pentru atingerea scopului, prima mea urgență este îmbunătățirea stării de sănătate urmărind să scot în evidență puncte tari și puncte slabe și să vin cu propuneri. A doua urgență se referă la pregătirea pentru trezirea și dezvoltarea mea spirituală bazată pe stabilirea și aplicarea unui set de reguli. A treia urgență se referă la definirea primei variante (o schiță) pentru un program - cadru care să țină cont de cele două urgențe precizate anterior care a fost reluată, îmbunătățită și finalizată în partea a doua a acestei cărți. Detalii în **subcapitolul 5.4**.

O precizare importantă. În anul 2022 au apărut și câteva semnale pozitive: îmbunătățirea stării de sănătate și participarea la două evenimente deosebite (întâlnirea cu foștii colegi de facultate ai soției la aniversarea a 50 de ani la BRAȘOV și reluarea întâlnirilor cu nepoții în UK), detaliate în **subcapitolul 1.5.4. și în subcapitolul 1.5.5. Tot atunci am luat decizia să realizez ediția a treia a acestei cărți.**

2.3. ÎMBUNĂTĂȚIREA STĂRII DE SĂNĂTATE

„Viața e scurtă, arta e lungă, ocazia e trecătoare, experimentul e periculos, judecata este anevoioasă. Nu numai doctorul trebuie să facă ce trebuie făcut, ci și pacientul, cei care-l îngrijesc și toate circumstanțele exterioare ar trebui să-l ajute să-și îndeplinească rolul.” (HIPOCRAT).

2.3.1. Câteva considerații generale și propuneri privind îmbunătățirea sistemului de sănătate

Îmbunătățirea stării de sănătate este un punct important în abordarea, obținerea și îmbunătățirea stării de bine și de fericire. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) definește **sănătatea ca o stare de bine fizic, psihic și social, care nu se reduce la absența bolii sau a infirmității**. Deținerea celei mai bune stări de sănătate de care este capabilă ființa umană este, de fapt, unul din drepturile fundamentale ale omului.

La abordarea acestei teme am ținut cont atât de experiența personală, cât și de tendințele privind dezvoltarea sistemului de sănătate la nivel mondial. De mic copil am avut probleme cu sănătatea, fiind un „client” frecvent al acestui sistem. După anul 2000 am descoperit conceptul de (auto)vindecare (fără a înțelege, inițial, prea bine ce înseamnă). Apoi am aflat că acest concept se aplică, sub diverse forme, încă din antichitate.

HIPOCRAT scoate, indirect, în evidență faptul că vindecarea adevărată (reală), poate deveni o reușită sigură atunci când se implică toți factorii care pot influența în bine acest proces.

Neurobiologul Gerald Hüther și psihoterapeutul Ingrid Flaig descriu destul de clar stadiul actual din domeniul medical în lucrarea „**Reactivarea capacității de autovindecare dintr-o perspectivă neurobiologică**”. „Medicii lucrează în schimb sub presiunea costurilor și a timpului, într-un sistem care-i constrânge să pună diagnostic și să clasifice, ceea ce le impune să fie acoperiți legal, necunoscând suficient principiile **salutogenezei** (axarea pe sănătatea și pe bunăstarea umană și nu pe boală). La ora actuală, aceștia sunt factori critici, care nu permit medicilor să se focalizeze pe reactivarea capacității de (auto)vindecare a acestor pacienți. Totuși, există speranța ca situația se va schimba. Există o întreagă serie de discipline medical-terapeutice, incluzând

medicina minte-corp precum și naturopatia, care sunt explicit orientate pe reactivarea capacității de (auto)vindecare a pacienților. Pe de altă parte, presiunea tot mai mare a costurilor din sistemele noastre de sănătate, ne va obliga să căutăm potențial suplimentar de amortizare a costurilor – până acum neglijat – în domeniul tratamentelor medicale pe termen lung.

Abordarea (auto)vindecării, în aceste momente, este în continuă schimbare. Se insistă, atât pe studierea schimbării reacției componentelor corpului pacientului, cât și a atitudinii medicilor și a pacienților.

Pentru asigurarea unei bune stări de sănătate (importantă pentru obținerea stării de bine și de fericire) ar trebui, în primul rând, să fie introdusă în lista de priorități îmbunătățirea sistemului de sănătate național. Până la îmbunătățirea sistemului de sănătate, fiecare trebuie să-și descopere soluția de (auto)vindecare de care are nevoie. În continuare o să prezint câteva propuneri concrete.

Precizez că scopul final urmărit prin propunerile făcute este îmbunătățirea sistemului de sănătate, în vederea alinierii lui la standardele internaționale de calitate.

Înainte de a începe prezentarea propriu-zisă a propunerilor de îmbunătățire, voi face câteva referiri la contextul actual.

Așa cum s-a precizat anterior, intervenția medicilor este focusată, în majoritatea cazurilor, pe diminuarea efectelor bolii și nu pe vindecarea propriu-zisă (eliminarea cauzelor). Modul de organizare și funcționare a sistemului medical actual (medic de familie, clinici pentru analize și control, spitale specializate pe tratarea unor boli etc.) facilitează, în primul rând, aplicarea acestor tipuri de practici. În al doilea rând, foarte mulți medici au fost și sunt, sponsorizați de către producătorii de medicamente pentru a promova creșterea consumului de medicamente. În al treilea rând, s-a ajuns în faza în care lista efectelor secundare este mult mai mare decât lista problemelor pe care le rezolvă etc. Nu există un sistem informatic performant care să conecteze on line toate componentele între ele și cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate și să asigure o funcționare a lor în timp real.

Toate acestea au condus la scăderea eficienței și a calității actului medical, în defavoarea sănătății pacientului. De această situație a profitat industria producătorilor de medicamente, industrie care a devenit una din cele mai puternice la nivel mondial.

Pentru o restructurare de fond, un prim pas important ar putea fi crearea unor **sisteme de monitorizare permanentă și automată a stării de sănătate** a pacienților. S-a început cu senzorii montați pe corp conectați prin internet la un spital sau la un medic (tehnologii de tip IoT – Internet of Things). Se continuă cu utilizarea telefoanelor inteligente care sunt dotate cu tot felul de senzori suplimentari și cu programe de prelucrare a datelor; cu utilizarea roboților inteligenți care operează cu mare precizie și cu risc minim; **cu realizarea de baze de cunoștințe** complexe necesare pentru a îmbunătăți diagnosticarea și tratarea bolilor; cu folosirea facilităților puse la dispoziție de inteligența artificială etc.

Pasul cel mai important ar putea fi tranziția generală de la o abordare clasică (amintită mai sus) la o abordare holistică și interdisciplinară în domeniul medicinei ca, de altfel, și în alte domenii (educație, economie etc.), care este mult mai performantă, eficientă și benefică pentru oameni. **Medicina holistică și interdisciplinară** se bazează pe unitatea între trup, minte și spirit, promovând conceptul clasic de „minte sănătoasă în corp sănătos”. Sau altfel spus: înainte de a putea vindeca o parte trebuie tratat întregul. Conform medicinei holistice o persoană este „compusă” din părți interdependente, iar dacă o parte nu funcționează corespunzător, toate celelalte părți vor fi afectate. Prin urmare, dacă o persoană se confruntă cu un dezechilibru (fizic, emoțional sau spiritual sau energetic), acesta își pune amprenta negativă asupra întregului ansamblu minte-corp. În medicina holistică sunt integrate atât terapii convenționale, cât și terapii alternative menite a preveni și trata bolnavul și nu bolile. Au apărut și la noi o serie de centre de terapie complementară clasică (cu specializări în: nutriție, fitness, psihoterapie, acupunctură, terapie chiropractică, fitoterapie, homeopatie, terapie cu masaj, yoga etc).

În concluzie, obiectivul primordial al practicării medicinei holistice este ca, utilizând terapiile holistice, să se ajungă la starea de sănătate optimă, prin obținerea unui echilibru pe toate planurile. Totodată, medicina holistică se bazează și pe convingerea că iubirea și capacitatea naturală a organismului de (auto)vindecare sunt cele mai puternice energii capabile să restaureze starea de sănătate și de armonie.

Deci, următorul pas ar fi promovarea și susținerea aplicării (auto)vindecării.

La nivel mondial, deocamdată, nu există metode și tehnici recunoscute științific pentru a le pune în valoare și nici interes la nivelul medicilor. Există o reticență generală față de tot ce este nou și nu face parte din științele fundamentale sau normale.

Pentru a putea suporta aceste restructurări de fond, sistemul medical va trebui să treacă de la o organizare de tip ierarhic la una de tip rețea (infrastructură aplatizată). Un prim rezultat deosebit va fi renunțarea la focusarea pe o anumită boală sau pe un anumit organ și trecerea la noua abordare la nivel de pacient, una **holistică și interdisciplinară**.

Există o serie întreagă de abordări în domeniul (auto)vindecării. Am putea să le grupăm în două categorii mari: **clasică** (lansată în jurul anului 2000, bazată pe meditația clasică) și **modernă** (lansată în jurul anului 2020, bazată pe noile metode de meditație, pe medicina cuantică și pe noile tehnologii: inginerie genetică, neuroștiințe etc.).

2.3.2. O scurtă prezentare a evoluției bolilor și a soluțiilor de vindecare aplicate

O să încep cu un scurt rezumat al principalelor boli suferite. Prin tratarea fiecăreia am câștigat experiență care, în final, m-a condus la concluzia că (auto)vindecarea este o soluție care merită să fie studiată și aplicată.

Prima boală, la care fac referiri, este cea de la stomac. Am început cu o gastrită (încă din facultate) am continuat cu un **ulcer gastric și duodenal** „însoțite” de 3 hemoragii interne (cu pierderea pe scurtă durată de timp a stării de conștiință: 2.04.1992; 30.03.2000; 14.02.2008). La a treia hemoragie am făcut un set de analize și la Spitalul Fundeni și au constatat că trebuia acționat și asupra bacteriei *Helicobacter Pylori*. Atunci, medicul curant a fost Conf. Dr. **Gheorghe Cristian**. Rezultatul a fost vindecarea stomacului.

A doua boală se referă la hipertensiunea arterială care a apărut imediat după terminarea facultății, în paralel cu problemele la stomac. Am schimbat mai multe tratamente. Urmez un tratament cu betablocante de peste 30 de ani. Recent am aflat că medicina nu cunoaște cauza hipertensiunii!. Tratamentul actual cu betablocanți inhibă bătăile normale ale mușchiului inimii reducând randamentul ei natural putând genera alte perturbații în funcționarea altor organe și, deci, nu acționează asupra cauzei care a generat hipertensiunea. Alte medicamente date împreună cu betablocanții sunt medicamente care „subțiază” sângele, adică care alterează în mod artificial consistența lui sau medicamente care dilată arterele. O cauză a hipertensiunii arteriale sunt rinichii. Rinichii filtrează permanent sângele și atunci când randamentul lor scade automat crește tensiunea arterială deoarece inima nu își schimbă randamentul în funcție de cel al rinichilor. O altă cauză este ficatul, care acționează ca un rezervor de sânge care menține cantitatea de sânge din organism la nivelul necesar. Deci, funcționarea anormală a rinichiului și/sau a ficatului sunt două cauze care conduc spre hipertensiune. A treia este pierderea elasticității arterelor. (**Hipertensiunea - Dr. Johann Georg Schnitzer | Jurnal Spiritual**). **Reevaluarea diagnosticului acestei boli intră în lista de priorități.**

A treia boală se referă la BPOC (Bronhopneumopatia cronică obstructivă). Marea mea șansă a fost faptul că am beneficiat de ajutorul și implicarea Doamnei **Conf. Univ. Dr. Petronela Fildan**, medicul meu curant (nepoata mea). Astfel a fost posibilă apariția primului program de (auto)vindecare. Am urmat un an tratamentul prescris, iar, în paralel, am apelat la metode complementare de (auto)vindecare. Am pornit de la **setul de exerciții de respirație** utilizat în spital de bolnavii de plămâni la care am adăugat un set propriu de exerciții fizice pe care le-am sincronizat cu cele de respirație. Am mai adăugat **un set de rugăciuni** cu care începeam fiecare zi. După un an m-am vindecat complet. Am repetat toate analizele de bază: spirometria, oximetria, radiografia pulmonară, tomografia computerizată a cutiei toracice etc, și toate au fost foarte bune. Preventiv, în fiecare toamnă am făcut un tratament cu LUIVAC, un vaccin foarte eficient împotriva infecțiilor recurente ale tracului respirator și, în plus, am inclus exercițiile speciale de respirație în programele actuale.

În concluzie, pot afirma că aceste încercări m-au „obligat” să fac **o abordare holistică și interdisciplinară focalizată pe (auto)vindecare.**

A urmat a patra boală – boala Parkinson. În boala Parkinson, ca și alte boli la care nu se cunosc cauzele care le produc, vindecarea ei ridică probleme mari. De fapt medicii, în aceste situații, pot oferi doar un **pronostic și nu un diagnostic** clar, nu o vindecare – doar o ameliorare a efectelor. La majoritatea acestor boli apar mereu noutăți care conduc la schimbări importante privind abordarea diagnosticului, a tratamentului etc. Una recentă, spre exemplu, se referă **la descoperirile lui Heiko Braak**. El afirmă faptul că **boala Parkinson debutează în tubul digestiv**, apoi afectează partea creierului cea mai apropiată de coloana vertebrală, înainte de a se deplasa în sus, pentru a atinge, în final, substanța neagră (<https://www.michaeljfox.org/grant/anatomic-basis-cardiac-and-cognitive-changes-parkinsons-disease-collaborative-study>). La fel și în cazul tratării hipertensiunii. Cauzele principale sunt generate de nefuncționarea corespunzătoare a rinichiului și a ficatului (Dr. Johann Georg Schnitzel <https://jurnalspiritual.eu/dr-johann-georg-hipertensiunea/>). Deci, la stabilirea cauzelor principale nu trebuie exclus stomacul, ficatul, rinichiul etc. Aceste descoperiri, împreună cu alte descoperi din neurologie, sunt un pas important în continuarea cercetărilor.

Evoluția bolii, inițial, a fost una negativă, amplificată și de efectele secundare ale medicamentelor (constipație, halucinații, 4 scurte crize unice cu pierderea stării de conștiență etc.).

Echipa de medici care a stabilit schema finală de tratament (cu medicamente care au efecte secundare minime asupra corpului meu) a fost formată din: **medicul primar neurolog Ildiko Toldișan, medicul primar psihiatru Irina Iordachi și medicul primar cardiolog Luminița Matei**, echipă cu care voi continua tratamentul și care merită toate mulțumirile și recunoștința mea.

Pentru a mă informa, am început să studiez o serie de cărți referitoare la utilizarea (auto)vindecării, în general, și la tratarea bolii Parkinson, în particular.

Trebuie să fac precizarea că în ultimii 5 ani m-am bucurat și mă bucur de sprijinul și implicarea medicului de familie **Dr. Cristina Popa**.

A urmat a cincea boală. În ziua de **19.09.2021** am făcut o criză puternică la pancreas (**pancreatită acută biliară forma severă**) la care s-au adăugat și ceva probleme la plămâni (respirație dificilă). Cauza care a declanșat boala a fost consumul exagerat de zacuscă, salată de vinete și vinete prăjite care a dat peste cap funcționarea colecistului. (Aveam intoleranță la vinete). O piatră a ajuns de la colecist la pancreas generând pancreatita. Criza s-a manifestat cu dureri puternice în zona abdominală și cu o respirație foarte dificilă. Drept pentru care am fost internat la terapie intensivă până în ziua de 06.10.2021. A fost o internare pe care am suportat-o foarte greu. Starea critică a pacienților, pericolul de contaminare cu tot felul de boli, atmosfera generală încărcată etc. induc o stare de tensiune maximă. Am avut șansa să fiu repartizat la **Prof. Univ. Dr. Andra Suceveanu, medic primar gastroenterologie**, care m-a ajutat să depășesc mai rapid starea de

criză în care intrasem. Deoarece a trebuit să iau în paralel medicamente pentru toate cele 5 boli am avut probleme cu apariția efectelor secundare asupra unor organe care erau, aparent, sănătoase (ficat, rinichi, fiere etc). Concret a apărut o infecție la ficat care, la prima evaluare, s-a presupus că ar putea fi generată de efectele hepatotoxice a unor medicamente din schemele de tratamente prescrise pentru bolile anterioare. Chiar dacă s-au scos medicamentele problemă, starea sănătății s-a înrăutățit brusc. La reluarea analizelor am fost diagnosticat cu **hepatită virală C în faza cronică (ciroză) - a șasea boală**. Eram foarte derutat și tulburat. Spitalul Județean din CONSTANȚA nu-mi putea oferi o soluție urgentă de care aveam nevoie. Soluția salvatoare a venit, ca și la stomac, tot de la Spitalul Fundeni. M-a ajutat prietenul meu, fost coleg de liceu și de facultate, **Mihai Gherman** și Doamna **Liliana Pâslaru** - Prof. univ. dr. și cercetător în biochimie medicală și clinică la Institut Clinic Fundeni și la Universitatea de Medicină și Farmacie Carol Davila. Am fost internat la Institutul Clinic Fundeni în perioada 27.12 - 30.12.21. Am refăcut analizele sub supravegherea medicului curant, Doamna dr. gastroenterolog **Gabriela Șmira**, care a prezentat cazul meu Domnului **prof. univ. dr. Irinel Popescu** (academician, părintele chirurgiei robotice și a practicării cu succes a medicinei multidisciplinare de tip holistic în România). S-a confirmat a **șasea boală – litiază veziculară biliară** (pietre la fiere). Deoarece nu mai puteam să aștept o programare la Spitalul Fundeni, soluția salvatoare a constatat în realizarea de urgență a operație de colecist la **Spitalul SANADOR**, în **10.01.2022**, de către Domnul **prof. univ. dr. Irinel Popescu**. Dacă nu se intervenea urgent riscam un nou „atac” la pancreas care putea să fie fatal pentru mine (o piatră avansase pe canalul colector spre pancreas). Prezint mai jos , o imagine cu pietrele extrase. Am avut din nou o mare șansă.

„Comoara” mea de pietre (ne)prețioase

Sub coordonarea Doamnei **prof. univ. dr. Andra Suceveanu** și cu implicarea Doamnei **dr. Roxana Popoiag – medic curant** - am **startat tratamentul pentru cea de a șaptea boală** (hepatită cronică virală și ciroză hepatică - HCV) în **10.03.2022** și cu finalizare în 01.06.22.

Precizez faptul că perioada **septembrie 2021 - martie 2022 a fost cea mai dificilă perioadă din viața mea. În prima fază am crezut că este o atenționare foarte severă** pentru mine că nu urmez calea stabilită prin codul meu genetic.

Precizez că, pe toată perioada amintită mai sus, am avut și am mari speranțe și încrederea că **finalizarea cu succes a problemelor de gastroenterologie o să-mi faciliteze îmbunătățirea stării generale de sănătate, a stării de bine și de fericire.** M-am bazat pe competența echipei de medici; pe importanța și rolul pe care îl au organele din această zonă (stomacul, ficatul, pancreasul, rinichii etc.), atât în declanșarea/vindecarea bolilor specifice cât și a altor boli cronice (Parkinson, hepatită, hipertensiune, pancreatită etc.), precum și în obținerea și menținerea stării de sănătate; pe aplicarea unor noi tehnici și metode complementare de (auto)vindecare (meditații, rugăciuni, automasaj, mișcare etc).

Primele semne pozitive au apărut recent, după începerea tratamentului pentru vindecare hepatită virală de tip C. Tensiunea arterială a scăzut la valori mult mai mici (130/80), față de valorile anterioare (150/110), și a devenit una constantă. Starea generală de bine este în creștere. Noutățile care, cred, au contribuit la obținerea acestui rezultat sunt: noile medicamente (epclusa, norvasc), practicarea unei gândiri pozitive, încredere în (auto)vindecare, apelarea la noi exerciții de meditație etc.

După terminarea tratamentului cu EPCLUSA am făcut prima serie de analize. Rezultatele analizelor au fost foarte bune. La începutul lunii septembrie am făcut testul final (viremia) care a confirmat dispariția virusului hepatic C!!!

În final, pot să afirm că rezolvarea celor 4 „defecte” mari (ulcer la stomac, hepatită cronică la ficat, pietre la fiere, pancreatită acută) în zona gastroenterologică reprezintă, de fapt, pentru mine, o „**reparație capitală**” de care aveam nevoie pentru repunerea mea în „circulație”.

Voi încheia, într-o notă optimistă, cu o scurtă prezentare a unor realizări de ultimă ora în **ingineria genetică și în medicină**. Invitată la emisiunea Academia de Sănătate, realizată **de academicianul Irinel Popescu, prof. dr. Liliana Pâslaru** a explicat ce înseamnă **CRISPR** (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats) – o terapie genică revoluționară, inspirată de la bacterii, care poate să decupeze și să repare ADN-ul uman deteriorat. Aplicațiile ei sunt uriașe, printre altele ea putând fi folosită și pentru a produce medicamente care să vindecă cancerul sau alte boli la oameni, dar și în alte domenii, precum realizarea de culturi care să reziste schimbărilor climatice sau care să fie îmbunătățite în beneficiul consumatorilor și nu numai în cel al producătorului (cum se procedează acum cu plantele modificate genetic) etc. Vă invit să urmăriți această emisiune (https://www.dcnews.ro/totul-despre-terapia-care-poate-schimba-fundamental-adn-ul-uman_695656.html).

2.3.3. Despre principalele cauze ale bolilor.

Încercând să descopăr și să înțeleg cauzele bolilor de care am suferit am pornit de la o concluzie generală, care este valabilă și pentru mine. Bolile sunt provocate, în mare parte, de o serie de greșeli ale modului și ale stilului de viață. Regulile după care s-a desfășurat viața mea, așa cum am mai precizat, au fost și, încă mai sunt stabilite, în mare măsură, de alții (societate, religie, școală, familie etc) și nu de către mine. Mintea a fost gestionată și încă mai este (chiar dacă numai parțial), de către Ego-ul sau mentalul obiectiv sau conștient sau eul fals. O slabă cunoaștere a Sinelui Divin (adică a Eului adevărat), o slabă iubire de sine (materializată prin refuzul sau ignorarea protejării față de riscuri la supraefort), lipsa curajului de a spune NU la foarte multe provocări sau oportunități pe care trebuia să le refuz, toate acestea au condus la o pierdere inutilă de energii și de timp și, în final, la o creșterea continuă a stresului. Se mai adaugă: o emotivitatea crescută și frecventă; apariția unor boli la o vârstă foarte fragedă care mi-au afectat sistemul imunitar. Toate acestea au condus la o stare precară a sănătății mele.

Agravarea stării de sănătate, din câte-mi dau seama acum, a fost provocată și amplificată de FRICĂ; frica de a fi fericit (deoarece, eram convins, că va fi urmată de nefericire); frica de a nu greși prin ceea ce fac, ce simt sau ce spun; completată cu aplicarea unei strategii greșite: luptă sau fugi etc. După cum se știe, starea de frică generează starea de stres, iar starea de stres prelungită creează depresie și anxietate. Adică, crearea condițiilor favorabile apariției bolilor. În plus, negestionarea corespunzătoare a stresului permanent de la locurile de muncă, a favorizat apariția **sindromului burn-out** sau sindromul epuizării profesionale care „reprezintă o stare de epuizare, atât fizică cât și psihică, care apare în special la persoanele a căror profesie implică sau îți asumi o responsabilitate deosebită și interacțiuni frecvente cu oamenii. Apare tot mai frecvent în epoca modernă și conduce la scăderea performanțelor la locul de muncă, afectează relațiile cu cei din jur și calitatea vieții individului” – wikipedia.

Această scurtă (auto)analiză critică m-a condus la câteva posibile soluții care vor fi incluse în Programul – cadru propriu și anume:

- îmbunătățirea stării de sănătate prin apelarea la noile abordări specifice (auto)vindecării, în particular, și a medicinei holistice, în general;
- schimbarea stilului și a modului de viață ținând cont de un set de reguli și de concluzii (prezentate în subcapitolele următoare);
- creșterea stării de bine și de fericire prin crearea și întreținerea unui nou context propriu de viață adevărată, denumit „Colțul nostru de Rai”, și a unui extern, denumit „Gura noastră de Rai”; context creat prin realizarea unor excursii deosebite/speciale în locuri mirifice din UK și/sau prin alte excursii în alte locuri mirifice (satul natal, plimbatul pe malul mării la răsărit de soare etc.). Detalii prezentate în subcapitolul 1.5.

2.4. STABILIREA UNUI SET MINIM DE REGULI

Pentru atingerea scopului tranziției, voi stabili un set de reguli care se referă, atât la dezvoltarea personală, cât și la dezvoltarea/consolidarea familiei. La stabilirea setului de reguli voi porni de la premisa: obținerea statutului de părinte (la maturitate) și obținerea statutului de bunic (în perioada de tranziție spre eternitate) facilitează obținerea stării de bine și de fericire, atât la nivel individual cât și la nivel de familie.

2.4.1. La nivel individual

În urma analizei efectuate am selectat un set de 5 reguli la care voi veni cu completări și îmbunătățiri, în funcție de evoluția implementării tranziției.

1) Prima regulă: „Cunoaște-te pe tine însuși”, sfatul dat de SOCRATE. Adică să-ți cunoști propriul univers emoțional (cel spiritual), acela al descoperirii de sine; să știi cine ești și care este rolul tău ca om în această viață.

Daniel Goleman („părintele” inteligenței emoționale - EQ) afirmă: „Îndemnul lui Socrate: „Cunoaște-te pe tine însuși” face referire tocmai la ceea ce este esențial în inteligența emoțională: conștientizarea propriilor sentimente în momentul când ele apar. Emoțiile care clocotesc sub pragul conștientizării pot avea un impact puternic asupra felului în care percepem și în care reacționăm, chiar dacă nu avem habar că ele lucrează deja.”

„Cunoașterea de sine este începutul înțelepciunii” (Aristotel), afirmație care scoate în evidență importanța aplicării acestei reguli.

Întotdeauna am avut senzația că Dumnezeu veghează și mă ajută atunci când am nevoie. Un prim rezultat a fost creșterea încrederii în mine. Au urmat apoi câteva rezultate încurajatoare, atât în competiția cu alții, cât și cu mine însumi. Dar și unele negative, semnalate prin câteva boli cronice. Deci, trebuie să mai caut. Mai am de lucrat.

2) „Să te împaci cu tine însuși” ar fi, după părerea mea, a doua regulă importantă. Împăcarea cu tine însuși înseamnă să conștientizezi conflictele tale interioare, apoi să faci concilierea lor, astfel încât cele două părți care intră în contradicție să fie aduse la starea de non conflict. Se recomandă a se aplica, mai ales, dacă nu ai ajuns la un rezultat mulțumitor, ca urmare a aplicării primei reguli.

Acceptarea de sine creează premisele unei finalizări și ale unei transformări interioare conștiente și mature. Atunci când învățăm să credem în noi, să ne iubim și să ne

apreciem, nu mai avem nevoie de confirmări și validări din afară. În timpul acestui proces intern ne putem dezvolta modestia, acea stare în care știm cine suntem și care are la baza respectul față de propria persoană.

3) A treia regulă se referă la „**regândirea modului de stabilire și de aplicare a priorităților**”. Adică, să reușești să selectezi și să realizezi acele activități care să-ți poată genera cantitatea de energie necesară, în fiecare zi, astfel încât la sfârșitul zilei să fii mulțumit de tine însuși și de ceea ce ai realizat.

Cum stabilim aceste priorități? Lucrurile se complică, deoarece s-a demonstrat matematic că nu există doi oameni identici și că rezultatele educației primită în familie, în școli și în societate diferă de la individ la individ; deci, soluția și în acest caz, trebuie să fie una personalizată.

Pentru „descoperirea” soluției necesare, poți să pornești de la diverse surse de informare. Să selectezi principii, cazuri de succes, pilde, povești/povestiri cu tâlc etc., care consideri că te pot ajuta.

Pentru selectarea soluției ar putea fi aplicat **Principiului Pareto** (raportul 80/20, care are o gamă foarte largă de utilizare). Aplicând acest principiu, ar trebui să începem cu eliminarea activităților ne semnificative care reprezintă 80% din totalul activităților necesare pentru obținerea stării de bine și de fericire. Am conștientizat importanța **analizei risipei** în procesele de luare a deciziei, în timp ce urmam cursul de formare facilitator în managementul îmbunătățirii continue (septembrie 1996 la CENTRIM -The Center for Research in Innovation Management – Brighton University), curs despre care am dat câteva detalii în **subcapitolul 1.7**.

O altă etapă pregătitoare ar fi să-ți crești starea de confort și de bine. Să elimini toate lucrurile inutile din jurul tău. Se spune că japonezii și, în general, asiaticii sunt mai fericiți și datorită faptului că sunt foarte ordonați, meticuloși etc. După ieșirea la pensie am încercat să aplic sfaturile prezentate în cartea „**Magia ordinii**” de Marie Kondo. Ca să poți renunța mai ușor la un obiect de care nu mai ai nevoie trebuie, mai întâi, să-i mulțumești că ți-a fost de folos. Am aplicat acest sfat și am simțit efectul pozitiv al lui, dar nu am fost consecvent în aplicarea lui.

Un alt exemplu se referă la aplicarea învățăturii care rezultă din povestea cu umplerea **borcanului gol** (borcan care semnifică viața) cu: pietre, pietricele și nisip. Pietrele mari reprezintă lucrurile importante – familia, sănătatea, copiii, prietenii, pasiunile noastre. Pietricelele reprezintă celelalte lucruri care contează pentru noi - jobul, școala, casa, mașina. Nisipul reprezintă restul lucrurilor mici și ne semnificative. Dacă începem umplerea borcanului cu nisip, nu va mai exista loc pentru nimic. La fel se întâmplă și în viață. Dacă îți investești tot timpul și toată energia în realizarea de lucruri cu valoare mică, nu vei avea niciodată loc pentru lucrurile care sunt cu adevărat importante pentru tine. Din păcate, am început umplerea borcanului cu nisip printre care mai „aruncam”, din când, și câteva pietre sau pietricele.

La priorități egale selectează, mai întâi, activitățile cu durată cea mai mică, astfel încât numărul celor rezolvate să fie maximizat pentru acel interval de timp, ar fi un alt exemplu. Am verificat acest lucru de mai multe ori.

În lista mea de priorități, până la pensionare, pe primul loc a fost munca (jobul). Acum îmi propun să trec pe primul loc: întâlnirile plăcute în familie, mișcare, meditație/rugăciune, întâlnirile cu prietenii (puținii care au mai rămas), excursii etc. și apoi, ce mai rămâne pentru activități de voluntariat, atractive.

4) A patra regulă, poate cea mai importantă, este: **„trăiește-ți clipa” în PREZENT sau ACUM** (și nu în trecut sau în viitor). Pentru a putea aplica această regulă, trebuie clarificat, mai întâi, modul cum dorești să o trăiești. O trăire bazată pe un echilibru conștientizat al excesului și al prudenței, al fanteziei și al realității, a ceea ce ne dorim și a ceea ce ne putem oferi și care, în final, să ne conducă spre obținerea stării de bine și de fericire; o trăire bazată pe iubire față de tine și față de ceilalți etc. Un alt sfat important, care ține cont și de aplicarea celor afirmate anterior, este să trăiești clipa ca și cum ar fi ultima, în sensul de a nu o risipi. Sau, dacă conștientizăm faptul că viața noastră este una veșnică, atunci: **„Trăiește fiecare zi, ca și când ar fi ultima. Învăță în fiecare zi, ca și când ai trăi pentru totdeauna” – Mahatma Gandhi.**

5) **Lasă frumusețea și iubirea să-ți „inunde” mintea și inima!!!** Această regulă am conștientizat-o în timpul unei plimbări pe malul mării la un răsărit de soare aco-perit de nori. Ea ar trebui să aibă prioritate maximă pentru a crea un cadru favorabil aplicării celorlalte cu succes.

2.4.2 La nivel de familie

Pentru a defini: semnificația, rolul și locul familiei în viața noastră am selectat următoarele citate celebre:

- 1) **”Familia nu este cel mai important lucru. Este totul.” – Michael J. Fox.**
- 2) **”Familia este nucleul civilizației.” – Will Durant.**
- 3) **”Familia este cea mai elementară formă de organizare. Fiind prima comunitate de care se atașează un individ cât și prima autoritate sub care acesta învață să trăiască, familia este cea care stabilește valorile cele mai fundamentale ale unei societăți.” – Charles Colson.**
- 4) **”Așa cum merge familia, așa merge națiunea și așa merge toată lumea în care trăim.” – Papa Ioan Paul al II-lea.**
- 5) **”Legătura esențială dintr-o familie autentică nu este cea a sângelui, ci a respectului și bucuriei pentru viața a fiecărui membru al ei.” – Richard Bach.**

6) "Familia este locul în care mințile vin în contact una cu cealaltă." – **Buddha**.

7) "Cel care își întemeiază o familie are cariera supremă. Toate celelalte cariere există cu un singur scop: acela de a susține cariera supremă." - **C.S. Lewis**.

8) "Căsnicia este arta conviețuirii compatibile a doi oameni incompatibili. Poartă-te cu părinții tăi, precum ai dori să se poarte și copiii tăi cu Ține." – **Socrate**.

9) "Viața de familie este prima școală a emoțiilor." – **Daniel Goleman**.

10) "În orice mod imaginabil, familia este legătura noastră cu trecutul și podul către viitorul nostru." – **Alex Haley**

11) "O familie trebuie să fie unită și solidară, căci altfel nenorocul bate la ușă." – **Thomas Mann**.

12) "Familia reprezintă raiul într-o lume nemiloasă." – **Christopher Lasch**.

13) "O familie fericită nu este altceva decât un Rai timpuriu" – **George Bernard Shaw**.

Scopul familiei ar trebui să fie obținerea stării de bine și de fericire, similar cu scopul propus pentru toate tranzițiile, deoarece căsătoria poate fi considerată o tranziție de la viața de burlac la cea de familist.

Pornind de la citatele de mai sus, pentru a facilita atingerea scopului propus, m-am gândit la **set minim din reguli** pe care le-am „descoperit”, conștient sau nu, pe parcursul vieții și pe care l-am actualizat acum. Era mult mai bine dacă acest set minim de reguli îl conștientizăm și mi-l asumăm înainte de a mă căsători.

Setul de reguli:

1) Caută la celălalt partea lui bună și focusează-te pe ea. Trebuie pornit de la premisa că omul a fost făcut după chipul și asemănarea cu Dumnezeu. Deci, în mod obligatoriu are și acel ceva bun în el care merită a fi descoperit și luat în considerare. Este o regulă generală care, de fapt, ar trebui aplicată în toate cazurile de colaborare, parteneriat, conviețuire etc.

2) Definește și clarifică de la început, dacă este posibil, ce oferi și ce așteptări ai de la celălalt sau, mai clar, ce reprezintă el pentru tine.

3) Focusarea trebuie făcută pe realizarea unei interferențe și a unei complementarități între cei doi soți – în ceea ce sunt, ce-și doresc și ce fac. Rezultatul final urmărit: armonizarea relației dintre cele două părți (diferite) care doresc să formeze un întreg, pornind și ținând cont de ceea ce au în comun (interferența).

4) Stabilirea și acceptarea ca scop comun: obținerea stării de bine și de fericire, atât la nivel de familie, cât și la nivel de individ și dezvoltarea unui program - cadru comun pentru atingerea scopului, program care va trebui să fie îmbunătățit continuu.

5) Realizarea unei relații de parteneriat între cei doi soți, pentru tot restul vieții. Prin parteneriat înțeleg colaborarea și implicarea în a urmări atingerea scopului comun, prin punerea în practică a programului - cadru comun și prin realizarea tuturor activităților, inclusiv activitățile considerate, în mod greșit, a fi doar de datoria soției: gătit, creșterea copiilor, de făcut curat în casă etc. sau a soțului: asigurarea resurselor financiare și a resurselor materiale, întreținerea/amenajarea casei, a curții, a grădinii etc. Și această regulă am aplicat-o parțial când eram tânăr, mai ales partea cu „ajutul” soției. I-am descoperit importanța atunci când am conștientizat că aplicarea ei te poate ajuta să ai o căsătorie fericită până la sfârșitul vieții: o viață normală și plăcută în doi etc.

„Cât de satisfăcut ai fi, dacă te-ar iubi cineva așa cum ar trebui să fim iubiți?, adică:

- 1) Dacă s-ar purta cu tine cu răbdare și bunătate și nu cu invidie?
- 2) Dacă n-ar fi mândru sau lăudăros?
- 3) Dacă n-ar fi nepoliticos cu tine, nici egoist, nici nu și-ar ieși ușor din sărite?
- 4) Dacă nu ți-ar ține socoteala greșelilor pe care le faci?
- 5) Dacă ar alege să fie mereu sincer cu tine și să nu te înșele niciodată?
- 6) Dacă te-ar proteja, ar avea încredere în tine, și ar dori ce e mai bine pentru tine și ar căuta să vă rezolvați conflictele fără să renunțe la tine.”

Este o interpretare interesantă a versetelor 4-7, capitolul 13, Cartea 1 Corinteni, BIBLIA). (**Relațiile sexuale și căutarea intimității** | EveryStudent.ro).

Ar fi perfect. Dar cum nimeni nu-i perfect, putem selecta și agreea, de comun acord cu soțul/soția, un set minim din acei „dacă”.

La începutul anului 2023 am descoperit *un clip video* (“Cum funcționează relația de cuplu”) realizat de un facilitator de constelații familiale spirituale (constelații în care familia este un spațiu al iubirii, angajamentului și devoțiunii), facilitator care este un medic specializat în *imagistica sufletului* (dr. Elena Barbu). Toți avem nevoie de astfel de lecții pentru a putea aborda cu succes obținerea stării de bine și de fericire (scopul universal al vieții și a viețuirii).

2.5. REALIZAREA ȘI APLICAREA UNUI PROGRAM - CADRU PROPRIU

Pentru realizarea Programului - cadru propriu am pornit de la setul de reguli, prezentat anterior, și de la câteva premise (un set de condiționări de tip „dacă”.....) de care trebuie să ținem cont, prezentate în continuare.

Prima premisă. Dacă reușești să-ți controlezi și să-ți disciplinezi mintea, **atunci** vei putea să rezolvi pozitiv toate problemele dificile (referitoare la sănătate și nu numai) care apar pe parcursul vieții, după cum bine precizează BUDDHA: „Pentru a

te bucura de o sănătate bună, pentru a aduce adevărata fericire în familie, pentru a aduce pace tuturor, trebuie mai întâi să-ți disciplinezi și să-ți controlezi propria minte. Dacă un om își poate controla mintea, el poate găsi calea spre iluminare și toată înțelepciunea și virtutea vor veni în mod natural la el." Deci, practicarea meditației și/sau a rugăciunilor este o condiție necesară în atingerea scopului.

A doua premisă. *Dacă reușești să pui în valoare virtutea rezilienței tale* (cu care te naști sau pe care trebuie ți-o dezvolti), după cum bine precizează **Eric Greitens**: „*Nimeni nu scapă de durere, frică și suferință. Cu toate acestea, din durere poate veni înțelepciunea, din frică poate veni curajul, din suferință poate veni puterea - dacă avem virtutea rezilienței*". (Reziliența reprezintă adaptarea la situații foarte stresante, traumatice sau potențial traumatice cu care o persoană se confruntă de-a lungul vieții. În pofida faptului că trăiesc emoții negative, oamenii cu reziliențe nu se lasă copleșiți de acestea, ci își revin mai repede și cu mai puține daune emoționale în urma unui stres major. Acest lucru nu înseamnă că persoanele cu reziliențe își resping emoțiile, ci doar că nu le lasă să preia controlul și să le influențeze deciziile.)

A treia premisă. *Dacă conștientizăm din timp greșelile făcute și dacă acționăm corespunzător pentru a nu fi transformate în regrete.* Altfel, atunci când ajungem la o vârstă înaintată începem să creștem lista regretelor acumulate. Un exemplu, de o astfel de listă, este topul celor mai des întâlnite regrete pe care le au oamenii la sfârșitul vieții („**The Top Five Regrets of the Dying: A Life Transformed by the Dearly Departing**”) publicat de Bronnie Ware (care a oferit servicii de îngrijire paliativă persoanelor aflate în ultimii ani de viață). Conform clasamentului făcut de ei, acestea sunt:

- 1) Mi-aș fi dorit să fi avut curajul să trăiesc așa cum am vrut eu, nu cum se așteptau alții să o fac;
- 2) Mi-aș fi dorit să nu fi lucrat atât de mult;
- 3) Mi-aș fi dorit să fi avut curajul să îmi exprim sentimentele;
- 4) Mi-aș fi dorit să fi păstrat legătura cu prietenii mei.;
- 5) Mi-aș fi dorit să-mi fi permis eu să fiu fericit. (**Fericirea este ceva ce faci, nu ceva care ți se întâmplă.**)

Acest top poate fi utilizat ca un sistem de referință, la o evaluare proprie.

Pentru a evita apariția acestor regrete ar trebui să ai, încă din tinerețe, o pregătire preventivă corespunzătoare, adică să conștientizezi necesitatea și importanța stabilirii și a urmăririi, ca scop al vieții, obținerea stării de bine și de fericire, de la „tinerețe până la bătrânețe”. Pentru a reuși acest lucru ar trebui să te ajuți singur și, ar fi foarte bine, dacă vei fi susținut de familie, de școală, de religie și, în general, de societate.

În concluzie, pentru a putea obține și menține starea de bine și de fericire, pornind de la aceste reguli și premise, trebuie să-ți dezvolti un program cadru propriu pe care să-l implementezi cu succes. Implementarea unui astfel de program conduce,

inevitabil, la declanșarea unei lupte cu tine însuși prin care trebuie să-ți transformi punctele slabe în puncte forte, să le îmbunătățești pe cele puternice, să dezvolti noi abilități, să stabilești obiective fezabile, să elimini frica din mintea ta etc. **Gottfried Leibniz** spunea că: „A te lupta cu tine însuși e lupta cea mai grea; a te învinge pe tine însuși este biruința cea mai frumoasă. Iar, **Lao Tse** :” Cel care iese învingător din lupta cu ceilalți este puternic, dar cel care câștigă o bătălie cu sine însuși este atotputernic”. Internetul este plin cu sfaturi și ghiduri de dezvoltare personală, așa că nu mai insist.

Concret: prima versiune a programului – cadru propriu conținea activități care pot fi grupate pe trei grupe:

1) Realizarea de rugăciuni, meditații și alte activități necesare trezirii și dezvoltării spirituale.

2) Realizarea unui set de exerciții fizice, de (auto)masaj, de meditație și de plimbări zilnice (recomandabil 10.000 de pași). Focusarea va fi pe (auto)vindecare și pe menținerea/îmbunătățirea stării de sănătate.

3) Crearea, întreținerea și îmbunătățirea **Colțului de Rai** (grădina, curtea și casa). Adică să-ți construiești RAIUL tău și să-l îmbunătățești continuu. Completarea **Colțului de Rai cu O Gură de Rai** - locuri sau peisagii mirifice care-ți cresc nivelul stării de bine și de fericire. Desigur, Gura de Rai și Colțul de Rai trebuie să devină două componente ale Raiului timpuriu creat la nivel de familie, deoarece: ”O familie fericită nu este altceva decât un **Rai timpuriu**” (**George Bernard Shaw**).

O altă concluzie: este foarte important ca, în evoluția ta, să-ți propui să **atingi acel echilibru interior și exterior în care gândurile, emoțiile și acțiunile tale sunt în perfectă armonie, urmărind ca, în final, să poți să vezi și să percepi lumea din jur ca pe ceva minunat și să fii pregătit pentru a porni pe următorul drum, drumul tău spre eternitate**. Acest lucru va fi mult mai accesibil și mai acceptabil dacă se va realiza o tranziție la o nouă etapă în evoluția omenirii, etapă în care se va face tranziția de la percepția materialistă asupra vieții la o percepție spirituală (fericirea).

Ținând cont și de ultima concluzie, în **subcapitolul 5.4., am reluat această primă versiune a Programului-cadru propriu**. L-am completat cu propuneri concrete care se bazează pe experiența proprie dobândită până în prezent, ținând cont și de toate cele trei niveluri ale tranziției (la nivel global, la nivel de societate, la nivel individual). Este un exemplu de program pe care poate fi utilizat pentru atingerea scopului în toate tranzițiile, nu numai pentru tranziția de la maturitate la eternitate.

Prin reluarea abordării Programului – cadru propriu, practic, am realizat și integrarea necesară între cele două părți ale cărții.

Partea a doua

O ABORDARE GENERALĂ

Capitolul 3

TRANZIȚIA LA NIVEL GLOBAL (TRANZIȚIA DE LA O PERCEPȚIE MATERIALISTĂ ASUPRA VIEȚII LA UNA SPIRITUALĂ)

3.1. INTRODUCERE

Vremurile din ce în ce mai tulburi în care trăim m-au determinat să reiau abordarea tranziției. Am dedicat a doua parte a cărții acestei noi abordări. Am pornit de la o analiză a contextului general. În urma analizei contextului general am definit o propunere de soluție. La definirea soluției am pornit de la scopul final urmărit. Soluția propusă va fi o abordare pe trei niveluri: la nivel global (detaliată în capitolul 3), la nivel de societate (capitolul 4) și la nivel individual (capitolul 5).

Înainte de a trece la abordarea în detaliu a fiecărei tranziții, o să prezint, pe scurt, câteva definiții a unor termeni și concepte de bază, utilizați/utilizate pe parcurs (ca de exemplu: tranziția, spiritualitatea, paradigma, înțelepciunea, noua spiritualitate, new edge).

3.1.1. Câteva definiții

1) TRANZIȚIA sf [At: RUSSO, S. 26 / V: (înv) ~iune / S și: (înv) ~nsi~ / Pl: ~ii / E: fr transition, lat transitio, -onis] 1 Trecere de la o stare, situație etc. la alta. 2 (Îla) De ~ De trecere Si: intermediar. 3 (Îal) Provizoriu. 4 (Fiz) Trecere a unui sistem fizic dintr-o stare într-alta. 5 (Fiz) Schimbare (bruscă) a stării unui atom, ion, nucleu atomic etc., însoțită de obicei de absorbția sau de emisia unei cuante de energie. 6 (Glg) Transformare treptată a unei roci în alta. 7 (Îs) Societate (sau economie) de ~ Societate (sau economie) aflată în etapa de trecere de la conducerea centralizată la cea de piață liberă. <https://dexonline.ro/definitie/tranzi%C8%9Bie/definitii>

2) REVOLUȚIA ca fenomen istoric este un proces rapid sau de lungă durată, nu întotdeauna violent, prin care clasele sau grupurile sociale, mai mult sau mai puțin mari, se revoltă împotriva instituțiilor aflate la putere pentru a le modifica și a determina o nouă ordine politică. <https://koaha.org/wiki/Rivoluzione>.

TERMENUL REVOLUȚIE ^[2] (din latinescul *revolutio -onis*, „răsturnare, întoarcere”, derivat de la verbul *revolvĕre* „a răsturna”) în sensul său cel mai larg ^[3] indică orice schimbare radicală a structurilor sociale, precum cea operată de exemplu prin **revoluția industrială**, de la cea tehnologică sau în special de la cea culturală, așa cum dorea **iluminismul** în **secolul al XVIII-lea**, odată cu redactarea **Enciclopediei**.

3) PARADÍGMĂ s. f. 1. (la Platon) lumea ideilor, prototip al lumii sensibile în care trăim. ♦ **principiu** care distinge legăturile și opozițiile fundamentale între câteva **noțiuni dominante** cu funcție de **comandă și control al gândirii**. ♦ caz exemplar, model, prototip, situație ideală. 2. totalitatea formelor flexionare ale unui cuvânt. ♦ ansamblu de termeni, aparținând aceleiași clase morfosintactice sau semantice, care se pot substitui unul cu altul. (< fr. *paradigme*, lat. *paradigma*, gr. *paradeigma*) - <https://dexonline.net/definitie-paradigm%C4%83>

4) ÎNȚELEPCIUNE: s. f. Capacitate superioară de înțelegere și de judecare a lucrurilor. ♦ Cumpătare, **prudență, moderație determinată de experiență**; spirit de prevedere. – Lat. *intellectio, -onis..* - <https://dexonline.net/definitie-%C3%AE%C8%9Bbelepciune>

În limba engleză înțelepciune („wisdom”) înseamnă „a avea puterea discernământului și a judeca ceea ce este adevărat sau corect”. Este un cuvânt mai vechi decât cunoașterea (fiind descris pe la 900 d.Hr.), iar sufixul „-dom” (tot în engleză) pare că transmite o „stare generală”, așa cum o face cuvântul „freedom” (libertate). Dar nu e de ajuns această descriere. În antiteză cu cunoașterea, înțelepciunea poate fi privită în felul următor.

- Înțelepciunea este capacitatea de a interpreta informația brută.
- Înțelepciunea este ecranul de computer care afișează imaginea de ansamblu, nu doar o serie de pixeli.
- Înțelepciunea este un peisaj care oferă o privire generală asupra lumii, nu doar asupra unui singur subiect.
- Înțelepciunea înseamnă „a înțelege” și se referă la abilitatea de a „conecta punctele”. <https://mihaivoinea.ro/cunoastere-vs-intelepciune/> .

Oxford English Dictionary (ed. 2d, 1989) ne spune că „**înțelepciune este capacitatea de a judeca corect în chestiuni legate de viață și conduită; soliditatea judecății în alegerea mijloacelor și a scopurilor.**”

Înțelepciunea este abilitatea de a gândi și de a acționa folosind cunoștințe, iar acest proces este susținut de intelect și capacitatea de logică. Înțelepciunea este ceea ce știți, ceea ce înțelegeți și ceea ce înțelegeți împreună cu relațiile implicite și explicite ale datelor, informațiilor și cunoștințelor furnizate. Dincolo de raționament, înțelepciunea include și o înțelegere clară a cauzei și efectelor unui concept. <https://techacute.com/the-difference-between-data-information-knowledge-and-wisdom/>

5) SPIRITUÁL adj. 1. (FILOZ.) ideal, imaterial. (Elemente materiale și elemente ~.) 2. imaterial, nematerial, sufletesc. (Aspectul ~ al...) 3. moral, sufletesc, (înv.) moralic, moralicesc. (Ceva despre viața ~ a unui popor.) 4. psihic, psihologic, sufletesc. (Starea ~ a cuiva.) 5. intelectual. (Cultură ~.) 6. cerebral, intelectual, mintal, rațional. (Activitate ~.) 7. (BIS.) bisericesc, ecleziastic, religios, (înv.) religionar. (Dogmă ~.) 8. (BIS.) bisericesc, duhovnicesc, religios, sufletesc.

(Păstor ~.) 9. adoptiv, sufletesc. (Ei sunt părinții mei ~.) 10. deștept, inteligent, (înv.) spirituos. (O conversație ~.) 11. hazliu. (Glumă ~.) <https://dexonline.ro/definitie/spiritual/definitii>

6) SPIRITUALITATE s.f. Calitatea, caracterul a ceea ce este spiritual. ♦ (Spec.) Ansamblu de idei și de sentimente care caracterizează un popor, o națiune din punctul de vedere al vieții spirituale, al specificului culturii sale. [Cf. fr. spiritualité]. <https://dexonline.net/definitie-spiritualitate>.

„Noțiunile moderne de spiritualitate s-au dezvoltat de-a lungul secolului al XIX-lea și al XX-lea, amestecând ideile creștine cu tradițiile ezoterice occidentale și elementele religiilor asiatice, în special indiene. Spiritualitatea a devenit din ce în ce mai deconectată de organizațiile și instituțiile religioase tradiționale. Este uneori asociat astăzi cu mișcări filozofice, sociale sau politice, cum ar fi liberalismul, teologia feministă și politica ecologică.” ^[27] „(<https://en.wikipedia.org/wiki/Spirituality>). Se poate afirma că acum, în secolul 21, asistăm deja la o tranziție spre o nouă etapă în evoluția omenirii. Este vorba de tranziția de la percepția materialistă la cea spirituală asupra vieții. Sau, altfel spus, tranziția de la materialism la o nouă spiritualitate.

Deci, la nivel general, suntem deja în tranziție de la un mileniu focusat pe materialism la unul focusat pe o nouă spiritualitate.

Noua spiritualitate este emanația unei Noi Științe care s-a conturat îndeosebi către sfârșitul secolului abia încheiat. Sunt aduse tot mai multe argumente care pledează pentru originea spirituală a Universului. Viziunea materialistă asupra lumii a permis crearea unei civilizații tehnologice avansate, cu indubitabile avantaje pentru ameliorarea condiției umane. În același timp însă filosofia care a motivat-o nu a reușit să evite actuala criză globală. Suntem tot mai nesiguri pe destinul nostru, mai angoasați, mai aproape de autodistrugere. Colecția noastră se deschide, așadar, tuturor cărților menite să propună o soluție de ieșire din impasul lumii contemporane, să avanseze o ipoteză coerentă sau să adauge o nouă valență demersului spre o lume mai bună. Nimic nu se va schimba în drama lumii actuale dacă rămânem la aceeași gândire. Acesta este motivul pentru care toți comentatorii fenomenului social optează pentru o Nouă Spiritualitate. Respectul pentru viață, nevoia de schimbare a fiecăruia dintre noi în acord cu Legea fundamentală a Universului, care postulează înfăptuirea binelui, a frumosului, a armoniei, și nu a urii și a dezbinării, constituie esența Noii Spiritualități. (Dumitru Constantin Dulcan - <https://www.facebook.com/NouaSpiritualitate/>).

7) New Age (Noua Eră) este un curent spiritual occidental apărut în a doua jumătate a secolului 20. Adepții acestui curent pretind o apropiere mai mare de **spiritualitate**, ei susținând că acest lucru este necesar pentru ca omenirea să poată intra într-o „nouă vârstă”, în care va domni armonia universală. Curentul presupune „apropierea tradițiilor spirituale și metafizice și infuzia lor cu influențe de la psihologia dezvoltării personale și motivațională, medicina holistică, parapsihologie, studii ale conștiinței, fizica cuantică” https://ro.wikipedia.org/wiki/New_Age

Pentru termenii sau pentru conceptele de bază, atât mai sus, cât și pe parcursul cărții, am apelat la mai multe definiții deoarece abordarea lor este în schimbare continuă (exemple: fericirea, tranziția, spiritualitatea, înțelepciunea, inteligenta spirituală etc.).

În continuare, supun atenției dumneavoastră o scurtă prezentare a experienței personale în abordarea tranziției.

3.1.2. Câteva cuvinte despre etapele parcurse

Înainte de a începe lucrul la această carte; referitor la abordarea teoretică și practică a tranziției și a altor teme conexe; am parcurs două etape importante.

Prima etapă. În perioada în care am fost angajat la bursa de mărfuri (1994-2002) m-am implicat în găsirea de soluții pentru implementarea mecanismelor care stau la baza funcționării economiei de piață. Detalii în **subcapitolul 1.7**. Am făcut parte dintr-o echipă care se ocupa cu identificarea și punerea în practică a unei soluții pentru economia de piață bazată pe implementarea mecanismelor de tip bursier. Atunci am propus, ca soluție pentru o restructurare de fond în România, realizarea unei **tranziții la societatea informațională** focusată pe implementarea unui nou model de economie de piață bazat pe **piețe perfect competitive reglementate; soluție la care am venit cu propuneri concrete pentru o nouă abordare a pieței energiei și a pieței cerealelor**. În plus, pentru a asigura o coerență și consistență în abordarea tranziției, am detaliat câteva metode și tehnici performante referitoare la managementul restructurării și schimbării ca de exemplu: BPR (Business Process Reengineering) – reingineria proceselor afacerii), CIM (Continuous Improvement Management) – managementul îmbunătățirii continue etc. (detalii în subcapitolul 1.7). Am făcut o prezentare detaliată a modelului referit mai sus în cartea: „**Tranziția și piețele competitive reglementate. Ghid al abordării conceptuale și practice în România**”, tipărită în 2001 la Editura Economică (scrisă împreună cu **Viorel Marian Pană**).

A urmat etapa a doua. Din anul **2005 până în 2021**. În această etapă am publicat o serie de lucrări focusate pe propuneri referitoare: la abordarea **tranziției la societatea cunoașterii și a tranziției la societatea înțelepciunii; precum și alte abordări ale altor teme conexe** (reproduse, o parte din ele, în **ANEXA A**).

În perioada 2003 – 20014, când am lucrat la SIVCO, m-am implicat în **furnizarea, implementarea și întreținerea unor soluții informatice de tip sistem integrat**, suport pentru managementul activităților de bază, la organizații mari din diverse domenii (afaceri, cercetare, producție, învățământ, administrație publică etc). Detalii în subcapitolul 1.8.

Pentru definirea tranziției la nivel global (capitolul 3) am pornit de la o scurtă analiză a contextului actual ținând cont, atât de câteva puncte de vedere și previziuni, cât și de câteva concluzii rezultate dintr-o scurtă istorie a evoluției omenirii. Apoi am trecut la prezentare generală a soluției și am continuat cu o detaliere a scopului urmărit prin realizarea acestei tranziții.

3.2. CONTEXTUL ACTUAL. CÂTEVA PUNCTE DE VEDERE ȘI PREVIZIUNI

O să încep cu o scurtă analiză a contextului actual și a tendințelor/previziunilor la nivel internațional pentru o mai bună înțelegere a vremurilor pe care le trăim, a stadiului de dezvoltare al acestei lumi și al cauzelor care au generat acest context pentru a putea răspunde la câteva întrebări cheie: încotro se îndreaptă această lume, unde dorim să ajungem și ce ar trebui să facem ca să ajungem acolo unde ne dorim.

Am selectat trei puncte de vedere (**ALVIN TOFFLER**, **YUVAL NOAH HARARI** și **KLAUS SCHWAB**) la care, apoi, am adăugat și alte puncte de vedere.

3.2.1. ALVIN TOFFLER

ALVIN TOFFLER (4 octombrie 1928 – 27 iunie 2016, părinții au fost imigranți evrei din Polonia) a fost un scriitor, futurist și om de afaceri american cunoscut pentru lucrările sale în care se fac dezbateri despre tehnologiile moderne, inclusiv despre revoluția digitală și revoluția comunicării, cu accent pe efectele acestora asupra culturilor din întreaga lume. El este considerat unul dintre futurologii remarcabili ai lumii - https://en.wikipedia.org/wiki/Alvin_Toffler). TOFFLER a scris trei cărți celebre: **Șocul viitorului** (Future Shock - 1970), **Al treilea val** (1980) și **Puterea în mișcare** (POWERSHIFT – 1995), cărți care m-au impresionat și mi-au marcat tinerețea. El a declarat că a dorit să analizeze intervalul unei singure vieți de om (**1950-2025**). El prezintă sintetic și clar stadiul general al acestei perioade: „*Un val puternic crește în mare parte din lume astăzi, creând un mediu nou, adesea bizar, în care să lucrezi, să te joci, să te căsătorești, să crești copii sau să te pensionezi. În acest context uluitor, oamenii de afaceri înnoată împotriva curentelor economice extrem de neregulate; politicienii își văd ratingurile umflându-se sălbatic în sus și în jos. Sistemele de valori se sparg și se prăbușesc, în timp ce bărcile de salvare ale familiei, bisericii și statului sunt aruncate nebunește.*” — *Alvin Toffler, Al treilea val. Ca soluție*, Toffler a insistat pe tranziția de la o economie bazată pe dezvoltarea energiilor nucleare (specifică perioadei „**războiul rece**”: **1945-1991**) la una preponderent industrială – **o globalizare** realizată prin intermediul companiilor mari multinaționale, „impusă” de dezvoltarea noilor tehnologii (calculatoare electronice, sisteme expert, biotehnologii, robotică, electronică etc). A avut întâlniri cu aproape toți liderii marilor puteri din acele vremuri precum **Mihail Gorbaciov** , demnitari din Asia, printre care **Zhao Ziyang** din China, **Lee Kuan Yew** din Singapore și **Kim Dae Jung** din Coreea de Sud, toți fiind influențați de părerile sale. Guvernul Chinei l-a citat ca fiind, împreună cu **Franklin Roosevelt** și **Bill Gates** , printre occidentalii care au influențat cel mai mult țara lor.

Principalele rezultate ale acestei globalizări au fost:

- Renunțarea la „războiul rece”.

- „Căderea liberă” a comunismului în UNIUNEA REPUBLICILOR SOVIETICE SOCIALISTE (URSS) și realizarea de așa zise revoluții, în celelalte state foste comuniste din Europa.

- Dezvoltarea puternică a tehnologiilor disruptive (noile tehnologii referite mai sus).

- Dezvoltarea puternică a Chinei.

- Polarizarea globalizării.

- Apariția unor semnale de alarmă privind distrugerea sau (auto)distrugerea omenirii.

3.2.2. YUVAL NOAH HARARI

Voi prezenta pe scurt câteva analize și previziuni/atenționări făcute de către Yuval Noah Harari, născut în 1976. Este un intelectual public israelian, istoric, doctor în istorie la Oxford și profesor de istorie universală la Departamentul de Istorie al Universității Ebraice din Ierusalim, autorul a trei cărți celebre, prima carte a avut cel mai mare succes la vânzări de carte în 2018 (https://en.wikipedia.org/wiki/Yuval_Noah_Harari). A fost și invitatul lui Cătălin Ștefănescu în cadrul emisiunii Garantat 100%, difuzată pe 9 iunie 2019 la TVR. Cărțile lui au fost traduse în peste 60 de limbi, inclusiv limba română, și au devenit best sellers la nivel mondial în timp record.

Prima carte: **„Sapiens. Scurtă istorie a omenirii”**: „O istorie a civilizației captivantă, provocatoare... combinată cu o gândire nonconformistă și fapte uimitoare. Această carte fascinantă și distrugătoare de mituri nu poate fi rezumată... pur și simplu trebuie s-o citești.” – Financial Times. **„Homo Deus. Scurta istorie a viitorului”** – este a doua carte: *„Asemenea marilor epopei, Sapiens avea nevoie de o continuare. Aceasta este Homo deus, în care viitorul, după toate probabilitățile, apocaliptic este imaginat în detaliu. E un scenariu fascinant al nenumăratelor moduri în care am putea să dăm greș din cauza că vrem prea mult.”* – The Observer. **„21 de lecții pentru secolul XXI”** – a treia carte. Într-o lume invadată de informații irelevante, claritatea înseamnă putere. Cenzura nu înseamnă blocarea fluxului de informații, ci mai curând asaltarea oamenilor cu dezinformări și lucruri care să le distragă atenția. *„21 de lecții pentru secolul XXI”* face lumină în privința unor presante chestiuni de pe agenda globală actuală. Cum facem față epidemiei de știri false? Mai sunt relevante națiunile și religiile? Ce ar trebui să ne învățăm copiii? De ce trece democrația liberală printr-o criză? Este iminent un nou război mondial? Ce înseamnă ascensiunea lui Donald Trump? Ce civilizație domină lumea – Occidentul, China, Islamul? Europa ar trebui să-și deschidă porțile imigranților? Poate naționalismul să rezolve problemele legate de inegalitate și de schimbare climatică? Ce ar trebui să facem în privința terorismului?

Interesantă este și întrebarea de la sfârșitul primei cărți: **„Însă din moment ce s-ar putea să fim curând capabili să ne creăm și dorințele, adevărata întrebare care ne stă în față nu este „Ce vrem să devenim?”, ci „Ce vrem să vrem?”.**

Deci, sunt o serie de întrebări la care va trebui să se vină cu răspunsuri urgente deoarece, **așa cum precizează și Harari, aceste evoluții periculoase, dacă nu sunt controlate corespunzător, pot duce la dispariția omenirii !!** Este un puternic semnal de alarmă.

Harari complică și mai mult lucrurile. Conform previziunii lui, cu ajutorul dezvoltării puternice a tehnologiilor disruptive (roboți inteligenți, inteligență artificială, biotehnologii etc), acești minoritari (sub 1% din populația planetei dețin o avere mai mare decât jumătate din averea înregistrată la nivel global) vor deveni, în viitorul nu prea îndepărtat, o combinație între o ființa umană și tehnologiile avansate (așa-zisul **cyborg**). Ei vor căpăta statut de homo deus și vor prelua controlul total asupra omenirii !?.

În concluzie, se poate afirma că analizele realizate de Harari se opresc la atragerea atenției asupra apariției unor semnale de alarmă privind evoluția spre dispariția omenirii, fără a veni cu propuneri concrete pentru salvarea ei.

3.2.3. KLAUS SCHWAB

Klaus Schwab: cetățean german, născut la 30 martie 1938, inginer, economist, fondator și președinte executiv al Forumului Economic Mondial (World Economic Forum - WEF) din 1971. Deține doctorate în inginerie mecanică și economie, precum și numeroase doctorate onorifice. În 1998, împreună cu soția sa, Hilde, a creat Fundația Schwab pentru Antreprenoriat Social, care sprijină peste 350 de antreprenori sociali din întreaga lume etc.

WEF este faimos pentru întâlnirile anuale din Davos - Klosters, Elveția, care atrag lideri de afaceri, reprezentanți guvernamentali și ai societății civile din întreaga lume.

În continuare, prezint câteva puncte de vedere critice referitoare la cărțile publicate de Schwab, ca autor sau coautor.

„Domnul Schwab susține în **„Capitalismul părților interesate: o economie globală care funcționează pentru progres, oameni și planetă”** că, pentru a face lumea un loc mai bun, căpitaniii industriei trebuie să lucreze împreună pentru a rezolva problemele globale. „Construirea unui astfel de sistem economic virtuos nu este un ideal utopic”, scrie el. „Majoritatea oamenilor vor să facă bine. Dar ceea ce a lipsit în ultimele decenii este o busolă clară care să-i ghideze pe cei care ocupă poziții de conducere în societatea și economia noastră.” Domnul Schwab crede că deține o astfel de busolă. Din păcate, busola lui indică în mai multe direcții. În loc de simplu profit, Schwab susține că afacerile ar trebui să urmărească cei patru P: Principiile guvernării, Planeta, Oamenii și Prosperitatea. El nu oferă niciun principiu călăuzitor pentru modul în care aceste interese vagi, expansive și concurente ar trebui să fie cântărite și ponderate”. (<https://www.wsj.com/articles/stakeholder-capitalism-review-the-global-olympian-we-11611614435>).

Potrivit **Institutului Transnațional (TNI)**, Forumul intenționează, prin urmare, să înlocuiască un model democratic recunoscut cu un model în care un grup auto-selectat de „părți interesate” ia decizii în numele poporului. ¹ Grupul de reflecție rezumă că intrăm din ce în ce mai mult într-o lume în care adunări precum Davos sunt „o lovitură de stat globală tăcută”, pentru a captura guvernanta.

Într-un interviu din 2017, Schwab a spus că președintele rus **Vladimir Putin** a fost recunoscut ca tânăr lider global și l-a menționat, de asemenea, pe premierul canadian **Justin Trudeau**: „Trebuie să spun, când menționez acum nume, precum doamna (**Angela**) **Merkel** și chiar și **Vladimir Putin**, și așa mai departe, toți au fost Tineri Lideri Globali ai Forumului Economic Mondial. Dar ceea ce suntem foarte mândri acum este generația tânără precum premierul [Justin] Trudeau ... ieri am fost la o recepție pentru premierul Trudeau și știu că jumătate din cabinetul său, sau chiar mai mult de jumătate din cabinetul său, sunt de fapt tineri lideri globali”.

Forumul Economic Mondial (condus de **Klaus Schwab** - al cărui consilier principal era HARARI!!!), din **15 februarie 2022**, a publicat un nou raport, „**Advancing Digital Agency: The Power of Data Intermediaries**”, care prezintă planuri pentru crearea celei de-a **patra revoluție industrială**, o fuziune a „lumii fizice, digitale și biologice”, o promovare a **transumanismului** - o mișcare filozofică și intelectuală care pledează pentru îmbunătățirea condiției umane prin dezvoltarea și punerea la dispoziție pe scară largă a tehnologiilor sofisticate care pot spori mult **longevitatea** și **cunoașterea**. Gânditorii **transumanişti** studiază beneficiile și pericolele potențiale ale **tehnologiilor emergente** care ar putea depăși limitările fundamentale ale omului, precum și **etica** utilizării unor astfel de tehnologii. Unii transumanişti cred că ființele umane ar putea în cele din urmă să se transforme în ființe cu abilități atât de mult extinse din starea actuală încât să merite eticheta de ființe **postumane**. Postumanii ar putea fi inteligențe artificiale complet sintetice, sau o simbioză a **inteligenței umane și artificiale**, sau **conștiințe încărcate**, sau rezultatul realizării multor creșteri tehnologice mai mici, dar cumulativ profunde unui om biologic, adică un **cyborg**. Câteva exemple ale acestora din urmă sunt reproiectarea organismului uman folosind **nanotehnologie avansată** sau îmbunătățirea radicală folosind o combinație de tehnologii **precum inginerie genetică, psihofarmacologie, terapii de extindere a vieții, interfețe neuronale, instrumente avansate de management al informațiilor, medicamente pentru îmbunătățirea memoriei, computere purtabile sau implantate și tehnici cognitive**.

Se poate afirma, citind mai atent acel raport, că globaliștii de la Forumul Economic Mondial au profitat de Covid și se folosesc de „pașapoartele vaccinale” pentru a pune bazele adoptării pe scară largă a **identității digitale**, ceea ce reprezintă doar o altă parte a **Marei Resetări** care a intrat în acțiune. Un astfel de instrument poate fi folosit, printre altele, pentru a accesa tratamentele de asigurare de sănătate, pentru a monitoriza dispozitivele și telefoanele, pentru a deschide un cont bancar și pentru a efectua tranzacții financiare. Băncile vor putea lua în considerare comportamentul social al unei persoane, atât online, cât și offline, în procesul de creditare. Aceasta se

numește „**Scoring alternativ de creditare**”, care utilizează aceste megadate pentru a analiza nu numai istoricul financiar, ci și comportamentul social. În cele din urmă, acest tip de sistem **tinde să introducă un sistem de credit social (precum cel deja folosit în China de Partidului Comunist Chinez)**, în care **accesul la bunuri și servicii se bazează pe comportamentul social al unei persoane**.

Forumul de la Davos propune trecerea de la „pașaportul pentru vaccin” la „pașaportul universal”.

Conform declarațiilor lui Harari și Schwab, făcute în cadrul acestui forum : „**Oamenii sunt animale hăcuibile (hackable) supuse unor dictaturi digitale. Nu au liber arbitru!**”. Știința va înlocui evoluția pe bază de selecție naturală cu o evoluție pe bază de „**design inteligent**” etc.

Sunt alte câteva semnale de alarmă de care trebuie ținut cont.

3.2.4. Alte puncte de vedere și câteva concluzii

În urma nenumăratelor semnale de alarmă prezentate anterior, **în continuare o să fac o scurtă analiză a evoluției sistemului capitalist, sistem care este implementat în marea majoritate a statelor lumii, cu focusarea pe punctele lui slabe pentru a putea scoate în evidență de ce trebuie schimbat și cu ce ?** Funcționare lui se bazează pe economia de piață. Funcționarea economiei de piață, la rândul ei, se bazează pe buna credință și încrederea între participanți, dar ea, a fost și este perturbată de **lăcomie, de frică și de zvonuri (informații false)**. Aceste perturbații au favorizat dezvoltarea unei **competiții distructive** și a unei **stări permanente de conflict**. În plus, s-a constatat că o dată cu **creșterea nivelului de îmbogățire** la nivel de individ, **crește nivelul stresului și al anxietății**, ceea ce conduce la scăderea nivelului fericirii. Lăcomia, amplificată la maxim și scăpată de sub control, a condus și la alte efecte negative ca de exemplu: creșterea exponențială a consumului rezervelor naturale, scăparea de sub control a poluării mediului etc. Un alt pericol, care poate forța dispariția omenirii, este preluarea **controlului asupra lumii de un grup minoritar** - favorizați de modul de funcționare a sistemului capitalist. Cum s-a ajuns în această situație? Pentru o mai bună înțelegere o să încep cu a prezenta o mică poveste. Prin anii „90, am participat la o conferință în domeniul economiei de piață, la care, unul dintre prezentatori, ne-a surprins pe toți, cu interpretarea „**Pildei celor 10 talanți**” (Sfânta Evanghelie după Matei, Cap 25). Pe scurt, conform celor prezentate la conferință, această pildă (interpretată și aplicată greșit, în mod intenționat și în favoarea unora) a devenit, de fapt legea care reglementează modalitățile de utilizare a banilor (păstrare – blocare, depunere la bancă – dobândă, investiție – profit), și a modalităților de distribuire/împărțire a *veniturilor*: „**Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua**”. Această pildă poate fi considerată **legea promovării lăcomiei**. Clericii o interpretează ca o Lege a UNIVERSULUI – **legea recunoștinței**. Adică, celui care manifestă recunoștința față de ceea ce are i se va da în plus deoarece prețuiește ceea ce are, iar cel care este nerecunoscător nu numai

ca nu va mai primi nimic din partea UNIVERSULUI, dar i se va lua și ceea ce are. Un judecător imparțial ar spune, probabil, că ambele părți au dreptate. Depinde din ce grupare faci parte.

Pentru a răspunde la a treia parte a întrebării (cu ce?) o să vin cu precizarea că soluția **propusă de Karl Marx, privind înlocuirea modelului capitalist cu modelul comunist, a fost un eșec**, în marea majoritate a țărilor comuniste, deoarece mijloacele utilizate au fost incorecte și imorale (impunerea forțată a ateismului, desființarea proprietății private, dezvoltarea unui regim totalitar etc), care au condus la răpirea libertății și drepturilor individului și, în final, au generat o stare de **nefericire la nivelul majorității cetățenilor**. În plus, au apărut tot felul de aberații în modul de implementare a lui. Îmi amintesc că în anii „80 am fost surprins de promovarea unei competiții generale în **depășirea planului**. Considerată, atunci o regulă de bază, era, de fapt, o aberație într-o economie planificată. (Această precizare a fost detaliată într-o lucrare, un act de curaj în acele vremuri - publicată de Dr. Vasile Peteanu – care era atunci director al Centrului Teritorial de Calcul Cluj) etc.

O excepție, în implementarea socialismului/comunismului, este **CHINA**. China a reușit să adapteze modelul socialist/comunist, atât la necesitățile și cerințele poporului chinez, cât și la contextul general actual. A reușit să beneficieze la maxim de avantajele globalizării deși nu a aderat la regulile/reglementările stabilite la nivel internațional de diferite organizații sau organisme (exemple: respectarea drepturilor de autor etc.). Poate fi considerat un caz de succes, dar care, practic, este foarte greu (probabil - imposibil) de replicat. „Gândirea privind **socialismul cu specific chinez pentru o nouă eră** reprezintă o moștenire și o dezvoltare a marxism-leninismului, a gândirii maoiste, a teoriei lui Deng Xiaoping, a importanteii gândiri a „triplei reprezentări” și a concepției despre dezvoltarea științifică. Ea reprezintă rezultatul cel mai nou al procesului de adaptare a marxismului la contextul chinez obținut prin **cristalizarea experienței practice și a înțelepciunii colective a poporului și partidului**. Potrivit datelor publicate recent de Biroul Național de Statistică al Chinei, în 2021, economia Chinei a continuat să se redreseze constant, cu un PIB de 114,4 trilioane de yuani, o creștere de la an la an de 8,1%, rata de creștere continuând să fie în fruntea marilor economii ale lumii. China își menține poziția de lider în lume în ceea ce privesc dezvoltarea economică cât și prevenirea și controlul epidemiei.....” (http://ro.china-embassy.gov.cn/om/sgzcnew/sghdnew/202202/t20220209_10640597.html). „Aspirația originală și misiunea Partidului Comunist Chinez este aceea de a dobândi **fericirea poporului chinez și renașterea națiunii chineze**. Se desfășoară acțiuni solide și concrete de construire a unei **civilizații spirituale de masă**.” - Xi Jinping. (<https://www.mfa.gov.cn/ce/cero/rom/xw/t727564.htm>).

Din descrierea de mai sus, rezultă că acesta este de fapt un nou model de societate având ca scop **fericirea poporului** (obținut prin cristalizarea experienței practice și a înțelepciunii colective a poporului și partidului, urmărind construire a unei civilizații spirituale de masă). **Este un model care are multe puncte comune cu modelul societății înțelepciunii prezentat ca model de referință în propunerea din această carte.**

Momentul actual în care a ajuns evoluția omenirii este unul crucial. Pentru ca el să nu devină unul critic este necesar să se realizeze o schimbare de fond. Așa cum am mai precizat anterior, cea mai reprezentativă propunere de soluție se referă la realizarea unei tranziții către o nouă etapă în evoluția omenirii, care să faciliteze **schimbarea percepției materialiste asupra vieții cu o percepție spirituală** – alte detalii în subcapitolul următor. Soluția selectată pentru acest tip de tranziție este societatea înțelepciunii. Pentru acest nou tip de societate există deja mai multe abordări teoretice (detalii în **subcapitolul 4.2.2**). O primă abordare concretă se află în implementare în BUTHAN și o altă abordare este în curs de pregătire în CHINA. Aceste abordări concrete au, cel puțin, un punct comun. Au rădăcini puternice în TIBET. Acest lucru va facilita, în primul rând, tranziția la nivel individual spre trezirea și dezvoltarea spirituală. Și în lumea occidentală, chiar dacă nu există abordări explicite referitoare la tranziția la societatea înțelepciunii, există realizări remarcabile privind creșterea nivelului fericirii cetățeanului.

Deci, la nivel mondial se caută soluții pentru o finalizare pașnică a tranziției la o nouă etapă în evoluția omenirii, etapa spirituală. Din ce în ce mai mulți specialiști susțin ideea că la baza acestei tranziții va sta o nouă paradigmă: schimbarea percepției materialiste asupra vieții cu o percepție spirituală (a fericirii). Schimbare care este una complexă și complicată. Este încurajator faptul că s-au făcut câțiva pași concreți în acest sens.

3.3. O SCURTĂ SINTEZĂ A EVOLUȚIEI OMENIRII, CU FOCUSAREA PE CÂTEVA PREVIZIUNI OPTIMISTE

Pentru a sublinia și detalia cele susținute anterior, în continuare, voi face o scurtă sinteză a istoriei evoluției omenirii și a principalelor tendințe/previziuni la nivel global pe diverse domenii (vezi Figura 1).

Începem cu o analiză generală la nivelul mileniilor. Paradigma primului mileniu a fost teismul, care este credința în existența unui Dumnezeu creator. Apoi prevalența credinței religioase a scăzut foarte mult. Credințele religioase, prin definiție, se bazează pe dovezi insuficiente. Dacă dovezile ar fi suficiente, credința ar fi inutilă. În această perioadă s-a dezvoltat inteligența rațională sau intelectuală. **Paradigma mileniului al doilea** a fost materialismul. Este credința care se bazează doar pe existența obiectelor materiale. Concluzia finală a materialismului este că ființele umane nu sunt altceva decât roboți fizici și mecanici care lucrează numai sub presiunea influențelor exterioare. Această credință este în scădere astăzi deoarece nu reușește să rezoneze cu intuițiile mai profunde ale multor oameni despre natura realității. În această perioadă, pe lângă inteligența rațională (IQ) s-a dezvoltat și inteligența emoțională (EQ). **Paradigma mileniului trei** este spiritualitatea, o spiritualitate bazată pe dovezi empirice derivate din experiența personală și din descoperiri

științifice și nu din credință. Această Spiritualitate unește dimensiunea materială a realității cu dimensiunea nematerială (conștiința) într-o înțelegere integrată a întregului, care se bazează pe o abordare științifică post-materialistă a lumii (alte detalii: <https://www.opensciences.org/about/manifesto-for-a-post-materialist-science> , <https://galileocommission.org/introduction-to-the-galileo-commission-project/> În ultimii ani au apărut mai multe forme de spiritualitate. Cu toate acestea, la baza tuturor formelor de spiritualitate stă capacitatea noastră înăscută denumită inteligență spirituală (SQ). Astfel, principiile care stau la baza teismului și materialismului se combină pentru a forma bazele inteligenței spirituale. Prin urmare, SQ reprezintă sinteza teismului și materialismului și, prin urmare, înlocuiește paradigmele primului și celui de-al doilea mileniu. În consecință, inteligența spirituală apare ca o nouă paradigmă a mileniului trei. Calitățile inteligenței spirituale sunt calitățile native ale conștiinței însăși, care sunt experimentate sub forma înțelepciunii, compasiunii, integrității, bucuriei, dragostei, creativității și păcii. Mai mult, ca dimensiune înăscută a inteligenței deținute de toți, inteligența spirituală poate fi experimentată de toată lumea, credincioși și necredincioși deopotrivă (alte detalii: *Spiritual Intelligence and the New Paradigm of the Third Millennium (sqi.co)*). Deci, se poate afirma faptul că spiritualitatea a devenit deja paradigma mileniului trei. Prin motto-ul, ales special pentru această ediție a cărții, vine și precizează că nu avem o altă alternativă viabilă.

În continuare, voi trece la abordarea tranziției la nivel de societate. În mileniul al doilea, tranziția de la societatea capitalistă la societatea socialistă/comunistă a fost un mare eșec în domeniul economic și nu numai. Pornind de la premisa că, deja, are loc schimbarea preemțiunii materialiste asupra vieții cu una spirituală, am ajuns la concluzia că soluția căutată va consta în tranziția de la societatea de tip capitalist la societatea înțelepciunii (sau a conștiinței, cum a fost denumită inițial). Care va fi însoțită de tranziția de la economia de piață la economia fericirii etc. Iar la nivel individual, de tranziția de la formarea/dezvoltarea profesională focusată pe prelucrarea cunoștințelor (**knowledge worker**) la cea a înțelepciunilor (**wisdom worker**). Tranziția de la focusarea pe inteligența intelectuală (IQ) și emoțională (EQ) la focusarea pe inteligența spirituală (SQ). Sau, altfel spus, tranziția la nivel individual este spre trezirea și dezvoltarea spirituală. Suntem deja martorii desfășurării unor revoluții pașnice precum: revoluția spirituală, revoluția fericirii, revoluția industrială etc. Voi reveni și cu alte explicații și detalii referitoare la celelalte previziuni, concepte și termeni prezentate/prezențați în această sinteză, la momentul abordării lor.

O mică precizare referitoare la revoluția industrială. În istoria modernă, a existat un proces de schimbare de la o economie agrară și meșteșugărească la una dominată de industrie și fabricarea de mașini. Schimbările tehnologice au generat noi moduri de muncă și de viață și au transformat fundamental societatea. Acest proces a început în **Marea Britanie** în secolul al XVIII-lea și de acolo s-a răspândit în alte

părți ale lumii. Acum este în desfășurare a patra revoluție industrială. A patra revoluție industrială - sau Industria 4.0 în **GERMANIA** - transformă economiile, locurile de muncă (de la „manual worker” la „wisdom worker”) și chiar societatea în care trăim astăzi. Tehnologiile de orice fel, mai ales cele digitale, se îmbină între ele utilizând analiza datelor/informațiilor/cunoștințelor/înțelepciunilor, inteligența artificială, tehnologiile cognitive și Internet of things (IoT) pentru a crea întreprinderi digitale care nu sunt doar interconectate, ci perfect capabile să ia decizii informate. Pe scurt, această revoluție încorporează tehnologii inteligente, conectate între ele, depășind cadrul organizațiilor și interferând cu viața noastră de zi cu zi (**detalii**) etc.

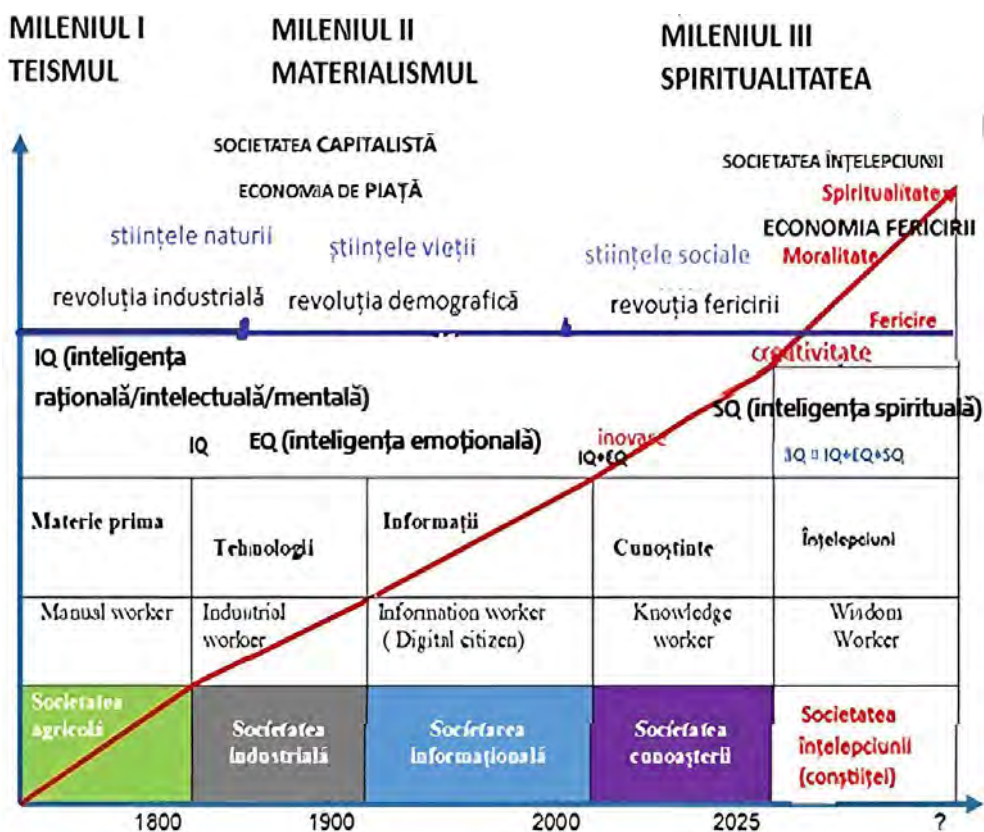

Figura 1. O sinteză a evoluției globale și câteva previziuni

O concluzie finală. Prin această sinteză aș dori să scot în evidență și faptul că abordarea tranziției către o nouă etapă în evoluția omenirii trebuie să fie **una holistică de tip sistem integrat**, sistem care va integra toate cele trei niveluri (la nivel global, la nivel de societate și la nivel individual).

3.4. PREZENTAREA GENERALĂ A SOLUȚIEI PROPUSE PENTRU ABORDAREA TRANZIȚIEI

Pentru definirea soluție generale care va sta la baza abordării tranziției voi porni de la concluziile prezentate în subcapitolele anterioare și voi ține cont și de concluziile la care am ajuns în urma abordărilor anterioare (cărți și articole/lucrări etc.) și de cele rezultate din alte surse de informare.

Concret. *Pentru a putea susține **propuneri de soluții (optimiste, fiabile și fezabile) necesare pentru salvarea omenirii de la (auto)distrugere în aceste vremuri tulburi**, am pornit de la șase premise, care, mie mi se par evidente și realiste.*

La fiecare premisă am venit cu câteva detalii privind aplicarea/reflectarea/ poziționarea ei în cadrul soluției, necesare pentru scoaterea în evidență a componentelor și a etapelor de implementare a soluției.

Prima premisă. Dezvoltarea spectaculoasă în domeniile științelor și tehnologiilor și, în mod special, dezvoltarea fără precedent a **tehnologiilor disruptive** (roboți inteligenți, inteligență artificială, biotehnologii, nanotehnologii, criptomonede/blockchain, etc) **influențează puternic (pozitiv și negativ)** evoluția omenirii. Urmărind evoluția lor din punct de vedere istoric, rezultă că toate aceste dezvoltări nu pot fi blocate cu nimic și de către nimeni. Și că efectele pozitive (exemplu: creșterea nivelului bunăstării) și cele negative (transformarea omului în cyborg, în ființă hăcuibilă etc.) sunt determinate de modul și scopul în care oamenii utilizează aceste tehnologii. Dacă efectele negative sunt scăpate de sub control, ele pot conduce la distrugerea omenirii.

A doua premisă. Pentru salvarea omenirii de la distrugere sunt necesare **schimbări de fond, adică schimbări de paradigme** la toate nivelurile (la nivel global, la nivel de societate, la nivel individual). Punerea lor în practică se face prin realizarea unor tranziții specifice fiecărui nivel.

A treia premisă. Din punct de vedere istoric schimbările de fond au fost precedate de războaie, revoluții, pandemii etc. Tranzițiile propuse în această abordare, *dacă sunt bine pregătite, vor fi niște **revoluții pașnice** (revoluția spirituală, revoluția fericirii, revoluția industrială etc).*

A patra premisă. Scopul urmărit prin realizarea acestor tranziții va fi **obținerea stării de bine și de fericire la nivel individual, la nivel de societate și la nivel global.** Altfel spus: scopul vieții omului și al viețuirii omenirii va fi **obținerea stării de bine și de fericire. Și, deci, acesta va putea deveni un SCOP UNIVERSAL.** Pe scurt. Am pornit de la citatul „*Fericirea este sensul și scopul vieții noastre, singura menire și finalitate a existenței*” (Aristotel). Am adăugat și **obținerea stării de bine** deoarece tranziția la nivel individual va fi spre trezirea și dezvoltarea spirituală. La startarea tranziției fericirea va fi una efemeră (una bazată pe plăceri) iar la final va deveni una permanentă (una spirituală - bazată pe liniște, pace, armonie, împăcare, smerenie etc). Au apărut abordări concrete care confirmă alegerea acestui scop. Alte detalii în subcapitolul următor și în subcapitolul 5.2.

A cincea premisă. Pentru atingerea scopului este necesar să se stabilească și să se creeze un **nou context (sistem) social – economic – politic care să faciliteze realizarea unor** schimbări de paradigmă la nivel global, la nivel de societate și la nivel individual. Câteva propuneri concrete referitoare la abordarea acestui nou context, sunt prezentate în ANEXA A (vezi: **A.2; A.3; A.9**). Revin, cu alte detalii, în subcapitolele **4.1** (contextul general) și **4.3**. (contextul național). Pe scurt. Modelul care va trebui să stea la baza creării acestui nou context va fi unul de tip a 3M - **Moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine etc.), **Meritocrația** (competență, profesionalism, valoare etc.), și **Moderația** (bunul simț, decență, dreapta măsură, onestitate etc.).

A șasea premisă. Pentru punerea în practică a soluției salvatoare trebuie parcurse următoarele etape:

- **Particularizarea scopului pentru fiecare nivel al abordării prin stabilirea unui obiectiv principal.** Pentru nivelul global - tranziția de la o percepție materialistă asupra vieții la una spirituală (a fericirii). Pentru nivelul societății – tranziția la societatea capitalistă la societatea înțelepciunii. Pentru nivelul individual - tranziția la starea actuală la trezirea și dezvoltarea spirituală.

- **Particularizarea activităților pentru fiecare nivel al abordării.** La nivel global, realizarea de strategii și de proiecte de interes global. La nivel de societate, realizarea unor **proiecte** pentru punerea în aplicare a tranziției la nivel de societate. La nivel individual, realizarea unui **program - cadru propriu**.

Acest set de premise trebuie să fie unul coerent și consistent pentru a facilita realizarea unor raționamente logice (deductive sau inductive) care să stea la baza construirii unei soluții salvatoare și care trebuie să fie una fiabilă și fezabilă. Adică: accesibilă și acceptabilă pentru fiecare om.

Câteva concluzii

1) Așa cum rezultă din cele prezentate anterior, tranziția la nivel global va consta în schimbarea percepției materialiste asupra vieții cu o percepție spirituală. Pentru punerea ei în practică sunt necesare strategii și programe adecvate care trebui să fie acceptate și accesibile la toate nivelurile (global, țară, cetățean). Greu de realizat deoarece necesită o mobilizare de surse (umane) și de resurse (materiale) mari.

2) Aceste strategii și programe trebuie să furnizeze soluții atât pentru realizarea tranziției de la societatea bazată pe o percepție materialistă asupra vieții (societatea capitalistă) la una de tip spiritual (societatea înțelepciunii) cât și pentru realizarea unei tranziții adecvate la nivelul cetățeanului (trezirea și dezvoltarea spirituală). Lucru posibil dacă abordarea va fi una holistică de tip sistem integrat, pregătită și aplicată corespunzător.

3) Obținerea stării de bine și de fericire la nivel individual depinde de alegerile pe care le facem pe parcursul vieții, de modul în care acționăm și, apoi, de con-

textul în care trăim, un context aflat în schimbare continuă. Pentru a facilita realizarea unor alegeri corecte și pentru a acționa cu succes este necesar să se creeze un nou context social-economic-politic la nivelul societății, având la bază un PROIECT DE ȚARĂ și un nou context propriu, având la bază un PROGRAM - CADRU.

3.5. OBTINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE. SCOPUL UNIVERSAL AL VIEȚUIRII ȘI AL VIEȚII

Așa cum am mai precizat, în urma analizelor realizate am selectat ca **scop universal**: obținerea stării de bine și de fericire.

Pentru selectarea acestui scop universal; al tranzițiilor, în particular, și, în general, al viețuirii și al vieții; am pornit de la faptul că **prin atingerea lui, se asigură acoperirea/respectarea unor cerințe/drepturi de fond**, necesare și atractive; în primul rând. În al **doilea rând**, el poate fi un **factor unificator** la nivelul tuturor tranzițiilor (la nivel individual – al omului, la nivel de societate – al oamenilor sau al vieții și la nivel global – al omenirii sau al viețuirii). La nivel personal mă refer la o tranziție generală (care include: tranziția de la copilărie la maturitate și tranziția de la maturitate la eternitate). La nivel de societate: tranziția la societatea înțelepciunii (care include tranziția la economia fericirii etc); iar la nivel global: tranziția de la o etapă bazată pe materialism la o nouă etapă bazată pe spiritualitate. În al **treilea rând**, va facilita **realizarea unor transformări de fond** atât la nivelul **omului** (prin trezirea și dezvoltarea spirituală) cât și la nivel global, **al omenirii** (prin înlocuirea percepției materialiste asupra vieții cu o percepție spirituală, cea a fericirii).

Pentru ca acest scop să poată fi atins, o primă condiție necesară dar nu și suficientă, **trebuie ca dreptul la căutarea fericirii să devină un drept reglementat, atât la nivelul global cât și la nivelul fiecărui stat**. Sunt, deja, câteva realizări concrete care confirmă faptul că s-a trecut la punerea în practică a primelor cerințe. Există state care au trecut la a susține oficial atingerea acestui scop. „Considerăm aceste adevăruri ca fiind evidente prin ele însele, că toți oamenii sunt creați egali, că ei sunt înzestrați de Creator cu anumite drepturi inalienabile, că printre acestea se află **Viața, Libertatea și căutarea Fericirii**”. Citat din paragraful doi din Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii. Este un prim exemplu.

Apoi trebuie, atât la nivel individual cât și la cel global, acționat pentru realizarea unor **schimbări de paradigmă**. Referitor la înlocuirea percepției materialiste asupra vieții cu cea a fericirii, enumerăm câteva realizări importante. La nivel individual, în ultimii ani s-a demarat o campanie agresivă de promovare a completării pregătirii și dezvoltării profesionale cu pregătiri în domeniul trezirii și dezvoltării spirituale.

Există deja o țară care are ca scop principal căutarea fericirii fiecărui cetățean, acesta fiind inclus art. 9 al Constituției țării. Este vorba de **statul Bhutan**. La **2 aprilie 2012**, Guvernul Regal al Bhutanului a convocat: **Reuniunea la nivel înalt privind bunăstarea și fericirea: definirea unei noi paradigme economice**. Peste 800 de participanți,

inclusiv lideri politici și guvernamentali, reprezentanți ai guvernelor, organizațiilor internaționale, organizații ale societății civile, mass-media și afaceri, precum și economiști de seamă, savanți, academicieni și lideri spirituali din credințele majore ale lumii au participat la această reuniune. Cu această ocazie s-a prezentat un raport. În 2022, când am început lucrul la versiunea a treia a acestei cărți, am descoperit că raportul referit anterior are ca motto: „Fericirea este sensul și scopul vieții noastre, singura menire și finalitate a existenței”- ARISTOTEL - același citat la care am apelat și eu. După sesiunea inaugurală, întâlnirea a continuat cu discuții pe patru teme: bunăstare și fericire, durabilitate ecologică, alocarea eficientă a resurselor și distribuția corectă. În cadrul recensământului din 2015, una dintre întrebările adresate populației din Bhutan a fost „Ești fericit?”. La această întrebare 35% din populație a declarat că este foarte fericită, 47,9% au spus că sunt destul de fericiti, iar în jur de 8,8% au declarat că sunt nefericiți. În Bhutan, conceptul de produs intern brut a fost înlocuit cu un indicator al bunăstării țării iar guvernul a creat inclusiv un Minister al Fericirii etc.

La nivel global, începând cu anul **2012**, **sub egida ONU**, un grup de experți mondiali din domenii precum: economie, psihologie, instituții de sondaj și analize, de statistici naționale, de sănătate, de ordine publică, etc., redactează în fiecare an și publică, înainte de **Ziua Internațională a Fericirii (20 martie**, zi decretată de ONU în ședința din data de **12 iunie 2012**), un Raport asupra Fericirii Mondiale (**World Happiness Report - WHR**). Secretarul general al Națiunilor Unite, Ban Ki-moon, arăta atunci că: „lumea are nevoie de **o nouă paradigmă economică**, una care să recunoască egalitatea dintre cele trei componente ale dezvoltării sustenabile: social, economic și cel care ține de bunăstarea mediului. Cele trei sunt indivizibile și împreună definesc, în mare, fericirea la nivel global”. În acest Raport se descrie modul în care pot fi utilizate eficient măsurători ale bunăstării pentru a evalua progresul. De asemenea, se examinează modul în care noua știință a fericirii explică variațiile personale și naționale în domeniul fericirii. Ele reflectă o cerință nouă la nivel mondial pentru a se acorda mai multă atenție fericirii ca un criteriu pentru politicile guvernamentale. Potrivit clasamentului World Happiness Report, cei mai fericiti oameni ai planetei trăiesc în Danemarca, Elveția, Islanda, Norvegia și Finlanda. Realizatorii studiului au măsurat fericirea în funcție de șase indicatori, cum ar fi: Produsul Intern Brut (PIB) per capita, speranța de viață sănătoasă sau sprijinul social (aspect măsurat prin prisma celor pe care poate conta un om aflat într-o situație dificilă) etc.

Pentru evaluarea stării de fericire se fac, în continuare, tot felul de studii, rapoarte și clasamente agreeate de către organizații și instituții reprezentative (ONU – Organizația Națiunilor Unite, OECD – Organizația Economică de Cooperare și Dezvoltare, Institutul pentru Cercetarea Fericirii din Copenhaga etc.). Un exemplu reprezentativ sunt rapoartele realizate de **Gallup World Poll**. În **Raportul Mondial al Fericirii pentru 2020** (<https://worldhappiness.report/>), referitor la 156 de state, România ocupa atunci **poziția 47**. Primele zece locuri ale topului sunt deținute de: Finlanda,

Danemarca, Elveția, Islanda, Norvegia, Olanda, Suedia, Noua Zeelandă, Luxemburg, Austria. Cele mai fericite țări sunt cele „în care oamenii au un sentiment de apartenență, au încredere unii în alții și se apreciază reciproc”, a declarat John Helliwell, coautorul raportului, citat într-un comunicat. Criteriile utilizate pentru evaluare au inclus Produsul Intern Brut (PIB) pe cap de locuitor, speranță de viață sănătoasă, libertatea, precum și felul în care este percepută corupția la nivel guvernamental și al mediului de afaceri. Concluziile fondatorilor WHR din capitolul de deschidere al **WHR 2022** au fost: 1) Adevărata măsură a progresului este fericirea oamenilor. 2) Acum putem măsura în mod fiabil o astfel de fericire și 3) Avem o înțelegere considerabilă a modului de creștere a fericirii. Având în vedere aceste cunoștințe, raportul notează că „acum este posibil ca factorii de decizie să facă din fericirea oamenilor scopul politicilor lor”. Este de remarcat este faptul că în **Raportul Mondial al Fericirii pentru 2022** România a urcat **pe locul 28** în topul celor mai fericite țări din lume!!!

În țările cu un înalt grad de fericire există un set de bune practici, care ar putea fi utilizat și de alte state, și la care o să facem referire în continuare.

3.5.1. Despre stadiul actual

Pentru descrierea stadiului actual, cea mai simplă abordare ar putea fi prezentarea unui/unor exemplu/exemple de succes existente, pe care să le utilizezi ca model/modele de referință la care să te poți raporta.

Am ales ca model de referință **Danemarca**, deoarece ea apare în mai multe claseamente drept una din cele mai fericite țări din lume. În plus, acest model este prezentat în detaliu în cartea „**Mica enciclopedie Hygge. Rețeta daneză a fericirii**”, publicată în 2016 de MEIK WIKING, directorul Institutului de Cercetare a Fericirii din Copenhaga, iar în 2017 a scris cartea „**Mica enciclopedie LYKKE. În căutarea celor mai fericiți oameni din lume**”. Această a doua carte are ca obiectiv de bază îmbunătățirea modelului danez, pornind de la bunele practici culese din lumea largă, deci, merită a fi studiată.

HYGGE este un termen care nu poate fi tradus în alte limbi. Este conceptul care face diferența între nivelul ridicat al stării de fericire al danezilor și nivelul mai mic al celorlalte nații. Conform celor afirmate de MEIK WIKING: „**HYGGE înseamnă să găsești fericirea în plăceri simple și să știi că totul va fi bine**”. A ști că totul va fi bine complică mult lucrurile, deoarece depinde foarte mult de contextul în care trăiești. Contextul în care trăiesc ei diferă foarte mult de al nostru.

Lucrurile se simplifică, devin abordabile, dacă asigurarea stării de bine și de fericire se referă la nivelul unui grup de prieteni (care se recomandă să fie cât mai mare). Se pornește cu aplicarea și respectarea unui set de 10 reguli, grupate sub denumirea „**Manifest HYGGE**”. Câteva exemple: creare atmosferă (slăbește intensitatea luminii etc.), delectare (cafea, ciocolată, fursecuri etc.), prezență (închide telefonul), egalitate („noi” în loc de „eu”), recunoștință, confort, prieteni, armonie

(pag. 46). Mai mult, autorul propune și o „**trusă de urgență HYGGE**” (pag.134), în cazul în care nu ai timp sau chef să te întâlnești cu alții.

O altă particularitate care trebuie menționată. La fiecare întâlnire HYGGE, fiecare participant vine cu toate ingredientele necesare pentru a realiza o porție din produsul care va fi preparat împreună. Este de fapt un joc, care obligă implicarea cu plăcere a tuturor participanților și prin care reușești să te deconectezi de la lumea reală. Similar cu un copil captivat complet de un joc care-i face mare plăcere.

În **Olanda** așa-numita **tehnică Niksen** câștigă tot mai mulți adepți. Conform acestei tehnici, cel mai bun mod de a reduce stresul asociat muncii sau vieții private este să nu faci absolut nimic.

Ideea este să-ți propui să lenevești, pur și simplu, fără să ai muștrări de conștiință. Este, de fapt, un fel de terapie sau un alt tip de meditație. Nu te concentrezi pe nimic anume, nu încerci să fii una cu universul, nu analizezi lucrurile pentru care trebuie să fii recunoscător divinității. Este pur și simplu un timp petrecut cu tine, în care îți lași gândurile să zboare fără nici o direcție precisă, cum spune **Carolien Hamming**, directorul CSR Centrum, un centru de coaching din Olanda care ajută clienții să gestioneze stresul.

La noi, la români, cele mai multe întâlniri între prieteni nu sunt de tip HYGGE. Probabil există și câteva cazuri de excepție. Citind această carte am descoperit că întâmplător am pus în practică, de-a lungul anilor, câteva idei pentru obținerea stării de bine. Câteva exemple: purtarea de șosete de lână în casă – până anul trecut le realiza soacra mea, acum le cumpăr de la diferite expoziții cu produse artisanale; plăcerea de a savura cafeaua și dulciurile (plăcere pe care am fost obligat să o reduc la minim); consumarea de socată în luna iunie etc. Am realizat și câteva activități care nu se regăsesc în carte. Soția, de exemplu, a realizat un sirop foarte bun și gustos din flori de soc. Cu această ocazie, am descoperit că este cel mai plăcut sirop. Cu ajutorul lui poți prelungi senzația de plăcere generată de socată pentru restul lunilor anului.

Trebuie precizat că lumânările sunt considerate, de ei, „lumini vii” și au un rol important în realizarea stării de HYGGE. Acest tip de „iluminare” o să-l includ în lista scurtă a metodelor și a produselor care facilitează obținerea stării de bine și de fericire.

Mersul pe bicicletă este considerat o soluție foarte importantă pentru îmbunătățirea stării de sănătate și de fericire. Cetățeanul și statul se implică serios în punerea ei în funcțiune și la generalizarea ei etc. Eu am ales plimbările pe jos într-un ritm în care sincronizezi mișcarea cu respirația și lista poate fi extinsă și îmbunătățită continuu.

3.5.2. Identificarea unor noi soluții

Vom porni de la o concluzie interesantă. „Câțiva factori influențează motivul pentru care unele persoane și unele țări sunt mai fericite decât altele – genetica, relațiile interumane, sănătatea, venitul, slujba, utilitatea și libertatea”- cum bine precizează **MEIK WIKING**.

Apoi ne vom referi la contextul pe care trebuie să-l asigure statul în care trăiești. În acest sens este importantă propunerea făcută în anul 1943 de către psihologul ruso-american **Abraham Maslow**. Sistemele sociale trebuie să asigure respectarea „**piramidei nevoilor umane**”. Conform acestui concept ar trebui început cu asigurarea nevoilor elementare (hrană, apă, somn și siguranță). Apoi trebuie continuat cu asigurarea nevoilor sociale, de dragoste și de apartenență, astfel încât în final să se ajungă la satisfacerea nevoilor de recunoaștere socială și de autoîmplinire.

„Unul din motivele nivelului ridicat de fericire în Danemarca este echilibrul corect dintre muncă și viață, care le permite oamenilor să-și facă timp pentru familie și prieteni”- MEIK WIKING.

Trebuie făcută precizarea că acest echilibru este facilitat de faptul că Danemarca **este un stat social adevărat** (salarii mari, educație gratuită, asistență medicală gratuită, timp de lucru de maxim 8 ore, 5 săptămâni de concediu plătit pe un an, facilități deosebite pentru creșterea/îngrijirea copiilor, ajutoare sociale mari, etc.), cu politicieni cu un înalt nivel de **smerenie** (îndemnizații mici, cinstiți și modești, merg pe jos sau cu bicicleta la serviciu etc), cu cetățeni care acceptă și plătesc impozite foarte mari pe venituri (minim 45% din venit!), cu cetățeni deschiși spre cooperare, încredere, iubire etc.

Un alt lucru de care ar trebui ținut cont se referă la faptul că **emoțiile pozitive, în general, și cele supreme (compasiunea și empatia)** se află în punctul în care se intersectează fericirea interioară cu cea exterioară. Cu cât le dezvoltăm mai mult, fericirea se va extinde de la individ spre societate.

*La nivel de țară cel mai de succes model este cel din Regatul **Bhutan**, țara care măsoară succesul prin Fericire. Termenul: **Fericire Națională Brută (GNH)**, este un concept apărut în 1972 și inventat de către cel de-al patrulea rege al Bhutan-ului, Regele Dragon, Jigme Singye Wangchuck (cel mai tânăr rege din lume). A domnit între 1952–72. În perioada 1950-1960 s-a realizat schimbarea de la o monarhie absolută la o democrație parlamentară multipartid. GNH - reprezintă un angajament de a construi o economie care deservește cultura țării bazându-se pe valori spirituale budiste, în loc de dezvoltare materială, bazată pe produsul intern brut. Venitul Național Brut al țării (GNH) se măsoară în fericire și nu în bani!*

În acest capitol am insistat pe a prezenta stadiul actual al abordării obținerii fericirii la nivelul general (global) și la nivelul societății, scoțând în evidență câteva cazuri de succes. Pentru abordarea obținerii stării de bine și de fericire la nivel individual vezi **capitolul 5**.

Capitolul 4

TRANZIȚIA LA NIVEL DE SOCIETATE (TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII)

În acest capitol, focusarea se va face pe trei componente mari: crearea unui nou context general, realizarea tranziției la societatea înțelepciunii și abordarea unui PROIECT DE ȚARĂ (particularizat pentru ROMÂNIA).

4.1. CREAREA UNUI NOU CONTEXT SOCIAL - ECONOMIC - POLITIC

4.1.1. Introducere

Pentru a asigura condițiile necesare atingerii scopului tranziției (la toate nivelurile) trebuie să se creeze un nou context economic-social-politic. Pentru a putea defini acest context trebuie să ținem cont de stadiul în care am ajuns, ce soluții selectăm, ce și cum trebuie făcut astfel încât finalizarea tranziției să fie cea pe care o dorim.

4.1.2. Abordarea noului context

Pentru definirea și crearea noului context nu există o soluție generală, valabilă pentru toate țările. Se va porni de la **cauzele principale** care au provocat (direct sau indirect) apariția contextului actual (pentru a putea răspunde la întrebarea: ce trebuie schimbat?) și de la **ținta care trebuie atinsă**, luând în considerare **tendențele și previziunile** în toate domeniile: social, economic, politic, științific, educație, cercetare etc. (pentru a putea răspunde la întrebarea: cu ce înlocuim vechiul context și, deci, care va fi noul context?). Am grupat cauzele care au generat contextul actual în 6 categorii mari iar pentru fiecare categorie am detaliat care vor fi soluțiile la vom apela și cerințele pe care trebuie să le îndeplinească noul context și anume:

1) Generalizarea percepției materialiste asupra vieții a fost și este cauza principală care a generat contextul general actual. Soluția: realizarea schimbării percepției materialiste cu una spirituală asupra vieții. Deci, noul context va trebuie să asigure condițiile necesare pentru a se putea realiza această schimbare.

Am prezentat, pe parcurs, câteva exemple concrete care atestă faptul că s-a startat etapa de implementare a unei Noi Spiritualități. De câțiva ani, la nivel mondial, sunt în desfășurare o serie de programe și activități importante dedicate trezirii și dezvoltării spirituale la nivel individual. Apoi, sunt o serie de state care au inițiat programe și măsuri specifice Noii Spiritualități. În plus, din punct de vedere istoric, au fost perioade în care au existat civilizații (popoare) cu un grad înalt de spiritualitate dar care, au dispărut în mod misterios etc. Toate aceste abordări trebuie studiate pentru a alege soluția necesară și adecvată pentru crearea noului context.

2) Percepția materială asupra vieții, aplicată de-a lungul istoriei, a facilitat dezvoltarea, în timp, unei competiții distructive (dominată de lăcomie, egoism, frică, informații false etc.) și a condus la generarea de conflicte. Este a doua cauză importantă de care trebuie ținut cont. Prin implementarea soluțiilor care vor fi selectate va trebui să se asigure înlocuirea competiției distructive (care este un joc cu sumă nulă în care succesul unei persoane implică eșecul celeilalte), cu o competiție de tip **parteneriat/cooperare bazat/bazată pe altruism**. Se poate afirma că aceasta este soluția prin care toți câștigă – nu este o utopie – se câștigă prin creșterea nivelului de fericire, deoarece fericirea, după cum se știe, este singurul lucru care prin împărțire crește. Pentru alte detalii vezi subcapitolele 4.2.3. și 5.2.2. O astfel de competiție ar putea funcționa într-o veche economie socială adaptată la noul context sau într-o nouă economie a fericirii sau o combinație a lor. Oricare din aceste variante poate sta la baza creării unui nou tip de societate care este acum în curs de definire și implementare - **societatea înțelepciunii**. Cu toate aceste avantaje evidente, oamenii, ca urmare a proceselor de stratificare suportate de-a lungul istorie, se blochează în fața abordării și acceptării schimbării tipului de societate.

3) Scăparea de sub control a lăcomiei și a egoismului a condus și la apariția suferinței și în mod special a stresului și a anxietății. Suferința (frica, stresul, anxietatea etc) au condus la scăderea fericirii. În plus, lăcomia scăpată de sub control a condus și la o distribuție inechitabilă a veniturilor. Este o altă cauză importantă care a contribuit substanțial la crearea contextului actual.

Soluția propusă la nivelul individual: realizarea unei schimbări de paradigmă prin trezirea și dezvoltarea spirituală. „Dacă omul înțelege, înainte de a veni suferința, că spiritualitatea este mai importantă decât materialul, atunci, din punctul lui de vedere, suferințele nu sunt suferințe, ci instrumente de dezvoltare spirituală”. (**Michael Laitman în 1000 de sfaturi pentru viață, XXVIII - Corpul și sufletul**).

Soluția propusă la nivel de societate: înlocuirea sistemului de tip capitalist cu un alt sistem care va facilita schimbarea preemțiunii materialiste asupra vieții cu una spirituală, prin promovarea moralității, meritocrației și a moderației – axele de referință care vor sta la baza organizării și funcționării societăți înțelepciunii (soluție selectată și detaliată în continuare).

Soluția propusă la nivel global: tranziția la o nou etapă în evoluția omenirii, o etapă spirituală. Ce ar trebui făcut pentru ca această tranziție să fie una pașnică? Un răspuns posibil: „Omenirea are un singur scop, însă sunt două căi de a ajunge la el. Scopul este de a ne asemana cu Puterea Supremă, iar căile se numesc: calea Torei (a învățaturii) și calea suferinței. Este vorba de o explicație simplă a unui fenomen pe care nimeni nu este în stare să îl descifreze. Sunt două căi de a conduce acest război – fizic, cu ajutorul tancurilor, rachetelor și al avioanelor și calea spirituală, cu ajutorul luptei cu factorul negativ, aflat în fiecare din noi, instinctul de a face rău”. (**Michael Laitman în 1000 de sfaturi pentru viață, XXII - Război și pace.**)

4) **Scăparea de sub control a dezvoltării explozive a tehnologiilor disruptive,** pe lângă efecte pozitive, poate avea și efecte negative grave: crearea de așa ziși semizei (**cyborg**), (re)programarea genetică (**design intelligent**), supravegherea permanentă și controlul total asupra vieții omului etc. Este a patra cauză importantă care poate duce la dispariția omenirii. Noul context trebuie să asigure implementarea și respectare unui set de reglementări astfel încât aceste efecte negative să fie ținute sub control. **O soluție posibilă:** crearea acestui nou context va trebui să se bazeze pe implementarea unui model de tip 3M (Moralitate, Meritocrație, Moderație).

5) **Democrația actuală de tip liberal este în pericol. O soluție posibilă** ar putea fi tranziția de la o **democrație reprezentativă** la o **democrație participativă**. Câteva exemple de referință: modelul funcțional din **Elveția**, modelul „**flux party**” din **Australia**, a cărui funcționare se bazează pe utilizarea unor tehnologii IT (de tip blockchain) pentru vot „online”, pentru comunicarea permanentă între cetățean și Parlament și pentru supravegherea online a activităților fiecărui ales de către fiecare alegător. Alte detalii în **subcapitolul A.2.**

Concluzia finală. Repet. Evoluția omenirii a ajuns într-un moment crucial. Dacă nu se va realiza o schimbare de fond el va transforma într-un moment critic. Practic, se poate afirma acest context în care trăim acum poate fi definit ca având la bază un model de tip 3I, **model care are ca axe de referință: Incompetența, Imoralitatea și Impostura.** El trebuie înlocuit cu un nou context. **Crearea acestui nou context va trebui să se bazeze pe utilizarea unui model de tip 3M având ca axe de referință: Moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine, smerenie etc.), **Meritocrația** (competență, profesionalism, valoare etc.) și **Moderația** (bunul simț, decență, dreapta măsură, onestitate etc.). Alte detalii în **ANEXA A** (subcapitolele: **A.2.; A.6.; A.7.; A.9**) .

Deci, soluția generală va consta în identificarea și aplicarea unor procese pașnice de (auto)transformare la nivel individual, la nivel de societate și la nivel global.

4.2. TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII

4.2.1. Introducere

Ca model pentru tipul de societate, așa cum am mai precizat pe parcurs, am ales societatea înțelepciunii, (vezi **A.9**), din mai multe motive. Funcționare societății înțelepciunii se focusează pe promovarea creativității și inovării și se bazează pe susținerea și aplicarea unor concepte și principii de bază precum: **înțelepciunea, moralitatea și spiritualitatea**. Creativitatea și inovarea sunt mijloacele prin care se va asigura dezvoltarea puternică a tehnologiilor disruptive, având ca efect pozitiv final creșterea bunăstării pentru toți. Moralitatea, spiritualitatea, înțelepciunea vor fi „antidotul” necesar pentru „vindecarea” de lăcomie, de frică, de zvonuri, de corupție și de alte păcate (specifice etapei actuale în care trăim).

Pentru a asigura buna funcționare a societății înțelepciunii, este necesar să se realizeze, la nivelul ființei umane, o tranziție la trezirea și dezvoltarea spirituală. Detalii pentru a realiza această tranziție sunt prezentate în capitolul următor.

Înțelepciunea se dezvoltă în timp, din experiențele proprii și ale celorlalți, și din observare și reflectare asupra vieții.

După cum rezultă și din istoria evoluției omenirii (subcapitolul 3.3.) funcționarea corespunzătoare a societății în era digitală, în care trăim, depinde de progresele realizate în utilizarea/prelucrarea: datelor, informațiilor, cunoștințelor și a înțelepciunilor care au devenit materia primă de bază. Dacă am construi o piramidă a cunoașterii primul nivel (baza) ar fi datele care reprezintă „materia primă”, fără nici o semnificație. Al doilea nivel ar fi al informațiilor (sau al conceptelor), adică datelor care au o semnificație (**ce, cine, când, unde?**). Al treilea ar fi al cunoștințelor (sau al modelelor), adică al informațiilor care acționează (**cum?**). Al patrulea nivel ar fi cel al înțelepciunilor (sau al principiilor), adică al cunoștințelor care au o semnificație predominant spirituală bazată pe o judecată, ținând cont de utilitatea și de moralitatea lor (**de ce?**).

Deci, dacă cunoașterea este adesea considerată a fi „generată extern” (ceea ce înseamnă că provine în primul rând din surse externe, cum ar fi cărți, cursuri de clasă, videoclipuri etc.) atunci putem să considerăm că înțelepciunea provine, în primul rând, din „surse interne”, ceea ce înseamnă: gândirea, analiza și judecata introspectivă proprie. Înțelepciunea nu poate fi dobândită și aplicată fără cunoștințe, dar cunoașterea nu este neapărat ghidată sau sporită de înțelepciune.

Deci, pentru abordarea achiziției și prelucrării înțelepciunii nu există, deocamdată, soluții simple, sigure și general valabile. Aceste soluții sunt o combinație între

o abordare mistică (focusată pe spiritualitate) și una științifică (focusată pe materialism). Chiar dacă intuiția, revelația și iluminarea sunt încă cerințe dominante în descoperirea și prelucrarea înțelepciunilor, faptul că știința este implicată din ce în ce mai puternic în demistificarea misticului, abordarea înțelepciunii va deveni ceva similar cu abordarea noului. Trebuie să-i descoperi regulile proprii, care-l/care-o definesc pe acel ceva nou sau pe acea înțelepciune și nu prin încadrarea lui/ei în niște șabloane învățate anterior (cum se întâmplă frecvent în zilele noastre) etc.

Pornind de la precizările de mai sus și ținând cont definiția dată de Denis Diderot, „**înțelepciunea nu este altceva decât știința fericirii**”; putem afirma că pentru atingerea scopului final urmărit la nivel de societate este necesar să se realizeze o tranziție la societatea înțelepciunii iar la nivel individual, o tranziție la trezirea și dezvoltarea spirituală. Pentru realizarea acestor tranziții este necesar, în primul rând, să se creeze un nou context social – economic – politic, context care trebuie să se încadreze, așa cum am precizat mai sus, în cele 3 axe de referință propuse prin aplicarea modelului 3M: Moralitate, Meritocrație, Moderație.

În plus, este necesar ca în aplicarea Legilor Vieții (susținute, în general, de vechile religii) să fie respectate și Legile Universului (susținute, în general, de Noua Spiritualitate). Asigurarea unei armonii între aplicarea și respectarea acestor legi este necesară pentru ca acest moment crucial pe care-l trăim să nu devină unul critic.

4.2.2. Câteva modele teoretice și practice

Referitor la abordarea societății înțelepciunii există mai multe modele teoretice și practice.

Un exemplu de model teoretic reprezentativ este cel propus de Copthorne Macdonald, creator și director la „The Wisdom Page”. (<http://www.wisdompage.com/>). S-a stins din viață în iarna anului 2011. El posedă o înțelegere profundă atât a științei, cât și a filosofiei, precum și o prezență și un caracter personal care întruchipau calitatea înțelepciunii. Și-a dedicat ultimele două decenii din viață studiului înțelepciunii și dezvoltării continue a *Paginii de înțelepciune* - site-ul principal pentru lecturi și alte resurse educaționale despre înțelepciune.

Echipa *Wisdom Page* include scriitori, profesori, cercetători înțelepți și oameni din toate categoriile sociale care văd înțelepciunea ca fiind esențială pentru bunăstarea personală și socială. În mijlocul preocupărilor în curs de desfășurare cu privire la numeroase probleme și provocări percepute în lumea de astăzi (de mediu, economice, sociale, etice, și tehnologice) este mai important ca niciodată să se sublinieze relevanța critică a înțelepciunii în abordarea constructivă a acestor probleme și provocări. Înțelepciunea nu înseamnă doar „vorbe înțelepte” și intuiții filosofice ale trecutului; înțelepciunea este extrem de importantă pentru viitorul nostru individual și colectiv. Sunt oferite

numeroase soluții tehnologice și economice pentru a aborda problemele actuale. Focusarea este pe urmărirea și dezvoltarea înțelepciunii, esențială pentru un viitor pozitiv al omenirii. Un exemplu: prezentarea lui Martin Rutte (<http://www.wisdompage.com/HeavenOnEarth.html>), care, în 2004, a lansat Proiectul Rai pe Pământ (Project Heaven on Earth) și site-ul (www.projectheavenonearth.com/) prin care invită pe toți cei care doresc să prezinte propria viziune privind crearea acestui rai. **Pe 7 martie**, în fiecare an, ești invitat să faci un lucru care creează mai mult Rai pe Pământ. Poate fi orice acțiune, mică sau mare. Trebuie doar să aveți intenția că este contribuția voastră directă la Raiul de pe Pământ.

În paralel, și eu am dezvoltat proiectul un Colț de Rai și o Gură de Rai (la nivel de familie). Detalii în **subcapitolul 1.5**.

Un alt exemplu se referă la **modelul dezvoltat de Tomasz Pietrzykowski**.

Autorul are o experiență de viață bogată (de origine evreu, a trăit copilăria în Polonia în perioada nazistă, și apoi, o parte din perioada comunistă, după care a emigrat în Canada). S-a specializat în domeniul matematicii aplicate în știința calculatoarelor, a condus o firmă care producea soft pentru afaceri etc. A propus un model pentru societatea înțelepciunii pe un blog propriu care acum nu mai există. O parte, din articole și lucrări au fost publicate și pe REDDIT. (**DETALII - Wisdom Living / Cooperative Wisdom Society Resources : WisdomLiving (reddit.com)**). Propune o strategie de implementare de tip pas cu pas, pornind de la crearea de structuri mici (nuclee) la nivel de sat, oraș și finalizând la nivel de țară. Enumără principalele concepte care stau la baza acestui model: **autosuficiența completă** (viața membrilor nu necesită nicio dependență de mediul extern social, economic și politic). Această autosuficiență include alimente, energie, cercetare, educație, îngrijire medicală, producție industrială și transport. În același timp, societatea înțelepciunii aderă îndeaproape la legile și regulile locale sau guvernamentale. **Elementul fundamental al societății înțelepciunii este nucleul de înțelepciune (de tip sat și de tip urban)**. Conștientizând faptul că înțelepciunea este reflectată în utilizarea capacității noastre înnăscute de cooperare altruistă, creativitate, inteligență colectivă și discernământ, ea ar trebui să ne ajute să învingem **stratificarea** moștenită de mii de ani și să faciliteze acceptarea egalității și cooperării altruiste. **Pietrzykowski** acordă o atenție deosebită îmbunătățirii educației pentru o bună pregătire necesară pentru implementarea societății înțelepciunii.

A fost o surpriză plăcută să urmăresc o interesantă prezentare despre **cultura Trypillia Cucutenti**. Ea ar putea fi privită ca un model vechi de peste 6.000 de ani al Societății înțelepciunii. Alte detalii pot fi găsite și la: <https://youtu.be/Vv6BqE3X-CY>.

Un alt model practic pentru societatea înțelepciunii este Hadza, unde oamenii trăiesc, așa cum au trăit de zeci de mii de ani, în savanele și pășunile din nordul **Tanzaniei**. Cu o limbă unică, o cultură egalitară și cunoștințe de specialitate despre mediul lor, Hadza continuă și astăzi în regiunea în care oamenii moderni au evoluat cu peste

100.000 de ani în urmă. Deși au pierdut 90% din pământ în ultimii 50 de ani, Hadza este una dintre puținele surse de cunoștințe directe valoroase despre modul în care oamenii au trăit în cea mai mare parte a timpului nostru pe pământ - durabil și cu egalitate pentru toți, indiferent de sex, vârstă sau capacitate. Hadza este un exemplu important pentru prezentul nostru și un popor care este, de asemenea, cea mai bună speranță a noastră pentru o legătură continuă cu trecutul nostru. Ce ne poate învăța această societate plină de bucurie, dreaptă și durabilă despre cum să trăim acum?

Când fauna sălbatică va dispărea, la fel se va întâmpla și cu cultura Hadza. (Hadza: Rădăcinile egalității (hadzaexhibit.org)).

Cel mai reprezentativ model practic este cel al statului BHUTAN. Detalii în subcapitolul 3.5.

Trebuie precizat faptul că strategiile de dezvoltare ale CHINEI se focusează pe dezvoltarea unui nou tip de societate care este similară cu societatea înțelepciunii (vezi **subcapitolul 3.2.4**).

4.2.3. Despre abordarea tranziției la societatea înțelepciunii

Crearea și dezvoltarea societății înțelepciunii este facilitată, așa cum am mai precizat, de **dezvoltarea explozivă a tehnologiilor disruptive** (care poate asigura resursele necesare și suficiente pentru un nou nivel și standard de viață).

Câteva cuvinte despre cele mai spectaculoase tehnologii care au un impact major în modul de organizare și funcționare a unei societăți.

Tehnologia Blockchain (utilizată inițial pentru tranzacționarea în condiții de securitate maximă a criptomonezilor) a devenit un fel de hartă informațională, în care etapele unui proces sau tranzacțiile sunt înregistrate și confirmate fără a fi nevoie de o autoritate centrală. Poate fi utilizată pentru trasabilitatea lanțului de aprovizionare; în procesele financiare; la verificarea identității și la schimburi valutare digitale; la sisteme de votare care nu vor mai putea fi fraudate; la un alt tip de democrație - democrația participativă (focusată pe corectitudine, responsabilizare, eficientă prin asigurarea condițiilor necesare pentru a acționa și reacționa în timp real bazându-se pe supravegherea în timp real și a activităților din administrație, Guvern, Parlament) !!!.

IoB (internet of bodies) este un instrument care poate servi mai multor scopuri - poate revoluționa asistența medicală în beneficiul tuturor; poate fi folosit pentru a monitoriza, urmări și preveni crizele globale înainte ca acestea să se manifeste dar poate fi transformat și într-un aparat de manipulare a comportamentului uman pentru a obține rezultatele dorite de elita globală. Urmărirea contactelor este, de asemenea, un instrument pentru un control social complet, ținând sub observație așa-numiții cetățeni deplorabili sau indezirabili ai unei națiuni etc.

Cum se va realiza tranziția la societatea înțelepciunii? Trebuie făcută precizarea că, pentru atingerea scopului propus (obținerea stării de bine și de fericire), sunt necesare **schimbări de paradigmă** la nivelul întregii societăți, **un nivel mai înalt de conștiință** și un alt **plan al existenței**. Care sunt principalele schimbări de paradigmă necesare? Repet. Paradigma mileniului III va fi **spiritualitatea**. La nivel de societate – societatea **înțelepciunii**.

Care vor fi principalele concepte/modele care vor sta la baza funcționării societății înțelepciunii? Există mai multe propuneri de soluții.

Un model propus este cel de **conomie socială similar cu cel din țările nordice (subcapitolul 3.5)**. Va trebui să se facă trecerea de la asigurarea unui **venit de bază garantat** (UBI – Universal Basic Income) la **auto-suficiență** (acces la alimente, energie, cercetare, educație, îngrijire medicală, producție industrială, transport etc.) pentru toți cetățenii care solicită acest lucru etc.

Un alt model propus ar putea fi un model de economie de piață a cărei funcționare se va baza pe implementarea **piețelor eficiente**. Conform teoriei, o piață este eficientă atunci când ea reflectă toate informațiile trecute și prezente, publice și private, accesibile pentru toți participanții din piață în timp real în condiții de siguranță și securitate maximă. Competiția, între participanții care operează acum în economia de piață, așa cum am mai precizat, nu mai poate fi ținută sub control. Ea ar trebui să fie înlocuită cu o colaborare/cooperare/parteneriat bazate pe altruism etc.

Un nou model de economie ca de exemplu **economia fericirii**.

S-a dovedit istoric că fiecare schimbare majoră la nivel economic și social a fost precedată de o revoluție. **Richard A. Easterlin** face precizarea că era modernă a fost marcată trei revoluții mari. Prima, **Revoluția industrială** (creșterea substanțială a nivelului de trai), a început la sfârșitul secolului al XVIII-lea și se bazează, în principal, pe evoluțiile asociate cu ascensiunea științelor naturii. A doua, **Revoluția demografică** (creșterea vârstei medii de viață, reducerea mortalității, creșterea fertilității etc), a început în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și este în mare parte rezultatul progresului în științele vieții. (vezi figura de la **subparagraful 3.3.**). A treia este o **Revoluție a Fericirii** (creșterea bunăstării, a stării de bine, a fericirii etc) a început la sfârșitul secolului al XX-lea și este rezultatul dezvoltării științelor sociale (<http://ftp.iza.org/dp12435.pdf>).

Se poate afirma că **Revoluția Fericirii** este deja în desfășurare în țările care au adoptat, pentru măsurarea fericirii, un indicator similar cu PIB (Produsul Intern Brut) sau PNB (Produsul Național Brut), în strategiile lor de dezvoltare. Prima țară în care se aplică o politică bazată pe creșterea nivelului fericirii cetățenilor și care a introdus ca indicator de bază GNH (gross national happiness) din 1972, este **BHUTAN**.

Apoi, urmează țările nordice (Finlanda, Norvegia, Danemarca, Suedia). Anglia a dezvoltat în 2010 primul program național de bunăstare. Noua Zeelandă a lansat și ea primul program de bunăstare în 2019 etc.

În subcapitolul 3.5 este prezentat mai în detaliu modelul țărilor nordice, țări care sunt pe primele 10 locuri în **Raportul Mondial al Fericirii**.

Modelul de economie socială implementat în aceste state se bazează pe: politicieni care un înalt grad de smerenie (modești, cinstiți, cu îndemnizații modeste, merg pe jos sau cu bicicleta la serviciu etc); **oameni de afaceri care acceptă și plătesc impozite foarte mari pe venituri** (minim 45% din venit); **și pe cetățeni** deschiși spre cooperare, încredere, iubire etc. Sunt prea multe cerințe de îndeplinit pentru ca noi românii să putem să punem în funcțiune, în timp scurt, acest model de referință.

Mai trebuie precizat faptul că noua abordare în domeniul economic, **Economia fericirii**, se ocupă cu realizarea de metode, sondaje și indici pentru a măsura fericirea (Detalii: https://en.wikipedia.org/wiki/Happiness_economics).

O altă abordare interesantă este cea a **Revoluției Fericirii** care este referită și în cartea „Fii fericit!” de Tal Ben-Shahar (vezi: 5.3.1. **Calea fericirii**).

S-a constatat că revoluțiile anterioare revoluției fericirii au facilitat creșterea puternică a veniturilor materiale la nivel individual și de societate **dar, în același timp, nivelul de fericire, în loc să crească, a scăzut**. Cauzele principale sunt: creșterea anxietății și a depresiei. Ce ar trebui făcut pentru ca obținerea fericirii să devină scopul principal al vieții? (vezi: 5.3.1. **Calea fericirii**). Soluția generală constă în **schimbarea percepției materiale asupra vieții cu percepția fericirii**. Atunci, FERICIREA va deveni **MONEDA SUPREMĂ**. Semnificația și punerea în aplicare sunt în studiu. Se cunoaște faptul că pentru a fi solvabil în afaceri, trebuie ca veniturile să depășească cheltuielile. Similar, când ne analizăm viața, trebuie să privim experiențele pozitive ca pe un venit, iar cele negative drept cheltuieli; atunci când veniturile sunt mai mari vom obține profit în Moneda Supremă (fericirea).

Revoluția Fericirii nu înseamnă confiscarea averilor și redistribuirea lor. **Este vorba despre o revoluție internă a percepției generale.**

Statisticile arată că, la o primă privire, teoretic, mulți oameni ar fi de acord ca fericirea să devină Moneda Supremă. Dar, la o privire mai atentă asupra modului cum aceștia își petrec viața rezultă că, deocamdată, desfășurarea ei este determinată de alți factori decât fericirea. Este vorba de procesul îndelungat (istoric) de **stratificare** (după diverse criterii: gen, vârstă, profesii etc) care blochează sau întârzie (auto)transformarea. O altă dificultate este generată de **reticența față de acceptarea înlocuirii competiției actuale cu o competiție de tip parteneriat și colaborare, bazată pe altruism** deoarece, de-a lungul a sute de generații, am fost condiționați să acceptăm egoismul ca normă etc.

Probabil că lucrurile se vor schimba în bine atunci când cei mai mulți oameni vor înțelege că acest nou sistem nu este un joc cu sumă nulă (vezi economia de piață) și că dacă participăm la el nu mai suntem în competiție distructivă cu ceilalți și că, de fapt, suntem într-o relație de parteneriat/colaborare, ea va deveni benefică pentru noi toți.

Atunci va avea loc atingerea unor niveluri mari de fericire, deoarece aceste „**tranzacții**” **se vor concretiza cu două finalizări complementare pentru cei doi participanți.**

În momentul în care se va generaliza această revoluție, se poate afirma, vom fi martorii unei abundențe de fericire și de bunătate la nivelul întregii omeniri.

Mesajul transmis de către Papa Francisc este foarte clar și direct. „Să punem economia în slujba popoarelor, ființele umane și natura nu trebuie să fie în slujirea banului. Spunem <nu> acestei economii de excluziune și inechitate, în care banul domină în loc să slujească. Această economie ucide, această economie exclude, această economie distruge planeta!”.

Voi încheia cu două precizări și o concluzie.

PRECIZARE 1. Repet. Propunerea privind stabilirea ca **scop final** al tranzițiilor, **obținerea stării de bine și a fericirii**, este **factorul unificator necesar** pentru toate abordările existente în lucru, indiferent de tipul de societate sau de religie sau de apartenență la o cultură, etnie etc. Deci, **acest scop final ar putea fi nucleul în jurul căruia se pot dezvolta soluții pentru un nou viitor optimist al omenirii.**

PRECIZARE 2. Nu trebuie, totuși, ignorat faptul că, istoric vorbind, majoritatea **schimbărilor de fond la nivel mondial nu s-au realizat pe cale pașnică.** Ele au fost precedate de **revoluții, războaie, molime, pandemii** etc.

Ne confruntăm deja cu apariția unor evenimente negative, de tipul celor menționate anterior, la nivel mondial. În primul rând, mă refer la faptul că pe data de **11 martie 2020 Organizația Mondială a Sănătății** a declarat apariția pandemiei coronavirus (COVID-19), o pandemie care este din ce în ce mai greu de controlat. Apar mereu noi tipuri de viruși necunoscuți. Cu toate măsurile deosebite care se iau (vaccinarea în masă, măsuri și restricții în toate domeniile etc), numărul celor infectați crește continuu etc. În al doilea rând, mă refer la **declanșarea războiului ruso-ucrainean pe data de 24.02.2022.** Ambele, sunt considerate, de către unii „specialiști” ca fiind componente ale celui de al treilea război mondial.

„Amenințarea unui conflict global, generată de invazia Rusiei în Ucraina, ar trebui să convingă pe toată lumea că a venit timpul ca omenirea să abolească războiul înainte ca acesta să „abolească” omenirea..... A trecut mai bine de o lună de la invazia Ucrainei și de la începutul acestui război crud și lipsit de sens, care, ca orice război, este o înfrângere pentru toată lumea, pentru noi toți” **a declarat Papa Francisc.**

O concluzie. Lumea este asaltată de tot felul de știri. Efectul acestora este amplificat și de faptul că foarte multă lume face, în mod conștient sau inconștient,

o interpretare greșită a **noului** prin **încadrarea lui în niște șabloane cunoscute** (conform obiceiurilor și practicilor educaționale învechite: „aceasta este la fel ca...”, aceasta amintește de ..”; specifice abordării vechiului) și care, în cele mai multe cazuri, conduc la **haos**. Deci, haosul este de fapt o interpretare greșită informației noi. Trebuie lăsat noul să-și dezvăluie propriile semnificații. Îmbunătățirea pregătirii în domeniul cunoașterii este unul din obiectivele tranziției la societatea înțelepciunii și, în cadrul acesteia, a tranziției la trezirea și dezvoltarea, realizată la nivel individual.

Am reluat câteva din argumentele care susțin necesitatea urgentării realizării și startării unei soluții salvatoare. Toate aceste evenimente negative, menționate anterior, vor forța urgentarea trecerii la schimbări de esență atât la nivel individual cât și la nivel de societate.

Suntem în faza în care la nivel mondial, așa cum am mai precizat, există în lucru o serie de proiecte dedicate pregătirii oamenilor pentru trezirea și dezvoltarea spirituală prin schimbări de paradigmă la nivel personal și la nivel de societate și la nivel global. Și o serie de modele/concepte la care se poate apela pentru implementarea unei societăți a înțelepciunii adaptată la condițiile și la cerințele specifice fiecărei țări.

4.3. DESPRE ABORDAREA UNUI PROIECT DE ȚARĂ

În perioada 1994-2021, am realizat o serie de lucrări referitoare la abordarea unui nou proiect de țară particularizat pentru ROMÂNIA (**detalii în ANEXA A.10** și în **CAPITOL 5** –din ediția a doua a acestei cărți etc.). Abordarea detaliată a unui Proiect de țară trebuie să fie precedată de luarea unei decizii în acest sens la nivel înalt (președinție, parlament, guvern etc.) și realizată de o echipă de specialiști care să aibă competențele necesare pentru finalizarea lui cu succes. Drept urmare o să mă limitez la a prezenta o scurtă sinteză a concluziilor și propunerilor la care am ajuns ca urmare a abordărilor realizate anterior și anume:

- **Realizarea analizei greșelilor anterioare, înainte de a începe lucrul efectiv la proiect.** Am scos în evidență astfel de greșeli la câteva proiecte de interes național pe care le-am prezentat în lucrările publicate anterior și reproduse, o parte din ele, în **ANEXA A** așa că, în continuare, o să prezint câteva concluzii. Principalele cauze care au condus la eșecul lor au fost: stabilirea greșită a priorităților; aplicarea unor soluții care nu țin cont de contextul actual sau de cerințele reale ale României; incoerență și/sau inconsistență în abordare; urmărirea unor interese de grup sau a altor interese care n-au nici o legătură cu interesul național etc. În plus, în ultimii 30 de ani, s-au făcut foarte multe schimbări de guverne, iar la fiecare schimbare,

noul guvern a reluat, de fiecare dată, totul de la început, făcând, practic, imposibilă finalizarea proiectelor mari, chiar dacă unele conțineau soluții valabile și viabile.

- **Realizarea unei strategii naționale privind tranziția de la o percepție materialistă asupra vieții la una spirituală (a fericirii)** prin care să se definească scopul tranziției, obiectivele și activitățile necesare realizării unui **Proiect de țară**, proiect care va sta la baza realizării acestei tranziții. Concret, soluțiile pentru toate aceste cerințe ar fi trebuit să fie detaliate în „Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani” propusă de Academia Română și/sau în **Strategia Națională a României 2013 – 2020 – 2030 propusă de guvern etc.**). Ambele strategii nu abordează această tranziție?! Soluția corectă ar fi realizarea unei noi strategii de către o echipă de super experți, în conformitate cu noile reglementări la care făceam referiri mai sus. Detalii în subcapitolele anterioare și în **ANEXA A**.

- **Realizarea tranziției la nivel de țară** (tranziția de la percepția materialistă asupra vieții la o percepție spirituală – a fericirii) va fi completată cu **tranziția la nivel de societate** (tranziția la societatea înțelepciunii) și, cu **tranziția la nivel individual** (tranziția la trezirea și dezvoltarea spirituală).

- **Realizarea abordării proiectului va trebui să fie una holistică de tip sistem integrat. Toate componentele proiectului vor fi focusate pe atingerea unui scop unic:** obținerea unei stări de bine și de fericire la un nivel similar cu cel din țările dezvoltate. Acest lucru va permite o abordare în paralel a componentelor și integrarea simplă a lor în proiect. **Crearea unui nou context social-economic-politic** care va trebui să se bazeze pe utilizarea unui model de **tip 3M** având trei axe de referință: **Moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine, smerenie etc.), **Meritocrația** (competență, profesionalism, valoare etc.), și **Moderația** (bunul simț, decență, dreapta măsură, onestitate etc.) și care va înlocui modelul actual care este unul de **tip 3I** (**Imoralitate, Incompetență și Impostură**). Concret. Trebuie creată o infrastructură proprie care să faciliteze abordarea tuturor fazelor proiectului (realizarea, punerea în funcțiune și apoi îmbunătățirea continuă a proiectului). Această infrastructură trebuie să fie reglementată printr-o lege și un set de reglementări astfel încât să fie bine definită din punct de juridic, tehnic și financiar (pe toată durata proiectului). Trebuie să se asigure: un management apolitic, o selecție bazată pe meritocrație a echipei tehnice și a soluțiilor tehnice etc. Detalii în **subcapitolul 4.1**.

- **Pregătirea și realizarea tranziției la societatea înțelepciunii.** Se va baza pe rezultatele obținute ca urmare a creării noului context social – economic – politic.

Pe parcursul cărții am prezentat exemple de modele teoretice și practice referitoare la societatea înțelepciunii de la care se poate porni și de care trebuie ținut cont încă din faza realizării strategiei de abordare a tranziției.

- Asigurarea pregătirii **corespunzătoare a cetățenilor** pentru o facilita realizarea de schimbări de paradigmă atât la nivel individual cât și la nivel de societate.

Există șanse ca în următorii ani să se starteze o abordare de succes pentru PROIECTUL DE ȚARĂ? **Greu de spus.** Ar putea să existe șanse dacă ar exista voința politică necesară și dacă coordonarea lui va fi preluată de specialiști corecți, cinstiți și care pot și doresc să realizeze proiecte deosebite. Sunt, totuși, câteva exemple demne de urmat (proiectele de succes din CLUJ, ORADEA, BRASOV, TIMIȘOARA etc.).

Capitolul 5

TRANZIȚIA LA NIVEL INDIVIDUAL

(TRANZIȚIA LA TREZIREA ȘI DEZVOLTAREA SPIRITUALĂ)

5.1. DESPRE MODUL DE ABORDARE

Ca mod de abordare a acestei tranziții mi-am propus să încep cu a defini cât mai clar scopul tranziției apoi să continui cu a defini câteva căi care pot fi selectate pentru atingerea lui. După care să trec la abordarea detaliată a unui Program – cadru propriu care va sta la baza realizării tranziției. Pentru abordarea programului va trebui stabilit scopul (obținerea stării de bine și de fericire), obiectivele și activitățile. Obiectivul principal va fi trezirea și dezvoltarea spirituală. Celelalte obiective sunt specifice fiecărei etape importante din viața noastră (a copilăriei, a maturității și bătrâneții sau, altfel spus, a tranziției de la maturitate la eternitate). Pentru atingerea obiectivelor, trebuie stabilite activitățile necesare.

O să încep cu o scurtă analiză a ofertei pentru pregătirea și dezvoltarea personală și spirituală existentă pe internet. Voi face o scurtă prezentare a două dintre ele pentru a scoate în evidență ce tipuri de cursuri se fac și cine sunt susținătorii reprezentativi ai acestor cursuri. Adică, o scoatere în evidență a contextului actual și a tendințelor în domeniul formării și dezvoltării profesionale și spirituale.

O primă ofertă, care poate fi considerată a fi una reprezentativă, este oferta organizației **YOUNITY** (<https://www.younity.one/>), **organizație care a realizat o platformă online pentru dezvoltare personală și spirituală. Ea este reprezentată în România de YOUNITY ROMÂNIA** (<https://www.younity.one/ro/>). Scopul declarat al acestei organizații este de a oferi cunoștințe semnificative, instrumente și tehnici pe care să le poți utiliza pentru a pune în valoare potențialul interior. Câteva premise de la care pornesc ei. „Avem convingerea că toți suntem creatorii propriului univers. În final, doar tu ai cheia propriei bunăstări. Ai puterea în tine să te faci fericit, sănătos și puternic. Trebuie doar să-ți **găsești propriul motor creativ**. Iar primul pas este să-l exersezi în fiecare zi!”. Organizația se angajează să găsească „cei mai buni profesori, vorbitori motivaționali, instrumente și metode din întreaga lume și care să dorească să livreze serviciile direct la tine acasă!”. Enumăr câțiva dintre profesorii/vorbitorii valoroși implicați: **Dr. Joe Dispenza, Eckhart Tolle, Alberto Villoldo, Bruce H. Lipton, Gregg Braden, Deepak Chopra, Neale Donald Walsch, S. H.**

Dalai Lama, Louise Hay, Gordon Smith, Byron Katie etc. Ei își „folosesc toată energia, motivația, cunoștințele și voința pentru a face din fiecare întâlnire online o experiență absolut fantastică și înălțătoare pentru tine”. Prezint, în continuare, pe scurt, câteva dintre lucrările care au fost susținute la evenimentele și pe care le-am urmărit online.

Dr. **Alberto Villoldo** are o pregătire de psiholog și antropolog medical și a studiat metodele de vindecare folosite de șamanii din zona Amazoniană și din Anzi. A publicat o serie de cărți interesante printre care amintesc **MEDICINA SPIRITUALĂ**. El a descoperit un set de tehnici care transformă corpul, vindecă sufletul și schimbă modul în care trăim și murim. A participat la summit-ul din 2020 organizat de **YOUNITY ROMÂNIA**, unde a afirmat că popoare precum: aborigenii, africanii sub-Shaharieni, amerindienii nu au fost izgonite din RAI. Atunci mi-am pus întrebarea: PĂMÂNTUL nu ar putea deveni un fel de RAI pentru noi toți?! Sunt, deja, mulți cercetători care, la fel ca și Villoldo, vin cu propuneri de soluții posibile și necesare pentru a putea da un răspuns afirmativ la o astfel de întrebare. Drept urmare, am ajuns la concluzia că ar trebui ca să-ți crezi propriul RAI, real și/sau virtual. Am construit un **Colț de Rai** (grădina, curtea, casa) și am descoperit o **Gură de Rai** (în UK și în alte locuri mirifice). Cum am reușit acest lucru? Detalii în subcapitolele: **1.5.2; 1.5.5**.

În continuare vă propun o scurtă prezentare a trei exemple de cursuri de la evenimentul **Flow! SUMMIT 2021** (www.flowsummitromania.com).

Primul exemplu se referă la **Neale Donald Walsch**, care a făcut o prezentare având ca titlu: **Conversații cu Dumnezeu**. Este un ambasador modern al spiritualității, ale cărui cuvinte influențează oamenii din toată lumea într-un mod special. El este autorul a numeroase cărți despre spiritualitate, inclusiv al trilogiei de mare succes „Conversații cu Dumnezeu”. Disponibile în toată lumea, primele cinci volume din „Conversații cu Dumnezeu” au ajuns în topul listei de vânzări ale New York Times; volumul 1 din „Conversații cu Dumnezeu” a rămas în top mai mult de doi ani și jumătate. Seria sa de conferințe: „Cu Dumnezeu” a inspirat milioane de oameni de pe tot globul să facă schimbări fundamentale în viața lor de zi cu zi. „Să presupunem că ai putea să-i pui lui Dumnezeu cele mai uluitoare întrebări despre existență – întrebări despre iubire și credință, viață și moarte, bine și rău. Să presupunem că Dumnezeu ți-ar da răspunsuri clare, ușor de înțeles. Acest lucru i s-a întâmplat lui Neale Donald Walsch. Ți se poate întâmpla și ție. Ești pe punctul de a avea o conversație...” (<https://booknation.ro/recenzie-conversatii-cu-dumnezeu-de-neale-donald-walsch/>). În concluzie, aplicând învățăturile care rezultă din dialogul cu DUMNEZEU, poți să-ți construiești o nouă viață mult mai liniștită și mai fericită pe acest PĂMÂNT. Important este că milioane de oameni au deveni adepții acestei model de gândire și de acțiune. (Am cumpărat cele 4 volume apărute la noi și am început să le studiez. Recunosc că nu fac parte din grupa adepților lui Walsch, dar și credincioșii și clericii ar trebui să-și reformuleze răspunsurile la unele întrebări ținând cont de contextul general actual).

Al doilea exemplu, se referă la **Louise Hay**. Titlul prezentărilor ei era: **Iubește-te pe tine însuși**. La acest summit online de 21 de zile, Hay a prezentat tehnica de lucru cu oglinda, prin care te înveță:

- Cum să dezvolti o reală iubire de sine și să capeți mai multă încredere în tine însuși.
- Ce să faci astfel încât noul respect de sine să se reflecte în mod pozitiv în toate aspectele vieții tale, de la relații la sănătate și până la situația ta financiară.
- Cum să preiei controlul situației atunci când ești blocat și cum să te eliberezi și să devii din nou independent.

Au apărut, deja, pe internet, meditații ghidate pentru (auto)vindecare realizate de Louise Hay traduse în limba română.

Al treilea, se referă la Eckhart Tolle care a prezentat tema: Puterea stării de prezență. În acest antrenament online prezintă:

- Cum descoperim deplinătatea vieții acum, în loc s-o căutăm în viitor sau în trecut.
- Cum, prin învățături profunde, dar simple, să găsești calea către pacea interioară.
- Cum să înțelegi care este adevărata noastră natură. Esența care rezidă în spatele rațiunii.

O altă abordare interesantă: cum să folosim spiritualitatea și știința pentru a crea o nouă paradigmă, a fost prezentată la summit-ul „**CINE SUNTEM? ANTRENAMENT ONLINE CU GREGG BRADEN**” (17 - 21.01.22), organizat tot de YOUNITY. GREGG BRADEN este un pionier într-un domeniu care unește știința cu spiritualitatea. Capacitatea lui de a găsi soluții novatoare, la probleme complexe, l-a condus spre o carieră de succes. A fost geolog informatician la firma Philips Petroleum, proiectant șef de sisteme informatice la firma Martin Marietta Aerospace, director tehnic la Cisco Systems etc. Este autorul unor cărți transformatoare, cum ar fi: Efectul Isaia, Codul lui Dumnezeu, Trezirea la punctul zero, Pășind între lumi, Matricea Divină etc. Propune o călătorie de la o „evoluție întâmplătoare” la o „transformare prin alegere” - care schimbă modul în care gândești despre tine și relația ta cu corpul tău și cu lumea noastră. Dezvăluie tehnici bazate pe știință care pot să activeze experiențe specific umane: intuiție profundă, precogniție (capacitatea de a achiziționa informații cu privire la viitor care nu pot fi explicate prin nicio lege fizică sau naturală), stări avansate de (auto)vindecare etc.

Un al doilea exemplu reprezentativ se referă la ofertele făcute prin platforma de cursuri online **Life University**. Este un portal unde experți de top oferă valoare, sfaturi, know how, inspirație, secrete, strategii, metode și tactici care funcționează. Asigură condițiile necesare pentru a putea urma cursurile în ritmul tău. Pune la dispoziție o serie de opțiuni menite să-ți asigure o dezvoltare rapidă, interactivă și plăcută. Sunt foarte multe tipuri de cursuri online (Dezvoltare Personală, Beauty, Business, Home & Life

Style, Sănătate, Marketing și vânzări, Public Speaking, Performanță, Hobby etc.), Masterclass (**Meditație Ghidată** - Swami Prakash - Programul, care durează 14 săptămâni, te va ajuta să îți îmbunătățești starea de bine ; **Spiritualitate** - Dr. Dragoș Argeșanu - Află cum îți poți crește energiile și cât de important este să te pui în acord cu Universul ; **Nutriție** - Dr. Mihaela Bilic - studii de caz reale; **Învățăturile Părintelui Necula** - care te va ajuta sufletește!; Maia Morgenstern - Un curs Spectacol despre Arta Performanței; etc). Am aplicat pentru programul coordonat de Swami Prakash.

Mă opresc aici. Bibliografia referitoare la moduri și modalități de abordare în domenii precum: cunoașterea și (auto)cunoașterea; transformarea și (auto)transformarea etc. este una foarte vastă și se actualizează permanent.

Înainte de a trece la abordarea propriu zisă a PROGRAMULUI, o să încep cu definirea scopului și a principalelor căi care pot fi urmate pentru atingerea lui.

5.2. OBTINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE LA NIVEL INDIVIDUAL. SCOPUL TRANZIȚIEI

5.2.1. Definirea scopului

*În urma documentărilor făcute, așa cum am mai precizat, am aflat că scopul propus de mine a fost definit foarte clar încă din în antichitate de Aristotel: „**Fericirea este sensul și scopul vieții noastre, singura menire și finalitate a existenței**” și confirmat, în zilele noastre, de **Dalai Lama**, prin afirmația categorică: „**Scopul vieții-lor noastre este să fim fericiți**”.*

Am adăugat starea de bine deoarece fericirea este o stare efemeră pentru un om obișnuit atât timp cât omul este o ființă duală (dominată de EGO). Așa cum am mai precizat, ea va deveni o stare permanentă atunci când omul va deveni o ființă spirituală (dominată de SINELE DIVIN). O să mai revin cu alte detalii pe parcurs.

Pentru a putea realiza o definire mai clară a scopului vom începe cu definiția celor două stări de bază.

a) Starea de bine

Pentru a clarifica semnificația acestei stări voi porni de la câteva definiții preluate de pe internet.

Starea de bine este o stare multidimensională și holistică, cuprinzând stilul de viață, bunăstarea mentală și spirituală și mediul înconjurător. Starea de bine este una pozitivă și afirmativă.

Sau altfel spus. **Starea de bine înseamnă a te simți împlinit și a funcționa bine, pe mai multe planuri: cognitiv, emoțional, social, fizic și spiritual.** Este un construct

larg bio-psiho-social, corelat cu satisfacția în viață, stima de sine, implicarea socială și sistemul de valori al unei persoane.

Pentru starea de bine se utilizează termenii: „well being” sau „wellness”. Wellness este tradus, uneori, ca fiind bunăstarea.

Pentru detalii despre abordarea conceptuală și practică referitoare la obținerea/îmbunătățirea stării de bine am selectat ca referință **The Berkeley Well-Being Institute** (<https://www.berkeleywellbeing.com/>). Misiunea declarată a acestui institut este de a ajuta terapeuții, antrenorii și alți antreprenori în domeniul bunăstării să furnizeze produse și servicii care schimbă viața. Câteva exemple de cursuri care pot ajuta la obținerea sau creșterea stării de bine: Programul Berkeley Happiness (Descoperiți cum să construiți pozitivitatea, rezistența și atenția); Programul de detoxifiere a stresului (Cum să anulați efectele pe care stresul le-a avut asupra corpului și să opriți ciclul stresului); Învățați și aplicați Biohack-uri simple (instrumente pentru maximalizarea potențialului biologic) pentru a-ți crește rapid starea de fitness, sănătatea, longevitatea și frumusețea; Repornirea completă a corpului în 7 zile; Dieta de eliminare (să aplici un protocol de 60 de zile pentru a descoperi intoleranțele alimentare, a vindeca intestinul și a-ți recâștiga sănătatea) etc. Există și propuneri pentru activități care vă vor ajuta să creșteți diferitele aspecte ale stării de bine, ca de exemplu: Cum simți fericirea? (În această activitate, veți face un exercițiu de vizualizare care vă va ajuta să explorați cum s-ar putea simți starea generală de bine. Se recomandă practicarea Meditație Mindfulness); Imaginează-ți cel mai bun sine. (În această activitate, îți imaginezi că ești cea mai bună versiune a ta și că îți poți crește bunăstarea intelectuală și emoțională) etc.

Așa cum am mai precizat, pentru starea de bine se folosește și termenul de wellness sau bunăstare, adică starea de a fi sănătos la minte și corp ca rezultat al unui efort deliberat. *Trebuie să ținem cont și de definiția sănătății, dată de Organizația Mondială a Sănătății. „Sănătatea înseamnă o starea de bine completă fizică, mentală și socială, nu doar absența bolii sau a infirmității”.* Deși starea de bine poate fi definită în mod similar, unii sugerează că starea de bine este mai activă și orientată spre proces, în timp ce sănătatea este mai mult o stare a ființei. **Institutul Național de Wellness (INW)** definește starea de bine ca fiind „un proces activ prin care oamenii devin conștienți și fac alegeri pentru o existență mai reușită”. Pe site-ul INW (**The National Wellness Institute** <https://nationalwellness.org/about-nwi/>) pot fi găsite soluții pentru îmbunătățirea stării de bine. INW este liderul global în dezvoltare profesională și în implicarea persoanelor care conduc strategii de wellness multidimensionale, multiculturale la nivel înalt, într-o mare varietate de discipline profesionale. Concret, obținerea și îmbunătățirea stării de bine se bazează pe faptul că angajatorii pun accentul pe bunăstarea lucrătorilor deoarece obțin o rentabilitate sănătoasă a investiției lor și pe faptul că yoga (prin exercițiile de meditație) promovează starea de bine a minții și a corpului. Starea de bine (**wellness**) este un proces conștient, auto-dirijat și în evoluție, de atingere a potențialului maxim. Este un proces activ prin care oamenii devin conștienți și fac alegeri pentru o existență

mai reușită. Există șase dimensiuni ale bunăstării: emoțională, ocupațională, fizică, socială, intelectuală și spirituală. Prin abordarea tuturor celor șase dimensiuni ale bunăstării din viața noastră se poate construi un sentiment holistic de bunăstare și împlinire etc.

b) Starea de fericire

Starea de fericire (happiness), este o stare de bine caracterizată de emoții variind de la mulțumire la bucurie intensă. Din punct de vedere psihologic, **este o stare de bine emoțională** pe care o persoană o experimentează fie într-un sens restrâns, când lucrurile bune se întâmplă într-un anumit moment, fie, mai larg, ca o evaluare pozitivă a vieții și a realizărilor sale în ansamblu – **adică, o stare de bine subiectivă**. Starea de bine fiind o emoție diferită atât față de emoțiile negative (cum ar fi tristețea, frica și furia), cât și față de alte emoții pozitive (cum ar fi afecțiunea, entuziasmul și interesul).

Fericirea, conform DEX, este starea de mulțumire sufletească intensă și deplină.

Fericirea poate fi definită și ca o stare mentală de bine, de pace – cu sine și cu cei din jur. Această stare de bine este legată de o serie de hormoni sau neurotransmițători, precum oxitocina, serotonina și dopamina, importanți pentru sănătatea generală. Oamenii fericiți tind să aibă o alimentație mai sănătoasă, cu aporturi mai mari de fructe, legume și cereale integrale. De asemenea, cercetătorii au descoperit că persoanele care se declară mai fericite sunt mai active fizic și au un program de somn sănătos, ceea ce este important pentru concentrare, productivitate etc. Fericirea și starea generală de bine sunt asociate cu o inimă mai sănătoasă și un sistem imunitar mai puternic. De asemenea, fericirea ajută la reducerea nivelului de stres, reducerea durerii fizice și poate crește speranța de viață etc.

O particularizare pentru starea de fericire este **starea de bucurie (happiness)**, similar cu bunăstarea pentru starea de bine. ((BUCURIE, bucurii, s. f. 1. Sentiment de mulțumire vie, de satisfacție sufletească. ♦ Loc. adv. Cu bucurie sau cu toată bucuria = (foarte) bucuros. 2. (Concr.) Ceea ce bucură (1) pe cineva. – Bucura + suf. -ie.)- DEX ONLINE)).

Pentru detalii referitoare la definirea, obținerea și la creșterea stării de fericire vezi **subcapitolul 5.3.1.**

c) Scopul tranziției

Toți ne dorim **să ne simțim bine și să fim fericiți pe tot parcursul vieții**. Trebuie ținut cont de faptul că fericirea se poate transforma oricând în nefericire. Pentru a „**bloca**” **nefericirea** putem apela la bucurie și la bunăstare.

Deci, este necesar să identificăm o legătură, o corelare flexibilă între cele două stări, de bine și de fericire. Sau altfel spus, va trebui ca cele două stări să devină **complementare**. **Interferența** lor va trebui să varieze între un maxim și un minim,

variație care ar trebui să poată fi controlată. Ce putem face? M-am străduit ca, prin apelarea la soluțiile propuse în această carte, fiecare să poată identifica sau construi soluțiile de care are nevoie. Deci, trebuie să intervenim astfel încât interferența lor să nu devină o mulțime vidă. În acest sens, **bunăstarea** ar putea să devină partea constantă (acel minim) pentru starea de bine și **bucuria** pentru starea de fericire, asigurând, împreună, o cotă minimă necesară pentru a „bloca” nefericirea.

De acest scenariu ar trebuie ținut cont atunci când se realizează un **program cadru propriu** (suport pentru realizarea tranzițiilor la nivel individual) sau un **proiect de țară** (suport pentru realizarea tranziției la nivel de societate).

5.2.2. Atingerea scopului. Un scurt istoric și câteva propuneri

Din punct de vedere istoric, obținerea stării de bine și de fericire a fost și este o problemă dificilă pentru care se caută, în continuare, soluții miraculoase.

Au trecut peste 2500 de ani de când BUDDHA afirma: „**Viața noastră este suferință**”, afirmație care este valabilă și în zilele noastre.

Voi porni de la definiția suferinței din DEX și voi continua cu a prezenta pe scurt soluții pentru „înlocuirea” ei cu fericirea.

SUFERINȚĂ, *suferințe*, substantiv feminin. Durere fizică sau morală; suferire; starea celui care suferă. ♦ Expresie *A fi în suferință* = a duce lipsă de ceva. – **Suferi** + sufix *-ință* (după franceza *souffrance*).

Deci, ce putem face pentru a controla și „înlocui” suferința cu fericirea ?

Pentru a putea identifica soluții vom face o scurtă incursiune în istorie.

Se afirmă (sursa: cartea **Geneza**) că omul a fost creat după chipul și asemănarea cu Dumnezeu, că primii oameni au locuit în Rai și că omul are dreptul la liberul arbitru de la naștere. Logic, ar trebui ca **omul să fie o ființă liberă și fericită**. Așa a fost, se pare, până la izgonirea lui din Rai. Există interpretări ale acestui episod care susțin că Adam și Eva, având darul cunoașterii, ar fi încercat să ajungă și la pomul vieții, care le-ar fi dăruit nemurirea. Sf. Ioan Damaschin a explicat în scrierile sale că pomul vieții era destinat doar celor care erau vrednici de viața veșnică în **Grădina Raiului**. Dar primii oameni nu s-au dovedit vrednici de un asemenea dar. Dumnezeu s-a văzut nevoit să îi alunge și să închidă porțile Raiului până când fiecare om avea să își răscumpere păcatele și să merite să se întoarcă în împărăția lui, unde domnește binele suprem.

(Fac o mică paranteză pentru a prezenta alte două presupuneri considerate a fi adevărate. Adevăratul motiv pentru care Dumnezeu l-a izgonit pe om din rai a fost salvarea lui. În rai, având tot ce-și dorește, omul ar putea fi „blocat” de lene și nu ar mai depune nici un efort pentru a progresa, pentru a se dezvolta, pentru a evolua în această viață. Pentru un motiv similar (protejarea împotriva lenei), unele religii (exemplu: ortodoxia) au scos din doctrina lor reîncarnarea. Ne mai fiind posibilă reîncarnarea, omul nu mai poate amâna pentru alte vieți, ceea ce ar trebui să facă în această viață. Am făcut această paranteză pentru a

preciza că foarte multe dintre premisele la care apelăm sunt doar presupuneri, deși par logice, nu se bazează pe o dovadă științifică certă).

Marea majoritate a oamenilor ne naștem „adormiți” din punct de vedere spiritual (catalogați ca **fiind păcătoși** de către religiile occidentale sau ca fiind **ignoranți**, de către religiile orientale sau **somnambuli**, de către alții). *Conform unor alte puncte de vedere, ca de exemplu - STEVE D'ANNUNZIO (Legile naturale ale fericirii (thesocialleader.com), Creatorul a proiectat universul în beneficiul nostru. Legile naturale sunt codul universului sau regulile existenței care ne determină fericirea sau lipsa ei. A trăi în conformitate cu legile naturale ne aduce pace, fericire și prosperitate, iar dacă ești nealiniat cu ele, aduce tulburări interioare, suferință și sărăcie. Aceasta înseamnă că există un mod specific de a deveni fericit - fericirea nu este o propunere întâmplătoare, aleatorie. Înseamnă că nu poți fi fericit să faci orice simți că faci, fără să ții cont și de consecințe. Înseamnă că, deși ești liber să faci alegeri, nu ești liber să alegi consecințele alegerilor tale. Înseamnă că există rezultate naturale pentru toate gândurile și acțiunile noastre, rezultate care au fost determinate odată cu crearea universului. Mulți se simt constrânși de acest concept, de ideea că trebuie să trăim în conformitate cu legea naturală pentru a găsi fericirea, de ideea că libertatea implică datorie. Dar dacă reușești să descoperi scopul sufletului tău, adică, să te descoperi pe tine însuși, vei avea acces la o fericire deplină.*

„Fiecare om este un psihopat în sensul patristic.... Cu alte cuvinte, după Sfinții Părinți ai Bisericii, cel ce nu a trecut prin curățirea sufletului de patimi și nu a ajuns, încă, în starea de iluminare, prin harul Sfântului Duh, este un psihopat. Dar nu în senul Psihiatriei” (Părintele Ioan Romanidis - „Teologia patristică”). Adică, este un bolnav sau pătimitor cu sufletul.

Ce putem face concret pentru a obține și/sau crește starea de bine și de fericire la nivel individual?

Soluția constă în parcurgerea unui proces de (auto)transformare, de eliberarea ființei umane de sub dominația EGO - ului (sinele fals sau mintea sau rațiunea localizată în creier) prin „(re)activarea” Sinelui adevărat (SINELE DIVIN sau sufletul sau mintea localizată în inimă); Sine cu care ne-am născut. Sau altfel spus: să realizezi tranziția de la dominația ego-ului la trezirea și dezvoltarea spirituală.

Concret. În ce va costa această tranziție? Conform conceptelor budiste suferința este o iluzie creată de minte. Dacă manifestăm aviditate față de gândurile plăcute, aversiune față de cele neplăcute și ignoranță față de cele neutre apare suferința. Soluția propusă de budism: conștientizarea și abordarea lor cu **ecuanimitate** (calm, echilibru emoțional, lăsând totul să curgă fără să ne influențeze) prin meditații adecvate realizate consecvent. Ecuanimitatea în creștinism înseamnă **trezvia** (stare de limpezime, de vioiciune, de agerime; curățenie sufletească, neprihănire, cumpătare, smerenie) și care se poate obține prin parcurgerea căii mântuirii. Parcurgerea căii/căilor selectate ar trebui să te conducă la obținerea stării de bine și

de fericire la nivel individual (detaliat în **subcapitolul 5.3**). Pentru parcurgerea cu succes a acestor căi ai nevoie de un PROGRAM - CADRU PROPRIU adecvat (vezi **subcapitolul 5.4**).

Dacă la începutul acestui subcapitol am pornit de la un citat a lui BUDDHA despre viață și suferință, acum voi încheia cu un alt citat, tot a lui BUDDHA, care, de această dată, ne explică foarte clar de ce trebuie **să alegem fericirea ca scop suprem**. „Mii de lumânări pot fi aprinse de la o lumânare. Iar durata de ardere a acestora nu va fi scurtată. **Fericirea nu descrește niciodată dacă este împărțită**”. Sau altfel spus: „Fericirea este unul dintre puținele lucruri din această lume care se dublează de fiecare dată când o împărți cu altcineva” (**Harry Lauder**). „Singurul mod în care poți multiplica fericirea este s-o împarți” (**Paul Scherrer**). „Fericirea este ceva care se multiplică atunci când este împărțit” (**Paulo Coelho**) etc.

În final, se poate afirma că **abordarea obținerii stării de bine și de fericire va trebui să fie o abordare holistică a celor două stări (de bine și de fericire), cu focusare pe creșterea nivelului de trai și a calității vieții oamenilor urmărind atingerea scopului universal**.

5.3. CÂTEVA CĂI PENTRU OBTINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE LA NIVEL INDIVIDUAL

Încep cu un scurt istoric al pregătirii pentru definirea și atingerea scopului general. Totul a început o dată cu abordarea tranziției de la maturitate la eternitate (2018). Ea a fost făcută pe 6 direcții de bază (prezentate în ordine cronologică). Pentru fiecare direcție o să prezint, în continuare, și o parte din bibliografia folosită.

Cele șase direcții au fost:

1) Inițiere în abordarea mântuirii. Bibliografia parcursă: Părintele Ioan Romanidis („Teologia PATRISTICĂ”), Monahul Agapie Criteanu („Mântuirea păcătoșilor”), Mitropolitul Irineu Mihălcescu („Dogmele bisericii creștine ortodoxe”), alte informații preluate de pe internet etc.

2) Inițiere în meditație. Meditație pentru relaxare și pentru obținerea stării de bine. Bibliografie: William Hart („Arta de a trăi: Meditația Vipassana așa cum este predată de S.N. GOENKA”) – este o carte de referință; P.D. USPENSKY („A patra cale”); Claude G. THOMSON („Învățăturile lui G.I. GURDJIEFF - Trezirea conștiinței și evoluția spirituală”); Swami Shivananda („Puterea gândului”) etc.

3) Inițiere în abordarea (auto)vindecării cu ajutorul minții, soluții dedicate unor anumite boli (exemplu: boala Parkinson). Bibliografie: dr. Lissa Rankin („Vindecarea cu ajutorul minții: dovezi științifice care arată că te poți vindeca singur”),

Maureen Minnehan Jones („Vindecarea spirituală a corpului fizic”), Dr. Christine R. Page („La frontierele sănătății. Despre cauzele spirituale ale bolilor și drumul de la vindecare la totalitate”) etc.

4) Abordarea (auto)vindecării prin (auto)schimbare. Se referă la a studierea și apoi, aplicarea unor meditații pentru schimbarea de credințe și de percepții. Bibliografie: Dr. Joe Dispenza. Exemple: „Distruge-ți obiceiurile nocive”, „Tu ești PLACEBO. Cum poți să transformi mintea în materie, făcând-o să conteze”; „Formula” (Pachet de curs în 12 pași și 5 meditații cu Dr. Joe Dispenza, care te vor purta într-o călătorie extraordinară - disponibil în engleză cu subtitrare în limba română. Poți exersa oricând și oriunde! Pune la dispoziție un Caiet de lucru complet, care te va ajuta în călătoria de învățare! El conține informații suplimentare, exerciții și rezumate etc. **Dispenza dezvoltă noi concepte, metode și tehnici în domeniul (auto)vindecării.**

5) Abordare (auto)vindecării și a trezirii spirituale prin apelarea la meditații focusate pe puterea prezentului. Bibliografie: Eckhart Tolle („Puterea prezentului. Ghid de dezvoltare spirituală”; „Puterea prezentului. Ghid practic. Învățăturile esențiale, meditații, și exerciții preluate din cartea Puterea prezentului”; „Un pământ nou. Trezirea conștiinței umane”) etc.

6) Utilizarea psihologiei pozitive pentru creșterea nivelului fericirii. Bibliografie: Martin Seligman („Fericirea autentică. Ghid practic de psihologie pozitivă”), Mihaly Csikszentmihalyi („Flux. Psihologia fericirii”). Bibliografia în domeniul psihologiei pozitive este vastă. Am selectat ca manual de referință cartea „**Fii fericit! Descoperă tot ce trebuie să știi pentru a avea o viață fericită**” de Tal Ben-Shahar.

Am făcut o grupare a lor în **trei categorii mari denumite căi**, și anume: **calea fericirii** (se bazează pe aplicarea psihologiei pozitive), **calea mântuirii** (cale propovăduită de religia ortodoxă pentru credincioși) și **alte căi** (se bazează pe abordări de tip oriental, pe medicina holistică etc.).

În continuare, trecem la prezentarea, pe scurt, a celor 3 căi, căi care, așa cum am mai precizat, pot oferi soluții practice pentru atingerea scopului propus la nivel individual.

5.3.1. Calea fericirii

Soluțiile pe care se bazează această cale sunt dezvoltate de specialiștii din domeniul **Psihologiei Pozitive**.

O să pornim de la o certitudine sau premisă sau axiomă sau concluzie sau cum doriți să-i spunem. **Toți ne dorim să trăim fericiți toată viața.**

În consecință, vom căuta câteva răspunsuri posibile care să ne conducă la înțelegerea și la definirea scopului urmărit prin selectarea acestei căi. Apoi vom trece la detalierea abordării propriu zise a acestei căi.

A) Câteva întrebări și răspunsuri, necesare pentru înțelegere și clarificare.

1) Ce înseamnă să trăiești o viață fericită și cum o poți obține?

Există foarte multe răspunsuri posibile. Pentru a identifica un răspuns convingător, am apelat la două puncte de vedere a unor specialiști recunoscuți în domeniu psihologiei pozitive. „Trăim o viață fericită sau mai fericită atunci când obținem plăcere și un sens al vieții prin petrecerea timpului alături de cei dragi sau când învățăm ceva nou sau când ne implicăm într-un proiect la locul de muncă. Cu cât zilele ne sunt mai pline cu astfel de experiențe, cu atât devenim mai fericiți. O viață fericită este formată din lucruri simple și nimic mai mult” – **Tal Ben-Shahar („Fii fericit! Descoperă tot ce trebuie să știi pentru a avea o viață fericită”)**. „Dacă ai înțelepciunea necesară pentru a-ți antrena mintea să vadă lucrurile pozitive din viață, să accepți lucrurile negative necesare ca fiind de neschimbat sau ca lecții importante, atunci ai înțelepciunea potrivită pentru a fi fericit.... Ține minte, fericirea nu depinde de cine ești și de ce ai, depinde doar de ceea ce gândești. Creează zilnic ceva care să te facă fericit acum, FĂRĂ să te facă nefericit mâine” – **Harald W. Tietze („Știința fericirii”)**.

2) Care sunt soluțiile concrete selectate?

Apoi, în urma analizei făcute pentru identificarea și selectarea unor soluții concrete care să mă conducă spre obținerea și/sau creșterea fericirii, am optat pentru soluțiile prezentate în cartea: **„Fii fericit! Descoperă tot ce trebuie să știi pentru a avea o viață fericită”, de către Tal Ben-Shahar**. Am făcut această selecție din mai multe motive obiective și subiective. Enumăr câteva. Tal Ben-Shahar este un specialist recunoscut pe plan mondial. A lansat, în 2002, cel mai popular curs de psihologie pozitivă la Harvard. Dr. Tal Ben-Shahar este co-fondator al Academiei de Studii a Fericirii, precum și creatorul și instructorul în vederea obținerii certificatului în studii despre fericire și al programelor Școlii focusate pe obținerea fericirii (Happier Schools programs). (**HSA - Happiness Studies Academy www.happinessstudies.academy/**). Misiunea Academiei de Studii a Fericirii este de a **conduce revoluția fericirii**, prin educarea liderilor care sunt ei înșiși dedicați înfloririi personale, interpersonale și comunitare. Bunica lui s-a născut în România și a supraviețuit lagărului de la Auschwitz etc.

B) Detalierea modalității de abordare

Pentru construirea soluției, autorul pornește de la următoarele patru premise.

Prima premisă se referă la faptul că în ultimele decenii deși nivelul de trai (avuția la nivelul cetățeanului și societății) a crescut foarte mult, a crescut foarte mult și nive-

lul depresiei și al anxietății, iar nivelul fericirii a scăzut. Soluția propusă de către specialiști: o schimbare de paradigmă privind abordarea vieții. Mai concret, înlocuirea **percepției materiale asupra vieții cu cea a fericirii (Tal Ben-Shahar)**. Revenim pe parcurs cu detalii.

A doua se referă la graficul fericirii. Graficul fericirii— propus în 2005 de cercetătorii: Sonja Lyubomirsky, Kennon M. Sheldon și David Schkade precizează faptul că **fericirea depinde de propriile noastre acțiuni (40%), de genele noastre (50%), și de condițiile noastre de viață (10%)**. Chiar dacă factorii genetici și alți factori externi sunt determinanți nu înseamnă că nu avem soluții pentru creșterea nivelului de fericire. „Oamenii pot crea pentru ei înșiși un aflus constant de experiențe pozitive, satisfăcătoare, de conectare și de ridicare, sporind astfel probabilitatea ca aceștia să rămână în gama superioară a potențialului lor de fericire” (Sheldon, Lyubomir).

A treia se referă la o definiție „tehnică” dată de către Martin Seligman, un important cercetător în domeniul psihologiei pozitive și autor al cărții „Authentic Happiness”. **Fericirea** este compusă din minim trei elemente: **emoțiile pozitive, integrarea și semnificația**. Emoțiile pozitive se referă la: plăcere, extaz, delir, pasiune, confort, mulțumire etc.; integrarea – la capacitatea de a interacționa conform dorințelor tale cu cei din jurul tău; semnificația – puterea de a da acțiunilor tale un sens cât mai înalt.

A patra premisă se referă la necesitatea definirii unei căi (a unui drum) care trebuie parcursă (parcurs) pentru a ajunge la fericire. „Drumul spre fericire presupune trei secrete: **hotărâre, efort și timp**” – Dalai Lama. „**Dacă vrem să găsim fericirea trebuie să lucrăm din greu pentru a o obține pentru că, în timp ce drumul spre nefericire constă dintr-un singur pas mărunț – faptul de a nu face nimic –, în căutarea fericirii nu există nici pași ușori, nici cale bătătorită**” – Tal Ben-Shahar.

Pentru abordarea unui program propriu pentru creșterea gradului de fericire Tal Ben-Shahar pune la dispoziție **un caiet de lucru**.

În caietul de lucru sunt prezentate mai multe teme și la sfârșitul fiecărei teme ne propune să ne oprim din citit, să petrecem câteva minute pentru reflecție și pentru rezolvarea unui set de exerciții sau meditații necesare pentru ca **fiecare să-și poată descoperi lista de activități necesare pentru programul propriu**. Cu ajutorul acestui program, în final, poți să-ți construiești și apoi să urmezi propria **cale spre fericire**.

Pentru a facilita realizarea reflecției și rezolvarea exercițiilor autorul cărții definește un arhetip pentru fericire și patru arhetipuri generale pentru om (maratonistul, nihilistul, hedonistul și fericitul). **Fericirea**, ca arhetip, se bazează pe experiența generală a **plăcerii** – beneficiul prezent – și pe cea a **sensului** – beneficiul viitor. **Maratonistul** are credința falsă că prin simplu fapt că ajungi la destinația dorită poți să-ți

sustții fericirea. **Hedonistul** crede că fericirea poate fi susținută prin simpla satisfacere a plăcerilor actuale fără a avea un scop pentru viitor. **Nihilistul** are falsa părere că indiferent ce ai face nu poți obține fericirea. **Fericitul este cel care-și dorește fericirea constantă dar care este pregătit pentru eșec și dezamăgire.**

Ca să putem atinge potențialul de fericire dorit, trebuie să utilizăm timpul în mod prețios, să nu ne risipim viața. De foarte multe ori alergăm ca niște maratonisti sau căutăm hedonismul sau ne complăcem în nihilism.

La o scurtă analiză, rezultă că eu am fost un maratonist, în mare parte a vieții, care nu a avut abilitatea de a se bucura din plin de ceea ce face și am avut convingerea greșită că odată ajuns la o anumită destinație voi fi veșnic fericit.

Prin programul de schimbare trebuie eliminate astfel de șabloane sau tipare negative înrădăcinate în timp și înlocuite cu activități care să susțină procesul de schimbare până la atingerea scopului propus.

Dar, pentru obținerea fericirii nu este suficient să obții doar plăcere sau să ai doar un scop. Trebuie să existe o relație de sinergie între ele. Cum ne planificăm viața pentru a crea această sinergie? Pentru a putea răspunde trebuie să **ne ascultăm inima și mintea** – emoțiile și rațiunea.

În concluzie, noi vom fi fericiți dacă scopul urmărit va fi în concordanță cu propriul eu, deoarece astfel, vom putea realiza ceea ce ne dorim cu adevărat. Pentru a putea respecta această restricție, la stabilirea listei de activități se va ține cont de următoarele criterii: **ce îmi doresc cel mai mult să fac, ce îmi doresc foarte mult să fac, ce îmi doresc să fac și ce pot să fac! Adică, să ne implicăm în activități pe care le considerăm importante, plăcute și la care ne pricepem.** Ca urmare a selecției activităților în concordanță cu propriul eu, rezultatul final ar putea fi **descoperirea Sinelui Divin și creșterea nivelului de fericire.** Este una din concluziile de bază de care mi-am propus să țin cont la construirea **programului – cadru propriu** deoarece, la definirea fericirii, trebuie luat în calcul **atât componenta umană cât și cea spirituală.** În plus, nu trebuie ținut cont și de faptul că pentru a deveni spiritual nu este obligatoriu să fii religios. Despre trezire/dezvoltare spirituală și fericire o să mai revenim pe parcurs cu alte detalii.

Pentru a ne ușura descoperirea și parcurgerea căii care să ne conducă spre creșterea fericirii, autorul ne propune **câteva exemple practice privind abordarea generală a fericirii** (fericirea în educație, la locul de muncă și în relații) și câteva exemple practice particulare (o meditație **despre fericire** și șapte meditații **asupra fericirii**).

Voi continua să prezint în câteva cuvinte **meditația despre fericire.** Ea se bazează pe conștientizarea respirației. Apoi, trebuie să te gândești la un moment fericit pe care l-ai trăit anterior. Să simți din nou acele emoțiile pozitive și să le permiți să se manifeste în interiorul tău acum etc. Referitor la trăirea unor momente deosebite, mi-am reamintit câteva clipe speciale (ca de exemplu cele generate de frumusețea unor locuri mirifice, apus de soare acasă la țară, răsărit de soare pe malul

mării etc.). Deci, trebuie să realizezi trăirea clipei Acum – cu entuziasm, bucurie, fericire, pace etc., indiferent de momentul și locul în care ești. Completarea acestor momente cu procese precum golirea minții și abandonarea totală ar putea amplifica efectele meditației iar prin conectarea la puterea prezentului poți adăuga conotații spirituale. Deci, meditația despre fericire poate fi considerată ca o soluție practică pentru a obține momente de fericire și nu numai.

Cele șapte meditații asupra fericirii propuse pot fi considerate ca sfaturi sau cerințe sau reguli sau căi (**similar cu cete 9 fericiri sau cu cele 9 îndemnuri – vezi calea mântuirii**) necesare pentru creșterea rolului și locului pe care fericirea îl are sau ar trebui să-l aibă în viața noastră. În **prima** meditație (Egoism și bunăvoință) pune în discuție relația dintre fericire, ajutorarea sinelui și bunăvoință. În a **doua** (Doze de fericire) – propune să ne orientăm spre activități scurte care furnizează sens și plăcere. În a **treia** (Dincolo de starea de fericire temporară) – trebuie să ținem cont de faptul că nivelul nostru de fericire, în bună parte, este stabilit de zestrea noastră genetică sau de experiențe anterioare și, practic, nu poate fi schimbat. În a **patra** (Îngăduie-ți să radiezi de fericire) – identifică modalități pentru depășirea barierelor psihologice pe care ni le autoimpunem și care ne împiedică să avem o viață împlinită. A **cincea** (Mizați pe imaginație) – ne propune să ne imaginăm că avem 110 ani și să reflectăm asupra modului în care putem găsi fericirea. A **șasea** (Nu vă grăbiți) – atrage atenția că încercarea de a introduce cât mai multe activități într-un interval cât mai scurt de timp ne poate împiedica în obținerea fericirii. A **șaptea** (Revoluția fericirii) este una specială. Se referă la startarea unei noi revoluții – **Revoluția Fericirii** – care va conduce la **înlocuirea percepției materiale asupra vieții cu percepția fericirii. Să asociem FERICIREA cu Moneda Supremă.** Prin înlocuirea percepției materiale cu cea a percepției fericirii am putea deveni martorii unei abundențe de fericire și ai unei stări de confort social. Concret: pentru a ne ajuta să facem o astfel de schimbare ne propunem **un exercițiu pentru soluționarea conflictelor** utilizând fericirea ca standard pentru evaluare. Va trebui să identificăm soluția care ne va conduce la cele mai mari profituri în Moneda Supremă.

Deci, **revoluția fericirii** este, de fapt, **o revoluție internă necesară schimbării percepției generale asupra vieții.**

Important este faptul că fiecare, apelând la meditații și/sau rugăciuni, poate să descopere și să parcurgă calea care să-l conducă la o creștere semnificativă a nivelului de fericire.

B) Câteva precizări

Prima precizare. Mereu apar noi abordări lansate chiar de autorii menționați mai sus. Dr. **Martin Seligman**, spre exemplu, propune aplicarea modelului **PERMA** (**Positive emotions**, Engagement, Relationships, Meaning, Accomplishments) pentru definirea unei **fericiri înfloritoare (Flourishing)** care oferă o perspectivă holistică

asupra a ceea ce înseamnă să te simți bine și fericit (**Flourishing in Positive Psychology: Definition + 8 Practical Tips (PDF)**). Psihologia pozitivă este studiul științific al factorilor care permit indivizilor și comunităților să „înflorească”. Oamenii vor să prospere, nu doar să supraviețuiască. Focusarea pe cercetarea asupra factorilor care permit înflorirea îi poate ajuta pe oameni să facă alegeri mai informate pentru a trăi o viață mai împlinită, aliniată cu valorile și interesele lor.

A doua precizare. Tal Ben-Shahar a lansat cursuri noi de instruire bazate pe utilizarea modelului **SPIRE** (Spiritual, Physical, Intellectual, Relational, Emotional) – vezi: **Penn MAPP Alumni Association – Happiness Studies with Dr. Tal Ben-Shahar**. Pentru o abordare complexă a stării de fericire, la nivelul fiecărei persoane, ar trebui ținut cont de toate cele cinci componente ale modelului etc. Practic, pentru implementarea în program a acestor modele ar trebui să urmezi o pregătire specială online ținută chiar de autorii lor.

A treia precizare. Se referă la studiul: „**Armonia interioară ca aspect esențial al bunăstării: un studiu multinațional în timpul pandemiei de COVID-19**” (<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.648280/full>), realizat de o echipă extinsă (la care au participat 43 de colaboratori internaționali - cercetători cu experiență în psihologie - din cele 30 de țări implicate printre care și România). Au completat chestionare 557 participanți din România – din totalul de 12.203. „Acest studiu și-a propus să exploreze rolul a două modele de bunăstare în predicția suferinței psihologice în timpul pandemiei de COVID-19, și anume PERMA și fericirea matură. Potrivit PERMA, bunăstarea este compusă în principal din cinci elemente: emoții pozitive, implicare, relații, sens în viață și realizare. În schimb, **fericirea matură** este înțeleasă ca o stare mentală pozitivă caracterizată prin armonie interioară, calm, acceptare, mulțumire și satisfacție cu viața. Fericirea matură a fost un predictor mai bun al stresului, anxietății și stresului general, în timp ce PERMA a arătat o predicție mai mare a depresiei..... Fericirea matură a moderat relația dintre efectele nocive percepute ale pandemiei și toți markerii de suferință (depresie, anxietate, stres). În schimb, PERMA a acționat ca moderator în caz de depresie și stres. Aceste descoperiri indică faptul că armonia interioară, conform teoriei fericirii mature, este o fațetă esențială a bunăstării care trebuie luată în considerare. Rezultatele acestui studiu pot orienta, de asemenea, politici menite să atenueze efectele negative ale pandemiei asupra sănătății mintale prin promovarea bunăstării”.

5.3.2. Calea mântuirii

Începem cu câteva definiții.

O definiție a doctrinei creștine a mântuirii ar fi „îzbăvire prin harul lui Dumnezeu de pedeapsa veșnică pentru păcat; această izbăvire este oferită celor care acceptă, prin credință, condițiile lui Dumnezeu: pocăința și credința în Domnul Iisus”.

Pocăința este starea sufletească și acțiunea în care o persoană recunoaște că a greșit și încearcă să îndrepte această greșeală sau să obțină iertare de la cel căruia i-a greșit.

Motivul pentru care te simți înfometat, motivul pentru care pari să fii pierdut în întuneric, motivul pentru care nu îți poți găsi scopul în viață este că ești departe de Dumnezeu. Biblia spune că noi toți am păcătuit și astfel suntem separați de Dumnezeu (Eclesiastul 7:20; Romani 3:23). Golul pe care îl simți în inimă este de fapt lipsa lui Dumnezeu în viața ta. Noi am fost creați să avem o relație personală cu Dumnezeu. Din cauza păcatului, suntem departe de această relație. Chiar mai rău, păcatele noastre vor conduce la separarea noastră de Dumnezeu pentru toată eternitatea, atât în această viață cât și după ea (Romani 6:23; Ioan 3:36).

PĂCĂT, *păcate*, s. n. 1. Călcare a unei legi sau a unei porunci bisericești, abatere de la o normă (religioasă); fărâdelege; *p. gener.* faptă vinovată, greșeală, vină. ◇ *Păcatul strămoșesc* (sau *originar*) = (în concepția religiei creștine) greșeala de a fi încălcat interdicția divină de a nu gusta din pomul cunoașterii binelui și a răului, fapt care a atras alungarea neamului omenească din rai și pierderea stării paradiziace. *Păcat capital* = păcat considerat de biserică fundamental și din care ar izvorî toate celelalte păcate. ◇ Loc. adj. și adv. *Cu păcat* = greșit; nedrept, vinovat, neîngăduit, oprit. *Fără (de) păcat* = nevinovat, corect, drept, legiuit..

Sursa: **Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a | Permalink.**

Înainte să încep să lucrez la această carte, credeam că **obținerea mântuirii** se adresează doar clericilor și celor care vor să-l urmeze îndeaproape pe Hristos. Totul părea foarte complicat și dificil pentru un mirean ca mine. Priveam calea **mântuirii** ca fiind ceva similar cu „**Drumul Crucii**” sau cu „**Via Dolorosa**”, plină de obstacole și suferințe, fără să conștientizez importanța faptului că parcurgerea ei poate avea ca finalitate obținerea **fericirii veșnice și a iluminării**.

Pentru o mai bună înțelegere voi continua cu a prezenta câteva detalii referitoare la definirea mântuirii. În acest sens am apelat la cartea „*Teologia Dogmatică*” – Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, Arhid. Prof. Dr. Ioan Zagrean. „..... În primul caz, este vorba de **mântuirea obiectivă**, răscumpărarea sau împăcarea omului cu Dumnezeu prin jertfa Mântuitorului, iar în al doilea, de **mântuirea subiectivă sau personală, ori simplu mântuire**, îndreptare sau sfințirea omului, lucrare care **se înfăptuiește de fiecare creștin în parte prin har, credință și fapte bune**, pentru ca omul răscumpărat prin jertfa lui Hristos, să poată dobândi **fericirea veșnică**. Mântuirea subiectivă este împreună – lucrarea lui Dumnezeu și a omului, prin care acesta își însușește roadele jertfei de pe cruce a Mântuitorului, fiind eliberat din robia păcatului și a morții, începând de la Botez și Mirungere o nouă viață, prin care se face drept înaintea lui Dumnezeu. Aceasta nouă viață se dezvoltă și se întărește prin **conlucrarea creștinului cu harul, ca rod al credinței, manifestându-se în fapte bune, dar răsplata pe care o va primi va fi fericirea veșnică**”....

Deci, trebuie făcută precizarea că **mântuirea este unirea cu Dumnezeu** și este o realitate definitivă doar după moarte. În această viață suntem doar pe calea mântuirii, existând oricând posibilitatea căderii.

Cum se poate obține mântuirea ? De această dată am apelat la cartea „*Teologia PATRISTICĂ*”, scrisă de Părintele Ioan Romanidis, și la alte surse documentare.

„Omul nu se poate mântui singur, ci prin har. El are libertatea să lase să pătrundă harul în el sau nu și deci, să se mântuiască sau nu. Mântuirea se realizează doar de către Dumnezeu.

Dumnezeu dorește să-i vindece și să-i mântuiască pe toți cei care-și doresc acest lucru (condamnați, păcătoși chiar și pe diavol). Pentru mântuire trebuie parcurs primul pas: **curățirea inimii de patimi**, astfel încât omul să-și afle sănătatea sufletească.....

„Curățirea inimii este și primul pas spre iluminare și apoi spre îndumnezeire”. Deci, creștinul care dorește să vadă **slava lui Dumnezeu** trebuie să treacă aceste stadii (curățire, iluminare, îndumnezeire). Starea completă de iluminare vine atunci când omul va **dobândi rugăciunea neîntreruptă a minții** (asistat de Sfântul Duh). **Îndumnezeirea** este procesul prin care un credincios se eliberează din starea de păcat unindu-se cu Dumnezeu. Sau altfel spus: v-ați spălat (curățirea), v-ați sfințit (iluminarea) și v-ați îndreptat (îndumnezeirea).

„Crede, nădăjduiește, smerește-te și iubește pe Iisus Hristos! În puterea acestor cuvinte stă toată taina mântuirii și a fericirii noastre.”(Arhimandritul Ioanichie Bălan, *Patericul românesc I*, Ediția a VI-a, revăzută și îngrijită de Arhim. Petru Bălan, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2011, p. 686).

Părintele Stăniloae definește mântuirea ca fiind realizarea plenitudinii binelui în ființa umană; această realizare a binelui are loc prin dinamica (mișcarea) ființei umane, prin căutarea binelui și lucrarea binelui, prin înduhovnicire, prin mișcarea spre unirea cu binele suprem, cu Dumnezeu, atât cât este dat omului.

O să reproduc, în continuare, două citate din cartea „Puterea prezentului. Ghid de dezvoltare spirituală” de **Eckhart Tolle** (alte detalii în subcapitolul **5.3.3**), care sunt edificatoare. Primul citat. „Atingerea **iluminării prin suferință** — drumul crucii — înseamnă **a fi forțat să intri în împărăția cerurilor, împotrivindu-te**. În final, vă abandonați pentru că nu mai puteți îndura suferința, dar suferința ar putea continua mult timp până să se întâmple acest lucru. **Iluminarea aleasă conștient** înseamnă renunțarea la atașamentul față de trecut și viitor și concentrarea asupra prezentului, înseamnă a alege să rămâi în starea de prezență, și nu în timp. Înseamnă a spune „da” stării de fapt. Atunci nu mai aveți nevoie de durere”. Al doilea citat. „Totuși, există azi un număr din ce în ce mai mare de oameni în viață a căror **conștiință este suficient de evoluată pentru a nu mai avea nevoie de suferință suplimentară înainte de a atinge iluminarea**”.

Ce am înțeles eu? Suferința implică rezistență care este inseparabilă de mintea gestionată de ego. Renunțarea la rezistență prin abandonare — acceptarea totală a stării de fapt — (poziție pe care au fost forțați să o adopte prin suferința lor intensă), este sfârșitul dominației minții ca stăpân. Controlul minții este preluat de lumea Ființei (sau de către Sinele Divin sau de către conștiință etc). Toate aprecierile și tot negativismul se dizolvă și apare un sentiment de liniște și pace. Practic are loc transformarea conștiinței sau trezirea spirituală sau transcenderea stărilor de conștiință ale personalității, necesare atingerii fericirii....

Se poate obține fericirea veșnică? Dacă da, atunci cum? Pentru obținerea fericirii veșnice este necesară obținerea **desăvârșirii morale**. Pentru identificarea unui răspuns am selectat ca sursă de informare articolul „FERICIRILE” de pe *site-ul* Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord. (**FERICIRILE (mitropolia-ro.de)**)). „După rânduiala Vechiului Testament, pentru a împlini Legea, credinciosul trebuia să asculte de cele **10 porunci**. Pe lângă cele zece porunci, Mântuitorul a mai **dat creștinilor alte nouă îndemnuri**, prin care se împlinește Legea, în scopul **desăvârșirii morale**. Pe acestea nu le-a dat însă în chip de opriri sau porunci, ci **în chip de „fericiri”**, fiindcă ele se potrivesc deplin cu smerenia și blândețea Mântuitorului Hristos. Pe de altă parte, cele nouă Fericiri sunt atât de potrivite cu năzuințele sufletului creștinului, încât, numai auzindu-le, suntem îndemnați singuri să le îndeplinim. În acest înțeles Sfântul Apostol Iacov numește legea Noului Testament „Legea cea desăvârșită a libertății”. (Iacov 1, 25).

„Faptul ca Mântuitorul înfățișează laolaltă fericirea și desăvârșirea arată că acestea sunt strâns legate. Într-adevăr, nimeni nu poate fi fericit fără a fi desăvârșit, iar cel ce cucerește desăvârșirea morală dobândește prin aceasta și fericirea.

De aceea, în fiecare fericire trebuie să distingem mai întâi învățătura sau îndemnul și apoi fericirea sau făgăduința răsplătirii.

Pe scurt, prin «Fericiri» se înțelege cele nouă căi pe care creștinul trebuie să meargă pentru a ajunge **la fericirea veșnică**, sau cele nouă virtuți prin care putem dobândi fericirea”.

Cele nouă VIRTUȚI sau FERICIRI sunt:

1) Fericiti cei **săraci cu duhul**, că a acelora este împărăția Cerurilor. (Precizare: „săraci cu duhul”, este o traducere/interpretare nefericită, are înțeles de „smeriți”).

2) Fericiti cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

3) **Fericiti cei blânzi**, că aceia vor moșteni pământul. (Precizare: inițial era greșit utilizat „umili” în loc de „blânzi”). **Am ales o interpretarea interesantă a sensului acestei virtuți făcută de Eckhart Tolle.** „Cei blânzi sunt cei lipsiți de ego. Ei sunt cei care au realizat că adevărata lor natură esențială este conștiința și recunosc esența în toți „ceilalți”, în toate formele de viață. Ei trăiesc în starea de abandon și simt astfel unitatea lor cu întregul și cu Sursa. Ei întruchiează conștiința trează care modifică toate aspectele vieții de pe planeta noastră, inclusiv natura, căci viața pe pământ este inseparabilă de conștiința umană care o percepe și interacționează cu ea. În acest sens pot fi înțelese spusele christice: cei blânzi vor moșteni pământul. **O specie nouă apare pe planeta noastră. Ea apare acum și voi înșivă sunteți această specie**”. (Pentru alte detalii vezi subcap. 5.3.3.).

4) Fericiti cei ce flămânez și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.

5) Fericiti cei milostivi, că aceia se vor milui.

6) Fericiti cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

7) Fericiti făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

8) Fericiți cei prizonieri pentru dreptate, că a lor este împărăția Cerurilor.

9) Fericiți veți fi voi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri. (**Matei V, 2-12; Luca VI, 20-26**).

O concluzie generală: calea mântuirii este o cale care te conduce spre trezirea și dezvoltarea spirituală și spre fericirea veșnică. Deci, prin parcurgerea căii mântuirii se poate atinge cu succes și scopul propus pentru tranziția de la maturitate la eternitate.

5.3.3. Alte căi

În categoria „alte căi” am inclus mai multe practici utilizate pentru realizarea trezirii și dezvoltării spirituale, precum și a (auto)vindecării. Pentru mine aceste căi fac parte din categoria căi complementare.

În continuare voi prezenta pe scurt cinci soluții pentru dezvoltarea spirituală și pentru vindecare, puse la punct de specialiști din lumea orientală și de către specialiști din medicina modernă ((medicina bazată pe o abordare holistică, medicina bazată pe (auto)vindecare etc)), și soluții mixte care sunt o combinație a celor două.

a) Calea nobilă în opt părți (CNOP)

Este detaliată în cartea „**Arta de a trăi: Meditația Vipassana așa cum este predată de S.N. GOENKA**” de William Hart. Goenka a reușit să transmită esența învățăturilor lui Buddha. CNOP se bazează pe practicarea meditației VIPASSANA care este o meditație utilizată pentru a atinge pacea minții și a duce o viață fericită, folositoare. („Vipassana” este un cuvânt în dialectul Pali care înseamnă „intuiție” sau „clarviziune”).

Pentru detalii, propun studierea cărții nominalizate mai sus. Pentru a scoate în evidență importanța acestei căi, în continuare, vă propun câteva întrebări și câteva răspunsuri date de autorul cărții.

Cui se adresează și care ar putea fi rezultatele aplicării acestor practici ?

„Deci cu toții putem practica această tehnică și putem beneficia de pe urma ei. Un creștin va deveni un bun creștin, un evreu va deveni un bun evreu, un musulman va deveni un bun musulman, un hindus va deveni un bun hindus, un budist va deveni un bun budist.” - Goenka.

De ce ar fi bine să alegem această cale ?

CNOP este o cale a cunoașterii naturii realității, o cale a adevărului. Este nobilă în sensul că oricine o parcurge devine un om cu inima nobilă, sfântă, eliberată de suferință.

Care sunt componentele de bază și ce înseamnă fiecare ?

Cele 8 părți pot fi grupate în trei discipline mari:

– **practica morală** (silla) – înseamnă abținerea de la orice acțiune nesănătoasă a corpului și vorbirii. Este stabilită **o conduită morală severă** care trebuie să fie respectată toată viața pentru a ne asigura că vorbirea și acțiunile noastre nu dăunează (nici nouă, nici altora).

– **practica concentrării** (samadhi) sau a dezvoltării calmului mintal – dezvoltarea capacității de a-ți direcționa și a-ți controla propriile procese mintale. Meditația aplicată este cea de dezvoltare mintală (**bhavana**) și cea pentru explorarea realității interioare (**anapana sati**) sau a **conștientizării respirației**. Ea constă în observarea respirației naturale, așa cum este ea, fără să o controlezi (spre deosebire de yoga). Dacă apare un gând nu îl urmărim, ci ne întoarcem la respirație, astfel dezvoltăm capacitatea minții de a rămâne focalizată asupra unui singur obiect și de a rezista oricăror distrageri. **Deci mintea este complet focalizată pe respirație, ea este liberă de aviditate, de aversiune și de ignoranță.**

– **exersarea înțelepciunii** (panna) sau a dezvoltării cunoașterii interioare – dezvoltarea cunoașterii purificatoare a propriei acțiuni. Tehnica utilizată este vipassana-bhavana prin **care observăm senzațiile corporale**. Senzațiile apar când obiectele mintale (gânduri, idei, emoții, imaginații, amintiri, speranțe, frici) vin în contact cu mintea. Noi nu reacționăm la realitatea exterioară, ci la senzațiile din noi. Sunt tot felul de factori perturbatori care apar la conștientizarea senzației (ignoranța, aviditatea, aversiunea, lenea, agitația, îndoiala), care pot împiedica menținerea atenției asupra senzației. Soluția este dată de faptul că în timpul meditației va trebui să practicăm **conștientizarea și ecuanimitatea (stare de calm, liniște, echilibru mental, emoțional) , adică să rămânem conștienți și echilibrați**. Atunci ne vom putea elibera de suferință. Cu multă răbdare și perseverență, **exersarea înțelepciunii** te poate conduce spre eliberare și fericire, iar cu ajutorul ei BUDDHA a atins iluminarea. Cei care practică exersarea înțelepciunii se pot grupa în trei categorii. Cei care se mulțumesc cu înțelepciunea primită. **Înțelepciunea primită** este înțelepciunea învățată de la alte persoane pe care o adopți din diverse motive: ignoranță, aviditate etc (generează condiționare). **Alții, care se opresc la exersarea înțelepciunii intelectuale. Înțelepciunea intelectuală** este înțelepciunea pe care o selectezi și o accepți ca urmare studierii mai multor învățăături dar, în final, nu este o cunoaștere proprie (generează dependență). Și cei care optează pentru **înțelepciunea care se naște din experiența proprie**, descoperită de tine în procesul de înțelegere a adevărului (se generează o străfulgerare de cunoaștere, o bruscă intuire a adevărului). Este înțelepciunea care poate aduce o schimbare de fond în viața personală prin transformarea inclusiv a minții. Ne ajută să obținem echilibru emoțional și ecuanimitatea prin care ne putem elibera de suferință (condiționări). Atenție! Acesta poate fi un moment trecător. Dacă, totuși, suntem conștienți de el, va trebui să nu permitem să apară nici o reacție. Adică, va trebui să observăm senzația fără să reacționăm cu plăcere sau neplăcere. În această situație, senzația nu mai are nici o șansă să se transforme într-o emoție care să ne biruie. Mintea

va rămâne echilibrată și liniștită. Deci, suntem fericiți și putem anticipa fericirea în viitor, pentru a nu mai reacționa și ea nu ne mai controlează. Dacă repetăm această practică putem opri suferința și nefericirea. Buddha a extins **abordarea ecuanimității față de toate condiționările posibile prin extincția avidității, extincția aversiunii și prin extincția ignoranței** și a trecut la etapa următoare care se referă la obținerea eliberării totale (depline) și, deci, la atingerea iluminării (dhamma) etc.

Buddha, prin învățăturile lui, pune la dispoziție un sistem pentru **dezvoltarea autotunoașterii ca mijloc de (auto)transformare**. Deci, prin această soluție ne propune să învățăm să ne observăm și să ne schimbăm, pentru a trăi o viață fericită și folositoare ținând cont de următoarele reguli (sau axiome):

„Din înțelegerea corectă derivă gândirea corectă;
din gândirea corectă derivă vorbirea corectă;
din vorbirea corectă derivă acțiunea corectă;
din acțiunea corectă derivă un mod de trai corect;
din modul de trai corect derivă efortul corect;
din efortul corect derivă atenția corectă;
din atenția corectă derivă concentrarea corectă;
din concentrarea corectă derivă înțelepciunea corectă;
din înțelepciunea corectă derivă eliberarea corectă.”

Se poate afirma că prin punerea în aplicare și prin respectarea unui astfel de set de reguli se poate facilita pregătirea cetățeanului pentru a viețui în **societatea înțelepciunii**. În acest sens, pornind de la această carte, am ajuns la concluzia că ar fi necesar să se realizeze un **MANUAL** interactiv cu titlul generic: **„OBȚINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE. SCOPUL UNIVERSAL AL VIEȚUIRII ȘI AL VIEȚII”**, (o sinteză a principalelor abordări existe în lume pe această temă) pentru a asigura o pregătire continuă (online) pentru toți care-și doresc să trăiască fericiți. El ar putea să devină un manual de bază, obligatoriu, pentru **un sistem educațional universal**.

Pentru cei care sunt începători în domeniul meditației, un punct de plecare poate fi practicarea unei **meditații de tip Mindfulness**.

„**Mindfulness**” este traducerea uzuală a termenului budist sati. Anapanasati, „atenția asupra respirației”, face parte din practica budistă Vipassana, precum și din alte practici de meditație budiste, cum este Zazen (sursă: Wikipedia). Unul din principalii promotori ai mindfulness-ului în Occident este **John Kabat-Zinn**. Programul său „Reducerea stresului pe baza practicii Mindfulness (Mindfulness-Based Stress Reduction – MBSR)”, – a fost dezvoltat, în 1979, la facultatea de medicină a Universității din Massachusetts – și a fost utilizat în mai multe spitale și clinici medicale pe parcursul ultimelor decade. Concret. Meditația de tip mindfulness constă în practicarea concentrării intenționate asupra momentului prezent, acceptând și dând atenție senzațiilor, gândurilor și emoțiilor care apar, fără a implica procese de gândire. Pentru

„practica formală”, stați pe o pernă pe podea sau pe un scaun, ținând spatele drept, dar fără a fi sprijinit. Dați mare atenție mișcării respirației voastre. Când inspirați, conștientizați acest lucru. Similar, când expirați, fiți conștienți de faptul că expirați. Procedați astfel pe tot parcursul meditației, redirecționând constant atenția asupra respirației. Sau puteți trece mai departe și să dați atenție senzațiilor, gândurilor și sentimentelor care apar. Efortul acestei metode de meditație constă în a nu adăuga nimic în mod intenționat la experiența momentului prezent, și de a fi conștient de tot ce se petrece, fără a ne gândi la ceva anume. „Mișcarea mindfulness”, așa cum este practică, în general, este o adaptare a practicilor budiste, datorită beneficiilor oferite de acestea, în scopul obținerii unei sănătăți cât mai bune atât din punct de vedere fizic, cât și mental și a unei stări de bine generalizate. Dacă scopul urmărit este o transformare și o dezvoltare spirituală mai profundă, atunci meditația mindfulness ar putea fi doar un prim pas, după care, se poate trece la Vipassana, Zazen sau alte tehnici de meditații.

Pentru instruire în Vipassana s-a creat o rețea internațională coordonată de o fundație. Modul de organizare a cursurilor este unul special (tabere gratuite - bazate pe donații - cu un program de 10 ore/zi, cu un cod moral foarte strict, **minim 10 zile** etc), restricții care, după cum afirmă cei care au urmat aceste cursuri, facilitează procesul de învățare și de aplicarea a ei cu succes. În România există un centru oficial (<https://ro.dhamma.org/>).

Deocamdată, am abordat aceste două tipuri de meditații. Pe internet sunt o serie de meditații ghidate la care se poate apela. Recomandabil este să parcurgi un curs susținut de un specialist autorizat pentru tipul de meditație care te interesează.

b) A patra cale propusă de maestrul G.I. GURDJIEFF

Există o soluție integratoare pentru dezvoltare spirituală și aceasta se referă la cea de a **patra cale** propusă de maestrul **G.I. GURDJIEFF**. El a dezvoltat un sistem ezoteric bazat pe o integrare armonioasă a înțelepciunii occidentale cu cea orientală. Există două cărți importante care prezintă soluția dezvoltată de GURDJIEFF și anume: „**A patra cale**” de **P.D. USPENSKY** și „**Învățăturile lui G.I. GURDJIEFF – Trezirea conștiinței și evoluția spirituală**” de **Claude G. Thompson**. (Cartea a doua a apărut în anul 2005 iar Gurdjieff a trăit între anii 1877 și 1949).

Învățăturile lui Gurdjieff se adresează oamenilor care doresc să se elibereze de minciunile consensuale generate de societate și să se trezească din somnul inconștienței prin concentrare asupra momentului prezent. Pentru a măsura această evoluție împarte oamenii în **șapte categorii**. Din primele trei fac parte oamenii adormiți spiritual și caracterizați prin mecanicitate (**fachirii** – stăpâni pe corpul său dar nu și pe gânduri sau

pe emoții, **călugării** – stăpâni pe emoții și nu pe corpul și pe gândurile lor și **yoghinii** – stăpâni pe gândurile lor dar nu și asupra corpului și asupra emoțiilor), în modul de activare, iar din categoria a patra face parte **omul spiritual** sau așa zisul om „viclean” (cunoaște un secret pe care cei trei îl ignoră). Celelalte categorii (5, 6, 7) sunt stadii avansate de conștientizare de sine și care tind către o funcție intelectuală superioară.

Omul a fost creat până la un anumit nivel inițial, iar dincolo de acest nivel trebuie să evolueze prin efort propriu. Doar câțiva vor reuși să facă primii pași pe calea evoluției. Trăim sub influențe create de noi (dorința de faimă, bogăție etc) sau influențe care vin din afară (religie, literatură, filozofii etc)..

Prin învățăturile lui, Gurdjieff propune **parcurerea căii** care te va aduce la cea mai înaltă stare de dezvoltare spirituală. Așa cum am precizat mai sus, **primele trei căi sunt ale fahirului, ale călugărului și ale yoginului**. Cei care parcurg primele trei căi lasă în urma lor sarcini neîndeplinite și nu se pot folosi de tot ce au dobândit fiindcă nu sunt stăpâni pe toate funcțiile lor. Calea a patra se bazează pe existența unei înțelegeri și a unei voințe care să-i permită, celui care o parcurge, dobândirea controlului asupra tuturor funcțiilor sale, fizice, emoționale și mentale. Prin dobândirea celui de al patrulea corp, omul obține nemurirea etc. Cunoașterea și aplicarea legilor Universului este foarte importantă (exemple: **legea lui trei, legea lui șapte, eneagrama** etc.)

S-au înființat institute și școli în mai multe țări care promovează învățăturile lui Gurdjieff. Există și un Institut Gurdjieff în România (<http://gurdjieff-institut-romania.ro/>).

c) Calea activării puterii PREZENTULUI

Am atribuit această cale abordării de **tip EU SUNT (acum și aici)** prezentată în cartea „**Puterea prezentului. Ghid de dezvoltare spirituală**” de Eckhart Tolle (unul dintre cei mai originali și mai inspirați călăuzitori spirituali ai timpului nostru. Este rezident canadian născut în Germania, unde și-a petrecut primii 13 ani din viață. După ce a absolvit Universitatea din Londra, a devenit cercetător și îndrumător la Universitatea Cambridge etc.). Tolle este invitat la toate simpozioanele, workshop-urile importante și are o seamă de interviuri în toată lumea (ca și Joe Dispenza și alții) etc.

Deoarece abordările făcute de Tolle sunt foarte apreciate în acest moment, am considerat că merită ca în prezentarea care urmează, să reproduc câteva din ideile selectate de mine ca fiind importante.

*Conform celor susținute de Tolle, ca să poți să scapi de boală și de suferință trebuie îndepărtat timpul din minte și a nu mai trăi apelând la memorie și/sau la anticipare. Contează doar **PREZENTUL**. **Trecutul și viitorul sunt proiecții ale minții, adică iluzii**. Focusarea trebuie făcută pe a trăi **clipa de Acum**. „Noi vorbim despre eliminarea timpului psihologic, care reprezintă preocuparea neconținută a minții egotice față de trecut și viitor și opunerea ei față de contopirea cu viața prin armonizarea cu **ceea ce este**, în mod inevitabil, în momentul prezent.”*

*„Conștientizarea faptului că **eu sunt** este un sentiment al propriei prezențe care vine dincolo de minte și nu este un gând. În loc să „observați gânditorul”, puteți crea dvs. înșivă un gol în fluxul gândirii, pur și simplu concentrându-vă atenția asupra clipei de **Acum**. Deveniți intens conștient de momentul prezent. Este un lucru care vă va aduce o profundă satisfacție. Astfel, vă îndepărtați conștiința de activitățile minții și creați un hiatus al non minții, în care sunteți extrem de alert și conștient, însă fără să gândiți. Aceasta este esența meditației”.* Se obține o „golire a minții” care se bazează pe o conștientizare vigilentă sau altfel spus o **conștientizare a conștientizării**. Apoi este necesară o acceptare a momentului prezent, în mod necondiționat și fără rezerve, printr-o **abandonare totală**. Aceasta înseamnă abandonarea rezistenței interioare față de ceea **ce este**. „Când vă abandonați în fața a ceea ce este și deveniți astfel pe deplin prezent, trecutul încetează să mai aibă vreo putere. Nu mai aveți nevoie de el. Prezența este cheia. „Acum” este cheia”. Deci, cu cât suntem mai capabili să respectăm și să acceptăm clipa **Acum** cu atât vom fi mai liberi de durere și de suferință. Adică, trebuie să permitem suferinței să ne aducă în momentul prezent printr-un transfer de la o stare de inconștiență la o stare de conștientă intensă, transfer numit **iluminare** etc. Cele două procese (atenția conștientă intensă și abandonarea totală) sunt două procese importante în descoperirea SINELUI DIVIN și în trezirea spirituală.

Pot să afirm faptul că am trăit clipa „**Acum**” în câteva momente deosebite sau speciale (ca, de exemplu, cele generate de frumusețea unor locuri mirifice, a unui de apus de soare, a unui răsărit de soare pe malul mării etc.) în care, procese precum golirea minții și abandonarea totală, mi s-au întâmplat, dar nu le-am conștientizat. O să profit de aceste experiențe prin includerea retrăirii lor în meditațiile care se referă la: relaxare, fericire etc.

La cererea cititorilor, pentru o mai bună înțelegere și aplicare a conceptului „puterea prezentului”, Tolle a scris cartea: „**Puterea prezentului. Ghid practic. Învățăături esențiale, meditații și exerciții preluate din cartea Puterea prezentului**”. Așa cum se precizează și în titlu, cartea conține o serie de: sfaturi, exerciții și meditații focusate pe rezolvarea a unor probleme obișnuite (de sănătate etc.), cât și a unor probleme complexe (la nivel spiritual - iluminare etc.). Există câteva meditații ghidate în limba română pe YT, care mi-au plăcut și pe care le-am inclus în lista meditațiilor favorite.

„**Un pământ nou. Trezirea conștiinței umane**” este o altă carte interesantă scrisă de E. Tolle. Poate fi considerată o reluare și o dezvoltare a ideilor prezentate mai sus. Este suficient să parcurgem titlurile celor 10 capitole (câteva exemple: înflorirea conștiinței umane; egoul: starea curentă a umanității; eliberarea; aflați cine sunteți cu adevărat; descoperirea spațiului interior; un pământ nou etc.) și ne dăm seama de complexitatea ideilor abordate. Prezint, în continuare, scopul urmărit prin scrierea acestei cărți (conform declarațiilor autorului).

„**Scopul principal al cărții** nu este acela de a instaura noi credințe și nici acela de a încerca să vă convingă de ceva anume, ci de a înfăptui o schimbare în conștiința voastră, cu alte cuvinte, de a vă trezi.”

„În cazul unora, **lectura acestei cărți va iniția procesul trezirii**. În cazul altora, funcția pe care o îndeplinește această carte este aceea de **a-i ajuta să-și dea seama că au început deja să se trezească** și de a-i determina să intensifice și să accelereze procesul. O altă funcție a acestei cărți este de a-i ajuta pe oameni **să recunoască egoul** în ei ori de câte ori încearcă acesta să recapete controlul și să eclipseze conștiința ce a început să-și facă apariția.”

Pe internet (<https://www.youtube.com/watch?v=4MOZxH7xLU0>) există o meditație cu titlul: „Meditație ghidată pentru începători | Puterea prezentului și respirația conștientă” de Eckhart Tolle în limba română și multe altele în limba engleză.

În concluzie. Voi încheia cu a cita **o apreciere foarte importantă referitoare la stadiul actual al abordării cunoașterii spirituale**. „Într-o lume tot mai însetată de cunoaștere spirituală, într-un secol în care căutarea de sine a îmbrăcat forme absolut inedite, iar barierele dintre religii par a începe să cadă datorită înțelegerii faptului că același unic adevăr le-a fundamentat pe toate, îndrumătorii spirituali sunt cu atât mai necesari și bine-veniți. Fie că tălmăcesc mesajul iluminărilor care au trăit cu secole în urmă, fie că își expun propria viziune asupra căilor ce trebuie urmate în lumea modernă, aportul lor la **limpezirea înțelegerii** aspectelor evoluției este unul esențial”. Rezultă, deci, faptul că acum suntem în prima etapă, cea de pregătire.

Pentru a obține rezultate semnificative trebuie trecem la a doua etapă, etapă în care programele care facilitează trezirea și dezvoltarea inteligenței spirituale vor fi accesibile pentru majoritatea cetățenilor atât din punct de vedere al cunoașterii cât, și mai ales, al aplicării lor. Perioada de pandemie, de exemplu, a facilitat **creșterea puternică a numărului de seminarii, cursuri, întâlniri etc. online** susținute de îndrumători spirituali bine pregătiți din punct de vedere profesional (vezi partea de început a acestui subcapitol).

Apoi, în cea de a treia etapă, este necesar ca politicienii, atunci când stabilesc strategiile de dezvoltare (atât la nivel de țară cât și la nivel mondial) să includă în categoria drepturilor minime asigurate cetățeanului: **dreptul privind obținerea stării de bine și de fericire și să asigure condițiile necesare pentru respectarea lui**.

d) Calea trezirii și a dezvoltării inteligenței spirituale

Am atribuit această cale soluției care este prezentată în cartea „**Inteligența spirituală – Instanța superioară a inteligenței**” de **Danah Zohar și Ian Marshall**.

Abordarea dezvoltării inteligenței spirituale este încă la început. Sunt tot mai multe indicii că viitoarele soluții de trezire și dezvoltare spirituală se vor baza pe utilizarea inteligenței spirituale.

Inteligența spirituală este un termen folosit de unii filozofi, psihologi și teoreticieni în dezvoltarea și realizarea de paralelisme spirituale cu IQ (**Intelligent Quotient**) și EQ (**Quotient emoțional**) ... **Danah Zohar** a inventat termenul „intelență spirituală” și a introdus ideea în 1997 în cartea sa *ReWiring the Corporate Brain* **Howard Gardner** , inițiatorul teoriei **intelențelor multiple** , a ales să nu includă inteligența spirituală în lista cu „intelențele” sale, din cauza că nu există criterii științifice cuantificabile pentru măsurarea ei. În schimb, Gardner a sugerat că este o „**intelență existențială**”, la fel de viabilă ca celelalte..... Alți termeni echivalenți, des utilizați: inteligența superioară (Joe Dispenza), inteligența non-conceptuală (Eckhart Tolle) etc.

În cartea „**Inteligența spirituală – Instanța superioară a inteligenței**” sunt prezentate **6 căi** (a datoriei, a iubirii ocrotitoare, a cunoașterii, a transformării personale, a fraternității și a liderului în serviciul celorlalți) **care duc către o inteligență spirituală superioară și o hartă a Lotusului Sinelui** (vezi alte detalii în **A.9**). Conform soluției propuse, în această carte fiecare individ poate urma simultan mai multe căi pentru atingerea Sinelui, iar cei care parcurg cu succes toate cele șase căi vor atinge **iluminarea**. Chiar dacă această abordare se bazează pe tehnici și metode specifice programelor de dezvoltare personală este un pas semnificativ pentru dezvoltarea spirituală.

În **A.9** am prezentat și un exemplu de furnizor specializat în susținerea de cursuri de formare în domeniul inteligenței spirituale. Este vorba de „**3Q Institute** „(**Spiritual Intelligence Training (sqi.co)**) din UK. (S-a creat un institut similar și în România – **3Q România** – care nu a supraviețuit în condițiile în care, la noi, cererea pentru astfel de cursuri este încă mică). Reproduc câteva citate care mi s-au părut reprezentative pentru definirea mai clară a inteligenței spirituale.

„**Inteligența spirituală** este dimensiunea superioară a inteligenței umane, ce ne permite să trăim de dincolo de ego”.

„Atunci când ne trezim inteligența spirituală (SQ), corpul, sufletul și mintea noastră se aliniază cu spiritul nostru, creând în ființa noastră acea coerență, *stare optimală*, **stare de flux** „ (psihologul Mihaly Csikszentmihalyi).

Institutul 3Q din Marea Britanie își propune să dezvolte această **Abilitatea Mileniului III – INTELIGENȚA SPIRITUALĂ** – ajutând cât mai mulți oameni cu putință să-și trezească interesul față de dimensiunea superioară și profundă a inteligenței lor, inteligență care este necesară pentru împlinirea potențialului individual unic și o viață autentică și împlinită și care este o etapă iminentă și totodată esențială în evoluția individuală și a omenirii ca întreg.

Sunt câteva argumente care ne conduc la concluzia că inteligența spirituală va juca un rol deosebit în dezvoltarea omului ca ființă spirituală, dezvoltare foarte importantă pentru realizarea tranziției la societatea înțelepciunii.

e) Calea spre (auto)vindecare

Am atribuit această cale unui pachet de soluții prezentate în mai multe cărți care conțin propuneri concrete privind utilizarea (auto)vindecării în tratarea bolilor cronice (inclusiv pentru boala Parkinson). Aceste soluții pornesc de la premisa că omul este „dotat” cu un sistem propriu de (auto)vindecare și se bazează pe tehnici și metode prin care se poate activa acest sistem.

O primă abordare privind (auto)vindecarea este cea prezentată în cartea „**Vindecarea cu ajutorul minții: dovezi științifice care arată că te poți vindeca singur**” scrisă de dr. **Lissa Rankin** (www.lissarankin.com). Concret, pentru (auto)vindecare propune **parcurgerea unui proces în 6 pași**: crede că te poți vindeca, găsește sprijinul adecvat, ascultă-ți corpul și intuiția, diagnostichează-ți cauzele profunde ale bolii de care suferi, scrie-ți propria rețetă, abandonează-te și renunță la atașamentul față de rezultate. Pe parcursul celor 6 pași trebuie să realizezi o serie de exerciții și teste care se bazează pe o bogată experiență anterioară a autoarei în domeniul meditației și al dezvoltării profesionale. Exercițiile și testele sunt complexe și complicate și te „obligă” să apelezi la specialiștii din domeniul respectiv sau să achiziționezi cele două CD-uri propuse de ea. Autoarea pune la dispoziție un kit care poate fi accesat de pe site **www.MindOverMedicineBook.com** (are formulare traduse și în limba română). Scopul urmărit este de a-ți dezvolta abilitățile necesare ca să asculți ceea ce-ți „șoptește” corpul tău atunci când apare un pericol pentru a interveni până nu este prea târziu (aparitia bolii). A fondat „**Whole Health Medicine Institute**” (<https://wholehealthmedicineinstitute.com/>). Scopul urmărit a fost unificarea eforturilor tuturor specialiștilor implicați în asigurarea unei abordări holistice în domeniul sănătății, cu focusare pe partea fizică, emoțională și spirituală). Recent a apărut a doua ediție a cărții care reflectă ultimele cercetări în evoluția înțelepciunii și rezultatele lucrului cu clienții și studenții din comunitatea ei de vindecare, precum și cu medicii și cu alți vindecători din institutul amintit mai sus. Este foarte activă la întâlnirile online. Urmăresc postările Larisei Rankin pe internet.

A doua abordare referitoare la (auto)vindecare, este cea prezentată în cartea „**Vindecarea spirituală a corpului fizic**”, scrisă de **Maurreen Minnehan Jones**. Această carte are și un capitol dedicat bolii Parkinson (capitolul 27). În acest capitol se afirmă faptul că persoanele care suferă de PARKINSON cred că au fost programate să controleze Universul, iar atunci când descoperă că nu pot, intră într-o stare de anxietate, frică și nesiguranță, corpul lor le transmite un mesaj puternic, pierzându-și propriul control. Soluția este de a conștientiza faptul că acest control al Universului este o iluzie și că trebuie să descoperi libertatea în a te abandona, a avea încrederea și a ceda controlul Universului. Conform aprecierii făcute de Maurreen Minnehan Jones, boala Parkinson afectează chakra a șasea (al treilea ochi)

care implică vederea clară. Ea are legătură și cu realizarea împlinirii spirituale. Stăpânind această chakră, vei avea o minte deschisă și încrederea că Universul te va ajuta să faci noi descoperiri sufletești. Propune și o tehnică de tratament (Modus Operandi). Ne recomandă ca, prin citirea acestei cărți, să ne dezvoltăm **iubirea de sine** (opusul fricii) și să ne tratăm ca pe o comoară.

Un alt exemplu reprezentativ este prezentat în cartea „**La frontierele sănătății. Despre cauzele spirituale ale bolilor și drumul de la vindecare la totalitate**” scrisă de **Dr. Christine R. Page** (<https://www.christinepage.com/>) și care a apărut în anul 2000. Este o carte de referință deoarece explică foarte concis și clar, teoretic și practic, **abordarea holistică** (minte, corp și suflet) a vindecării, în contextul evoluției spirituale a individului. Reușește să stabilească o punte de legătură între cunoașterea ezoterică veche și cunoașterea actuală. Omul, descris în termeni ezoterici, este **alcătuit din 7 corpuri** (fizic, eteric, astral, mental, al sufletului, spiritual și divin) și are un suflet (rezultat al interacțiunii dintre spirit și materie). Toate acestea derivă din sursa energiei divine. Conform Legii Universale a Echilibrului, tot ceea ce nu este exprimat în exterior trebuie exprimat în interior pentru a restabili armonia. Apariția bolii, de exemplu, reflectă apariția unui exces de energie, exces pe care sufletul încearcă să-l elimine fie prin intermediul corpului fizic, fie prin atragerea unor circumstanțe exterioare.

În cazul majorității oamenilor, **personalitatea** (ego-ul) preia controlul vieții de zi cu zi. Atunci când balanța se inclină de la personalitate către suflet, procesul este perceput de către minte ca o dizarmonie provocată de apariția a două vibrații diferite. Dacă vibrația sufletului ar înlocui în mod natural vibrația personalității, schimbarea s-ar putea produce fără prea multe dezechilibre și tulburări în viața individului. Dacă personalitatea opune rezistență la aceste schimbări apare mânia, tensiunea nervoasă, depresia etc. Dacă individul nu reacționează, apar semnale de avertisment care pot conduce la boală. Trebuie scos în evidență faptul că la **omul spiritual**, controlul este la nivelul Sinelui și nu al personalității sau al ego-ului.

Autoarea afirmă faptul că: „Schizofrenia, maladia Parkinson, problemele psihice generate de schimbarea anotimpurilor și depresiile sunt boli asociate cu chakra din creștetul capului, fiind demonstrat azi faptul că la baza lor stă o dereglare hormonală a glandei pineale (**aceste boli se declanșează de multe ori atunci când au loc schimbări majore**)”. Astfel de previziuni/cauze se regăsesc și la mine. Am avut 3 schimbări importante în carieră care au fost, fiecare, urmată de o hemoragie. Chakra asociată acestei boli este cea coronară având ca emoții asociate **disperarea și pacea**. Această asociere diferă de cea prezentată de Maurreen Minnehan Jones. Nu am competența să fac o analiză critică a celor două. Cred că ambele chakre au fost implicate mai ales dacă ținem cont că pe lângă Parkinson mai am și alte boli. În această carte există o abordare detaliată a chakrelor insistând pe rolul lor la nivelul corpului omului. Manifestările bolii Parkinson pot avea și o altă cauză: renunțarea

la noi înșine, în favoarea unei alte autorități pe care o considerăm divină sau a unui partener, părinte etc., fără să ne dezvoltăm mai întâi o identitate de sine sau ignorând importanța transformării propriilor gânduri în acțiuni. Autoarea prezintă și **6 propuneri referitoare la armonizarea activității chakrei coronare**, propuneri care sunt o sinteză foarte clară a ceea ce ar trebui să faci pentru obținerea stării de bine și fericire: realizarea unei meditații cu bucurie, ținerea sub control a tuturor aspectelor nerelevante, inclusiv a gândurilor și a emoțiilor negative, stabilirea unei liste cu obiective potențiale, celebrarea oricărui moment de fericire, stabilirea unei liste cu obiective potențiale etc.

Din studiul acestor modele am ajuns la o concluzie importantă pentru mine. Pentru obținerea și menținerea unei bune stări de sănătate trebuie ca tot timpul **să ne asigurăm că există o armonie la nivel interior (între corp, minte și spirit/suflet) și la nivel exterior (între tine și Dumnezeu sau UNIVERS prin Sinele tău divin etc).**

În ultimii ani au apărut noi abordări în tratarea bolii Parkinson prin **aplicarea efectului Placebo și a neuroplasticității** care s-au finalizat cu rezultate deosebite. Referitor la aceste noi tipuri de abordare am selectat soluții propuse de Dr. **Joe Dispenza**. El este un specialist care are pregătire postuniversitară și educație continuă în: neurologie; neuroștiințe; funcția și chimia creierului; biologie celulară; formarea memoriei; îmbătrânirea și longevitatea. Prima soluție este cea prezentată în cartea „**Distruge-ți obiceiurile nocive**”, care este însoțită și de un CD cu o meditație asistată dedicată. Se bazează pe faptul că gândul poate fi transformat în realitate, cu condiția înțelegerii adecvate a puterii de care dispunem. Prin înțelegerea și activarea acestei puteri reușim a ne transforma propriul destin. Pentru a reuși acest lucru trebuie să apelezi la o **inteligență superioară care ar putea fi asociată cu inteligența spirituală** (subcapitol **A.9. DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNTELEPCIUNII ȘI LA INTELIGENȚA SPIRITUALĂ**). A doua se referă la soluția prezentată în cartea „**Tu ești PLACEBO. Cum poți să transformi mintea în materie, făcând-o să conteze**”). Soluția propusă de Dispenza este, de fapt, o vindecare prin credință. Pornește de la analiza exemplelor de (auto)vindecare rezultate ca urmare a aplicării efectului Placebo și ajunge la concluzia că **te poți vindeca singur prin intermediul gândirii**. Propune o soluție pentru realizarea propriei schimbări, o schimbare similară cu cea realizată atunci când apelezi la pastile placebo, schimbare care conduce la vindecarea corpului. Metoda propusă este formată din două etape. **Una de informare** (informații științifice: mecanică cuantică, neuroștiințe, știința undelor cerebrale, epigenetică, neuroendocrinologie etc., necesare pentru pregătirea fazei următoare) și una pentru transformarea propriu-zisă (schimbarea interioară) **prin meditație**. Pentru a facilita partea de meditație, Dispenza pune la dispoziție două CD-uri (traduse și în limba română). În cartea „**SUPRANATURAL** „ propune să-ți transformi viața apelând la Epigenetică, Mecanică cuantică etc. În 2021 s-au estins puternic numărul de programe susținute de mentori de nivelul lui DISPENZA (dispenzaromania.com). Younity

România, prezintă oferte de cursuri și de exerciții de meditație în limba română (alte detalii în **subcapitolul 5.1**).

O altă noutate se referă la utilizarea neuroplasticității sau plasticitatea neurală care este capacitatea creierului de a se schimba continuu de-a lungul vieții unui individ. Confirmarea științifică a fost făcută prin acordarea Premiului Nobel lui **Eric Kandel** care a demonstrat că numărul conexiunilor între neuroni crește în timpul procesului de învățare. De exemplu, **activitatea creierului asociată cu o anumită funcție poate fi transferată într-o altă locație, proporția de materie cenușie se poate schimba, iar sinapsele se pot întări sau slăbi în timp**. Milioane de pacienți din întreaga lume au demonstrat că suferințe cauzate de afecțiuni grave cum ar fi scleroza în plăci, boala Parkinson, atacurile cerebrale etc. ar putea fi ținute sub control dacă știm să exploatăm capacitățile uluitoare de vindecare ale creierului (prin utilizarea unor tehnici specifice). O mare parte din aceste tehnici sunt detaliate în cartea „**Creierul vindecător: miracolul neuroplasticității**” de **dr. Norman Doidge**. Sunt prezentate patru etape în care se utilizează capacitățile neuroplastice pentru a modifica conexiunile dintre neuroni (prin care se realizează practic vindecarea): **neurostimularea** care se bazează pe energie, sunete, electricitate, vibrații, mișcare și gândire; **neuromodularea** care face echilibru între excitație și inhibiție în rețelele neuronale; **neurolexarea** care dezactivează sistemul de „luptă sau fugi” pentru refacere; **neurodiferențierea și învățarea** prin care creierul devine apt de lucru etc. Fără a mai intra în alte detalii, închei cu un exemplu, prezentat în detaliu în cartea de mai sus, referitor la neurostimulare. Se apelează la mersul pe jos conștientizat (de tip control mental susținut) practicat de un bolnav Parkinson (mers forțat conștientizat pe distanța de 8 km de 3 ori/săptămână). Utilizarea mersului conștientizat se bazează pe faptul că cel implicat va folosi o atenție specială (**atenția vigilentă** – care este ceva similar cu atenția pe care un alpinist o acordă celei mai mici mișcări) și care este un exemplu clar de neuroplasticitate etc. Chiar și aplicarea acestor tehnici de vindecare simple (de exemplu: plimbarea în ritm alert autocontrolat), nu este ușoară, necesită voință și determinare (pe lângă credință și încredere).

Datorită complexității creierului și problemelor cerebrale (sunt diferențe foarte mari între indivizi legate de genetică și de modul de reacție a creierului neuroplastic), orice diagnostic referitor la evoluția și vindecarea bolii are o anumită incertitudine. Totul este să ai încredere în (auto)vindecarea ta. Dispenza, în dezvoltarea de soluții, se bazează și pe neuroplasticitate.

O nouă abordare a vindecării este prezentată în cartea „**Medicina spirituală. Cum să crezi sănătate și abundență în viața ta conectând-te la sursa inteligenței superioare**” – **Alberto Villoldo** (psiholog și antropolog). Reproduc o scurtă prezentare a ei. „Indiferent dacă suferi de o boală cauzată de stilul tău de viață ori ești secăt fizic, mental sau emoțional de tot ce îți impune viața, **medicina spirituală** te

poate ajuta să te simți mai bine și să îți dezvolti un nou simț al scopului. Dacă vrei să repara laboratorul alchimic din creierul tău, poți să rezolvi problemele de sănătate înainte ca ele să se manifeste în corpul tău și să experimentezi o stare de bine la fiecare nivel al ființei tale. Cum să crezi sănătate și abundență în viața ta conectându-te la sursa inteligenței superioare? În vremurile moderne mintea noastră, emoțiile, relațiile noastre și corpurile noastre au luat-o razna. Noi știm toate astea, dar tindem să le ignorăm până în momentul în care se întâmplă ceva foarte rău: un diagnostic care ne bagă în sperieți, o depresie gravă, o relație care se destramă, moartea unei persoane dragi sau pur și simplu un sistem imunitar slăbit care atrage boli după boli. În Occident există un sistem care se ocupă de maladii, iar medicina identifică mii de boli și o multitudine de remedii. **Medicina Spiritului Unic**, pe de altă parte, este un sistem care se ocupă de sănătate și identifică o singură boală și un singur leac. Boala constă în faptul că ne-am înstrăinat de sentimentele noastre, de corpurile noastre, de pământ și de Spirit. Leacul e să experimentăm **Unitatea primordială** cu tot ce există, abordare care ne va restaura armonia interioară și ne va facilita vindecarea de toate maladiile, oricare ar fi originea lor. Cu toții ne dorim ca durata de sănătate, perioada în care avem o sănătate optimă, să coincidă cu durata de viață. Medicina Spiritului Unic e menită să ne asigure o stare de bine optimă, ocupându-se de cauza fundamentală a suferinței fizice, psihice și emoționale în loc să trateze simptomele. Pe măsura ce întregul tău sistem intră în echilibru, alimentele vor înceta să te mai otrăvească, corpul tău va începe să se repare și să se vindece în mod natural, relațiile tale nu vor mai fi bătălii emoționale, iar sentimentul că ești separat de natură și de Spirit va dispărea...” (<https://rasfoieste-pdf.ro/medicina-spirituala-alberto-villoldo-pdf/>).

În concluzie. Se poate afirma faptul că aceste abordări ale auto-vindecării capătă, din ce în ce mai mult, un caracter științific. După înțelegerea și aplicarea efectului Placebo ca urmare a noilor descoperiri din domeniul științei, în general, și a medicinei, în particular, autovindecarea este în faza obținerii statutului de soluție complementară pentru medicina alopatică. Următoarea fază ar putea fi utilizarea oficială a auto-vindecării pentru anumite boli. Și, în final, cazul ideal, promovarea puternică a noilor tipuri de medicină (medicina holistică, medicina spirituală etc). Rezultatele sunt promițătoare.

Este de remarcat faptul că în ultimii doi ani internetul a fost „invadat” de meditații ghidate pentru (auto)vindecare.

5.3.4. O concluzie finală și două precizări

O concluzie finală. Pentru obținerea stării de bine și de fericire se poate apela la una sau la mai multe căi. Dacă reușești, parcurgând aceste căi, să realizezi tranziția de la o **fericire efemeră bazată pe plăcerea fizică** (specifică unei ființe umane duale,

controlată de EGO) la una **permanentă/veșnică/matură, de tip spiritual** (specifică unei ființe umane controlată de Sinele Divin) înseamnă că ai reușit să realizezi tranziția spre trezirea și dezvoltarea spirituală.

Prima precizare. Pentru viitoarele generații **se dezvoltă noi sisteme educaționale** care vor facilita abordarea corespunzătoare a fericirii încă de la vârste mici. Alte detalii la **A.4.; A.5.; A.8.** În acest sens, am rămas plăcut impresionat de apariția unui articol pe internet despre o învățătoare, **Andreea Denisa Puiu**, care se ocupă de abordarea obținerii și dezvoltării stării de fericire la nivelul elevilor. (Andreea Puiu este doctorand în pedagogia fericirii și autoarea unui manual despre fericire: „**Jurnalul fericirii la școală**”). Este un exemplu concret privind îmbunătățirea pregătirii cadrelor didactice atât din punct de vedere al conținutului și al modului de abordare, adică, din punct de vedere al implicării și al atitudinii cadrului didactic.

Cred că, atât pentru generațiile viitoare, cât și pentru cele actuale, ar fi necesar să se realizeze un **MANUAL** cu titlul generic: „**Obținerea stării de bine și de fericire. Scopul universal al vieții și al viețuirii**”, un manual interactiv online, o sinteză a abordărilor existente și care să facă accesibilă **tranziția de la arta de a trăi fericit la știința transpunerii ei în practică** pentru toți oamenii, indiferent de vârstă, religie, sex etc. La crearea lui ar trebui să fie implicați specialiști recunoscuți din toate domeniile vieții și viețuirii omului. Am reluat această idee de mai multe ori pe parcurs deoarece este una din concluziile importante și am revenit la ea și ca urmare a unui eveniment desfășurat în perioada 14-17.11.2022. Este vorba de **SUMMIT-ul ONLINE SPIRITUAL (EarthKeepers Summit)**, cu tema: **Învăță cum să te vindeci pe tine, vindecând lumea.** Organizat de **YOUNITY ROMANIA**. Pe parcursul a 5 zile revelatoare, peste 20 dintre cei mai apreciați maestri spirituali, vraci, savanți și doctori au arătat cum ne putem vindeca pe noi înșine și cum putem vindeca planeta. Deși o parte din soluțiile propuse sunt în faza de testare, acest demers poate fi considerat un punct de plecare pentru formarea unei echipe de elită care să cuprindă cei mai valoroși și mai reprezentativi specialiști. De la lideri mondiali recunoscuți, ca de exemplu Dalai Lama, la oameni de știință certificați prin premii NOBEL etc din toate domeniile, echipă necesară pentru realizarea unei tranziții în evoluția omenirii la o nouă etapă (etapa spirituală), care trebuie să țină cont de faptul că pentru salvarea omenirii trebuie început cu salvarea **PĂMÂNTULUI** (din pământ ne tragem și în pământ ajungem). Pentru salvarea pământului va trebui să ținem cont și de înțelepciunea șamanilor.

A doua precizare. Un semnal pozitiv, referitor la începerea tranziției spre trezirea și dezvoltarea spirituală, este dat de creșterea numărului de statele care includ în strategiile lor de dezvoltare creșterea nivelului fericirii cetățenilor, strategii care se bazează pe indici de măsurare a gradului de fericire agreeți la nivel global (vezi **subcapitolul 3.5.**).

5.4. ABORDAREA UNUI PROGRAM - CADRU PROPRIU

În acest subcapitol mi-am propus să reiau și să dezvolt prima variantă de Program – cadru propriu (prezentată în subcapitolul 2.5.) urmărind extinderea de la o abordare specifică tranziției de la maturitate la eternitate la toate tipurile de tranziții și de la o abordare specifică unui context local (particular) la unul global (general).

5.4.1. Modul de abordare.

Prezint în continuare principalele etape propuse pentru abordarea programului.

Prima etapă este una de evaluare generală, necesară pentru a stabili stadiului actual. În acest sens am apelat la **piramida conștiinței**, realizată de **David Hawkins** (1927-2012), și publicată în cartea „**Putere versus Forță: o anatomie a conștiinței**” (Veritas Publishing, 1995). Reproduc, în figura de mai jos, o prezentare grafică a acestei piramide preluată de pe internet.

Câteva detalii despre HAWKINS și despre realizările lui. Hawkins (doctor în medicină și filosofie, a fost un renumit conferențiar și expert în procesele mentale) a folosit kinesiologia aplicată (studiul mușchilor și a mișcărilor acestora) pentru a măsura nivelul vibrațional al ființelor umane (urmărind tonusul muscular pentru a afla dacă o afirmație este falsă sau adevărată). Timp de 20 de ani a interogat foarte mulți oameni, fiind interesat de comportamentele și concepțiile umane despre viață și Divinitate. Folosind kinesiologia a reușit să calibreze toate emoțiile umane și să realizeze **Harta Nivelurilor de Conștiință**.

Dr. Hawkins precizează faptul că există două mari bariere spirituale la nivelul **200** și la **500**. 200 – este nivelul curajului. Acest nivel reprezintă o schimbare radicală, profundă – o trecere de la un comportament distructiv, care rănește, către o viață integră. Înainte de anul 1995 o mare majoritate (78%) din populația lumii se afla sub acest nivel semnificativ. Ținând cont de evoluția spectaculoasă a programelor de dezvoltare spirituală din ultimii 25 de ani, probabil, procentul celor care au depășit nivelul critic de 200 a crescut mult. Nivelului cheie 200, îi corespunde o energie vibrațională de 40 mhz. Trebuie să învățăm să ne ferim de vibrații scăzute, mai mici de 40 mhz, care contribuie la o stare generală de rău și nefericire. În urma abordării unor descoperiri revoluționare în domeniile fizicii avansate a particulelor și a dinamicilor nonlineare, HAWKINS a ajuns la concluzia că știința nu face decât să confirme ceea ce misticii și sfinții au spus întotdeauna despre Sine, Dumnezeu, și adevărata natură a realității. Această viziune asupra vieții, esenței și divinității prezintă o imagine a relației omului cu universul.

A doua etapă se referă la realizarea unei analize aprofundate pentru a defini ținta pe care dorești să o atingi pornind de la rezultatele evaluării realizate în etapa anterioară. Adică, să găsești răspuns întrebările: cine ești de fapt și cine vrei să fii. Dacă ai fi aplicat setul de reguli prezentat în **subcapitolul 2.4**, lucrurile se simplificau deoarece **aveai șanse mari să identifici mai rapid aceste răspunsuri. Dacă nu, trebui să începi cu**

prima regulă, propusă de SOCRATE: „cunoaște-te pe tine însuși”. Nu există o „procedură” simplă și general valabilă. Este, de fapt, o căutare care se bazează mai mult pe intuiție și pe revelație și mai puțin pe o abordare științifică. Călea cea mai rapidă constă în preluarea controlului de la EGO de către Sinele Divin (detalii în **subcapitolul 5.3.3**). Se afirmă că, atunci când acest proces are loc, **o să simți o pace adâncă** (de eliberare de sub controlul egoului – lăsând loc unui sentiment sacru de Prezență, de seninătate) și că această stare se obține **concentrându-ți atenția asupra clipei de Acum**. *Devii intens conștient de momentul prezent*. Contează doar prezentul. Acesta este începutul. Descoperirea adevăratului Eu (Sinele Divin) se va finaliza cu schimbarea completă a modului de viață și a modului de a fi. Câteva exemple: obținerea încrederii nelimitate în tine însuși, asumarea statutului de creator liber al propriei vieți etc.

Piramida conștiinței

A treia etapă se referă la stabilirea scopului, a obiectivelor principale și a activităților necesare pentru atingerea țintei propuse. Este etapa realizării efective a PROGRAMULUI-CADRU PROPRIU. Scopul programului va fi același cu cel universal, valabil pentru toate tranzițiile. Pentru atingerea scopului (**obținerea stării de bine și de fericire**) mi-am stabilit două obiective de bază. **Primul obiectiv** se referă la îmbunătățirea stării de sănătate, obiectiv pe care l-am detaliat în subcapitolul 2.3. **Al doilea obiectiv** se referă la trezirea și dezvoltarea spirituală. Apoi am trecut la stabilirea unei liste de activități necesare pentru atingerea obiectivelor și a scopului. Scopul, obiectivele și activitățile trebuie să fie corelate și sincronizate astfel încât, în final, să pot să obțin rezultatele pe care le doresc. Deoarece, prin aplicarea PROGRAMULUI, voi parcurge un proces de (auto)transformare, trebuie ca modul de abordare să fie focalizat pe obținerea unei stări de armonie și de echilibru în interior, de împăcare cu mine însumi astfel încât, în final, să pot atinge scopul propus: obținerea stării de bine și de fericire.

Parcurgerea etapelor referite mai sus este destul de dificilă, deoarece implică apelarea la practici/tehnici de meditație/rugăciune care se bazează pe activități de genul: golirea minții de gânduri, conștientizarea vigilentă, abandonarea/acceptarea totală din poziția de observator, trăirea în prezent etc. (conform abordărilor orientale) sau de genul: curățirea inimii de patimi, iluminarea, post, studierea învățăturilor din scripturi sau ale mentorilor, realizarea de fapte altruiste, iubirea de aproape și mai ales de Sine etc. (conform abordărilor occidentale). Pentru finalizarea lor cu succes ar trebui să parcurgi pași similari ca în (auto)hipnoză: motivația, relaxarea, concentrarea pe vizualizarea unei anumite imagini și pe vizualizarea rezultatului dorit etc. Apoi, urmează partea cea mai dificilă și mai importantă. Să te focusezi pe **exersarea înțelepciunii** prin practicarea: conștientizării, **a acceptării senzațiilor** și a **ecuanimității** în vederea obținerii stării de calm, liniște, echilibru mental, emoțional etc. (Detaliate în **subcapitolul 5.3.3**).

PRECIZARE 1. Pentru a facilita realizarea și punerea în practică a PROGRAMULUI, o soluție ar fi să apelezi la un duhovnic (pentru parcurgerea căii mântuirii), la un mentor (pentru aplicarea meditațiilor necesare și specifice altor căi) și la specialiști adevărați în domeniul (auto)vindecării (care sunt foarte greu de identificat). În plus, ar trebui să-ți îmbunătățești continuu modul de abordare a cunoașterii, în general, și a cunoașterii de sine, în primul rând. Apoi ar trebuie să treci la partea cea mai dificilă (partea practică) – **(auto)transformarea**. Pentru a clarifica ce și cum o să fac am apelat la o documentare referitoare la stadiul actual al tendințelor existente în abordarea (auto)transformării.

De un mare ajutor, pentru mine, a fost cartea „**Arta de a trăi: Meditația Vipassana așa cum este predată de S.N. GOENKA**” de William Hart, la care, apoi, am adăugat altele ca de exemplu: cărțile/interviurile lui **Eckhart Tolle**, un apreciat maestru spiritual precum și alte cărți referite pe parcurs. Tolle are o poziție neutră (nu s-a aliniat la nici o tradiție sau religie, dar nici nu a respins vreuna) iar atunci când face referiri la divinitate utilizează citate din religia ortodoxă. Interpretarea lor este una modernă, adaptată la contextul actual; interpretare la care am apelat pe parcursul cărții de mai multe ori (inclusiv la prezentarea căii mântuirii). **Detalii în subcapitolul 5.3.2.**

PRECIZARE 2. *Pot să afirm că am depășit faza de documentare teoretică (minim necesară) și cea de primă experimentare practică. Adică, am făcut trecerea (tranziția) de la cunoașterea bazată pe teorie și pe experimentare la cea bazată pe îmbunătățirea experienței proprii.*

În următorul subcapitol o să prezint componentele de bază ale programului, componente care au rezultat în urma analizelor realizate în etapele prezentate mai sus.

5.4.2. Componentele programului

Pentru a facilita procesul de (auto)transformare, mi-am propus ca la baza abordării programului, să utilizez un model de tip 3M care să aibă trei axe de referință: **Moralitatea; Meditația și/sau Rugăciunea** (deoarece meditația, pe parcursul anilor, a devenit o rugăciune și invers); **Mișcarea. Aceste axe au devenit cele trei componente de bază.**

Voi continua cu o scurtă prezentare generală a celor trei componente de bază.

1) **MORALITATEA o componentă foarte importantă** (pentru foarte mulți oameni – cea mai importantă). Asigurarea unui nou cadru moral va facilita realizarea tranziției spre trezirea și dezvoltarea spirituală. Toate cele trei căi propuse a fi parcurse în procesele de schimbare, se bazează pe existența unui nivel înalt al moralității.

Conform DEX - **morală** (din latina, *moralitas* „maniere, caracter, comportament adecvat”) este o percepție a comportamentului care diferențiază intențiile, deciziile și acțiunile între cele bune, (sau corecte) și cele rele (sau greșite), iar moralitatea este în-sușirea a ceea ce este moral: cinste, bună purtare.

Conform religiei ortodoxe, **respectarea celor 10 porunci și a celor nouă îndemnuri morale** este calea recomandată pentru obținerea unei **moralități desăvârșite și a unei fericiri veșnice**. Moralitatea și fericirea sunt, deci, strâns corelate între ele. Atingerea unui nivel înalt de moralitate se poate face prin manifestarea corectitudinii, a cinstei, a smereniei, a compasiunii, a iubirii de sine și de ceilalți, a iertării, a empatiei etc., Toate aceste cerințe se regăsesc, într-o formă sau alta, la aproape toate religiile de bază care susțin moralitatea (cele creștine, iudaică, budismul și islamul).

Stabilirea și respectarea unui standard moral, bazat pe o credință puternică, ajută la obținerea liniștii și păcii sufletești de care avem nevoie pentru obținerea stării de bine și de fericire. Deoarece: **„Într-o lungă călătorie a vieții umane, credința este cel mai bun tovarăș; este cea mai bună reîmprospătare; și este cea mai mare avere.” – Buddha.**

2) **MEDITAȚIA și/sau RUGĂCIUNEA** sunt necesare, atât pentru facilitarea trezirii și dezvoltării spirituale, cât și pentru îmbunătățirea stării de sănătate (fizică și mintală), deoarece pun la dispoziție tehnici și metode concrete/practice care pot fi utilizate pentru atingerea scopului tranziției (la toate cele trei niveluri), adică **obținerea stării de bine și de fericire...** Pentru detalii privind apelarea la meditație și la rugăciune ca două soluții complementare, **vezi subcapitolul 5.3.4.**

O primă precizare, cu caracter general. La stabilirea programului de dezvoltare spirituală, dacă apelezi la meditație și la rugăciuni, trebuie luate în calcul și diferențele conceptuale existente între religia ta și cea care stă la baza tehnicilor de meditație pe care le utilizezi. Între budism și ortodoxie, în cazul meu. De exemplu: ideea nemuririi, a vieții veșnice etc. În budism existența este veșnică doar dacă individul atinge idealul final al Nirvanei (iluminare), eliberarea de ciclul renașterilor. Nirvana

nu este o stare de fericire eternă și nici o stare în care individul devine una cu realitatea ultimă. Aceasta este pur și simplu o stare de nonexistență: „locul fără moarte” aflat dincolo de existența individuală. „Nirvana” este astfel: „un loc sau o stare de uitare a grijilor, a durerilor sau a realității exterioare” (*Webster's Ninth New Collegiate Dictionary*). Budiștii sunt încurajați nu numai să caute nemurirea, ci și să treacă dincolo de aceasta prin dobândirea stării de Nirvana etc.

În alcătuirea programului cadru propriu am am ținut cont și de următoarea concluzie care poate fi luată în considerare. Omul, fiind, la bază, o ființă duală (umană și spirituală) poate oscila, între obținerea unei fericiri efemere bazată, în primul rând, pe plăcere (este vorba de omul controlat de EGO) și una permanentă, de tip spiritual (atunci când Sinele Divin a preluat controlul). În lumea orientală obținerea fericirii spirituale este rezultatul meditațiilor, finalizate prin exersarea înțelepciunii (iluminare, nirvana). În lumea creștină (în ortodoxie) este rezultatul rugăciunilor, finalizat prin pogo-rârea harului lui Dumnezeu (mântuire, îndumnezeire). În ambele cazuri, este nevoie de un înalt nivel de moralitate.

Eu sunt un credincios ortodox convins. Nu-mi propun să ating îndumnezeirea și nici Nirvana. Rămân la statutul de ființă duală (umană și spirituală), dar care conștientizează și acceptă aceste lucruri urmărind obținerea unei stări de pace sufletească și de împăcare cu mine însumi (Sinele Divin), de echilibru și de armonie atât la nivel interior cât și la cel exterior. Ținta pe care mi-o propun prin acest program este de a deveni **un nou tip de ființă umană, una de tip „Zorba Buddha”** - un model propus de OSHO (deși nu sunt un adept al tuturor învățăturilor lui). Viziunea lui OSHO se referă la o nouă ființă umană care reușește să integreze abordarea materialistă cu cea spirituală ca două abordări complementare, reușind, astfel, uneori, să se bucure de viață în cel mai înalt grad (mănâncă, bea și te veselește etc.), în genul lui Zorba Grecu, iar alteori, să stea în tăcere, în nemișcare și cu atenția trează, asemenea unui călugăr. Zorba este un personaj minunat dar este ca un copac adânc înrădăcinat în pământ iar atunci când ajunge să înțeleagă zădărnicia lucrurilor care te conduce spre o viață frustrantă ar trebui să poată deveni un Buddha și, astfel, să poată transcende în cealaltă lume care este, de fapt partea nemanifestată a acestei lumi în care trăim. Cum putem integra partea noastră de Zorba cu partea de Buddha? Pentru a facilita „tranziția” de la Zorba la Buddha, OSHO pune la dispoziție câteva exerciții de meditație în cartea **„Curs de meditație OSHO. Un antrenament de 21 de zile pentru conștiința ta”**. Pe scurt. Mănâncă și bea pe îndelete și fii conștient de gustul lor și să devii acel gust. În acest fel, sensivitatea ta va spori și tu poți deveni mai viu și mai împlinit. Repetă acest lucru și vei avea gustul savorii de tip **Zorba Buddha** oferită de o plăcere sporită a simțurilor, însoțită de o conștiință tăcută. Dacă devii un observator al gândurilor care acceptă totul așa cum este, ca un întreg, atunci gândirea va înceta – nu se mai mișcă nici un gând, nu apare nici o dorință, ești complet tăcut – cea tăcere este, de fapt, o meditație.

Referitor la realizarea MEDITAȚIE. Pentru început am selectat patru mari categorii: meditația **Mindfulness**, **meditația vipassana (5.3.3)**, **meditația despre fericire și asupra fericirii (subcapitolul 5.3.1.)**, **meditația pentru (auto)vindecare (subcapitolul 5.3.3.)**, etc. Dacă va fi necesar, o să mai adăugăm și altele pe care le voi aplica după depășirea etapei de începător. O posibilă soluție pentru următoarea etapă ar putea fi cea promovată în cartea „**Trezirea corpului subtil**” scrisă de T. W. **Rinpoche**, carte care este un ghid practic pentru însușirea meditației tibetane. Exercițiile tibetane de respirație și de mișcare sunt însoțite și de o prezentare video a acestora. **Trezirea corpului subtil este o invitație către introspecție, autocunoaștere și unirea cu sacrul din noi.** Aplicarea acestui ghid este o provocare, atât pentru cei începători cât și pentru cei avansați, care apelează la yoga și la meditație, în procesul trezirii și dezvoltării spirituale.

Atunci când dorești să abordezi tehnici de meditație de un înalt grad de dificultate (specific celor care au ajuns la nivelul de avansați) ai nevoie de o pregătire deosebită care nu se poate face decât sub îndrumarea unui specialist autorizat pe domeniul respectiv, altfel riști să faci o aplicare greșită care ar putea avea consecințe grave (mortale).

Așa cum am mai precizat, mi-am creat o minibibliotecă video cu **exerciții de meditație ghidată** care sunt ușor de înțeles și de aplicat, minibibliotecă pe care o îmbunătățesc continuu.

M-am înscris la un prim curs online de meditație ghidată care a început pe 14.11.22 (prima ofertă de Black Friday și singura la care am apelat. Nu prea am încredere în acest tip de oferte). (Masterclass Swami Prakash – meditație ghidată pentru dezvoltare personală și sănătate – 18 lecții).

Referitor la realizarea RUGĂCIUNII. Un scurt istoric. Am început cu **înger, îngerul meu** (în copilărie) și am continuat cu **Tatăl nostru**. Apoi am venit cu îmbunătățiri, ținând cont de modelul utilizat de șamani (**invocarea, smerenia, gratitudinea, solicitarea**). Concret, am extins solicitările particulare și generale de la cele la nivel personal la cele pentru familie și pentru toată lumea. De la atingerea scopului personal la atingerea scopului universal al omenirii (obținerea stării de bine și de fericire). Un alt exemplu concret se referă la includerea în setul de rugăciuni a **rugăciunii lui IISUS (Sfinte DUMNEZEULE, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!)**. Am adăugat partea cu mulțumiri (**Mulțumesc DOAMNE pentru tot ce-mi dai și pentru tot ce nu-mi dai. Și ajută-mă să le duc la bun sfârșit!**) etc. Și voi continua procesul de îmbunătățire.

3) MIȘCAREA este cea mai sigură, mai simplă și mai eficientă soluție pentru menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate și a stării de bine.

Selectarea și aplicarea unui set de exerciții pentru menținerea unei bune stări fizice (minim 15 min/zi), completat cu aplicarea unor tehnici/metode de (auto)masaj și cu realizarea (15 min/zi) și cu realizarea unei plimbări lungi pe jos (o mișcare

conștientizată și vigilentă – aproximativ 10.000 de pași); făcute, dacă este posibil, zilnic; este cea mai recomandată soluție.

5.4.3. Detaliere activități principale

În continuare voi face o prezentare a activităților principale selectate, grupate în 14 categorii. La selectarea și gruparea lor am ținut cont de respectarea cerințelor și precizărilor descoperite pe parcursul implementării programului.

La fiecare grup voi prezenta câteva propuneri cu caracter general, câteva personalizate (ținând cont de starea mea de sănătate și o scurtă evaluare a stadiului implementării lor, evaluare realizată în noiembrie 2022.

1) Realizarea de rugăciuni pentru (auto)vindecare și pentru dezvoltare spirituală, în fiecare dimineață și/sau seară. Am detaliat mai sus. În acest moment pot să afirm că am pus la punct un set de rugăciuni, la care lucrez de câțiva ani, care este într-o fază matură (nu exclud îmbunătățirea lui continuă).

2) Realizarea unor exerciții fizice de minim trei ori pe săptămână pentru întreținerea și menținerea unei stări acceptabile de sănătate și de bine. Din experiența acumulată în timp mi-am selectat un set de exerciții de pregătire/ întreținere fizică generală și un set cu exerciții de respirație forțată având ca model exercițiile practicate de cei cu boli severe la plămâni. Am adăugat o serie de exerciții pentru spondiloză (deoarece am avut probleme cu spondiloza cervicală) și exerciții pentru picioare folosind un stepper (simulator urcare/coborâre scări) pentru întreținerea mușchilor și pentru ars calorii.

3) Realizarea unor exerciții de masaj care se bazează pe practicarea Qi Gong-ului chinezesc. Se spune că practicarea lor îmbunătățește starea de sănătate și de bunăstare fizică și psihologică și poate încetini procesul de îmbătrânire. Prezint în continuare link-uri la câteva exerciții Qi Gong pe care le recomand cu plăcere:

- **Qigong Self-Massage_ Head and Face**
<https://www.youtube.com/watch?v=VgrkkQkSNzw&t=442s>
- **Qigong Self-Massage: Body & Limbs**
<https://www.youtube.com/watch?v=r8cep17ZMKw>

În acest moment m-am oprit la aceste două exerciții pe care le aplic consecvent. Apoi, am mai adăugat realizarea unui auto-masaj la talpa picioarelor cu ajutorul unor role artisanale din lemn.

Referitor la activitățile de la punctele: 1, 2 și 3, pot să afirm că, la nivelul programului, am ajuns la finalizarea nucleului de bază și la stabilirea unui ritm care-mi face plăcere.

4) Realizarea de activități specifice pentru tratarea bolii PARKINSON. Am ținut cont de câteva recomandări, preluate de pe internet. Dintre recomandările **Fundației Parkinson SUA** (<https://parkinson.org/Understanding-Parkinsons/Treatment/Exercise>), de exemplu, am selectat următoarele recomandări și sfaturi:

- Există o gamă largă de exerciții: de flexibilitate (întindere), aerobice, exerciții de întărire (exerciții fizice, Tai Chi, Yoga, dans etc);

- Să faci exercițiile în mod regulat;

- Să alegi exerciții de care să te bucuri;

- Să-ți schimbi rutina pentru a rămâne interesat și motivat.

În acest sens am achiziționat cartea: „**Manual de Tai Chi și Qi Qong** „ și un CD cu exerciții pentru masaj și relaxare, ambele realizate de **Bill DOUGLAS**, o personalitate recunoscută în acest domeniu. Combinând mișcarea cu reglarea respirației, **Tai Chi** are în componență o serie de exerciții ritmice, efectuate într-o manieră lentă și relaxată, care pot îmbunătăți și menține sănătatea (inclusiv funcționarea organelor interne), pot crea un sentiment de relaxare, pot îmbunătăți echilibrul și postura, și pot asigura creșterea fluxului de energie (sau Chi) în corp. Spre deosebire de yoga, beneficiile Tai Chi se regăsesc în mișcare și nu în menținerea posturii (European Parkinson's Disease Association (EPDA)) (<https://www.epda.eu.com/living-well/therapies/complementary-therapies/tai-chi/>). Promovează și alte tehnici și metode de terapie alternativă, ca de exemplu: **Acupunctură, Tehnica Alexandru, Aromaterapie, Ayurveda, Tehnica Bowen, Canabis, Educație conductivă, Terapie craniosacrală, Vindecare, Homeopatie, Hidroterapie, Hipnoterapie, Kinetoterapie, Masaj, Pilates, Reflexoterapie, Reiki, Shiatsu, Taichi** etc.

Practicanții cred că **Tai Chi** vine în ajutor cu o energie vitală numită „qi” care începe să curgă liber prin corp, ceea ce ajută la promovarea unei sănătăți bune. Tai Chi-ul este menit să îmbunătățească funcționarea organelor interne, inclusiv funcționarea plămânilor și a sistemului digestiv. (**PARKINSON'S UK** <https://www.parkinsons.org.uk/information-and-support/tai-chi>).

Tot pe acest site există o abordare nouă care conține exerciții de meditație de tip mindfulness (**Parkinson's mindfulness toolkit**). Există unele dovezi științifice că exercițiul fizic poate îmbunătăți **neuroplasticitatea**. De asemenea, exercițiul fizic poate ajuta la îmbunătățirea atenției, a gândirii și a memoriei. Activitățile fizice pot stimula zone ale creierului legate de învățare. Acest efect este mai evident în fazele timpurii ale bolii. Pentru a mări beneficiul exercițiului fizic, mai trebuie inclus: un feedback fizic sau verbal; testarea atenției; mersul pe jos și efectuarea unui test de memorie, în același timp cu aplicarea unor recompense motivaționale. (<https://www.movementdisorders.org/MDS-Files1/Education/Patient-Education/Exercise-for-Parkinsons-Disease/pat-Handouts-Exercise-PD-Romanian-v1.pdf>). Pot să afirm, prin respectarea unor recomandări am reușit să țin sub control partea de tremurat. Constatare validată de medicul curant. După care am întrerupt. După care mi s-a accentuat tremuraturul mâinilor și au apărut și la nivelul gurii. Am început să reiau, atât partea teoretică cât și cea practică. Trebuie ca actualizarea acestor recomandări să devină o activitate permanentă, atât pentru a controla efectele bolii cât și pentru actualizarea abordării autovindecării.

5) Realizarea unor exerciții de meditație pentru începători de tip mindfulness, dacă va fi posibil, o dată pe zi (dimineața sau seara).

Mi-am creat o mică bibliotecă video cu exerciții de meditație preluate de pe internet sau achiziționate împreună cu cărțile care susțin prezentarea teoretică a lor. Sunt o serie de oferte pentru meditație de tip mindfulness ghidate în limba română. Am remarcat și am selectat și oferta lui **Gáspár György**, psiholog clinician, psihoterapeut integrativ acreditat de Colegiul Psihologilor din România. Este președinte și membru fondator al Asociației Multiculturale de Psihologie și Psihoterapie, coordonator al programului de formare în psihoterapia familiei. Câteva exemple:

- **Puterea prezentului și respirația conștientă _ Eckhart Tolle** (limba română), <https://www.youtube.com/watch?v=4MOZxH7xLU0&t=13s>
- **Meditație ghidată pentru începători**, <https://www.youtube.com/watch?v=Fhv44vpLzRc>
- **Practica mindfulness cu Gáspár György (ep. 1) - Respirația conștientă**, <https://www.youtube.com/watch?v=zaU8OqAcqnk>
- **Practica mindfulness cu Gáspár György (ep. 2) - gestionarea emoțiilor dificile**, https://www.youtube.com/watch?v=7mw_IRpg62M
- **Practica mindfulness cu Gáspár György (ep. 3) - Creșterea rezistenței la stres**, https://www.youtube.com/watch?v=KUjKWpX_Ifo

Mi-au plăcut aceste exerciții. Apelez la ele atunci când sunt mai agitat și vreau să mă relaxez.

6) Realizarea unor meditații din domeniul (auto)vindecării și (auto)transformării.

Am apelat la exercițiile propuse de JOE DISPENZA. Am început cu cartea „**Tu ești PLACEBO. Cum poți să transformi mintea în materie, făcând-o să conteze**” care este însoțită de două CD-uri (Meditația 1 - Cum să schimbi două credințe și percepții, Meditația 2 – cum să schimbi o credință și o percepție). Această meditație are trei părți. **Prima este inducția** în care vei folosi tehnica concentrării deschise (vei fixa conștientizarea ...în spațiul dintre.... și vei percepe energia spațiului ...dintre... etc). **În a doua**, vei găsi momentul prezent și vei zăbovi în vidul cuantic unde există toate posibilitățile. **În a treia**, vei schimba credințele și percepțiile. Am continuat cu „Formula” (Pachet de curs în 12 pași și 5 meditații cu Dr. Joe Dispenza, care te vor purta într-o călătorie extraordinară - disponibil în engleză cu subtitrare în limba română. Autorul combină **cele mai recente cercetări în neuroștiințe, biologie, psihologie, hipnoză, condiționare comportamentală și fizică cuantică în aplicațiile practice ale efectului placebo**, prezentând numeroase studii de caz, **amplu documentate, printre care și unul de vindecare a unui bolnav cu Parkinson** etc. Există un site dedicat lui DISPENZA (<https://www.dispenzaromania.com/>). Urmăresc aceste site-uri și noutățile promovate de DISPENZA. Dispenza este cel care m-a convins să cred în (auto)vindecare și în (auto) transformare și să pun în practică soluțiile propuse de el.

Un alt model reprezentativ este cel promovat de Eckhart Tolle. Una din soluțiile propuse de el se referă eliminarea și/sau transformarea bolii și a suferinței prin iluminare. Am selectat și câteva exerciții de meditație ghidate în limba română.

Sunt o serie de oferte de meditație ghidată promovate de specialiști români. Am fost impresionat de preocupările lui **Eugen Popa** - Trainer și Speaker Internațional – care realizează o serie de cursuri și de meditații ghidate: „despre (auto)vindecare, despre puterea minții, despre imaginație și despre cum poți tu să folosești toate aceste elemente pentru vindecarea ta fie că vorbim de probleme fizice, fiziologice, de probleme emoționale sau psihologice sau de orice altă natură”. Este un autodidact, cu câteva specializări realizate în străinătate, care are o ofertă de servicii foarte atractivă și interesantă. Este implicat și în realizarea celei mai mari biblioteci on line din ROMÂNIA care oferă acces la tehnici și metode de (auto)vindecare, terapie și dezvoltare personală (www.putereamintii.ro). Abordarea lui este una holistică, importantă pentru a promova un nou model în realizarea vindecării și a (auto)vindecării. Pentru alte detalii vezi: <https://www.eugencpopa.ro> ; [https://hipnoza.ro/\(auto\)vindecare/](https://hipnoza.ro/(auto)vindecare/); <https://www.youtube.com/c/Eugenpopa> etc. Urmează să selectez cel puțin o meditație ghidată online și să mă abonez la un furnizor autorizat.

Prezint, în continuare, alte exemple de meditații, preluate de pe internet, care mi-au plăcut:

- **Meditatie de (auto)vindecare – Calatoria – Eugen Popa**, https://www.youtube.com/watch?v=LdOa_uAoEd8
- **Meditație pentru (auto)vindecare de Louise Hay (Limba Româna)**, <https://www.youtube.com/watch?v=HhbsuhTpeZU>
- **Meditație de dimineață. Louise Hay**, <https://www.youtube.com/watch?v=8K9zwMhffYE>
- **Meditație ghidată pentru Regenerare și (auto)vindecare - Tinerețe Veșnică (Baba Ionut)**, <https://www.youtube.com/watch?v=P-BbCiOwHUA>
- **Meditație ghidată - pentru (auto)vindecare**, <https://www.youtube.com/watch?v=9QYmem3zvx0>

Apelez frecvent la prima meditație.

7) Realizarea unor meditații pentru fericire. Acest tip de meditație s-a dezvoltat puternic în ultimii ani. Aș dori să scot în evidență, în primul rând, meditațiile propuse de Tal Ben-Shahar. Detalii în **subcapitolul 5.3.1**. În al doilea rând, pe cele prezentate de Shenphen Samdub Khenpo, născut în Bhutan, educat într-o mănăstire prebudistă în Tibet și întors în Bhutan ca stareț. Recomand vizionarea materialului „**În căutarea fericirii. Învățăturile unui călugăr budist**” (subtitrare în limba română <https://youtu.be/dumLOXpXCqU>). Am prezentat acest videoclip și nepoților și le-a plăcut.

Abordarea consecventă a acestui tip de meditație am amânat-o pentru etapa următoare a abordării meditației.

O precizare importantă referitoare realizarea meditațiilor. Încă nu am ajuns la un nivel acceptabil privind stabilirea și aplicarea consecventă a unui program în domeniul meditației. Rezolvarea acestei probleme am inclus-o în lista de urgențe.

8) Plimbări pe o distanță de maxim 8 km de 3 ori/ săptămână (adică, realizarea țintei de 10.000 de pași). Trebuie să fie o mișcare sincronizată (a mâinilor și a picioarelor cu respirația). Mai mulți medici au prezentat cazuri de vindecare miraculoasă a unor bolnavi de PARKINSON care au aplicat consecvent un astfel de program. Reluarea, în perioadele cu temperaturi mai mari de 10 grade Celsius), a **plimbărilor pe malul mării, la răsărit de soare, în ritm alert și desculț, a fost o alternativă atractivă.** Din păcate am întrerupt-o din motive obiective. (Nu mai am soluții atractive pentru transport până la MAMAIA). Am trecut la variante mai ușor de accesat. Fac plimbări cu soția prin oraș. Am demarat un program pe care am început să-l respectăm. Ultima săptămână am realizat 4 plimbări cu peste 8000 de pași.

9) Crearea unui nou context fizic (natural) și a unui virtual (rugăciuni, meditație). Pe cel fizic, creat la nivelul familiei, l-am numit „**COLȚUL NOSTRU DE RAI**” (grădina, curtea, casa). Pe cel exterior, o „**GURĂ DE RAI**” (excursii în UK; răsărit de soare pe malul mării/apus de soare; satul natal; alte locuri minunate etc.). Câteva precizări. Pentru mine un „**Colț de Rai**” sau o „**Gură de Rai**” semnifică locul mirific în care poți atinge o liniște absolută și o armonie absolută, necesare pentru o resetare a stării de bine și de fericire. Istoria evoluției (a creării și a dezvoltării) contextului fizic este prezentată concret (prin descrieri și imagini) în **subcapitolul 1.5**. Acest context va trebui să-mi asigure condițiile necesare abordării și obținerii stării de bine și de fericire la nivel individual și la nivel de familie. **Contextul virtual** este cel creat prin rugăciuni și prin meditație. Cel bazat pe rugăciuni a ajuns la maturitate. Cel bazat pe meditație este în faza de cristalizare.

10) Întâlniri cu prietenii, având ca scop crearea și menținerea unei stări pozitive și optimiste. Pandemia a îngreunat mult aceste acțiuni. Am apelat din plin la mediul on line (FB, WhatsApp, Zoom etc).

11) Participarea la realizarea unor activități organizate de AGIR-Constanța. AGIR-ul rămâne pentru mine o organizație de suflet. Voi participa la toate acțiunile la care pot contribui cu ceva. Detalii în **subcapitolul 1.9**.

12) Studiul noutăților din medicină și din alte domenii care mă interesează: (auto)vindecarea, noi tratamente în boala Parkinson, religie, yoga, IT, inginerie etc. Este o activitate permanentă.

13) Practicarea unor tratamente naturiste complementare, atât pentru creșterea imunității, în general, cât și pentru tratarea unor boli. Am o experiență bogată în

utilizarea produselor apicole (propolis, polen, lăptișor de matcă, căpăceală, păstură etc). Am realizat și un tratament pe o durată de 6 luni cu **ulei ozonat de cânepă** (CBD 2000 mg, Turmeric 200 mg) care este recomandat și în tratarea PARKINSON-ului. În fiecare an vin cu o noutate. În acest an am descoperit **pateul din semințe de hrișcă**. (Prepararea lui constă în: ½ cană cu hrișcă; se clătește cu apă; se adaugă 1 cană cu apă; se lasă la înmuiat minim 8 ore în frigider; se scurge apa; se adaugă: ulei de măsline (1 lingură), ghimbir, lămâie, scorțișoară, dulceața din petale de trandafiri fără zahăr sau miere de albine și busuioc proaspăt sau uscat; se mărunțește după care se poate mânca. Plantele aromate se adaugă în cantități mici – după gust. Este o rețetă care, înainte de a o folosi, este recomandabil să o discutați cu medicul dumneavoastră). Toamna și primăvara fac o cură pentru creșterea imunității bazată pe polen crud amestecat cu miere, propolis, lăptișor de matcă și/sau una bazată pe păstură. La sfârșitul lunii noiembrie am cumpărat toate componentele de bază, online, de la un producător și le-am combinat conform rețetelor de pe internet deoarece produsul final este diferit la gust și la aspect funcție de furnizor. Cultiv, în fiecare an, în ghivece, mai multe soiuri de busuioc și alte plante aromate. Soția a realizat dulceață de trandafiri (din cultura proprie), gem de prune și gem de gutui cu mere – toate, fără zahăr etc.

14) Aplicarea unui regim alimentar corelat cu starea de sănătate. Am pornit de la un regim sever (pancreatită, hepatită cronică) care-mi favorizează tranziția spre un regim sănătos (fără sau cantități mici de: zahăr, sare, grăsimi, prăjeli, băuturi acidulate, alcool etc). Adică fără excese deoarece organismul nostru are, totuși, nevoie de zahăr, sare, acizi, grăsimi etc dar în cantități mici și variabile, de la individ la individ. Dar aceasta înseamnă (auto)cunoaștere și (auto)respect și este mai comod (și/sau mai sigur) să le excludem din regimul alimentar. Am slăbit de la 87 kg (cea mai bună performanță vara și 92 kg – iarna) la 75 kg, iar după aproape un an am urcat la 80 kg. O să mă străduiesc să rămân la acest nivel. Cea mai grea luptă o duc cu dulciurile. Am redus la minim consumul de zahăr dar am crescut cel de miere de albine. Mai trebuie să lucrez la îmbunătățirea dietei.

5.4.4. Analiza stadiului actual. Câteva precizări și câteva concluzii

O să încep cu a prezenta un scurt rezumat al rezultatelor obținute de mine ca urmare aplicării PROGRAMULUI - CADRU PROPRIU. Concret, rezultatele obținute pot fi grupate pe trei direcții mari:

– **Stagnarea (blocarea) evoluției bolii Parkinson**, prin acționarea asupra menținerii stării de echilibru fizic și psihic, în general, și asupra ținerii sub control a nivelului tremurăturilor la piciorul stâng și la mâna stângă, în particular. În acest sens, am apelat la rugăciuni, la meditații, la tehnici de masaj de tip Qi Gong, și la plimbări mai lungi.

– **Ținerea sub control a tensiunii arteriale** prin scăderea ei în limite normale și menținerea ei constantă. Prin îmbunătățirea tratamentului alopatic și prin com-

pletarea lui cu soluții specifice autovindecării (acționând asupra cauzei bolii). Conform ultimilor descoperiri, hipertensiunea este generată de nefuncționarea corespunzătoare a ficatului și rinichilor ca urmare a existenței unei stări de frică și de stres continuu (anxietatea). Am apelat la rugăciuni/meditații ghidate pentru relaxare și pentru autovindecare.

– **Obținerea și menținerea unei stări generale bune** (atât din punct de vedere fizic cât și psihic) bazată pe o gândire și pe o atitudine pozitivă și optimistă; necesare pentru urgentarea vindecării și (auto)vindecării. La obținerea acestei stări de bine au contribuit toate activitățile realizate pe parcurs. Transformarea emoțiilor în sentimente pozitive este un prim pas important și necesar în acest sens.

O primă concluzie. Reanalizând evoluția mea, mi-am dat seama că tot ce a fost cândva considerat a fi un semnal de alarmă (generat de apariția unor boli), a fost interpretat greșit de mine ca fiind un semnal care mă anunța că nu urmez calea pentru care am fost „programat” genetic. Apariția bolii este, de fapt, un semnal care mă anunță faptul că viața va lua o turnură nouă, mai bună și mai plină de împliniri. Acea turnură nouă trebuia să fie descoperită din timp și nu finalizată prin acceptarea primei oportunități (cum am procedat înainte de dezvoltarea programului cadru). **„Mulțumesc DOAMNE pentru tot ce-mi dai și pentru tot ce nu-mi dai!”** – este mulțumirea pe care am inclus-o inițial în setul meu de rugăciuni. Apoi, după ce am conștientizat faptul că acest program trebuie să fie focusat pe descoperirea acelui nou mai bun (controlat de SINELE DIVIN) și nu pe o simplă dezvoltare personală (controlată de EGO), am completat setul de rugăciuni cu exerciții de meditație necesare autotransformării în vederea descoperirii și familiarizării cu SINELE DIVIN. Sau mai clar spus: finalizarea tranziției de la o ființă dominată de emoții la una rațională (dominată de sentimente) și startarea tranziției spre trezirea și dezvoltarea spirituală.

A doua concluzie. Reanalizând mai atent modul și stadiul aplicării PROGRAMULUI – CADRU PROPRIU, am ajuns la concluzia că principalele etape/îndemnuri concrete pe care m-am focusat pentru a putea atinge scopul propus au fost:

- 1) **Creează-ți un context propriu natural** corespunzător. Creează-ți un **COLȚ DE RAI** (casa, curtea, grădina) și descoperă câteva **GURI DE RAI**, necesare pentru o resetare și o stabilizare a stării de bine și de fericire (detalii în subcapitolul 1.5.5. și 1.5.7.). Ele vor deveni două componente ale **Raiului timpuriu** care va trebui creat la nivel de familie deoarece: „O familie fericită nu este altceva decât un Rai timpuriu” - George Bernard Shaw (vezi subcapitolul 2.4.2)
- 2) **Creează-ți un context virtual** propriu prin meditație și/sau prin rugăciune, necesar pentru dezvoltarea și aplicarea unei psihologii pozitive.
- 3) **Lasă frumusețea și iubirea să-ți „inunde” mintea și inima!** pentru a facilita descoperirea Sinelui Divin și pentru a putea elibera de sub controlul EGO-ului (detalii în subcapitolul 1.5.6).
- 4) **Trăiește-ți clipa în prezent** pentru a facilita trezirea și dezvoltarea spirituală.

Deci, pentru ca starea de bine și de fericire să devină una reprezentativă trebuie să-mi creez un PROGRAM - CADRU COERENT, CONSISTENT, EFICIENT și ATRACTIV și pe care să-l conștientizez și să-l aplic cu plăcere, cu rigurozitate și cu implicare totală. Pentru atingerea acestei ținte trebuie:

1) Să fiu realist

Construirea și punerea în aplicare a programului-cadru este o activitate dificilă și de durată **deoarece** nu există o soluție general valabilă în timp și în spațiu. Corect ar fi să-ți dezvolti câte o versiune a programului pentru fiecare etapă importantă a evoluției tale (copilărie, maturitate, etapa a treia/pensionare etc). Apoi, mai trebuie ținut cont de faptul că prin acest program doresc să realizez **schimbări de fond în stilul și în modul de viață**. Nu este suficient un simplu angajament bazat pe autodisciplină. Acesta trebuie să se bazeze **pe valori adânc înrădăcinate, conștientizate**, astfel încât prin aplicarea lui să facilitez atingerea scopului final (obținerea stării de bine și de fericire). O abordare posibilă ar putea fi dezvoltarea **virtuții** (controlul acțiunilor, a vorbelor și a gândurilor pentru a nu te răni pe tine și pe ceilalți), a **înțelegerii** (a alegerii doar a experiențelor pozitive) și a **înțelepciunii** (identificarea cauzelor suferinței și renunțarea la lucrurile care îți fac rău); apelând la cele trei funcții vitale ale creierului: control, învățare și selecție. Un exemplu practic, suport pentru acest mod de abordare este meditația vipassana – vezi subcapitolul 5.3.3.- de care, am început să țin cont și voi continua, în mod special, pentru exersarea înțelepciunii.

2) Să fiu practic și eficient

Recitind prezentarea modului de abordare a programului mi-am dat seama că ea a fost influențată de nivelul ridicat al fricii față de obținerea stării de fericire, care m-a condus spre o complicare a abordării, în sensul căutării celor mai sigure soluții, uneori, în defavoarea celor mai simple și mai eficiente. În consecință, abordarea tranziției la nivel individual ar trebui să se bazeze pe un model teoretic și pe unul practic bine puse la punct.

Pentru a putea defini un **model teoretic** general, am avea nevoie de un **MANUAL**, cu titlul generic: „**OBȚINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE. SCOPUL UNIVERSAL AL VIEȚII ȘI AL VIEȚUIRII**”, un manual online, care să facă accesibilă **tranziția de la arta de a trăi fericit la știința transpunerii ei în practică pentru toți oamenii, indiferent de vârstă, religie, sex etc.**

Pentru selectarea unui **model practic** privind modul de abordare a tranziției propun apelarea la **modelul lui W. Bridges**, care pornește de la două premise. Tranziția însoțește schimbarea ca un proces psihologic interior și se referă la ceea ce se întâmplă în mintea și în inima noastră atunci când suntem angrenați (fie că vrem, fie că nu vrem) într-un proces de schimbare. Schimbarea se poate produce foarte repede, însă tranziția are loc mult mai lent. Bridge evidențiază trei etape ale tranziției, prin care

trec oamenii atunci când experimentează o schimbare. Etapa 1: Închiderea, pierderea și renunțarea la trecut (care implică, uneori, rezistență și tulburări emoționale). Etapa 2: Zona neutră (în care, uneori, te simți confuz, incert și nerăbdător). Etapa 3: Noul început (suntem mai entuziaști și încrezători și începem cu optimism să învățăm noi abilități). W. Bridges spune că oamenii vor parcurge fiecare etapă în ritmul lor. De exemplu, cei care se simt confortabili cu schimbarea vor avansa rapid la etapa a treia, în timp ce alții pot rămâne mai mult timp în stadiul unu sau doi (daca nu sunt acceptate anumite schimbări în viața lor).. <https://www.sevolio.ro/schimbarea-momentului-actual-un-ghid-pentru-drum/>. Pot să afirm că acum, noiembrie 2022, sunt în tranziție de la etapa a doua la etapa a treia (mă refer la aplicarea programului – cadru propriu).

3) Să fii optimist

Tranziția spre o nouă etapă în evoluția omenirii, se poate afirma, a început. Pentru generațiile viitoare, focusarea educației se face, deja, pe o mai bună pregătire pentru viață. Încă din primii ani de școală, instruirea pentru obținerea stării de bine și de FERICIRE va deveni ceva normal și permanent. Această abordare va fi generalizată în societatea înțelepciunii, a cărei funcționare se bazează pe: cunoaștere, înțelepciune, moralitate și spiritualitate.

Oricât de optimist aș fi nu pot preciza un interval concret de timp pentru realizarea și finalizarea celor trei tranziții (spre trezirea și dezvoltarea spirituală, spre societatea înțelepciunii, spre spiritualitate).

Ceea ce pot să afirm acum este faptul că am credința și convingerea că soluția propusă pentru cele trei tranziții poate fi o soluție salvatoare. **Această convingere se bazează, în primul rând, pe apariția unor realizări concrete, detaliate anterior** (câteva exemple: BUTHAN, ȚĂRILE NORDICE, CHINA etc).

A treia concluzie. Este o concluzie finală prin care doresc să fac o scurtă recapitulare a principalelor etape parcurse în timpul scrierii cărții pentru a pune în evidență existența unor **conexiuni puternice între** conceptele de bază utilizate: fericirea, înțelepciunea, spiritualitatea. Pentru a realiza acest lucru am reluat câteva din citatele de bază și am venit cu câteva răspunsuri la întrebări de genul „ce semnificație are...”. Pentru găsirea răspunsurilor am apelat la ChatGPT (Chat Generative Pre-trained Transformer), un „chatbot” lansat de **OpenAI** (<https://openai.com/>) pe 30 noiembrie 2022 și care a atras rapid atenția generală a celor conectați la internet prin răspunsurile sale detaliate și articulate în multe domenii ale cunoașterii; răspunsuri realizate prin utilizarea unor tehnici avansate din Inteligența Artificială. Pe mine m-au convins.

Să începem cu începutul. Prima ediție a cărții a avut ca motto: „**Viața este plăcută. Moartea este pașnică. Tranziția este problematică.**” (Isaac Asimov). Prin acest citat am dorit să scot în evidență ideea că atât viața, cât și moartea sunt părți naturale ale experienței umane și că doar procesul de tranziție de la o stare la alta poate fi dificil și/sau provocator.

La ediția a doua, *pentru ca tranziția să nu mai fie problematică, am selectat ca scop universal: obținerea stării de bine și de fericire, deoarece: „Fericirea este sensul și scopul vieții noastre, singura menire și finalitate a existenței”* (Aristotel). Citat care a fost adăugat ca motto la ediția a doua. Aristotel precizează clar faptul că fericirea este obiectivul final al vieții noastre și că trebuie să ne concentrăm pe acest scop pentru a trăi o viață împlinită.

La ediția a treia am mai adăugat motto-ul: **“Mileniul trei va fi spiritual, sau nu va fi deloc”**. (O compilare după : “Secolul XXI va fi religios, sau nu va fi deloc” - Malraux). Acest motto, vine și precizează faptul că în acest moment crucial, pentru a evita transformarea lui într-un moment critic (dispariția omenirii), mai avem o singură soluție: **tranziția spre o nouă etapă în evoluția omenirii – etapa spirituală.**

Între **fericire și spiritualitate** există o legătură complexă, deoarece ambele se referă la aspecte emoționale și filozofice ale vieții umane. De exemplu, o persoană care are o credință puternică poate găsi în aceasta o sursă de încredere și pace, care poate contribui la o stare generală de fericire. În același timp, practicile spirituale precum meditația, rugăciunea sau yoga pot contribui la o mai bună înțelegere a Sinelui și la o mai bună gestionare a emoțiilor, ceea ce poate duce la o creștere a fericirii și a stării de bine. Noua spiritualitate este un termen folosit frecvent acum pentru a descrie un ansamblu de idei și practici spirituale care s-au dezvoltat în ultima vreme. Aceasta include practici ca de exemplu: meditația, yoga, conștientizarea, dezvoltarea personală și spirituală etc.; necesare pentru a promova interconectarea tuturor ființelor și a lor cu universul, fără a mai fi obligați să apelăm la religii.

Spiritualitate și fericirea depind de nivelul înțelepciunii, atât la nivel individual, cât și la nivel de societate. **„Înțelepciunea nu este altceva decât știința fericirii”**- Denis Diderot. Această afirmație sugerează faptul că înțelepciunea este o cunoaștere sau înțelegere profundă a ceea ce ne face fericiți și cum putem să atingem această fericire. Cu alte cuvinte, înțelepciunea nu este doar cunoașterea faptelor și informațiilor, ci și capacitatea de a utiliza această cunoaștere pentru a ne atinge scopurile și, deci, pentru a atinge și dezvoltarea fericirii. La nivel de societate propun un nou model: societatea înțelepciunii. Societatea înțelepciunii este o societate în care membrii săi sunt ghidați de principii care se bazează pe înțelepciune și pe o judecată înțeleaptă în luarea deciziilor și pe moralitate în interacțiunile cu ceilalți. Această societate ar putea fi caracterizată prin existența: toleranței, empatie, înțelegerii, a respectului față de diferențele culturale și ideologice și de promovarea unei comunități armonioase și echitabile. În această societate, membrii săi ar putea fi motivați să se dezvolte personal și spiritual, să contribuie la bunăstarea comunității și la progresul umanității ca un întreg.

În plus. **„Fericirea este unul dintre puținele lucruri din această lume care se dublează de fiecare dată când o împarți cu altcineva”** (Harry Lauder). Acest citat (mai sunt și altele similare) sugerează faptul că fericirea poate fi o experiență mai intensă și mai valoroasă atunci când este împărtășită cu alții. Aceasta este unul din motivele pentru care unii afirmă că fericirea ar putea deveni o monedă supremă într-o economie a

fericirii. Atât timp cât nu vor exista modalități și metode științifice pentru măsurarea ei, rămâne, deocamdată, o propunere cu caracter generic (sau general).

La punerea în practică a acestor concepte ar trebui să pornim de la două premise. **Prima: „Nu suntem ființe umane care au o experiență spirituală. Suntem ființe spirituale care au o experiență umană.”** — Teilhard de Chardin. Această premisă sugerează faptul că esența noastră umană nu este trupul fizic sau mintea, ci spiritul sau sufletul. Existența noastră spirituală este anterioară și este mai importantă decât existența fizică deoarece ne-am născut cu o conexiune spirituală. De asemenea, sugerează faptul că scopul vieții umane este să ne descoperim și să ne dezvoltăm această conexiune spirituală.

A doua: „Adevărata călătorie a descoperirii nu constă în a vedea noi peisaje, ci în a vedea peisajele cu noi ochi”. - Marcel Proust. Ce vrea să spună? Această frază sugerează că adevărata călătorie a descoperirii nu constă în a vedea lucruri noi sau locuri noi, ci în a privi lucrurile pe care le-am văzut înainte dintr-un unghi diferit sau cu o perspectivă diferită. Cu alte cuvinte, adevărata călătorie a descoperirii este una internă, de schimbare a modului în care privim lumea.

Deci, totul depinde de noi, dacă ne implicăm serios sau nu, în salvarea pașnică a omenirii de la (auto)distrugere.

Și o precizare finală. Atunci când am ajuns la finalizarea cărții, am conștientizat faptul că am scris această carte cu speranța că mă ajută să devin un **facilitator** pentru mine, pentru nepoții noștri și pentru alții. Pentru toți cei care **doresc să se implice în realizarea** tranziției spre trezirea și dezvoltarea spirituală și a tranziției de la o percepție materialistă asupra vieții la una spirituală **având ca obiectiv universal: obținerea stării de bine și de fericire.**

Privită din această perspectivă, cartea este *o dare de seamă și o spovedanie generală necesare pentru realizarea unui ghid pentru îndreptare (schimbare), ghid concretizat prin realizarea unei propuneri de abordare a unui Program - Cadru Propriu.* Au început să apară primele rezultate pozitive, rezultate care mă stimulează și mă determină să fac o îmbunătățire continuă a lui pentru a deveni un **facilitator cucernic** în cât mai scurt timp.

De ce facilitator cucernic? Deoarece, în primul rând, rolul de facilitator este rolul care mi se potrivește cel mai mult și este rolul pe care mi-l pot asuma la vârsta pe care o am. În al doilea rând, pentru a putea ajuta pe alții trebuie să începi cu a te ajuta pe tine. În al treilea rând, în această devenire voi ține cont și de modelul ZORBA BUDDHA. În al patrulea rând, mi-am propus să devin un facilitator cucernic pentru ca, în final, să pot să acționez așa cum ar trebui pentru obținerea unei fericiri complete și permanente de tip spiritual. (Cucernic: “**a cuceri** + suf. ~ **NIC** ... Obiectiv, Drept, Modest, Respectuos, Cuvios, Smerit....” - conform DEX ONLINE).

Anexa A

LUCRĂRI, ARTICOLE ȘI INTERVIURI DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA CUNOAȘTERII ȘI A ÎNȚELEPCIUNII ȘI DESPRE ALTE TEME COMPLEMENTARE

A.1. INTRODUCERE

Am început acest capitol cu reproducerea articolului intitulat: **QUO VADIS?** prin care am încercat să dau câteva răspunsuri la această întrebare fundamentală. Apoi am continuat cu articole în care abordez tranziția.

Am fost nevoit să adaug și alte articole/lucrări care, deși nu se referă direct la tranziție, abordează teme complementare sau adiacente, necesare pentru a putea defini mai clar tot ceea ce mi-am propus să prezint în această carte. Câteva exemplificări. Creativitatea și inovarea sunt două componente importante în abordarea tranziției la societatea cunoașterii și a înțelepciunii.

În luna decembrie 2018 am adăugat un subcapitol intitulat „**Despre tranziția la societatea înțelepciunii și la inteligența spirituală**”, subcapitol care m-a ajutat mult în noua abordare a tranziției propusă în această carte.

Unele propuneri referitoare la abordarea tranziției sunt reluate de mai multe ori. Abordarea restructurării sistemului educațional, spre exemplu, este reluată de cinci ori (în subcapitolele: **A.3**, publicat în 2016; **A.4**, publicat în 2015; **A.5**, publicat în 2016; **A.6**, publicat în 2016; **A.8**, publicat în 2018). La fiecare reluare am revenit cu noi detalii la părțile importante deoarece educația este în topul domeniilor care se schimbă continuu. Generațiile actuale se pregătesc pentru a aborda job-uri despre care, în acest moment, se știe foarte puțin sau nimic!

La începutul fiecărui articol sau lucrări, prezentate în acest capitol, am adăugat o notă care conține informații referitoare la evenimentul la care a fost prezentat, unde a fost publicat sau alte informații noi, apărute după publicarea lui.

Deoarece aceste lucrări și articole provin din surse diferite (**BULETINUL AGIR, UNIVERS INGINERESC, JURNAL INGINERESC DOBROGEAN etc.**) a trebuit să le transpun, pe cât posibil, în formatul acestei cărți.

Când am recitit aceste articole și lucrări am ajuns la concluzia că, de fapt, ele au stat la baza scrierii, în general, și a acestei cărți.

Toate aceste articole și lucrări, se regăsesc site-ul AGIR (www.agir.ro) și/sau pe blog-ul AGIR CONSTANȚA (www.agir-constanta.ro).

A.2. QUO VADIS? *

Răspunsul pe care ar trebui să-l dăm la această întrebare

Răspunsul este următorul: să construim o ROMÂNIE NOUĂ. Pentru a realiza acest lucru este necesar un proiect de țară. Scopul declarat al acestui proiect este de a asigura creșterea standardului de viață la un nivel similar cu cel din țările dezvoltate. Pentru a putea atinge acest scop ar trebui să se înceapă cu o restructurare (schimbare) de fond, atât la nivelul individului, cât și a societății românești.

Ce înțelegem prin restructurare de fond ?

- Prin restructurare de fond înțelegem **crearea unui nou context general**. Acesta **ar trebui să fie obiectivul principal al restructurării**. Acest **nou context general** ar trebui să fie definit cu ajutorul a trei axe de referință: **moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine etc.), **meritocrația** (competență, profesionalism, valoare etc.), și **moderația** (bunul simț, decență, dreapta măsură, onestitate etc.) – **un context „3M”**. În concluzie, acest context 3M este necesar pentru a asigura condițiile minim necesare realizării unei transformări de fond atât la nivelul fiecărui cetățean, cât și la nivelul întregii societăți românești. Crearea noului context poate fi facilitată/accelerată și prin **restructurarea sistemului educațional**. O posibilă soluție, în acest sens, ar putea fi implementarea unor **noi modele educaționale** (ex: STEAM – Science Technology Engineering Arts Mathematics) focusate pe **dezvoltarea creativității și inovării**, necesare în toate domeniile (inginerie, medicină, artă, educație etc.).

- **Adoptarea unui nou model de democrație**. O soluție posibilă ar putea fi tranziția de la o democrație reprezentativă la o **democrație participativă**. Câteva exemple de referință: modelul funcțional din **Elveția**, modelul „flux party” din **Australia**, a cărui funcționare se bazează pe utilizarea unor tehnologii IT pentru vot „online” și pentru comunicarea permanentă între cetățean și Parlament. Aceste tehnologii sunt de tip „**blockchain**” (similar cu cel care asigură un suport sigur pentru tranzacții „**bitcoin**”) etc. Un efect pozitiv și important al implementării acestor tehnologii, specifice erei digitale, în care am intrat deja, va fi diminuarea puternică a rolului/locului intermediarilor în sistemul financiar și al politicienilor în societate.

- **Adoptarea unui model de economie: economia socială**. Ea va fi impusă și de **dezvoltarea puternică a roboților inteligenți și a inteligenței artificiale** care au ca

* Acest articol a fost publicat în **JURNAL INGINERESC DOBROGEAN Nr. 3/2018**. Proiectul cu titlul generic „**Să construim o ROMÂNIE NOUĂ**”, propus în acest articol, nu are nici o legătură cu alte proiecte cu nume similar promovate de mass-media românească.

efect negativ disponibilizări masive de personal în toate domeniile. **Modelul suedez de economie socială** este prezentat, în detaliu în mass-media, ca un exemplu de succes. Asigurarea unui venit mediu garantat (UBI – **universal basic income**) pentru fiecare cetățean este o soluție agreată sau în faza de dezbateri în multe state.

- **Restructurarea de fond a partidelor.** Este prezentată în continuare.

Pe termen scurt, restructurarea ar trebui focusată pe eliminarea corupților și a nonvalorilor din rândul managementului partidelor și al managementului instituțiilor publice. Este, de fapt, una dintre cele mai importate acțiuni, necesară pentru a putea finaliza cu succes restructurarea de fond. Este foarte dificilă deoarece, în mare parte, modul de organizare și de acțiune a devenit unul de tip mafiot. Declanșarea unor „bătălii” între ei este un semnal al startării acestei restructurări.

Pe termen lung, restructurarea se va referi la înlocuirea democrației reprezentative cu o democrație participativă bazată pe utilizarea unor tehnologii informatice de tip „**blockchain**” (vot electronic transparent și sigur, urmărirea activității parlamentarilor în timp real etc.).

- **Restructurarea societății civile. Practic, este necesară o reinventare a ei.** Cu ajutorul **rețelelor de socializare, de exemplu**, s-ar putea dezvolta o **rețea socială (un fel de rețea de rețele)** care să faciliteze dezvoltarea **unei noi societăți civile** (reprezentativă, activă, puternică și eficientă). **Rețeaua socială** ar putea asigura atât suportul necesar pentru sincronizarea și eficientizarea acțiunilor componentelor societății civile, cât și pentru facilitarea schimbării atitudinii cetățeanului față de deciziile politice, bazată pe o informare corectă și în timp real.

- **Implicarea serioasă a asociațiilor profesionale și a celorlalte componente ale societății civile precum** și a instituțiilor care au în componența lor specialiști de valoare (**academii, universități, institute de cercetări etc.**) în identificarea și dezvoltarea celor mai valoroase soluții necesare construirii ROMÂNIEI NOI.

În continuare, prezentăm, pe scurt, un exemplu concret referitor la implicarea asociațiilor profesionale. Voi face referiri la principalele acțiuni lansate, în acest sens, de către **Sucursala Constanța AGIR** (Asociația Generală a Inginerilor din România – organizație nonguvernamentală de interes public) și anume:

- **Realizarea unui blog propriu – cadru virtual, on line**, suport pentru comunicare și promovare.

- **Organizarea de dezbateri pe blog (rubrica DEZBATERI)** și realizarea de analize/informare/promovare prin publicația proprie **Jurnal Ingineresc Dobrogean** referitoare la :

- tranziția la societatea cunoașterii
- restructurarea sistemului educațional (STEM, STEAM etc.)
- prezentarea unor cazuri de succes etc.

- **Organizarea de workshop-uri, simpozioane pe teme de interes local și național.**

- **Lansarea unui proiect cu titlul generic: „Creativitate și inovare inginerească în era digitală”.**

Scopul urmărit, prin punerea în practică a acestui proiect, este de a crește rolul, locul și implicarea inginerilor în dezvoltarea societății românești în era digitală. Un prim pas important în atingerea scopului propus a fost crearea unei valoroase echipe tehnice care să poată coordona realizarea și punerea în practică a proiectului. Această echipă este **Comitetul Tehnico - Științific (CTS)**. Coordonată de Profesor **Ion Băraru** (cu realizări deosebite în domeniul creativității și inovării) și având în componență **prorectori responsabili cu cercetarea în universități, directori științifici din institute de cercetări, ingineri cu experiență și cu realizări deosebite în industrie**. Pentru alte detalii, vă invităm să accesați blog-ul nostru: www.agir-constantia.ro

Revenind la abordarea generală, se poate afirma că acum există un context național favorabil pentru declanșarea procesului de schimbare de fond, generat de:

- **Sărbătorirea CENTENARULUI MARII UNIRI** – care facilitează realizarea de debateri și analize publice pe teme de genul: **cine am fost ?, cine suntem? și ce vrem să devenim ?**. Vezi și discursul Președintelui Klaus Iohannis dedicat sărbătoririi Micii Uniri.

- **Modul de desfășurare/realizare a ultimelor demonstrații publice – care va facilita urgentarea aplicării schimbării.**

Și un context internațional favorabil. Dezvoltarea explozivă a tehnologiilor și tranziția la societatea cunoașterii (knowledge society) vor facilita (sau, uneori, forța) realizarea unor restructurări de fond la nivel global. **Inteligența artificială (AI), de exemplu, va fi cea mai mare schimbare de paradigmă din istorie** (conform celor afirmate de directorul executiv al Google – Sundar Pichai). Mai mare decât cea a focului și a electricității !

Câteva considerații generale

Construirea unei ROMÂNII NOI este un proces complex și de durată. În această scurtă prezentare am selectat doar câteva direcții de restructurare și câteva modele care ar putea fi adoptate, adaptate și incluse într-un viitor **PROGRAM DE ȚARĂ**.

În procesul identificării de soluții trebuie ținut cont și de faptul că schimbarea continuă devine singura constantă a erei digitale. Pot apărea noi soluții de care va trebui ținut cont și reactualizată întreaga abordare.

Și acest articol este, de fapt, o **reluare actualizată** a unui articol cu același titlu (publicat în **UNIVERS INGINERESC nr.3/2017**) și are la bază prezentarea făcută la **întâlnirea publică cu tema „ROMÂNIA ÎNCEPE DE LA MARE”** din data de **27.01.2018**, organizată de **ASOCIAȚIA STRATEGIA DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI – REGIUNEA DO-**

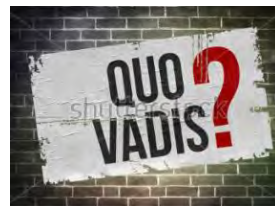
BROGEA). La acest eveniment, am avut onoarea și plăcerea să-l întâlnesc pe Domnul **Sorin Antohi** – istoric al ideilor, eseist, traducător – care și-a exprimat acordul pentru a colabora în vederea dezvoltării ideilor prezentate.

Ca urmare a startării acestei colaborări putem pune la dispoziție detalii interesante atât despre soluțiile IT („blockchain”, AI) cât și despre alte soluții (**iDemocracy, iConsensus, iVote, iGovernment**), care ar putea fi incluse în Program de Țară. Ele au fost prezentate, la Conferința Idei în Agora: „**Poate fi info-spațiul o nouă Agora?**”, din data de 30 ianuarie 2018, **de către Domnul Gheorghe M. Ștefan** (profesor la Facultatea de Electronică și Tehnologia Informației din Universitatea Politehnică București, fost ministru al Învățământului și Științei în perioada 1990-1991), **având ca moderator pe Domnul Sorin Antohi**.

Alte detalii pot fi găsite și pe blogul nostru la rubrica STIRI (inclusiv înregistrarea video a conferinței).

În concluzie, căutarea unui răspuns la întrebarea: Ar trebui să ne ajute să înțelegem unde suntem și să descoperim unde dorim să ajungem.

Pentru ca această căutare să aibă rezultatul așteptat este necesar să continuăm seria de dezbateri, să încercăm să cooptăm cât mai mulți specialiști care pot veni cu propuneri de soluții concrete și care pot fi implicați în punerea lor în practică.

A.3. TRANZIȚIA SPRE SOCIETATEA CUNOAȘTERII. PUNCTE DE VEDERE ȘI PROPUNERI DE ABORDARE*

REZUMAT. În acest studiu se face o scurtă prezentare a unor tendințe în domenii importante precum interdisciplinaritatea, creativitatea, subsidiaritatea, educația, cercetarea etc., în societatea cunoașterii. Scopul urmărit este identificarea, pornind de la aceste tendințe, a unor propuneri care, prin aplicarea lor, să faciliteze tranziția spre societatea cunoașterii în România.

Considerații generale

Direct sau indirect suntem martorii tranziției la societatea cunoașterii. În consecință, prin această lucrare se propune prezentarea, pe scurt, a unor puncte de vedere și a unor propuneri privind abordarea tranziției la societatea cunoașterii în România.

* Această lucrare a fost prezentată la Conferința Internațională de Studii Interdisciplinare - ICIS 2016, 10-11 iunie 2016, cu tema: „Interdisciplinaritate și creativitate în societatea cunoașterii” și publicată în **Buletinul AGIR nr 2/2016**.

Având în vedere complexitatea și diversitatea domeniilor abordate, a fost necesară o optimizare a redactării lucrării. Majoritatea paragrafelor încep cu prezentarea unor definiții și tendințe (selectate de pe Internet), considerate a fi importante pentru ceea ce s-a dorit să se obțină în final. Apoi, acestea, au fost completate cu prezentarea, pe scurt, a unor exemple de abordări greșite (urmărind evitarea repetării lor) și a unor exemple de bune practici sau cazuri de succes din domeniile respective (urmărind facilitarea identificării celor mai bune soluții). Toate acestea fiind precedate sau urmate de puncte de vedere și/sau propuneri.

Despre societatea cunoașterii

Referitor la societatea cunoașterii s-au selectat următoarele definiții și precizări:

1) „...termenul de **Societate a cunoașterii** a fost utilizat pentru a pune accentul pe faptul că rolul informației și comunicațiilor (TIC) a fost schimbat din instrument de schimbare tehnologică într-un instrument care oferă un nou potențial din combinarea informațiilor înglobate în sistemele TIC cu potențialul creativ al oamenilor pentru dezvoltarea cunoașterii acestora” (Mansell Robin, 1998). [1]

2) **Societatea cunoașterii** este o societate care generează cunoștințe și le face accesibile pentru toți membrii societății, cunoștințe care pot fi utilizate în vederea îmbunătățirii condiției umane. [2]

3) **Cunoașterea** este informație cu înțeles și informație care acționează. [3]

Ce se întâmplă pe plan mondial? Ce facem noi sau ce ar trebui să facem noi pentru urgentarea tranziției la societatea cunoașterii? Sunt câteva întrebări la care voi reveni, direct sau indirect, pe tot parcursul lucrării.

Asistăm deja la dezvoltarea unei noi economii: **economia cunoașterii**, care, se afirmă, va fi una generatoare de prosperitate și bunăstare la nivel mondial. Acest lucru este posibil datorită dezvoltării puternice a noilor tehnologii (roboții inteligenți, inteligența artificială etc.). Faptul că sursa și resursa de bază, la nivelul societății, sunt cunoștințele, a condus la apariția unei noi categorii ocupaționale: „**lucrătorul cunoașterii**” (**knowledge worker: KW**), al cărui capital principal sunt cunoștințele. El poate fi diferențiat de celelalte categorii prin faptul că munca lui necesită o gândire creativă, convergentă și divergentă, care nu va mai fi focalizată pe rezolvarea unor probleme de rutină. [4] „Conceptele de baza din economia cunoașterii au fost menționate de Peter Drucker în cartea „The Effective Executive” (1966), în care sunt descrise diferențele dintre lucrătorul manual (care lucrează cu mâinile și produce bunuri și servicii) și așa-numitul „knowledge worker” (care lucrează în principal cu mintea, nu cu mâinile, și care produce idei, informații, cunoaștere)”. [5]

„În era cunoașterii, 2% din populația care muncește va lucra pământul, 10% va lucra în industrie și restul vor fi „knowledge workers”. [6]

Care va fi soluția pentru populația care nu se va putea încadra în nici una din cele trei categorii? O variantă posibilă este asigurarea de către stat a unui venit minim garantat (**Universal Basic Income – UBI**). UBI este în plan de testare în Finlanda, Elveția și Canada. UBI „va aduce o serie întreagă de avantaje: lăsându-ne timp să fim mai creativi, să (ne) îndeplinim dorințe și să ne bucurăm de abundența generată de tehnologie”. [7] Când va deveni reprezentativ acest tip de abordare? Greu de previzionat.

În țările foarte avansate asistăm deja la tranziția de la societatea cunoașterii la societatea conștiinței sau, mai nou, societatea înțelepciunii (**wisdom society**). În această societate apare o nouă categorie ocupațională: „**lucrătorul înțelepciunii**” (**wisdom worker**), o persoană creativă având abilitatea de a gândi și a acționa utilizând cunoștințele, experiența, bunul simț și înțelegere, adică o persoană care poate face o aplicare judicioasă (înțeleaptă) a cunoștințelor. Societatea în care vor munci acești „wisdom workers” va fi una a **conștiinței bazată pe moralitate și spiritualitate**. [8]

„Societatea conștiinței ar putea avea drept unul dintre scopurile majore realizarea unei civilizații socio-umane veritabile”. [9]

Cele două categorii ocupaționale, menționate mai sus (**knowledge worker și wisdom worker**) sunt o consecință firească a evoluției de la simplu la complex (date, informații, cunoștințe, înțelepciuni) și a trecerii de la înțelegerea relațiilor, la înțelegerea modelelor și, apoi, la înțelegerea principiilor – piramida conceptelor. [10]

S-au făcut aceste referiri deoarece este important ca încă din faza de pregătire a tranziției la societatea cunoașterii să se țină cont și de ce va urma după, adică de societatea conștiinței sau înțelepciunii.

Pornind de la aceste definiții și precizări rezultă **o primă propunere privind abordarea tranziției spre societatea cunoașterii. Ea trebuie focusată atât pe dezvoltarea de noi tehnologii cât și pe formarea și pregătirea adecvată a resurselor umane**.

În această lucrare, accentul se va pune pe formarea și pregătirea resurselor umane, atât a specialiștilor din diverse domenii cât și a cetățeanului de rând (dependent de tehnologii). Este necesar un **nou sistem educațional având ca obiectiv principal dezvoltarea creativității**. Enumerăm câteva dintre principalele direcții și tendințe, orientate către dezvoltarea de aptitudini/abilități (skills) și competențe, necesare sau obligatorii în noul context. Educația centrată pe student și pe învățare (și nu pe predare), abordarea interdisciplinară și transdisciplinară, învățarea bazată pe proiecte (project-based learning), „învăță făcând” (learning by doing, experiential learning, active learning etc.), „învăță pentru viață” (learning for life) etc. Învățarea continuă, pe tot parcursul vieții, se generalizează. Abordarea bazată pe rezolvarea de probleme (problem solving) se extinde etc.

Pentru a asigura condițiile necesare dezvoltării creativității, pe lângă dezvoltarea sistemului educațional mai este nevoie și de **dezvoltarea puternică a cercetării**, în particular, și a procesului cunoașterii, în general.

Conectarea lor (a educației și cercetării) la rezolvarea cerințelor/problemelor concrete ale vieții cotidiene trebuie să fie una foarte puternică.

Un prim exemplu de bune practici sunt proiectele **CNIV Romania** (Conferința Națională pentru Învățământ Virtual) și **ICVL** (International Conference on Virtual Learning). „CNIV și ICVL sunt manifestări științifice ce promovează tehnologii și metodologii inovative în educație, în cercetare și în perfecționarea continuă, atât în mediile preuniversitar, respectiv universitar, cât și în mediul economic. Structurate și organizate după principii europene și standarde internaționale, cele două proiecte promovează implementarea ideilor moderne în educația inițială și în formarea continuă, încurajează și promovează lucrul la proiecte, activitățile colaborative, metodele și experimentele științifice, gândirea creativă și intuiția, argumentația și demonstrația”. Alte detalii la adresa: <http://www.c3.cniv.ro/>.

Un alt exemplu de bună practică se referă la acțiunile și proiectele lansate de **Asociația pentru Promovarea Economiei Cunoașterii (APEC)**. APEC și-a propus să acționeze ca o platformă de sprijinire a tinerilor întreprinzători din România care doresc să realizeze proiecte urmărind dezvoltarea economiei și societății românești bazându-se pe resursele specifice economiei cunoașterii”. [5] Această „platformă” este importantă din cel puțin două motive. În primul rând, promovează o continuitate în abordarea proiectelor. În al doilea rând, susține implementarea de **clustere**, care facilitează unirea eforturilor mai multor organizații, asigurând, astfel, o infrastructură necesară dezvoltării de proiecte reprezentative, la nivel regional sau național.

Acestea sunt câteva exemple de proiecte de promovare de metodologii, tehnici, tehnologii și concepte necesare funcționării societății cunoașterii.

O altă propunere se referă la realizarea și implementarea **unei strategii** prin care să se faciliteze dezvoltarea de proiecte de interes național, specifice economiei cunoașterii, și să se asigure continuitate în punerea lor în practică, altfel ele vor eșua.

În România, din păcate, fiecare Guvern a preferat să reia mereu totul de la început, fără să se țină cont de ceea ce s-a făcut bine anterior. Deturnarea fondurilor și în general, corupția sunt doi factori blocați semnificativi. Exemple negative sunt în aproape toate domeniile: autostrăzi, școli, spitale, industrie, administrație etc. Probabil că și din aceste motive tranziția la economia cunoașterii, la noi, întârzie.

Un prim exemplu, din categoria abordărilor greșite, sunt **proiectele abandonate (care nu au fost continuate, așa cum era normal și necesar)**. Un exemplu, în acest sens, este **Proiectul „Economia Bazată pe Cunoaștere”**, realizat în perioada de preaderare (2003). Pentru realizarea lui s-a apelat la un împrumut în valoare de 60 mil. USD de la Banca Mondială și la o finanțare din partea Guvernului României de 9,4 mil.

USD. S-a construit o rețea locală formată din 510 specialiști ai cunoașterii în cele 255 de comunități incluse în proiect și a contribuit la formarea lor profesională. În plus, „au fost propuse o serie de politici economice capabile să reducă decalajele identificate în raport cu standardele europene și internaționale. În acest context, o echipă de experți din cadrul Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale au elaborat documentația proiectului Economia Bazată pe Cunoaștere, proiect strategic de pionierat pentru societatea cunoașterii din România”. Din păcate, după finalizarea lui în februarie 2013, s-a stopat totul. Dovada cea mai concludentă este faptul că pe site-ul proiectului nu mai apar activități după această dată iar acele strategii, politici și programe nu au fost asumate și nu au fost puse în practică de guvernele care au urmat [11].

În aceeași situație sunt, din păcate, marea majoritate a proiectelor cu finanțare europeană. Sunt realizări punctuale fără continuitate și fără o conectare la o strategie asumată astfel încât să genereze un progres vizibil și viabil.

Despre TRANZIȚIE și sistemul educațional

Abordarea tranziției la societatea cunoașterii se propune a fi una coerentă, consistentă și eficientă, bazată pe o strategie națională.

Deoarece în această lucrare nu se pot aborda toate domeniile importante ale societății, s-a selectat **domeniului educației pentru care s-a propus parcurgerea a cinci pași semnificativi**. Selectarea acestui domeniu a fost determinată și de invitația la dezbatere făcută de **Președintele Klaus Iohannis** cu ocazia lansării proiectului „**Romania educată**”.

Abordarea începe cu definirea unui context general în care se va integra și restructurarea sistemului educațional, împreună cu celelalte componente de bază ale societății. În acest sens, s-a propus primul pas. După care s-a trecut la detalierea a patru direcții considerate a fi semnificative. Toți cei cinci pași sunt foarte importanți și urgenți. Parcurgerea lor ar trebui făcută maximizând suprapunerea lor.

În paragraful patru, s-au adăugat propuneri privind restructurarea cercetării, focusată pe aplicarea principiilor interdisciplinarității și subsidiarității. Tot în acel paragraf se propune aplicarea principiului subsidiarității și în alte domenii urmărind asigurarea unei dezvoltări durabile a economiei românești.

Abordarea propusă pentru domeniul educației se poate adapta și/sau extinde pentru alte domenii, neabordate în această lucrare.

Primul pas – asigurarea unui context general adecvat. A fost realizat parțial prin lansarea, de către Academia Română în 2015, a proiectului „**Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani**”, referită, în continuare, **Strategia** [12].

Strategia propusă de Academia Română este o realizare remarcabilă, cu mult peste celelalte strategii realizate anterior, care ar trebui supusă unei dezbateri publice

pentru îmbunătățirea continuă a ei. **Strategia** conține propuneri importante în domenii cheie precum educație, cultură, sănătate, energie etc., pentru care s-au prezentat 11 proiecte. **Educația este primul domeniu abordat și pentru care „au fost identificate 8 programe fundamentale, transversale, care pot conduce la o stabilizare a priorităților”** [12].

Referitor la educație, se va reveni, pe parcurs, cu propuneri concrete pentru îmbunătățirea ei.

Vom începe cu câteva propuneri generale necesare pentru ca această strategie să nu rămână doar o viziune a Academiei Române.

O primă propunere se referă la **urgentarea finalizării** ei. Durata programată pentru realizarea ei este mult prea mare (2014-2018). Faza 4 ar putea să includă și celelalte două faze (faza 5 și faza 6).

A doua propunere se referă la asumarea ei de către **noul Parlament și de către noul Guvern la începutul anului 2017, după parcurgerea, în prealabil, a unei etape de dezbatere publică.**

După care se va putea trece la **definirea unui cadru legal și la alocarea unui buget adecvat**, necesare pentru punerea ei în practică.

Prin acest nou cadru legal ar trebui să se asigure **preluarea coordonării proceselor de îmbunătățire și de implementare a Strategiei de către Președinția României**. Implicarea Președinției ar trebuie să fie de **mediere și de facilitare**, necesară pentru ca această strategie să poată fi implementată cu succes. Implicarea Președinției ar asigura neutralitatea necesară unei abordări interdisciplinare și interinstituționale (Guvern, Parlament, societatea civilă academii, institute de cercetări, etc.).

Apoi, se poate trece la **realizarea unei infrastructuri, necesară pentru implementarea efectivă**. Această infrastructură ar trebui să fie formată din două componente mari: **una administrativă** (cu reprezentanți din: societatea civilă, guvern, președinție, parlament) și **una tehnică**. Componenta tehnică ar trebui să cuprindă echipe de experți, create pentru toate domeniile de bază (științe, agricultură, educație, sănătate etc.). Aceste echipe ar trebui să formeze corpul de experți apelați, atât de Președinte cât și de Parlament, la stabilirea politicilor/programelor naționale pe domeniile respective. Echipele pot fi organizate sub diferite forme (comitete, comisii, consilii, fundații etc.), u reglementare sau auto-reglementare. Un posibil model pentru domeniul științei și ingineriei ar putea fi **Fundația Națională pentru Științe („National Science Foundation”)**, înființată prin lege în 1950 în SUA. Este o fundație apolitică, care este coordonată de o echipă de specialiști eminenți din industrie și universități, și care formează „National Science Board” etc.[13].

Este important să se asigure toate aceste condiții minime, urmărind ca implementarea acestei **Strategii** să nu aibă aceeași soartă ca și strategiile anterioare. **Strategia realizată de Comisia de la SNAGOV** (martie-iunie 1995) a fost un eșec. A urmat „**Strategia Națională a României 2013 – 2020 – 2030**”, aprobată în 2008. Coordonarea ei, în

acel moment, era asigurată de Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile. Între timp, acest minister a „pierdut” componenta „Dezvoltarea Durabilă” și a devenit Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, dar strategia a rămas tot la acel minister. Practic, se poate afirma, ea a fost abandonată. Pe site-ul Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă (CNDD), „una dintre cele mai autorizate voci din societatea civilă în domeniul elaborării de propuneri și strategii pentru dezvoltarea durabilă a României”, apar doar proiecte pentru protejarea mediului și pentru dezvoltarea resurselor umane. Prea puțin pentru o dezvoltare durabilă reală în societatea cunoașterii [14].

Al doilea pas – „Dezbateri naționale privind educația și cercetarea”, parte a proiectului „**Romania educată**”, lansat de Președinție [15]. A fost realizat parțial.

Și la acest pas ar trebui venit cu completări semnificative pentru a putea fi încadrat în sintagma „**România lucrului bine făcut**”. [16] Enumerăm câteva dintre cele mai importante. Realizarea unei **conexiuni/legături/integrări între acest pas și primul pas. Strategia** ar trebui să ofere contextul general în care vor avea loc dezbaterile. Apoi, ar trebui să se creeze **infrastructura tehnică necesară** (care ar putea fi o componentă a infrastructurii propusă la primul pas sau ceva similar): **un site dedicat, o echipă tehnică interdisciplinară și interinstituțională** (coordonată, dacă este posibil, de specialiștii implicați în realizarea **Strategiei**), **un program de lucru cu termene și responsabilități**, etc. Procedând astfel s-ar putea completa, dezvolta și îmbunătăți continuu și **Strategia** propusă la primul pas. Sperăm că Președinția va corecta aceste „scăpări” cât mai curând posibil.

Al treilea pas – realizarea unui context specific necesar. Trebuie început cu realizarea și îmbunătățirea **standardelor educaționale**, gândite pentru generațiile următoare. Ele, apoi, pot fi completate cu **o curricula unitară** din punct de vedere al complexității, consistenței, coerenței și al calității și cu ghiduri necesare pentru implementarea lor. Pentru a optimiza abordarea, trebuie pornit și de la **evaluările sistemului educațional românesc** făcute de foruri internaționale de specialitate. **Programul PISA** (Programme for International Student Assessment), o componentă OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), de exemplu, conține o evaluare și pentru România. [17] Un exemplu de bună practică este o abordare similară realizată în SUA. În SUA s-a reluat îmbunătățirea standardelor proprii („**The Next Generation Science Standards**”) ca urmare a rezultatelor evaluărilor periodice (la trei ani) realizate prin PISA [18]. Referiri la programul PISA se fac și în **Strategia** prezentată la primul pas, dar fără propuneri concrete.

Al patrulea pas – implementarea unor noi modele educaționale care să asigure realizarea unei restructurări de fond. S-ar putea porni de la exemple de bune practici existente în țările dezvoltate.

O primă propunere, în acest sens, este sistemul educațional **STEM (Science Technology Engineering and Mathematics)**, inițiat de SUA și preluat de marea majoritate a țărilor dezvoltate. STEM se bazează, în primul rând, pe o abordare interdisciplinară

având ca scop final **dezvoltarea inovării**. O primă propunere ar fi introducerea STEM în **topul urgențelor pe termen scurt (2016-2020)** în **Strategia** prezentată la primul pas, nu în lista ȋntinelor pentru 2020-2030 (așa cum este prevăzut în varianta actuală).

A doua propunere se referă la **crearea unei infrastructuri minime**, necesară pentru a facilita implementarea STEM. Un exemplu de bună practică ar putea fi comitetul CoSTEM (Committee on Science, Technology, Engineering, and Math Education), din SUA, care este în subordinea Președinției și care are ca membri, reprezentanți din: guvern (Departamentele: Agricultură, Comerț, Apărare, Educație, Energie, Sănătate, Interne, Transporturi), Agenția de protecție a Mediului, Administrația Aero-Spațială [8].

Ar mai fi de adăugat o propunere privind conectarea la strategiile/proiectele UE referitoare la implementarea STEM. Această conectare ar putea începe cu **aderarea la organizații europene** precum: **STEM Alliance** (promovează colaborarea între industrie și educație pentru îmbunătățire STEM), **EU STEM Coalition** (stimulează și sprijină statele membre în vederea dezvoltării de strategii naționale STEM) etc. **EU STEM Coalition** (<http://www.stemcoalition.eu/>) a fost lansată pe data 2 octombrie 2015. Inițiatori: Olanda, Danemarca, Estonia și Flandra (BE). Patru organizații mari au semnat, deja, declarația de suport și anume: **FEANI** (federația europeană a asociațiilor naționale ale inginerilor din 35 de țări – ROMÂNIA este reprezentată de **AGIR**), **CSR Europe** (Corporate Social Responsibility- o rețea care cuprinde peste 10.000 de companii) și **ECSITE** (o rețea cu peste 350 de organizații membre: centre de cercetare și muzee și care promovează creativitatea și gândirea critică).

Câteva exemple de bune practici: **Proiectul INSTEM** (<http://www.instem.com/>), gestionează rețele inovative în STEM și din care face parte și Institutul Național pentru Fizica Laserilor, Plasmei și Radiației), **ESERO România** (www.esero.ro, înființat ca urmare a unui parteneriat între Agenția Spațială Europeană și Agenția Spațială Română pentru promovare STEM), **Junior Achievement România** (<http://www.jaromania.org/>, promovează activități specifice pentru „learning by doing”, inclusiv cele specifice STEM) etc.

Un alt model propus se referă la **STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics)**. A apărut, în SUA, în anul 2006, prin includerea artelor în STEM. STEAM se referă la crearea unui nou cadru general care facilitează dezvoltarea atât a inovării cât și a creativității. Abordarea este una holistică bazată și pe multidisciplinaritate, interdisciplinaritate și pe transdisciplinaritate [8]. Despre STEAM nu se specifică nimic în **Strategie**, este un alt punct negativ care ar trebui corectat.

Un exemplu de bună practică este **Proiectul Științescu** (<http://sibiu.stiintescu.ro/>) – un program de finanțare pentru proiecte educaționale din domeniile STEM și STEAM, implementat în Sibiu de Fundația Comunitară Sibiu (FCS), alături de Romanian-American Foundation și partenerii locali Visma Software, ITNT, Bearing Point, United Way, Metropolitan Life, EBS, ProLanguage, Universitatea Lucian Blaga Sibiu, Inspectoratul Școlar al județului Sibiu și Librăria Habitus.

În domeniul educației au fost, și mai sunt, proiecte mari prin care s-au făcut abordări specifice tranziției spre societatea cunoașterii dar finalizarea lor nu a condus la rezultatele așteptate deoarece ele nu fac parte dintr-o strategie coerentă și consistentă care să permită și să asigure continuitate, corelare și sincronizare. Ca și în alte domenii, marea majoritate au rămas proiecte izolate și, apoi, abandonate după expirarea termenului de punere în practică.

Similar, cu restructurarea învățământului preuniversitar, **trebuie restructurat și cel universitar**. În domeniul ingineriei, un model propus este **CDIO (Conceive — Design — Implement — Operate)** dezvoltat de americani. Studentul se va pregăti pentru a putea aborda toate fazele necesare realizării unui proiect din domeniul lui de specialitate și anume: Concepere, Proiectare, Implementare și Operare/Funcționare efectivă [19]. Conectarea mediului universitar la mediul economic și la dezvoltarea cercetării rămân, în continuare, doua puncte slabe care ar putea fi eliminate printr-o restructurare de fond.

Al cincilea pas – pregătirea cadrelor didactice pentru implementarea noilor standarde, norme și tehnici stabilite sau recomandate prin proiectul de restructurare a sistemului educațional. De modul de realizare a acestui pas va depinde, în mare măsură, succesul sau insuccesul proiectului de restructurare. Un model propus se referă la campania „**educă să inovăm**” (**Educate to Innovate**). Este o campanie pentru excelență în educația STEM din SUA, realizată prin implicarea Președintelui Obama. Ea s-a bazat pe o investiție, în parteneriat public-privat, de peste 250 milioane de dolari, pentru pregătirea a peste **10.000 de noi profesori** pentru matematici și științe și pentru instruirea a peste **100.000 din profesorii existenți**. La fel de importante au fost și acțiunile de voluntariat, coordonate tot de președinție, în care s-au implicat peste **200.000 de ingineri și oameni de știință** precum și instituții importate în domeniul inovării (ca de exemplu: NASA) etc. [20].

Despre cercetare, interdisciplinaritate și subsidiaritate

Se va începe cu câteva definiții și referiri la domeniul cercetării, subsidiarității și interdisciplinarității:

1) **Cercetarea** este căutarea sistematică, uneori accidentală, de noi cunoștințe și se desfășoară de regulă în cadrul disciplinelor academice. Prin definiție, activitatea de cercetare se referă la producerea de noi cunoștințe, care pot fi considerate noi numai dacă sunt recunoscute ca atare pe plan internațional. În caz contrar, nu poate fi vorba de o activitate de cercetare, ci de documentare. [21], [22].

2) „**SUBSIDIARITATE**, *subsidiarități*, s.f. Concept socio-politic, managerial și cibernetic potrivit căruia problemele apărute la un moment dat, într-o organizație sau un sistem, sunt soluționate la cel mai apropiat nivel decizional al acestora.” [23].

3) **Interdisciplinaritatea** este un transfer de concepte și metodologie dintr-o disciplină în alta pentru a permite abordarea adecvată a problemelor cercetate [23].

De ce este necesară și cum am putea aborda restructurarea cercetării? Ce rol ar putea juca aplicarea principiilor interdisciplinarității și subsidiarității în societatea cunoașterii? Sunt două întrebări la care se va încerca, în continuare, identificarea unor răspunsuri.

În societatea cunoașterii, pentru a îmbunătăți producerea și valorificarea eficientă a cunoștințelor **trebuie să dezvoltăm, atât sistemul educațional cât și pe cel al cercetării, cu focusare pe inovații și invenții**. Ce soluții sunt?

Pentru sistemul educațional s-au făcut propuneri în paragraful anterior.

Pentru domeniul cercetării, o soluție posibilă ar putea fi **dezvoltarea unor rețele de cercetare care să faciliteze utilizarea eficientă a resurselor materiale și umane locale/regionale**. Pentru Constanța, de exemplu, s-ar putea dezvolta o rețea locală (formată din institute de cercetări, universități, firme de cercetare etc.), componentă a rețelei naționale, concentrată pe domeniile tradiționale și de interes local (marin, maritim, naval, construcții, creșterea ovinelor, viticultură, pomicultură etc.), dar nu numai, și conectată la mediul economic prin dezvoltarea de proiecte comune. Modul de organizare, în acest caz, ar putea fi de tip cluster sau de tip pol de complementaritate etc. [24].

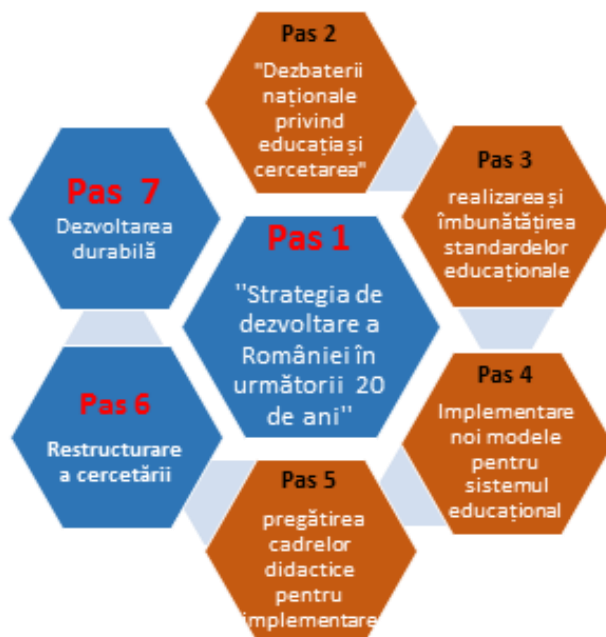
Pentru a îmbunătăți organizarea și funcționarea rețelelor de cercetare, o soluție ar putea fi **aplicarea principiului subsidiarității într-o formă extinsă**. Adică, implicarea autorităților centrale și locale ar trebui să se concentreze pe găsirea unui optim între decentralizare și suport/sprijin pentru asigurarea resurselor (materiale și umane) și în general, pentru rezolvarea problemelor, atunci când nu există o soluție locală.

Această idee s-a conturat în timpul dezbaterilor la workshop-ul național „Cercetare și expertiză Inginerească la Constanța” (ediția a treia din data de 19.11.2015), la care s-au prezentat o serie de proiecte de cercetare interesante dar care, deocamdată, sunt slab conectate la mediul economic [25].

Pornind de la cele prezentate anterior, se propune dezvoltarea unei abordări bazată pe: **aplicarea principiului interdisciplinarității** (pentru a facilita realizarea de proiecte complexe), **dezvoltarea puternică a cercetării** (pentru a facilita dezvoltarea creativității prin inovații și invenții) și **pe aplicarea principiului subsidiarității** (prin care să se faciliteze accesul la suportul național/european necesar, în mod special, pentru proiectele mari). Această propunere de abordare, acum în fază de idee, ar putea fi completată cu alte componente și adaptată pentru alte domenii.

Scopul final urmărit prin implementarea ei ar putea fi promovarea, susținerea și „protejarea” unei dezvoltări durabile locale/regionale/naționale.

În figura de mai jos se prezintă, schematic, o sinteză a ultimelor două paragrafe.

Pașii propuși pentru restructurarea

În loc de concluzii

Ce putem face noi ca să scurtăm durata tranziției la societatea cunoașterii?

Un răspuns simplu, logic și natural, pentru un stat care funcționează normal (adică, cu o funcționare care se bazează pe completivitate, meritocrație, respectarea legii, moralitate etc.), ar fi: **să dezvoltăm o abordare „pas cu pas” bazată pe o strategie și pe un program de implementare, întocmite de profesioniști de valoare, asigurând condițiile tehnice și legislative necesare pentru a se putea realiza o îmbunătățire continuă a lor.**

Pentru ca această abordare să se poată finaliza cu succes, rezumând și cele prezentate pe parcursul lucrării, ea ar trebui asumată de Parlament, Președinție și Guvern și coordonată de Președinție (cu rol de facilitator și mediator). Realizarea unui cadru legal și a unei infrastructuri (administrativă și tehnică) necesare pentru punerea ei în practică. Abordarea trebuie să se bazeze pe o „**Strategie de dezvoltare a României în următorii 20 de ani**”, îmbunătățită continuu, conform propunerilor venite în urma dezbaterii publice a ei. Trebuie asigurată o continuitate la schimbările de guverne și/sau de majorități parlamentare. **Toate acestea sunt condiții minime, necesar a fi îndeplinite din start.** Altfel, toate inițiativele laudabile lansate de Președinte („România lucrului bine făcut”, „Romania educată”, „Dezbaterii naționale privind educația și cercetarea” etc.) precum și toate celelalte proiecte lansate la nivel național de alte instituții/organizații vor rămâne la faza de simple declarații de presă sau de realizări punctuale, stopate

sau abandonate, neputând deveni proiecte reale și viabile așa cum am dori noi, cetățenii acestei țări.

În final, trebuie precizat faptul că propunerile prezentate în această lucrare, se doresc a fi **o provocare pentru identificarea celor mai bune soluții, atât pentru fiecare pas cât și pentru definirea unui context general necesar și favorabil realizării cu succes a tranziției la societatea cunoașterii, ținând cont de condițiile specifice de la noi.**

Bibliografie

- [1] **Prof. univ. dr. ing. Ștefan Iancu – Societatea cunoașterii necesită gândire**, http://cogito.ucdc.ro/nr_2/16%20-%20Ștefan%20Iancu%20-%20SOCIETATEA%20CUNOASTERII%20NECESITA%20GANDIRE.pdf
- [2] **Wikipedia** https://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_society
- [3] **Acad. Mihai Drăgănescu – Societatea informațională și a cunoașterii. vectorii societății cunoașterii**, www.academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_a01a.doc
- [4] **Wikipedia** http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_worker.
- [5] **Asociația pentru Promovarea Economiei Cunoașterii**, <http://www.cunoastere.org/>
- [6] **Charles Savage (1995), Fifth Generation Management: Co-creating through Virtual Enterprising, Dynamic Teaming, and Knowledge Networking**. Boston: Butterworth-Heinemann. ISBN 0-7506-9701-6. https://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_worker.
- [7] **IT Trends** <http://ittrends.ro/2016/03/stati-linistiti-la-locurile-voastre/> <http://www.fastcoexist.com/3056483/welcome-to-the-post-work-economy>
- [8] **Nicolae Fildan – „STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), o nouă abordare în sistemul educațional în societatea cunoașterii”** – publicat în Buletinul AGIR nr. 1/2015, <http://agir-constanta.ro/categoria/evenimente/>
- [9] **Acad. Mihai Drăgănescu – Societatea conștiinței**, <http://www.racai.ro/carte-societate-constiintei-de-mihai-draganescu/>
- [10] **Mihaela Muntean, Doina Danaiața, Camelia Margea, Managementul cunoștințelor în societatea bazată pe cunoaștere** <http://revistaie.ase.ro/content/18/danaiaata.pdf> ; <http://www.scribd.com/doc/15092725/Afaceri-electronice-introducere#scribd>
- [11] **Portalul eComunitate** <http://www.ecomunitate.ro/proiect>
- [12] **Academia Română** <http://www.academiaromana.ro/strategiaAR/strategiaAR.htm>
- [13] **National Science Board** <http://www.nsf.gov/nsb/>
- [14] **Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice**, <http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>; **Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă** http://cndd.ro/institutional_partners_ro.html
- [15] **Președintele României** <http://www.presidency.ro/ro/media/agenda-presedintelui/alocutiunea-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinuta-in-cadrul-evenimentului-de-lansare-a-dezbaterii-nationale-privind-educatia-si-cercetarea-din-romania-pentru-perioada-2016-2017>; <http://www.presidency.ro/ro/romania-educata>
- [16] **Klaus Iohannis – Ce înseamnă România Lucrului Bine Făcut**, <http://www.iohannisprezidente.ro/ro/program-prezidential/ce-inseamna-romania-lucrului-bine-facut>
- [17] **OECD**, <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=ROU&treshold=10&topic=P>

- [18] **Next Generation Science Standards (NGSS)**,
<http://www.nextgenscience.org/> <http://www.nap.edu/read/18290/chapter/1>
- [19] **Nicolae Fildan – Formarea inginerului pentru societatea viitorului. Un punct de vedere** <http://agir-constanta.ro/wp-content/uploads/2014/10/Un-punct-de-vedere.pdf>
- [20] **The White House** <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/president-obama-expands-educate-innovate-campaign-excellence-science-technology-eng>
- [21] **Wikipedia** <https://ro.wikipedia.org/wiki/Cercetare>
- [22] **Noțiuni și definiții – Consiliul Național pentru Acreditare și testare.**
<http://www.cnaa.acad.md/normative-acts/normative-acts-parlament/science-innovation-code/ii/>
- [23] **Dex on line** <https://dexonline.ro/definitie/subsidiaritate/paradigma>; <http://www.dexo.ro/definitii/interdisciplinaritate>
- [24] **Asociația Clusterelor din Romania** <http://clustero.eu/despre-clustere/>
- [25] **Sucursala Asociație Generale a Inginerilor din România (AGIR) din Constanta,**
<http://agir-constanta.ro/2015/10/workshop-national-cercetare-si-expertiza-ingine-reasca-la-constanta-editia-a-treia-19-noiembrie-2015/>

A.4. STEAM (SCIENCE TECHNOLOGY ENGINEERING ARTS AND MATHEMATICS), O NOUĂ ABORDARE ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL ÎN SOCIETATEA CUNOAȘTERII *

REZUMAT. Această lucrare propune regândirea sistemului educațional actual ținând cont de o nouă abordare: STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics). Integrarea STEAM în noul sistem se va baza pe: o abordare de tip holistic, îmbunătățire curricula și introducerea de noi tehnologii, tehnici și metode referitoare la procesele de predare, învățare, evaluare etc. Obiectivul principal va fi creșterea inovării și a creativității în societatea cunoașterii. În final, prezintă câteva propuneri pentru adaptarea sistemului educațional românesc la aceste noi tendințe.

Contextul general. TENDINȚE

Suntem martorii tranziției de la **societatea informațională** la **societatea cunoașterii (knowledge society)**, o denumire prescurtată a societății bazate pe cunoștințe (**knowledge-based society**). Societatea cunoașterii, conform definițiilor de pe internet, este acea societate care generează, procesează și face posibil accesul la cunoștințe la nivelul tuturor membrilor societății pentru a putea fi utilizate în vederea îmbunătățirii condiției umane. [1]

* Lucrarea a fost prezentată la **Simpozionul Național Interdisciplinar „Știința și arta – interferențe și complementaritate”**, 20 martie 2015 și publicată în **Buletinul AGIR Nr.1 2015**.

Despre acest eveniment am publicat și articolul **„Simpozionul național interdisciplinar „Știința și Arta, interferențe și complementaritate” în Univers Ingineresc Nr. 7/2015”**.

Din multitudinea de definiții am ales pe cea utilizată de Acad. Mihai Drăgănescu: „cunoștințele sunt informații cu înțeles și informații care acționează”. [2] În societatea cunoașterii, cunoștințele sunt o resursă importantă. Utilizarea cunoștințelor pentru dezvoltarea de tehnologii specifice (**knowledge technology**) și de sisteme suport pentru luarea deciziei generează valoare economică. Utilizarea pe scară largă a noilor generații de roboți și a inteligenței artificiale, de exemplu, prin rezultatele generate, vor contribui semnificativ la creșterea nivelului de trai. Se speră că societatea cunoașterii va fi o societate generatoare de prosperitate și bunăstare la nivel mondial. Pentru a putea atinge acest obiectiv, pe lângă tehnologii, este necesară o pregătire profesională adecvată. Apare o nouă categorie ocupațională: „**knowledge worker**” – al cărui capital principal sunt cunoștințele. El poate fi diferențiat de celelalte categorii prin faptul că munca lui necesită o gândire creativă, convergentă și divergentă, care nu va mai fi focalizată pe rezolvarea unor probleme de rutină [3].

În vederea formării profesionale, atât a acestui „knowledge worker” cât și a cetățeanului de rând – dependent de tehnologii, este necesar, practic, un nou sistem educațional. În acest sens, sunt de remarcat câteva tendințe/ direcții de abordare:

- se produc schimbări majore în curricula (conținut, structură, etc.), cu focalizare pe o **abordare interdisciplinară** și pe utilizarea de noi tehnologii pentru creare și utilizare conținut. **Exemple: e-content, manuale digitale etc.**

- se utilizează noi tehnici/metode de predare/învățare (exemple: **Project-Based Learning**, Blended Learning, Social and Emotional Learning, Brain-Based Learning, on-line learning, etc.);

- se utilizează **noi sisteme de evaluare** care trebuie să suporte diversele metode/tehnologii de pregătire și care trebuie să asigure o evaluare pertinentă a abilităților dobândite de student (din punct de vedere social, emoțional, academic etc.);

- se dezvoltă un **mediu colaborativ** la nivel de elevi/studenti la care participă direct și alți factori interesați de procesul educațional (profesorii, părinții, instituții private etc.)

- **se schimbă rolul/locul profesorului**. Se face migrarea de la profesorul cu rol clasic (focalizare pe transfer/evaluare de cunoștințe) la cel de facilitator, antrenor sau mentor având în vedere faptul că noile **sisteme educaționale sunt centrate pe student**;

- se schimbă durata de pregătire în toate domeniile (exemple: **pregătirea continuă, învățare pe tot parcursul vieții** etc.), necesare pentru ca cetățeanul să se poată adapta la competiția amplificată de globalizarea și schimbarea continuă, două caracteristici de bază ale economiei mondiale actuale.

Sistemul educațional, după cum rezultă și din cele prezentate mai sus, a fost, deja, îmbunătățit substanțial. Un pas important a fost focalizarea pe **dezvoltarea puternică a inovării**. Sunt deja o serie întreagă de abordări aplicate cu succes la nivel mondial. Una din aceste abordări se bazează pe implementarea și dezvoltarea sistemului **STEM (Science Technology Engineering and Mathematics)** care a devenit un standard agreat în foarte multe țări, inclusiv în cele din Comunitatea Europeană.

Scurtă prezentare STEM

STEM este un sistem educațional în care s-a dezvoltat o curricula focusată pe patru discipline: știință, tehnologie, inginerie și matematici. **Abordarea este una interdisciplinară.** Se propune trecerea de la o abordare separată (independentă/individuală) a materiilor studiate la una **integrată, bazată pe aplicații conectate la lumea reală.** Se poate afirma că STEM este focusat pe îmbunătățirea calității educației în vederea pregătirii de specialiști competenți în domeniul tehnologiilor înalte (**high-tech workers**) și de cetățeni capabili, așa cum precizam și mai sus, să opereze într-o societate dependentă de tehnologie.

STEM a cunoscut o puternică dezvoltare în SUA, încă din anii 90, fiind puternic susținută de Guvern și Președinție prin legi dedicate, printr-o strategie națională bazată pe un plan pe 5 ani și asigurând susținerea finanțării necesare pentru implementarea ei.[4] Coordonarea și evaluarea aplicării strategiei este realizată de un comitet interinstituțional: CoSTEM – Committee on Science, Technology, Engineering, and Math Education. [5] Acest comitet este în subordinea Președinției și are ca membri reprezentanți din guvern (Department of Agriculture, Department of Commerce, Department of Defense, Department of Education, Department of Energy, Department of Health and Human Services, Department of Interior, Department of Transportation, Environmental Protection Agency, National Aeronautics and Space Administration). Există deja o serie de standarde naționale pentru aplicare STEM [6].

Pentru promovarea îmbunătățirii STEM s-a format o coaliție din peste 500 de membrii din domenii diverse (business, profesional, organizații din educație) [7].

Președintele Barack Obama afirma pe 16 sept 2010 că: „Poziția de lider de mâine depinde de cum educăm azi studenții – în special – în știință, tehnologie, inginerie și matematici „ [8].

O analiză complexă despre stadiul implementării STEM în SUA, comparativ cu alte state, este realizată de John Thomasian de la National Governors Association Center for Best Practices (NGA Center) în lucrarea: „Building a Science, Technology, Engineering and Math. Education Agenda” [9].

În analiza comparativă se precizează faptul că în perioada 1998-2006 numărul celor implicați în STEM a crescut cu 23% în SUA, cu 144% în POLONIA, cu 178% în TAIWAN, cu mai mult de 200% în CHINA etc. În lucrare se scoate în evidență realizările, punctele slabe și o agendă cu propuneri de îmbunătățire în vederea unei mai bune integrări STEM în sistemul educațional urmărind creșterea atractivității și îmbunătățirea performanțelor pentru student (din punct de vedere profesional și din punct de vedere ocupațional – după terminarea studiilor).

Pentru startarea unui proiect STEM la nivel național, ne-am putea inspira și din cel din TURCIA [10] sau din Marea Britanie [11].

În ROMÂNIA, referitor la implementare STEM, sunt doar câteva abordări punctuale – lansate, în mare parte, din exteriorul țării. Agenția Spațială Română (ROSA), de exemplu, a anunțat lansarea în România a Biroului European de Resurse pentru Educație (ESERO). „ESERO este un proiect inițiat de către Agenția Spațială Europeană (ESA) cu scopul de a folosi fascinația pe care o prezintă domeniul spațial pentru a încuraja predarea și învățarea de materii STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) în școlile europene primare și secundare. Prin acest centru, ROSA și ESA doresc să răspundă nevoilor educaționale specifice din România, astfel încât tinerele generații să fie încurajate către o carieră din domeniile STEM”. „Pe lângă ESERO România, programul mai este prezent și în Belgia, Irlanda, Olanda, Țările Nordice (Norvegia, Suedia, Danemarca, Finlanda), Polonia, Portugalia și Regatul Unit al Marii Britanii”, [12]. Este un exemplu de bună practică care ar trebui multiplicat și însoțit de o strategie la nivel național pentru promovare și dezvoltare STEM în ROMÂNIA. Despre necesitatea și modalitatea implementării STEM în ROMÂNIA am mai făcut referiri și anterior, conform referinței [13].

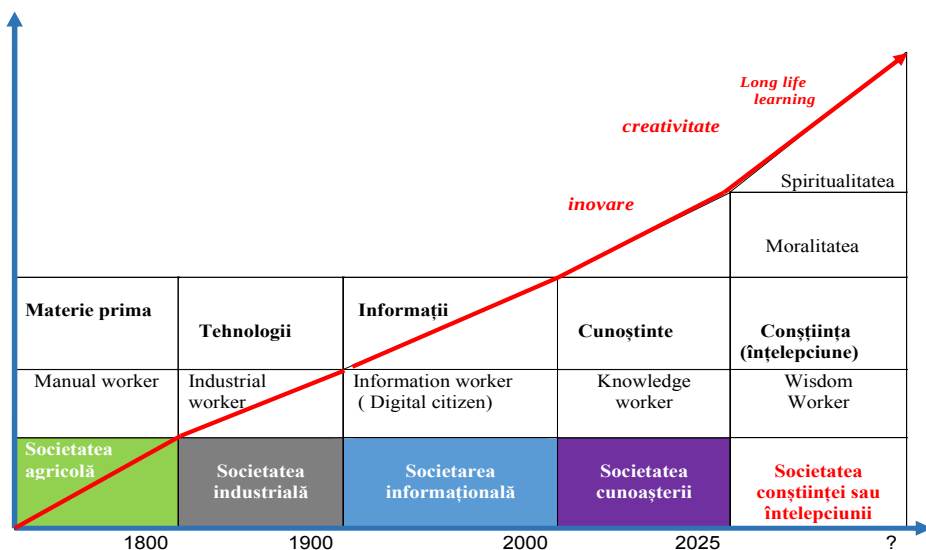
Tranziția de la STEM la STEAM

În urma unui studiu realizat de World Economic Forum, SUA se poziționa pe locul patru în domeniul inovării, după ELVEȚIA, SUECIA și SINGAPORE. De asemenea, SUA este în faza de a pierde supremația ca putere economică. Au fost două semnale de alarmă care au condus la căutarea de soluții pentru creșterea competitivității. Concluzia a fost că, în continuare, trebuie insistat pe îmbunătățirea sistemului educațional.

În acest sens, în anul **2006** **Georgette Yakman** a venit cu propunerea să se adauge Arta la STEM [14]. Astfel a rezultat un nou concept, **STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics)** care se vrea a fi mult mai mult decât o simplă extindere cu o componentă. Includerea Artei a fost validată, în primul rând, de bunele practici din sistemele educaționale existente în alte țări (exemplu China). În al doilea rând, arta este necesară pentru dezvoltarea inovării și creativității. Prin aplicarea STEM, procesul educațional se „focusa” pe lobul stâng al creierului care „găzduiește” gândirea logică. Prin includerea Artei în STEM se va „exploata” și lobul drept unde se dezvoltă gândirea perceptuală – suport pentru artă, creativitate etc. O validare, în plus, este dată și de faptul că marii inventatori și oameni de știință au fost, în același timp, și muzicieni, artiști, scriitori, poeți etc. Einstein era un pasionat student al viorii, Samuel Morse picta portrete, Galileo era și poet și critic literar, Leonardo Da Vinci era un expert atât în domeniul științei cât și al artei din acele vremuri. Leonardo Da Vinci a afirmat „Arta este regina tuturor științelor comunicând cunoștințe către toate generațiile din lume”, („Art is the queen of all sciences communicating knowledge to all the generations of the world.”). Lista poate continua cu foarte multe alte exemple.

Societatea cunoașterii va reprezenta și o nouă etapă în cultură, pe primul plan va trece cultura cunoașterii care implica toate formele de cunoaștere, inclusiv cunoașterea

artistică, literară etc. Astfel se va putea pregăti tranziția la **societatea conștiinței** (conscience society) sau, mai nou, societatea înțelepciunii (wisdom society), bazată pe moralitate și spiritualitate. Se va dezvolta o nouă categorie ocupațională: **wisdom worker, o persoană creativă** având abilitatea de a gândi și a acționa utilizând cunoștințele, experiența, bunul simț și înțelegerea, adică o persoană care poate face o aplicare judicioasă (înțeleaptă) a cunoștințelor. O prezentare sintetică este făcută în **figura de mai jos**.

Evoluția tehnică, economică și socială

Revenim: „STEAM înseamnă interpretarea Științei și Tehnologiei prin Inginerie și Artă, bazată pe utilizarea de elemente Matematice” („STEAM = Science & Technology interpreted through Engineering & the Arts, all based in Mathematical elements) [14].

Georgette Yakman a propus o abordare interesantă a implementării STEAM, care poate fi reprezentată schematic printr-o piramidă cu mai multe niveluri (Georgette Yakman [14]):

1) **Holistic**. Nivelul cel mai de sus, vârful piramidei. Este nivelul universal. Abordarea holistică se va aplica pe tot parcursul vieții (**long life learning**). Are ca scop formarea de oameni capabili să folosească și să genereze cunoștințe (**Knowledgeable People**), să aibă inițiative și libertate în acțiune vizavi de presiunile economice și politice. Sunt de remarcat cel puțin două modele din abordarea holistică, care au fost aplicate cu succes : **Montesori și Waldorf**.

2) **Integrativ**. Abordarea integrativă trebuie să se reflecte atât la realizare curricula cât și la conectarea ei la realitățile vieții. Este nivelul specific pentru aplicare STEAM. Implementarea STEAM începe cu ciclul școlar primar.

3) **Multidisciplinar.** Este nivelul în care focalizarea se face pe cele două componente: STEM și Arta – fiind o etapă de tranziție de la STEM la STEAM. Facilitează tranziția de la ciclul primar la cel secundar.

4) **Discipline specifice.** Se referă la o abordare de tip „siloz” (silo). Se aplică începând cu ciclul secundar de pregătire. Cuprinde 5 componente: Știința, Tehnologie, Inginerie, Arta și Matematici cu o abordare mai mult sau mai puțin separată (independentă).

5) **Conținut specific.** Se referă la abordarea aprofundată a unui domeniu de interes – specializare în acel domeniu. Se aplică în pregătirea post - liceală și în învățământul superior.

Pentru alte detalii vezi [15].

Toate aceste noi practici și abordări sunt în faza de îmbunătățire continuă și de integrare într-un nou sistem educațional performant pentru care se vor dezvolta standarde atât la nivel mondial cât și zonal sau local. Rezultatul preconizat, ținând cont de aplicarea unei abordări de tip holistic, va fi unul mult mai mare decât o sumă simplă a rezultatelor implementării componentelor.

Propuneri pentru pregătirea sistemului educațional românesc în vederea abordării tranziției spre societatea cunoașterii

Pentru dezvoltarea și implementarea unui nou sistem educațional în România am putea porni de la următoarele premise:

1) Există standarde și bune practici la nivel mondial la care se poate apela. Am făcut, mai sus, referiri la câteva dintre ele.

2) Există, acum, un context politic favorabil în România. Restructurarea sistemului educațional este în topul priorităților la nivelul președinției și nu numai. Acest moment poate fi o oportunitate pentru a starta o abordare coerentă și consistentă, bazată pe o strategie de lungă durată, aplicată „pas cu pas” care să ne permită conexiunea la rețeaua statelor dezvoltate.

3) În ROMÂNIA există realizări, în domeniul tehnologiilor și conținutului educațional, recunoscute și premiate la nivel mondial. Prezentăm, în continuare, câteva exemple.

Programul guvernamental SEI (Sistem Educațional Informatizat) a fost lansat în anul 2001 [16]. Proiectul SEI a primit foarte multe premii internaționale pentru tehnologii e-learning și e-content. Există o evaluare a SEI, realizată în 2008 de o echipă formată din specialiști din instituții reprezentative, care pune în evidență: punctele tari/punctele slabe precum și avantajele/dezavantajele implementării programului [17].

Proiectul „Proces educațional optimizat în viziunea competențelor societății cunoașterii” implementat de către Ministerul Educației Naționale, care a obținut medalia

de aur oferită de International Project Management Association (IPMA) în 2013 și medalia de aur la categoria „Most Innovative Product of the Year”, în cadrul competiției mondiale Best în Biz Awards EMEA în 2014 [18].

Bibliografie

- [1] **Wikipedia Knowledge economy**, http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_economy
- [2] **Acad. Mihai Drăgănescu – Societatea informațională și a cunoașterii. vectorii societății cunoașterii** – www.academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_a01a.doc
- [3] **Wikipedia** – http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_worker
- [4] **Federal science, technology, engineering, and mathematics (STEM) education. 5 year strategic plan – A Report from the Committee on STEM Education National Science and Technology Council**, http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/microsites/ostp/stem_stratplan_2013.pdf
- [5] **CoSTEM – Committee on Science, Technology, Engineering, and Math Education** <http://www.whitehouse.gov/administration/eop/ostp/nstc/committees/costem>
- [6] **Exemple de standarde STEM**: <http://www.clexchange.org/curriculum/standards/stem.asp>; <http://www.exemplars.com/resources/alignments/national-stem-standards>, <http://stemcollaborative.org/standards.html> etc.
- [7] **STEM Education Coalition** <http://www.stemedcoalition.org/>
- [8] **U.S. Department of Education** www.ed.gov/stem
- [9] **John Thomasian – Building a Science, Technology, Engineering, and Math. Education Agenda** – <http://www.nga.org/files/live/sites/NGA/files/pdf/1112STEMGUIDE.PDF>
- [10] **Task Force on STEM Education** – <http://www.tstem.com/>
- [11] **National STEM Centre UK** – <http://www.nationalstemcentre.org.uk/>
- [12] **ESERO, Biroul European de Resurse pentru Educație Spațială din România** – <http://www.esero.ro/>
- [13] **Nicolae Fildan – Formarea inginerului pentru societatea viitorului. Un punct de vedere** <http://agir-constantia.ro/wp-content/uploads/2014/10/Un-punct-de-vedere.pdf>
- [14] **Georgette Yakman – ST?@M Education: an overview of creating a model of integrative education** – <http://www.iteaconnect.org/Conference/PATT/PATT19/Yakmanfinal19.pdf>
- [15] **Alte detalii STEAM** – <http://steamedu.com/>, <http://steam-notstem.com/articles/white-paper/>, http://en.wikipedia.org/wiki/STEAM_fields etc
- [16] **SEI (Sistem Educațional Informatizat)** – <http://portal.edu.ro/>
- [17] **PROGRAMUL SEI. Raport de cercetare evaluativă. EVAL SEI 2008** http://www.elearning.ro/resurse/EvalSEI_raport_2008.pdf
- [18] **Proiectul „Proces educațional optimizat în viziunea competențelor societății cunoașterii”** <http://proiecte.pmu.ro/web/transdisciplinarfse>.
- [19] **Proiectul „escola”** <http://escola.edu.ro>
- [20] **Proiectul „manuale digitale”** <https://www.manuale.edu.ro/>.
- [21] **Proiectul CNIV (Conferinta Nationala de Invatamant Virtual)** – <http://c3.cniv.ro/?q=2014/digi2014>

A.5. RESTRUCTURAREA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL. PUNCTE DE VEDERE ȘI PROPUNERI*

Câteva considerații generale

Suntem martorii unei dezvoltări puternice a tehnologiilor, în mod special, a celor informatice și a comunicațiilor. Roboții inteligenți și inteligența artificială sunt două exemple edificatoare.

Se poate afirma că România este în tranziție la societatea cunoașterii. Pentru a putea accelera procesul tranziției este necesar un nou mod de abordare a restructurării societății românești. În această lucrare se va propune o abordare particularizată pentru sistemul educațional. Această propunere este, de fapt, o reluare îmbunătățită a unor idei prezentate în lucrarea „**Tranziția spre societatea cunoașterii. Puncte de vedere și propuneri de abordare**”, susținută la Conferința Internațională de Studii Interdisciplinare – ICIS 2016, din perioada 11-12 iunie de la Constanța și publicată în Buletinul AGIR nr. 2/2016. Îmbunătățirea are la bază dezbaterile purtate la conferința de mai sus și noutățile apărute în abordarea proiectului „**România educată**”, inițiat de către Președintele României Klaus Iohannis.

Abordarea restructurării sistemului educațional este un proces complex și ea ar trebuie să fie o componentă a restructurării de fond a societății românești (o abordare de tip sistem integrat). Restructurarea societății românești ar trebui să se bazeze pe existența unei strategii de dezvoltare a României pe termen lung. Strategia, la rândul ei, pentru a putea fi implementată cu succes, trebuie să fie însoțită de o viziune pertinentă și de programe adecvate. Scopul final urmărit prin implementarea acestei noi abordări ar trebui să fie îmbunătățirea, cel puțin, a proceselor cunoașterii, în general, și, în particular, ale inovării și ale creativității, la nivel individual și de societate.

Pornind de la aceste premise, abordarea propusă pentru sistemul educațional se bazează pe **parcursul a cinci pași importanți**, prezentați în continuare.

Primul pas – asigurarea unui context general adecvat.

Pentru a putea crea un context general adecvat trebuie pornit de la o strategie de dezvoltare pe termen lung a României și nu o strategie a Președinției sau a Parlamentului sau a Guvernului sau a Academiei etc, cum s-a practicat până în prezent. „**Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani**” propusă de Academia Română în anul 2015, referită în continuare **Strategia**, ar putea fi un punct de plecare pentru a dezvolta o astfel de strategie. A fost selectată această **Strategie** deoarece, în primul rând, este o

* Această lucrare a fost publicată în **UNIVERS INGINERESC Nr. 15/2016** (articol-pag-4 5).

abordare completă și complexă, comparativ cu alte strategii realizate anterior. În al doilea rând, poate asigura suportul necesar dezvoltării unei viziuni pe termen scurt, mediu și lung, atât la nivelul societății românești cât și la cel al educației. În acest sens, conține propuneri importante pentru domenii cheie precum educația, cultura, sănătatea, energia etc, și pentru care s-au prezentat 11 proiecte. Și în al treilea rând, **educația este un domeniu prioritar pentru care „au fost identificate 8 programe fundamentale, transversale, care pot conduce la o stabilizare a priorităților”**. (<http://www.academiaromana.ro/strategiaAR/strategiaAR.htm>.)

Pentru ca această strategie să devină una națională și să poată fi pusă în funcțiune cu succes cât mai repede posibil, ar trebui să se parcurgă, cel puțin, următoarele etape:

1) Urgentarea finalizării redactării Strategiei, dacă se poate, în acest an (și nu în 2018 – cum este planificat în varianta actuală). Faza 4, de exemplu, ar putea să includă și celelalte două faze (faza 5 și faza 6).

2) Parcurgerea unei etape de dezbatere publică pentru îmbunătățirea ei.

3) Asumarea ei de către noul Parlament și de către noul Guvern la începutul anului 2017.

4) Definirea unui cadru legal și alocarea unui buget adecvat, necesare pentru punerea ei în practică.

5) Preluarea coordonării implementării de către Președinția României. Implicarea Președinției ar trebui să fie una de **mediere și de facilitare**, importantă pentru ca această strategie să poată fi implementată cu succes. În plus, implicarea Președinției ar asigura **neutralitatea necesară unei abordări interdisciplinare și interinstituționale** (Guvern, Parlament, societatea civilă, academii, institute de cercetări, etc.).

6) **Realizarea unei infrastructuri, necesară pentru implementarea ei**. Această infrastructură ar trebui să fie formată din două componente mari: **una administrativă** (cu reprezentanți din: societatea civilă, guvern, președinție, parlament) și **una tehnică**. Componenta tehnică ar trebui să cuprindă echipe de experți, create pentru toate domeniile de bază (științe, agricultură, educație, sănătate etc.). Aceste echipe ar trebui să formeze corpul de experți apelați, atât de Președinte cât și de Parlament, la stabilirea politicilor/ programelor naționale pe domeniile respective. Echipele pot fi organizate sub diferite forme (comitete, comisii, consilii, fundații etc.), cu reglementare clasică sau cu auto-reglementare. Un posibil model pentru domeniul științei și ingineriei ar putea fi Fundația Națională pentru Științe („**National Science Foundation**”), înființată prin lege în 1950 în SUA. Este o fundație apolitică care este coordonată de o echipă de specialiști eminenți din industrie și universități, și care formează „**National Science Board**” etc. (<http://www.nsf.gov/nsb/>)

Trebuie parcurse toate aceste etape, altfel și această strategie riscă să aibă aceeași soartă ca și strategiile anterioare. **Strategia realizată de Comisia de la SNAGOV** (martie-iunie 1995) a fost abandonată. A urmat „**Strategia Națională a României 2013 – 2020 – 2030**”, aprobată în 2008. Coordonarea ei, în acel moment, era asigurată de Ministerul

Mediului și Dezvoltării Durabile. Între timp, acest minister a „pierdut” componenta „Dezvoltarea Durabilă” și a devenit Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, dar strategia a rămas tot la acel minister. Practic, se poate afirma, ea a fost abandonată. Pe site-ul Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă (CNDD), „una dintre cele mai autorizate voci din societatea civilă în domeniul elaborării de propuneri și strategii pentru dezvoltarea durabilă a României”, apar doar proiecte pentru protejarea mediului și pentru dezvoltarea resurselor umane. Prea puțin pentru o dezvoltare durabilă reală în societatea cunoașterii. (Portalul eComunitate <http://www.ecomunitate.ro/proiect>)

Al doilea pas – „Dezbateri naționale privind educația și cercetarea”, parte a proiectului „România educată”.

Aceste dezbateri au fost lansate pe data de **15 februarie 2016**. „Vă invit ca în 2016 să construim împreună o viziune și un set de obiective de țară pe măsura ambițiilor noastre ca stat modern. Pe aceste baze, putem concretiza anul viitor, în 2017, o strategie și un plan operațional care să ilustreze traseul pentru a ajunge unde ne-am propus, iar în 2018, promovând un mix legislativ coerent, să spunem start reformei pentru „România Educată” – Președintele României Klaus Iohannis (<http://www.presidency.ro/ro/romania-educata>).

În continuare, se vor face câteva propuneri pentru a îmbunătăți această inițiativă. Prima propunere se referă la conectarea dezbaterilor (pasul doi) la **Strategia** națională prezentată la primul pas deoarece această strategie conține informațiile necesare pentru formarea unei viziuni coerente și pertinente, propune obiectivele și programele necesare pentru implementarea ei etc. Strategia trebuie realizată de specialiști și îmbunătățită prin dezbaterile publice și nu invers. A doua propunere se referă la crearea unei echipe (interdisciplinară și interinstituțională) care va avea în componență și specialiști implicați în realizarea **Strategiei**, pentru domeniul educației, și care să coordoneze dezbaterile pe baza unui program de lucru cu termene și responsabilități clare. Varianta actuală, bazată pe parteneriatul realizat cu Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (**UEFISCDI**), nu poate acoperi toate problemele supuse dezbaterii și nu asigură îndeplinirea tuturor condițiilor/ cerințelor prezentate anterior. (<http://www.presidency.ro/ro/angajamente/romania-educata>).

A treia propunere se referă la „Instrumentul de **consultare online** din cadrul Dezbaterii Naționale pentru Educație și Cercetare – România Educată”, **lansat pe data de 10.06.2016**. El ar putea fi o componentă a infrastructurii propusă la primul pas sau ceva similar. O primă îmbunătățire se referă la regândirea temelor (extinderea lor) supuse dezbaterii pentru completarea formularului online. Formularul trebuie sincronizat cu **Strategia** de la primul pas, ar fi a doua propunere. (<http://www.romaniaeducata.eu/>)

A treia propunere se referă la asigurarea unui cadru tehnic adecvat pentru o dezbatere online performantă, în conformitate cu tehnologiile actuale (dezbateri în

tim real de la distanță de tip videoconferință cu participarea românilor de pretutindeni și nu numai completarea online a unui formular).

Al treilea pas – implementarea unor noi modele educaționale care să permită realizarea unei restructurări de fond.

Al treilea pas ar putea fi **identificarea, selectarea și adaptarea unor noi modele educaționale aplicate cu succes în alte țări, necesare pentru a acoperi noile cerințe generate de societatea cunoașterii**. Ele ar putea fi acele bune practici de la care s-ar putea porni.

Un prim model propus este sistemul educațional **STEM (Science Technology Engineering and Mathematics)**, inițiat de SUA și preluat de marea majoritate a țărilor dezvoltate. STEM se bazează, în primul rând, pe o abordare interdisciplinară având ca scop final **dezvoltarea inovării**. Este necesară o îmbunătățire a **Strategiei** prezentată la primul pas, în sensul introducerii **STEM în topul urgențelor pe termen scurt (2016-2020)** și nu în lista țințelor pentru 2020-2030 (așa cum este prevăzut în varianta actuală), ar fi o primă propunere. A doua propunere se referă la asigurarea unei infrastructuri organizatorice minimale necesare pentru a facilita implementare STEM. Un exemplu de bună practică ar putea fi comitetul **CoSTEM** (Committee on Science, Technology, Engineering, and Math Education), din SUA, care este în subordinea Președinției și care are ca membri, reprezentanți din: guvern (Departamentele: Agricultură, Comerț, Apărare, Educație, Energie, Sănătate, Interne, Transporturi), Agenția de protecție a Mediului, Administrația Aero-Spațială. (<https://www.whitehouse.gov/administration/eop/ostp/nstc/committees/costem>).

Ar mai fi de adăugat o propunere privind **conectarea la strategiile/ proiectele UE referitoare la implementarea STEM**. Această conectare ar putea începe cu **aderarea la organizații europene** precum: **STEM Alliance** (<http://www.stemalliance.eu/> – promovează colaborarea între industrie și educație pentru îmbunătățirea STEM) și la **EU STEM Coalition** (stimulează și sprijină statele membre în vederea dezvoltării de strategii naționale STEM) etc. **EU STEM Coalition** (<http://www.stemcoalition.eu/>) a fost lansată pe data 2 octombrie 2015. Inițiatori: Olanda, Danemarca, Estonia și Flandra (BE). Patru organizații mari au semnat, deja, declarația de suport și anume: **FEANI** (federația europeană a asociațiilor naționale ale inginerilor din 35 de țări – ROMÂNIA este reprezentată de **AGIR**), **CSR Europe** (Corporate Social Responsibility – o rețea care cuprinde peste 10.000 de companii) și **ECSITE** (o rețea cu peste 350 de organizații membre: centre de cercetare și muzee și care promovează creativitatea și gândirea critică). Câteva exemple de bune practici: **Proiectul INSTEM** (<http://www.instem.com/> , gestionează rețele inovative în STEM și din care face

parte și Institutul National pentru Fizica Laserilor, Plasmei și Radiației, **ESERO România** (www.esero.ro, înființat ca urmare a unui parteneriat între Agenția Spațială Europeană și Agenția Spațială Română pentru promovare STEM, **Junior Achievement România** (<http://www.jaromania.org/> – promovează activități specifice pentru „learning by doing”, inclusiv cele specifice STEM) etc.

Un alt model propus se referă la **STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics)**. A apărut, în SUA, în anul 2006, prin includerea artelor în STEM. STEAM se referă la crearea unui nou cadru general care facilitează dezvoltarea atât a inovării cât și a creativității. Abordarea este una holistică bazată și pe interdisciplinaritate și pe transdisciplinaritate. Se propune introducerea în **Strategie** și a sistemului STEAM (în varianta actuală a Strategiei nu se face nici o referire la STEAM).

Un exemplu de bună practică este **Proiectul Științescu** (<http://sibiu.stiintescu.ro/>) – un program de finanțare pentru proiecte educaționale din domeniile STEM și STEAM, implementat în Sibiu de Fundația Comunitară Sibiu (FCS), alături de Romanian-American Foundation și partenerii locali Visma Software, ITNT, Bearing Point, United Way, Metropolitan Life, EBS, ProLanguage, Universitatea Lucian Blaga Sibiu, Inspectoratul Școlar al județului Sibiu și Librăria Habitus.

În domeniul educației au fost și mai sunt proiecte mari prin care s-au făcut abordări specifice tranziției spre societatea cunoașterii dar finalizarea lor nu a condus la rezultatele așteptate deoarece ele nu au făcut parte dintr-o strategie a României, coerentă și consistentă care să permită și să asigure continuitatea, corelarea și sincronizarea lor. Marea majoritate a programelor europene lansate în România nu țin cont sau nu au nici o legătură cu necesitățile și cerințele concrete ale țării noastre. Ele au rămas proiecte izolate și, apoi, abandonate după expirarea termenului de punere în practică.

Similar, cu restructurarea învățământului preuniversitar, **trebuie restructurat și cel universitar. În domeniul ingineriei**, un model propus este **CDIO (Conceive - Design - Implement - Operate)** dezvoltat de americani. **Se va porni de faptul că în economia cunoașterii, abordarea educației în inginerie, și nu numai, va fi focalizată pe proiecte.** Studentul se va pregăti pentru a putea aborda toate fazele necesare realizării unui proiect din domeniul lui de specialitate și anume: Concepere, Proiectare, Implementare și Operare/Funcționare efectivă. (<http://www.cdio.org/>)

Conectarea mediului universitar la mediul economic și la dezvoltarea cercetării rămân, în continuare, două puncte slabe care ar putea fi îmbunătățite printr-o astfel de restructurare de fond.

Al patrulea pas – realizarea unui context specific necesar.

Al patrulea pas se referă la **realizarea și îmbunătățirea standardelor educaționale**, gândite pentru generațiile viitoare. Ele, apoi, trebuie completate cu o programă (**curricula**) unitară din punct de vedere a completitudinii, consistenței, coerenței și calității și cu **ghiduri necesare pentru implementarea lor**.

În propunerea celor cinci pași s-a ținut cont și de rezultatele slabe, în comparație cu alte state, obținute de România în urma evaluărilor sistemului educațional românesc realizate prin **Programul PISA** (Programme for International Student Assessment), o componentă OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development – <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=ROU&treshold=10&topic=PI>). Programul PISA are avantajul ca se fac evaluări neutre periodice (la trei ani). Astfel, s-ar putea măsura mult mai corect evoluția sistemului educațional ca urmare a aplicării acestei noi abordări.

Ca exemplu de bună practică, în acest sens, am putea prelua din experiența SUA, care în urma evaluării prin programul PISA și-a reluat îmbunătățirea standardelor proprii („**The Next Generation Science Standards**”). (<http://www.nextgenscience.org/>, <http://www.nap.edu/read/18290/chapter/1>)

În consecință, propun să se introducă, în **Strategia** referită la primul pas, proceduri concrete privind utilizarea rezultatelor evaluărilor sistemului educațional românesc ca urmare a aplicării programului PISA.

Al cincilea pas – pregătirea cadrelor didactice pentru implementarea noilor norme, tehnici, modele și standarde

De modul de realizare a acestui pas va depinde, în mare măsură, succesul sau insuccesul proiectului de restructurare a sistemului educațional. Ea trebuie să se bazeze pe un proiect complex de perfecționare și formare a cadrelor didactice.

Un posibil model ar putea fi campania „**educă să inovăm**” (Educate to Innovate). Este o campanie pentru excelență în educație STEM în SUA, realizată prin implicarea Președintelui Obama. Ea s-a bazat pe o investiție, în parteneriat public-privat, de peste 250 milioane de dolari, pentru formarea a peste 10.000 de noi profesori pentru matematici și științe și pentru perfecționarea a peste 100.000 din profesorii existenți. La fel de importante au fost și acțiunile de voluntariat, coordonate tot de președinție, în care s-au implicat peste 200.000 de ingineri și oameni de știință precum și instituții importate în domeniul inovării (ca de exemplu: NASA) etc. (<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/president-obama-expands-educate-innovate-campaign-excellence-science-technology-eng>)

În loc de concluzii

După cum rezultă și din cele prezentate, această **nouă abordare** (în cinci pași) ar trebui să se bazeze pe selectarea și îmbunătățirea a ceea ce s-a aplicat cu succes (pe plan național și internațional), pe completarea lor cu părțile care lipsesc unei abordări de tip sistem integrat și pe respectarea unui set minim de cerințe și anume:

1) Trebuie început cu adaptarea și îmbunătățirea **Strategiei** prezentată la primul pas.

2) Este necesară implicarea Președinției în coordonarea noii abordări. Implicarea ar trebui să fie una de facilitare și de mediere, asigurând neutralitatea necesară unei abordări interdisciplinare și interinstituționale.

3) Trebuie dezvoltată o nouă viziune, adecvată pentru această nouă abordare.

4) Trebuie adoptate măsurile necesare asigurării continuității în implementarea strategiei la schimbări de guverne și/sau de majorități parlamentare.

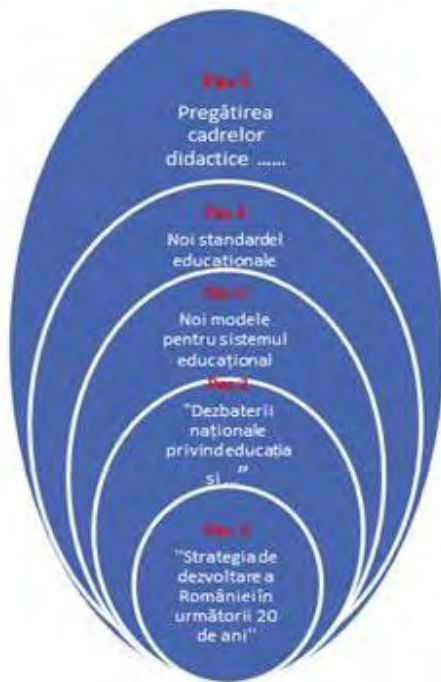
5) Trebuie asigurată reducerea la minim a riscului cu implementarea restructurării, prin apelarea la cele mai bune practici, la nivel național și internațional.

6) Trebuie asigurată alinierea la standardele și practicile europene și internaționale.

7) Trebuie asigurate condițiile necesare și suficiente pentru evitarea repetării greșelilor anterioare.

Realizarea restructurării sistemului educațional ar putea fi făcută aplicând metode similare cu cele utilizate cu succes

în restructurarea afacerilor (exemplu: „**Business Process Reengineering**” – BPR). În acest sens, sunt, deja, o serie de abordări și în domeniul educațional (exemple: „**Educational Process Reengineering**” – EPR, **Re-Engineering The Educational Process** etc.). Prin aplicarea **reingineriei** se poate trece la o abordare focusată pe procese urmărind îmbunătățirea **eficacității și eficienței** acestor procese. Fiecare proces este o grupare de activități necesare pentru a genera ceva semnificativ pentru „clientul” sistemului educațional iar restul activităților (care nu fac parte din nici un proces) se elimină sau se regândesc în noul context etc.

În plus, la implementarea noii abordări va trebui să se țină cont, în primul rând, de faptul că schimbarea este singura constantă a societății în care trăim. În al doilea rând, de faptul că învățarea, la nivelul fiecărui cetățean, se extinde pe tot parcursul vieții („impusă” de adaptarea la noul context). În al treilea rând, de apariția unor noi categorii ocupaționale precum „knowledge worker” și „wisdom worker” în toate domeniile de activitate etc.

În consecință, această abordare va trebui îmbunătățită continuu pentru atinerea tuturor obiectivelor urmărite în procesul de restructurare a sistemului educațional, în particular, și a societății românești, în general.

A.6. INOVAREA ȘI CREATIVITATEA. PROPUNERI PRIVIND ABORDAREA LOR ÎN TRANZIȚIA LA SOCIETATEA CUNOAȘTERII*

REZUMAT. *În acest studiu sunt prezentate câteva propuneri privind îmbunătățirea dezvoltării și aplicării inovării și creativității în tranziția spre societatea cunoașterii în România. Propunerile au fost detaliate pentru sistemul educațional și pentru cercetare.*

Câteva considerații generale

Tranziția la societatea cunoașterii este „forțată” de dezvoltarea explozivă a tehnologiilor avansate (sau înalte): biotehnologie, nanotehnologie, roboți inteligenți, inteligență artificială și în mod deosebit, a tehnologiei informatice și comunicațiilor (TIC) etc. Toate aceste progrese tehnologice se bazează pe inovare și creativitate. Ce putem face noi pentru a identifica și implementa cele mai bune soluții pentru România ?

În căutarea de soluții privind dezvoltarea puternică a inovării și creativității am pornit de la precizările și propunerile prezentate în lucrarea „**TRANZIȚIA SPRE SOCIETATEA CUNOAȘTERII. PUNCTE DE VEDERE ȘI PROPUNERI DE ABORDARE**” [1].

Ținând cont de acele propuneri se pot deduce cel puțin două direcții de bază care trebuie acționat și care vor fi detaliate în această lucrare. O primă direcție se referă la **introducerea dezvoltării puternice a inovării și creativității în lista de priorități ale strategiilor naționale pe termen mediu și lung**, urmărind realizarea cu succes a tranziției la societatea cunoașterii. A doua este practic o consecință a primei. Asigurarea unor condiții minime necesare pentru **dezvoltarea puternică a inovării și creativității prin realizarea unei restructurări adecvate a sistemului educațional și a cercetării**.

* Lucrarea a fost prezentată la Workshop Național Cercetare și expertiză inginerască la Constanța din data de 18.11.2016 și publicată în **Buletinul AGIR, Supliment 3/2016**.

Înainte de a începe detalierea celor două propuneri, pentru a evita unele confuzii sau neînțelegeri, se va continua cu prezentarea câtorva definiții și clarificări referitoare la conceptele și termenii de bază utilizați pe parcurs.

Despre inovare și creativitate, pe internet, pot fi accesate numeroase definiții și informații. În continuare, se vor prezenta câteva, considerate a fi relevante pentru această lucrare.

Pentru inovare și inovație, din DEX, am selectat următoarea definiție: „**INOVÁRE**, inovări, s. f. Acțiunea de a inova și rezultatul ei; înnoire, inovație. – V. inova.” [2].

Conform DEX Online: „**CREATIVITÁTE** f. Capacitate de a crea, de a produce valori. [Sil. cre-a-] /<fr. Créativité” [3]. Enciclopedia Britanica prezintă o definiție concentrată pe obiectivele activității creative: creativitatea este „abilitatea de a face sau, altfel spus, de a produce ceva nou, fie o nouă soluție a unei probleme, fie o nouă metodă sau un dispozitiv nou sau un nou obiect artistic ori o nouă formă artistică” [4].

Pentru a scoate mai bine în evidență semnificația termenilor de inovare și de creativitate și a relațiilor dintre ei, în continuare, se prezintă un punct de vedere agreat (preluat de pe WIKIPEDIA), apreciat a fi unul foarte explicit și clar.

„Inovația este considerată, în general, ca motorul principal al creșterii economice în economia globală de astăzi. Prin introducerea în practică a inovațiilor se pot obține produse cu caracteristici de calitate îmbunătățite, servicii de calitate superioară, procese de producție noi, mai eficiente și mai curate (ecologice), modele îmbunătățite ale sistemului de management al afacerilor, metode moderne de management al forței de muncă etc. Există multiple motivații ale întreprinderilor și organizațiilor pentru a inova, între care: creșterea cotei de piață, cucerirea de noi piețe, ameliorarea calității produselor, lărgirea gamei de produse, înlocuirea produselor învechite, reducerea impactului asupra mediului etc. Inovația este indisolubil legată de creativitate (categorie din care face parte acest articol). **Inovarea și creativitatea sunt procese care se intercondiționează, deoarece găsirea soluției la problemele ce apar într-un proces de inovare necesită creativitate.** Inovația vizează o aplicare comercializabilă în practică a unei invenții; totuși, inovația este posibilă și fără o prealabilă invenție” etc. [5].

Ne oprim aici cu aceste considerații generale și trecem la detalierea direcțiilor de abordare propuse la începutul lucrării. Aceste propuneri, respectând modalitatea de abordare din lucrările anterioare, legate de tema/subiectul acestei lucrări ([1], [6]), ar putea fi transpuse în pași sau etape ale procesului de tranziție spre societatea cunoașterii. Aceste etape ar putea fi abordate, acolo unde este posibil, în paralel (urmărind scurtarea duratei tranziției).

Primul pas. Crearea unui context necesar dezvoltării puternice a inovării și creativității

Se va porni de la premisa că **inovarea și creativitatea sunt soluții de bază care pot genera progresul tehnic și tehnologic necesar funcționării societății cunoașterii**. În consecință, **inovarea și creativitatea** ar trebui să facă parte din lista de priorități ale strategiilor de dezvoltare a României pe termen scurt, mediu și lung. Se va începe cu propuneri de îmbunătățire a „**STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A ROMÂNIEI ÎN URMĂTORII 20 DE ANI**” **propusă de Academia Română**, care pot fi adăugate la propunerile prezentate în lucrarea „**TRANZIȚIA SPRE SOCIETATEA CUNOAȘTERII. PUNCTE DE VEDERE ȘI PROPUNERI DE ABORDARE**„ [1] (în care s-au făcut o serie de propuneri referitoare atât la modul de abordare cât și la conținutul ei).

O **primă propunere** se referă la **adăugarea unui nou capitol la această strategie** în care să se prezinte **previziunile privind evoluția societății românești în următorii 20 de ani** pe direcțiile de interes general (social, economic, politic, ecologic etc, cu focusare pe nivelul de trai și pe calitatea vieții) și a **principalelor ținte care vor fi urmărite** prin implementarea strategiei. În acest capitol nou ar trebui să se precizeze și **locul și rolul inovării și creativității în procesul restructurării și dezvoltării societății**. Trebuie ținut cont și de previziunea că în următorii 20 de ani va avea loc, în țările dezvoltate, tranziția de la societatea cunoașterii (knowledge society) la cea a înțelepciunii (wisdom society). Alte detalii pe această temă pot fi găsite și în lucrarea [1].

A doua propunere se referă la completarea celorlalte capitole ale strategiei (și/sau adăugarea unora noi, funcție de necesități) cu detalii referitoare la **modalitățile de atingere a țăintelor precizate în acel primul capitol**.

Pentru a crea „fundamentul” necesar dezvoltării puternice a inovării și creativității este necesar să se realizeze, în primul rând, o restructurare de fond a educației și cercetării.

Pasul doi. Restructurarea sistemului educațional pentru a asigura o pregătire adecvată a noilor generații de specialiști din domeniul inovării și creativității

Pentru atingerea acestui obiectiv ar trebui regândit întreg procesul de formare și perfecționare. De la învățământul primar la cel universitar, culminând cu generalizarea învățării pe tot parcursul vieții.

Câteva propuneri concrete, în acest sens, au fost prezentate în lucrarea [1] și detaliate în articolul „Restructurarea sistemului educațional. Puncte de vedere și propuneri” [6].

O să reluăm, pe scurt, cei cinci pași propuși (vezi [6]) a fi parcurși în restructurarea sistemului educațional (abordare care include și inovarea și creativitatea)

- **Asigurarea unui context general adecvat** (propuneri: integrarea într-o strategie națională, asigurarea unui cadru legal adecvat, asigurarea unei infrastructuri tehnice și administrative etc.)

- **„Dezbateri naționale privind educația și cercetarea”**, parte a proiectului „România educată” (inițiative lansate de Președintele României Klaus Iohannis, la care s-a venit cu câteva propuneri pentru eficientizarea lor)

- **Implementarea unor noi modele educaționale** care să permită realizarea unei restructurări de fond (câteva modelele care facilitează dezvoltarea inovării și creativității: STEM – Science Technology Engineering and Mathematics; STEAM – Science Technology Engineering Arts and Mathematics; exemple privind implementarea lor în România etc.).

- **Realizarea unui context specific necesar** (standarde educaționale, ghid de implementare etc.)

- **Pregătirea cadrelor didactice** pentru implementarea noilor standarde, norme și tehnici, modele stabilite sau recomandate prin proiectul de restructurare a sistemului educațional (modele utilizate în SUA).

Care este stadiul actual ?

În domeniul universitar rezultatele sunt modeste. Clasamentul International al Universităților 2016 situează România în categoria **701+1**, unde au intrat doar 4 (Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj Napoca, Universitatea din București, Universitatea de Vest din Timișoara). Topul celor mai bune universități din lume din 2017 (2017 Best Global Universities), realizat de U.S. News & World Report cuprinde Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (locul **569** din 1000 de universități selectate), Universitatea din București (**733**), Universitatea Politehnică din București (**750**) și Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași (**996**) etc.

În domeniul preuniversitar există rezultate remarcabile la concursurile internaționale dar rata de promovabilitate la bacalaureat este foarte mică (66,7 % în 2016).

În continuare, se va prezenta pe scurt un exemplu de succes din învățământul preuniversitar constănțean. Este vorba de **proiectele realizate de elevii de la Colegiul Național Mircea cel Bătrân Constanța sub coordonarea profesorului Ion Băraru**. Au fost pregătiți peste 600 de elevii în domeniul cercetării și creativității și s-au câștigat

peste 70 de premii la competițiile **Agenției Spațiale Americane (NASA – Ames Research Center)** și la alte competiții naționale sau internaționale. Detalii pot fi găsite și în presa care a promovat aceste realizări. Câteva exemplificări [7]. Modelul dezvoltat de profesorul Ion Băraru, validat prin performanțe deosebite, ar putea fi preluat și implementat la nivel național. Acest tip de abordare poate fi considerat un important salt calitativ în sistemul educațional românesc.

Un alt exemplu este **Proiectul ȘTIINȚESCU**, prezentat și în lucrarea [6], care se adresează la o categorie mai largă de elevi având ca țintă implementarea modelelor educaționale de **referință STEM și STEAM**. Reproducem de pe site-ul lor invitația, către toți cei interesați, de a participa cu proiecte proprii. „Așteptăm proiecte creative, inovative și care să facă pasiunea voastră „contagioasă” pentru educația **STEAM** (știință, tehnologie, inginerie, artă și matematică). Proiectele pe care le propuneți pot ajuta elevii să descopere miracolele naturii, să arunce o privire în viitor, să înțeleagă ce au însemnat descoperirile științifice pentru omenire și ce pot să ne aducă tehnologiile moderne, să învețe cu pasiune științele exacte, dezvoltându-și abilitățile necesare generației de inovatori ai secolului XXI.” Alte detalii la [8].

Lista cu inițiative/proiecte de succes rămâne deschisă.

Unde ne propunem să ajungem?

Scopul urmărit prin aplicarea restructurării este de a se trece de la faza în care performanța este o excepție la generalizarea ei la nivel național în cât mai scurt timp, având ca obiectiv principal dezvoltarea puternică a inovării și creativității.

Pasul trei. Restructurarea cercetării cu focusare pe inovare și creativitate

Mass – media din România prezintă încercările de restructurare a cercetării, realizate până în prezent, ca fiind un mare eșec.

De ce tip de soluții avem nevoie pentru ca restructurarea să capete finalizarea dorită ?

O soluția de bază ar putea fi, ca și la educație: **focusarea pe dezvoltarea inovării și creativității**.

Pentru implementarea acestei soluții, în continuare, se vor prezenta câteva etape (pași) necesari pentru a fi parcurși (ținând cont și de propunerile din lucrarea [1]):

- **Dezvoltarea unei noi abordări a restructurării cercetării bazată pe o viziune și o strategie pe termen lung, componente ale strategiei de dezvoltare a României.**

Un obiectiv important al restructurării, așa cum s-a mai precizat, ar trebui să fie dezvoltarea inovării și creativității cu particularizări pe toate domeniile prioritare (agricultură, TIC, laseri, energie, transporturi, turism, textile, etc.). Aceste particularizări vor deveni obiective specifice pentru fiecare domeniu. Apoi, se pot stabili programe concrete prin care să se realizeze obiectivele specifice stabilite. Având o astfel de abordare se pot bloca alte interese decât cele ale României (de partid, de grup, ale unor persoane sau a unor entități concurente din străinătate etc.).

- **Crearea unui context specific necesar aplicării acestei noi abordări a restructurării.** În acest moment există o „Strategie Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2014 - 2020”. [9] „Elaborarea acestui document strategic s-a desfășurat în contextul mai larg al strategiei Europa 2020, în mod particular al inițiativei „O Uniune a inovării și al principalului instrument de implementare – Orizont 2020, precum și în contextul corelării cu politicile de coeziune” ([9] – pag. 5). La această abordare trebuie adusă cel puțin o îmbunătățire de fond. Se propune refacerea strategiei ținând cont de „STRATEGIA DE DEZVOLTARE A ROMÂNIEI ÎN URMĂTORII 20 DE ANI”, astfel încât implementarea ei să poată să răspundă, în primul rând, la cerințele de dezvoltare ale României și apoi la alte cerințe. Desigur acest lucru nu trebuie să conducă la ignorarea faptului că facem parte din Uniunea Europeană ci doar la o regândire a priorităților în procesul de abordare a strategiei.

- **Crearea unei infrastructuri care să faciliteze dezvoltarea unei cercetări performante.** În acest moment infrastructura și modul de abordare și funcționare au rămas, în mare măsură, cele din perioada comunistă. Subordonarea actuală este una care nu facilitează performanța (subordonare la academii, ministere, consilii/agenții naționale etc.). Politicile de finanțare, în mare parte, nu au ca și criteriu de bază performanța sau prioritatea națională a cercetării respective. Abordarea propusă nu exclude importanța finanțării de către stat a proiectelor de interes național sau de siguranță națională.

Bunele practici internaționale arată că cercetarea performantă se face în universități sau în firme (organizații) cu finanțare privată sau autofinanțare. Este greu de identificat modele pentru a restructura cercetarea în universități deoarece cele mai renumite din punct de vedere al performanțelor, în țările dezvoltate, sunt cele private și nu cele de stat. În al doilea rând, reglementarea și funcționarea lor se bazează pe promovarea meritocrației care favorizează afirmarea, promovarea și protejarea valorii etc.

„O soluție posibilă ar putea fi dezvoltarea unor rețele de cercetare care să faciliteze utilizarea eficientă a resurselor materiale și umane locale/regionale” [1].

Aceste rețele trebuie create/reglementate astfel încât să se respecte aplicarea soluțiilor rezultate prin parcurgerea etapelor enumerate mai sus. De asemenea, încă din start, trebuie asigurată conectarea/integrarea lor la/în rețelele virtuale de

cercetare. Detalii despre rețele virtuale pot fi găsite în lucrarea „**REȚEA VIRTUALĂ DE CERCETARE AVANSATĂ ȘI TRANSFER TEHNOLOGIC**” .[10]

„ Modul de organizare, în acest caz, ar putea fi **de tip cluster sau de tip pol de competitivitate** etc.

Pentru a îmbunătăți organizarea , funcționarea și finanțarea rețelelor de cercetare, o soluție ar putea fi **aplicarea principiului subsidiarității într-o formă extinsă**. Adică, implicarea autorităților centrale și locale ar trebui să se concentreze pe găsirea unui optim între descentralizare și suport/ sprijin pentru asigurarea resurselor (materiale și umane) și în general, pentru rezolvarea problemelor, atunci când nu există o soluție locală” [1].

Pregătirea viitorilor cercetători, așa cum s-a precizat și în capitolul anterior, trebuie să înceapă de la vârste mici pentru a facilita descoperirea/formarea/ dezvoltarea de aptitudini și abilități necesare pentru inovare și creativitate.

În loc de concluzii

Prin această lucrare, ca de altfel și prin celelalte două lucrări referite anterior ([1] și [6]), s-a încercat definirea unui **nou model pentru abordarea restructurării, unul de tip sistem integrat**.

Modelul propus a fost realizat astfel încât să permită o adaptare ușoară a lui și pentru alte domenii decât cel al educație și cercetării. **Particularizarea lui se va face prin focusarea pe:** crearea unui **context general** adecvat, crearea unui **context specific** necesar, identificarea de **soluții tehnice** necesare și pe propunerea de soluții pentru **implementarea** lui.

Trebuie făcută precizarea că **definirea contextului general numai din punct de vedere al asigurării condițiilor tehnice minime** necesare realizării tranziției la societatea cunoașterii **nu este și suficientă. Abordarea trebuie extinsă astfel încât acest context general să poată fi „încadrat” în trei axe de referință importante :** **meritocrația** (competență, profesionalism, valoare etc.), **moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine etc.) și **moderația** (bunul simț, decență, măsură, onestitate etc.) – **prescurtat: 3M**. Sau altfel spus. **Abordarea restructurării societății românești ar trebui să fie o abordare sistemică integrată într-un context general de tip 3M**. Încadrarea în cele trei axe ar trebui să sigure și acea „reacție inversă” (feedback) necesară pentru protecția sistemului integrat împotriva factorilor perturbați (corupția, furtul, minciuna, lăcomia, promovarea non valorii și, în general, excesele de orice fel etc.). Prin restructurarea sistemului educațional, a sistemului juridic, a administrației publice , a religiei etc. ar trebui să se asigure și condițiile minime necesare pentru funcționarea acestei „reacții inverse” etc.

Deci, acest **context general de tip 3M**, va facilita asigurarea condițiilor minime necesare realizării unei **transformări de fond atât la nivelul fiecărui cetățean cât și**

la nivelul întregii societăți românești”.

În final, lansăm o invitație la dezbateri on line pe site www.agir-constanta.ro/dezbateri/ , urmărind îmbunătățirea continuă a propunerilor supuse dezbaterilor ținând cont de sugestiile, observațiile și punctele de vedere permise.

Bibliografie

- [1] Nicolae Fildan „Tranziția spre societatea cunoașterii. Puncte de vedere și propuneri de abordare,,, (lucrare prezentată la Conferința Internațională de Studii Interdisciplinare, 10-11- iunie 2016 la Universitatea Ovidius CONSTANȚA) și publicat în Buletinul AGIR nr 2/2016
- [2] DEX Online – Inovare- <https://dexonline.ro/definitie/inovare>
- [3] DEX Online – Creativitate – <https://dexonline.ro/definitie/creativitate>
- [4] WIKIPEDIA – Creativitate -<https://ro.wikipedia.org/wiki/Creativitatea>
- [5] WIKIPEDIA – Inovație – <https://ro.wikipedia.org/wiki/Inovație>
- [6] Nicolae Fildan „ Restructurarea sistemului educațional. Puncte de vedere și propuneri.”(20.06.2016), lucrare publicată în UNIVERS INGINERESC Nr. 15/2016 (articol-pag-4_5).
- 7] **„Inventatorii de la „Mircea” transformă o doză de băutură într-un ingenios satelit”** – <http://www.cugetliber.ro/stiri-cultura-educatie-inventatorii-de-la-mircea-transforma-o-doza-de-bautura-intr-un-ingenios-satelit-285175>; **Rezultate exceptionale pentru elevii romani – Nouă copii, premiați de NASA** - <http://www.ziare.com/scoala/elevi/rezultate-exceptionale-pentru-elevii-romani-noua-copii-premiati-de-nasa-1413809>; **„Școala Viitorului funcționează la Constanța. Elevii liceului „Mircea cel Bătrân” fac cercetare științifică, apreciată în lume”** <http://www.evz.ro/scoala-viitorului-functioneaza-la-constanta-elevii-liceului-mircea-cel-batran-fac-cercetare-stiintifica-apreciata-in-lume.html> ; **REPORTAJ - Profesorul constănțean care a „cucerit” NASA: Copiii au creativitate și curaj de a visa cu ochii deschiși** – <http://www.news.ro/social/reportaj-profesorul-constantean-care-a-cucerit-nasa-copiii-au-creativitate-si-curaj-de-a-visa-cu-ochii-deschisi-1922400021002016051015455189>; **Profesorul din Constanta care a „cucerit” NASA: Păzea, vin romanii!** – <http://m.ziare.com/scoala/profesorul-din-constanta-care-a-cucerit-nasa-pazea-vin-romanii-1422611>
- [8] **Fondul Stiințescu** <http://sibiu.stiintescu.ro/despre/>
- [9] **Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2014- 2020.** https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Minister/2016/strategii/strategia-cdi-2020_-proiect-hg.pdf
- [10] **Gabriel RAICU – „Rețea virtuală de cercetare avansată și transfer tehnologic”** <http://www.agir.ro/buletine/2434.pdf>

A.7. DESPRE CREATIVITATE ȘI INOVARE. CÂTEVA PREZENTĂRI CONCRETE DIN DOMENIUL INGINERIEI DE SISTEM (IT) *

REZUMAT. *Prin această lucrare dorim să scoatem în evidență principalii pași care trebuie parcurși pentru a crea un nou produs de calitate, focusat pe cerințele utilizatorului final și care să reprezinte și o inovație în domeniul respectiv. Prezentarea se bazează pe exemplificarea lor pe două produse: un program utilitar (SAREFI – pentru calculatoarele FELIX 256/512) și un sistem de gestiune a bazelor de date (SOCRATE MINI – pentru minicalculatoare I100/CORAL).*

Introducere

Abordarea creativității și inovării, în această lucrare, așa cum rezultă și din titlu, va fi una focusată pe analiza unor realizări concrete din domeniul ingineriei software. Bunele practici și metodele de abordare rezultate ar putea fi aplicate cu succes și în realizarea programelor de dezvoltare durabilă a societății românești actuale. A fost premisa de bază de la care s-a pornit.

În lucrarea „**INOVAREA ȘI CREATIVITATEA. PROPUNERI PRIVIND ABORDAREA LOR ÎN TRANZIȚIA LA SOCIETATEA CUNOAȘTERII**” [1] s-a făcut o abordare generală a acestor concepte.

Reproducem, în continuare, câteva definiții, necesare pentru o mai ușoară încadrare, a exemplelor concrete supuse analizei, în contextul propus prin această lucrare.

Enciclopedia Britannica: creativitatea este „abilitatea de a face sau, altfel spus, de a produce ceva nou, fie o nouă soluție a unei probleme, fie o nouă metodă sau un dispozitiv nou sau un nou obiect artistic ori o nouă formă artistică”.

WIKIPEDIA: „Inovația este considerată, în general, ca motorul principal al creșterii economice în economia globală de astăzi „.

WIKIPEDIA: „Conceptul de **dezvoltare durabilă** desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural”.

Concret, pentru fiecare produs novator se vor prezenta răspunsuri la întrebări de genul: în ce a constat procesul de creativitate și de inovare, de ce au fost necesare aceste produse, cum s-au realizat, cine le-a utilizat, care a fost recunoașterea oficială, ce bune practici au fost folosite etc.

În capitolul final se face o sinteză a propunerilor care ar putea fi preluate de

* Această lucrare a fost publicată în **Buletinul AGIR, Supliment 3/2016** .

toți cei care doresc să finalizeze cu succes abordările, din domeniul propriu de activitate, bazate pe aplicarea creativității și inovării.

SAREFI. Un prim exemplu de inovare și creativitate

Centrul Teritorial de Calcul Constanța, unde am lucrat în perioada anilor 1973 - 1994, a „permis”, chiar facilitat, crearea unui context minim necesar dezvoltării creativității și inovării. În concluzie, având acest cadru „permisiv”, factorii determinanți au fost modalitățile de abordare la nivelul echipei precum și la nivelul fiecărui membru al ei. Vom mai reveni pe această temă pe parcursul lucrării cu alte exemplificări concrete.

S-a pornit cu o echipă formată din 3 ingineri de sistem (Dicu Ștefan, Fildan Nicolae, Norea Dan Viorel) care nu s-au limitat numai la realizarea sarcinilor de serviciu și care și-au propus să îmbunătățească substanțial interfața între utilizatorul final și calculator prin crearea unui program utilitar (**SAREFI – Salvare, Restaurare Fișiere și volume**).

Necesitatea acestui program a apărut datorită progresului hardware, care a depășit oferta sistemului de operare. Mai exact, într-un același Centru de Calcul au ajuns să fie utilizate calculatoare cu discuri diferite din punct de vedere structural – RD, MD, AD, BD. Cu utilitarele existente, o aplicație nu putea fi mutată de pe un tip de disc pe alt tip. SAREFI a permis exploatarea unei aplicații pe orice calculator, indiferent de discurile din configurație.

Câteva din obiectivele generale urmărite au fost :

- optimizarea interfeței cu utilizatorul final (clientul). Soluția s-a bazat pe salvarea pe bandă magnetică a informațiilor despre structura logică a fișierelor (secvențiale, indexat- secvențiale, biblioteci) de pe discul magnetic, astfel încât utilizatorul final să fie nevoit să furnizeze doar informații minime (numele fișierului/fișiere-lor);
- automatizarea reparării/rezolvării unor erori hard sau umane, permițând reluarea lucrărilor, în astfel de situații, cu efort și pierderi minime;
- introducerea unor funcționalități noi care nu se regăseau în lista celorlalte produse similare. Exemplu : argumentul ALL pentru salvarea sau restaurarea tuturor fișierelor.
- upgrade permanent ținând cont de propunerile venite de la alți ingineri de sistem sau de la utilizatorii obișnuiți.

Pentru a putea asigura toate facilitățile propuse pentru SAREFI – primul pas a fost să „spargem” codul de acces în nucleul sistemului de operare (asigurând migrarea din mod „slave” în mod „maître”). Am devenit astfel, fără să vrem, **HACKERI (anii „70)**. Spre deosebire de cei de azi, noi am folosit aceste cunoștințe și abilități doar în sens pozitiv, pentru crearea unor noi funcționalități și pentru

îmbunătățirea celor existente, inclusiv pentru eliminarea unor anomalii ale sistemului de operare (rezolvare bug-uri).

Împărțirea sarcinilor în echipă a fost făcută pe trei componente mari (ținând cont de competențele și preferințele fiecăruia):

- Nucleul care conținea analiza/prelucrarea cartelelor de comandă, care reprezentau interfața cu utilizatorul – **Dan Norea**. Același Dan Norea a realizat modulul pentru tratarea suportului bandă magnetică la nivel fizic. Realizase, anterior, programe în limbajul de asamblare pentru benzi magnetice – MT.

- Modulul pentru tratarea suportului disc magnetic (RD, MD, AD, BD) la nivel fizic – **Nicolae Fildan**. Realizase o îmbunătățire importantă pentru reluarea fără pierderi a fișierului de contabilitate a lucrărilor, fișier creat de sistemul de operare pe disc, după un blocaj sistem. Îmbunătățirea a fost preluată de furnizorul sistemului de operare într-o nouă versiune a sistemului de operare.

- Modulele pentru gestiunea fișierelor, la nivel logic, atât pe discul magnetic, indiferent de tip (secvențial sau secvențial-indexat), cât și pe bandă magnetică – **Ștefan Dicu**. Pentru a realiza aceste module, a trebuit să devină un adevărat expert în SGF – sistemul de gestiune a fișierelor.

Fiecare dintre autori s-a specializat pe domeniul lui până la cele mai mici detalii. Succesul acestei echipe, în concluzie, s-ar putea spune că s-a bazat pe o bună (eficientă) aplicare a **principiului interferenței** (referitor la părțile comune – obligatorii pentru toți) **și complementarității** (referitor la părțile/componentele specifice – realizate separat de fiecare membru). Ar putea fi considerat ca o particularizare a principiului subsidiarității aplicat la nivelul membrilor unei echipe și nu la nivelul comunității europene. În aplicarea acestui principiu este important să se asigure sincronizarea între componentele care interferează cu cele complementare. Se pot defini astfel condițiile minime care permit o abordare de tip sistem integrat sau de tip holistic. Aplicarea acestui tip de abordare este importantă în toate domeniile (pornind de la familie și continuând cu orice alt domeniu în care este impus/necesar lucrul în echipă pentru rezolvarea unor probleme complexe și dificile). Alte detalii despre interferențe și complementaritate se pot găsi în lucrările simpozionului **SIMPOZIONUL NAȚIONAL INTERDISCIPLINAR „Știința și Arta, interferențe și complementaritate” – 20.03.2015** [2].

Atât oportunitatea realizării, cât și valoarea efectivă a produsului au fost confirmate de răspândirea rapidă a utilizării lui în toate centrele și oficiile de calcul din țară – fără a fi impusă de către cineva de sus ci, dimpotrivă, solicitările au venit de la nivelele de jos, secțiile de exploatare.

A urmat apoi confirmarea calității de elaborator făcută prin emiterea unor DIPLOME semnate de **Academician Profesor Mihai Drăgănescu**, în 1983 – Președinte al Consiliului Științific ICI (INSTITUTUL CENTRAL PENTRU CONDUCERE ȘI INFORMATICĂ) cu ocazia introducerii lui în BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DE PROGRAME ((un fel de Oficiu de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) pentru domeniul IT – deoarece

domeniul IT, atunci , nu era în lista OSIM)). Un exemplar de diplomă este prezentat în figura de mai jos. Acum există Registrul Național al Programelor pentru Calculator – **ORDA** (Oficiul Român pentru Drepturile de Autor)

Certificare coautor SAREFI

Continuăm cu prezentarea unor momente de recunoaștere „trăite” personal de autori.

Nicolae Fildan : „După vreo 10 ani de la scoaterea din uz a calculatoarelor FELIX, un fost inginer de sistem de la Combinatul Siderurgic Galați, aflat în acel moment în altă funcție, când am făcut cunoștință, a făcut conexiunea între numele FILDAN și SAREFI. A fost o mare plăcere și onoare”.

Dan Norea : „Prin anii „80 am străbătut creasta Făgărașilor. Între vârful Negoii și cabana Bâlea-lac, am înnopțat la Refugiul Călțun. Dimineața, un salvamontist ne-a cerut datele, ca să demonstreze că au activitate.

– De unde sunteți, unde lucrați?

– Constanța, Centrul Teritorial de Calcul Electronic.

Omul s-a luminat la față:

– Știu, acolo a fost scris SAREFI.

Am rămas uimit. Pe urmă mi-a spus că vara lucrează pe munte și în rest la un centru de calcul din Brașov. Dar chiar și așa, mi s-a părut extraordinar ca în creierii munților, la 2500 m altitudine, cineva să fi auzit de un program scris (și) de mine”.

SOCRATE MINI. Un al doilea exemplu de inovare și creativitate

Apariția produsului **SOCRATE MINI** a fost generată de necesitatea migrării bazelor de date de pe calculatoarele FELIX (tehnologie FRANȚA) pe minicalculatoare

(tehnologie SUA) mult mai fiabile. În plus, minicalculatoarele permiteau o formă mai evoluată a conceptului de teleprelucrare – utilizarea unei baze de date de la terminale aflate la distanță. Pentru tinerii din sală, trebuie amintit că internetul era pe vremea aceea un vis.

La început, **SOCRATE MINI** fost o idee și apoi a devenit un produs novator. A păstrat limbajul bazelor de date de pe **FELIX** (limbajul **SOCRATE**), cunoscut de mulți programatori. Implementarea a fost realizată în limbaj de asamblare și (noutate pentru anii aceia) în limbajul „C”. Detalii au fost prezentate în cartea referită mai jos [3].

Merită menționat faptul că Centrul Teritorial de Calcul nu avea în schema de personal un colectiv de cercetare. Acest colectiv a fost format din 5 ingineri de sistem și programatori de elită (**Adrian Alexandrescu, Constantin Baronide, Adrian Dobrițoiu, Răzvan Nedelcu, Dan Viorel Norea**), a căror valoare a fost evidențiată de mine și, în final, acceptată și recunoscută de conducere.

Ca manager de proiect **SOCRATE MINI** (pe atunci șeful Secției Exploatare care coordona activitățile inginerilor de sistem pe partea de software) am aplicat și dezvoltat bunele principii și tehnici utilizate la realizarea **SAREFI**.

În continuare se vor prezenta câteva din activitățile care au avut și vor avea un impact deosebit, asupra realizărilor trecute, prezente și viitoare (în sensul că pot fi preluate de către cei interesați de aceste bune practici aplicate cu succes) și care se referă la:

- Aplicarea unor metode moderne și riguroase de proiectare și testare . Exemple: realizarea de scheme logice pentru toate componentele; textul sursă cu comentarii la zi, realizarea de scenarii de testare focusate pe cazul cel mai defavorabil (metodă preluată și adaptată de la IBM) etc.

- Realizarea de întâlniri de tip „brainstorming” în locul ședințelor/ întâlnirilor clasice. Rolul „jucat” de mine în aceste întâlniri, și nu numai, a fost unul de facilitator și nu de șef.

- Lansarea unei versiuni majore **SOCRATE MINI** la Centrul de Calcul Târgu Mureș . A fost o lansare de succes bine organizată de gazde. A fost urmată și de o excursie , într-o zonă minunată, la care a participat echipa împreună cu soțiile (un „team building” adevărat). Atunci am stabilit relații de prietenie și colaborare cu **Romulus Maier** (Managing Partner at Agora Group and Co-Owner, Agora Group, Byblos srl ASEBUSS – Executive MBA Program). După „89 am publicat o serie de articole în revistele de IT coordonate de Romulus Maier. A fost un exemplu (model) de profesionalism și de perseverență (a decedat în 2018).

- Participarea și organizarea de seminarii în domeniul bazelor de date, inteligenței artificiale și a limbajelor naturale la nivel național pentru a pregăti pașii următori în dezvoltarea produsului sau a identificării de soluții pentru produse noi. Atunci i-am cunoscut, și m-am împrietenit, cu doi specialiști deosebiți (în inteligența artificială și în limbaje naturale) și, în același timp, doi oameni excepționali: **Acad.**

Dan Tufiș (atunci: cercetător la ICI BUCUREȘTI ; acum: angajat al ACADEMIEI ROMÂNIE), **Prof. univ. dr. ing. Dan Cristea** (atunci: ing. sistem la Centrul de Calcul al Univ. Alex. Ioan Cuza Iași și acum: profesor la aceeași universitate). Dan Cristea, în anii „80 a fost sursa noastră de cărți cu ultimele noutăți apărute în SUA în domeniul bazelor de date și al inteligenței artificiale. A fost documentația de bază de la care s-a pornit la startarea unui nou proiect referitor la realizarea unui sistem de gestiune a bazelor de cunoștințe la care a trebuit sa renunțăm după „89. Apoi, cu Dan Cristea, am inițiat, în 2013, un proiect (ca account manager) cu titlul „**MappingBooks – Intră în carte!**”. Dan Tufiș a răspuns invitației de a susține tema „**CoRoLa – Program Prioritar al Academiei Române**” (realizarea unui corpus computațional de referință pentru limba română contemporană) la **Conferința Internațională de Studii Interdisciplinare din 10-11.06.2016** (în organizarea căreia am fost implicat). Aceste acțiuni de colaborare au continuat și în 2017 , luna septembrie, prin implicarea în demararea proiectului „Școala de vară **EUROLAN 2017**”, cu tema „**Biomedical Text Processing**” coordonat de Dan Tufiș și Dan Cristea și care a avut loc la UNIVERSITATEA OVIDIUS CONSTANȚA.

Revenim. Redăm, în continuare, câteva gânduri transmise de **Dan Viorel Norea**: „În memoria mea, importante au rămas două acțiuni deosebite:

- avizarea produsului de către o comisie de cercetători de la ICI, condusă de **Margareta Drăghici** – șefa Departamentului Baze de Date din ICI.

- apariția cărții, în două volume, „**Practica bazelor de date. Totul despre... SOCRATE și SOCRATE MINI pe Felix C, CORAL, Independent**”, publicată în 1989 la EDITURA TEHNICĂ, semnată de o echipă de trei bucureșteni (Gheorghe Sabău, Vasile Avram, Aurelian Cojocar) și opt constănțeni (Alexandru Sotir, Valeriu Orbeanu, Nicolae Fildan, Adrian Alexandrescu, Constantin Baronide, Adrian Dobrițoiu, Răzvan Nedelcu, Dan Viorel Norea) [3]. Cuvânt înainte a fost scris de Doamna Margareta Drăghici. A fost prima oară când mi-a apărut numele pe coperta unei cărți.” În memoria mea a rămas întrebarea retorică rostită de Doamna Margareta Drăghici: „Cum este posibil ca cinci ingineri de sistem atât de valoroși să lucreze împreună pe acest proiect ?!”

Utilizarea lui SOCRATE – MINI s-a răspândit rapid la centrele sau oficiile de calcul care aveau în dotare minicalculatoare de tip PDP – 11 (**CORAL, Independent I 100**).

Acceptarea produsului în BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DE PROGRAME a fost un pas important în recunoașterea importanței și calității acestui produs. În figura următoare se prezintă diploma de confirmarea a calității de elaborator care este semnată tot de **Academician Profesor Mihai Drăgănescu**, în 1985 – Președinte al Consiliului Științific ICI.

SOCRATE - MINI

Se confirmă și prin realizarea acestui produs (SOCRATE MINI) că echipa de ingineri de sistem a desfășurat o activitate bazată pe creativitate și inovare.

În loc de concluzii

Pentru a putea finaliza un produs de succes, ca rezultat a unor procese de creativitate și inovare, este necesar să se creeze un context adecvat prin parcurgerea unor pași importanți și anume :

- **Identificarea unor cerințe neacoperite sau crearea de cerințe noi, inexistente în acel moment pe piață.**

- **Identificarea unor idei novatoare** care să-ți permită realizarea produsului final care va rezolva cerințele selectate.

- **Identificarea membrilor echipei: pe criterii bazate pe meritocrație și pe respectarea principiului interferenței și complementarității .**

- Construirea unei echipe unite și eficiente și, apoi, consolidarea ei. Pentru a realiza acest lucru este recomandabil ca la acele întâlniri de tip „team building” să fie invitați soții/soțiile membrilor echipei având ca efect/scop obținerea și a suportului (cel puțin moral) din partea partenerilor de viață.

- **Realizarea unui management performant al proiectului, foarte important pentru finalizarea cu succes a produsului propus.** Se pot aplica tot felul de tehnici moderne. Recomandăm realizarea de întâlniri de lucru de tip „brainstorming” în care managerul este un facilitator având ca obiectiv crearea unui mediu favorabil promovării creativității și inovării.

- **Dezvoltarea unui proiect special pentru îmbunătățire continuă (continuous improvement).**

- **Realizarea de activități de marketing performant** –necesare pentru promovarea pe piață a produsului.

Lista lor poate fi extinsă sau redusă funcție de: context, scop, complexitatea proiectului, componența/structura echipei etc.

În final, se poate afirma că dezvoltarea creativității și inovării, la nivelul individului/echipei, se bazează pe existența unui context minim necesar (permisiv), a unor aptitudini minime și a unor atitudini adecvate față de procesul creativ, în general, și față de muncă, în particular.

Precizare

Această lucrare a fost scrisă cu sprijinul și suportul lui Dan Viorel Norea, lucru pentru care-i mulțumesc. Așa se explică și faptul că apar detalii numai despre noi doi și mai puțin despre restul echipei. Probabil vom dezvolta acest subiect într-un viitor articol sau, poate, un capitol într-o viitoare carte.

*

* *

Deoarece în această lucrare fac referiri și la cei doi prieteni ai mei **Dan Tufiș și Dan Cristea** (experți în inteligență artificială și limbaje naturale), profit de această ocazie și prezint, în continuare, o poză realizată cu ocazia finalizării proiectului „**Școala de vară EUROLAN 2017**”, cu tema „**Biomedical Text Processing**”, 10-17 septembrie 2017 la Universitatea Ovidius. Evenimentul a fost coordonat de ei. Eu m-am implicat doar în faza de startare a lui.

Am mai adăugat o poză cu un autograf primit de la **Dan Cristea** („Pentru Cornelia și Nic. Celor mai dragi prieteni constănțeni, cu inima largă”).

Împreună cu Dan Tufiș și Dan Cristea

Autograf primit de la Dan Cristea

Bibliografie

- [1] Nicole Fildan, *Inovarea și creativitatea. propuneri privind abordarea lor în tranziția la societatea cunoașterii*. Lucrare prezentată la Workshop Național Cercetare și expertiză inginerescă la Constanța din data de 18.11.2016. Publicată în Buletinul AGIR (<http://www.buletinulagir.agir.ro/articol.php?id=2814>)
- [2] Simpozionul Național Interdisciplinar „Știința și Arta, interferențe și complementaritate” – 20.03.2015 <http://agir-constanta.ro/categoria/evenimente/page/2/> . Lucrările prezentate la simpozion au fost publicate în Buletinul AGIR 1/2015: http://www.buletinulagir.agir.ro/numar_revista.php?id=108
- [3] Gheorghe Sabău, Vasile Avram, Aurelian Cojocaru, Alexandru Sotir, Valeriu Orbeanu, *Practica bazelor de date. Totul despre..... SOCRATE și SOCRATE MINI pe Felix C, CO-RAL, Independent*, publicată în 1989 la EDITURA TEHNICA.

A.8. CREATIVITATE, INOVARE, PERFORMANȚĂ. INTERVIU CU PROFESORUL ION BĂRARU *

Nicolae Fildan (NF). Domnul Profesor Ion Băraru este foarte cunoscut pentru realizările deosebite obținute cu elevii **Centrului de Cercetări al Elevilor (CEE)**, al cărui fondator este, din cadrul Colegiului Național Mircea cel Bătrân. O bună parte din aceste realizări au fost prezentate în interviul „Educația în România. Despre STEM și alte soluții necesare în mileniul III,” (publicat în *Univers Ingineresc* nr 3/2017) precum și în lucrarea „Școala inovativă” (prezentată la a 12-a ediție a Conferinței „Zilele Academiei de Științe Tehnice din România”, 6-7 octombrie 2017). În aceste materiale s-a analizat stadiul actual al învățământului preuniversitar românesc și s-au făcut câteva propuneri pentru redresarea lui.

* Acest interviu a fost publicat în **JURNAL INGINERESC DOBROGEAN Nr. 3/2018**. Abordează teme complementare (creativitatea și inovarea), teme care sunt reluate de mai multe ori în această în carte.

Prin acest interviu ne propunem să detaliem ce ar trebui făcut astfel încât să se obțină performanță prin promovarea aplicării creativității și inovării la toți elevii și nu numai la elite. Bineînțeles, păstrând proporțiile.

Se poate afirma că dumneavoastră ați intuit că pregătirea elevilor trebuie focusată pe creativitatea și inovarea mult înainte de apariția noilor modele și concepte educaționale. Care a fost, cu câteva exemple reprezentative, drumul parcurs de la abordarea conceptuală la obținerea de performanțe ?

Ion Băraru (IB): Poate o să vă surprindă ce am să vă spun. În realitate, ceea ce fac eu acum constituie o redeșteptare a unui sistem de învățare care a fost foarte performant în anii 70. **Sintagma învățământ – cercetare – producție** a constituit miezul educațional al apariției unui corp ingineresc și tehnic național de excepție, cu realizări în domeniul economic de mare răsunet mondial (vezi industria energetică, petrolieră etc.). Astăzi, dacă aduci aminte de aceste aspecte stârnești comentarii penibile din partea unor oameni care refuză să gândească rațional și să se exprime liber. **Da, mă focalizez pe reimplementarea educației care acum se numește STEM** (Science Technology Engineering Mathematics), **pe creativitate și inovare, care sunt motorul progresului unei societăți.**

Bulversarea sistemului educațional și abandonarea lui de către „aleșii poporului” a condus la situații nefirești. Abandonarea învățământului tehnic profesional preuniversitar nu este un efect al unui act administrativ, cum cred și afirmă unii, ci a unei situații de fapt induse inclusiv de către cei aleși. Cum altfel s-ar explica faptul că în Parlament nu s-au acceptat mai multe forme de BACALAUREAT, printre care și unul profesional. Aflați câte tipuri de BACALAUREAT există în Franța, doar de exemplu! La noi s-a ținut că „...ce, există elevi mai buni și elevi mai...”, pe când acolo se cunoaște proverbul universal: „**omul potrivit la locul potrivit!**”.

Am decis să rup letargia educațională la scară mică și am „inventat” **Centrul de Cercetări al Elevilor (CCE)**, prin care am atras mulți elevi dornici de cunoaștere, creație, tehnică, știință, realizări concrete, privire spre viitor...

Realizări? Hmm... Este aproape imposibil de contorizat, deoarece nu am avut în vedere acest aspect: **un mare număr de elevi atrași în activități creative concrete, participări la competiții științifice și tehnice naționale și internaționale cu**

rezultate foarte bune, crearea unui „brand România” la concursurile de design științific de așezări umane în Sistemul Solar, organizate de NASA etc.

N. F. Ca de obicei, modest și rezervat în aprecieri. Crearea unui brand de țară este, într-adevăr, o realizare deosebită, mult mai importantă decât o medalie obținută pentru o realizare punctuală. Subscriu la afirmațiile dumneavoastră referitoare la **luarea în calcul a performanțelor din anii 70 în procesul de restructurare a educației**. Pot fi selectate **cazuri de succes** care, prezentate chiar de autorii acelor realizări, pot avea efect pozitiv în formarea noilor generații. Am prezentat, în numărul 2 al acestei publicații, un prim exemplu (dl Eugen Tiron) și o să venim și cu alte exemple, fără a ignora căutarea de modele similare afirmate în actualul context economic.

Revenind la CCE, care sunt principalele proiecte care vor fi lansate în acest an și în anii viitori ?

I.B. Este o întrebare dificilă. Pot să spun ceea ce aș vrea să inițializez, dar acest aspect depinde de multe variabile. În primul rând, cred că **vom continua participarea la competițiile la care suntem „abonați”**. Dar sunt și alte provocări. Temele centrului se referă la: **robotică, mecatronică, electronică, întreținerea și repararea materialului didactic, recuperarea și refolosirea de diferite componente electronice, proiecte de mediu, proiecte de design spațial, explorări științifice de interes general etc.**

N.F. Aș dori să ne referim, în continuare, la implementarea sistemelor educaționale STEM și STEAM (Science Technology Engineering Arts Mathematics). **Care credeți că ar fi pașii de parcurs pentru implementarea lor în școlile din CONSTANȚA în viitor?**

I.B. Sistemul nostru educațional trebuie revigorat în mod substanțial. **Educația STEM și/sau STEAM este un obiectiv** despre care unii responsabili din domeniu educațional au o imagine teoretică... Oamenii pragmatici, responsabili din țările

dezvoltate au înțeles rolul acestui sistem de abordare educațională și investesc enorm pentru implementarea și dezvoltarea lui. La noi, există, ca de obicei, discuții „savante” în plan teoretic. Toți ocolesc problemele reale și fundamentale ale crizei noastre educaționale: subfinanțarea sistemului educațional, lipsa personalului didactic foarte calificat și înzestrarea penibilă a laboratoarelor, care constituie baza educației științifice în școli. Se încearcă revitalizarea învățământului prin metode administrative – lucru imposibil oriunde în lume! Sunt invitat destul de des la diferite conferințe care ating și aspectul educațional și cred că am fost perceput ca o „curiozitate” în materie, cu idei nediscutate în sistemul nostru oficial. Da, pentru că în realitate se evită discutarea cauzelor reale care afectează educația, deși cred că avem cel mai mare număr de specialiști în educație pe cap de locuitor din lume!

Nu sunt dezarmat, deși am un gust amar... Dar nici nu abandonez lupta (este spiritul „mircist”)! Cred că voi aborda problema **gestionării unui centru STEM cu sprijinul comunității locale**. Discuții exploratorii au fost... urmează clarificări.

N. F. Suntem și vom fi alături de dumneavoastră. Ați devenit membru AGIR și, împreună, am startat proiectului cu titlul generic „**Creativitate și inovare ingierească în era digitală**”, gestionat de o echipă valoroasă (Comitetul Tehnico – Științific) pe care o coordonați. **Enumerați câteva din principalele direcții și acțiuni concrete care se vor realiza în acest an ?**

I. B. Unul dintre cele mai importante evenimente recente pentru mine a fost primirea ca membru în asociația inginerilor, AGIR, din Constanța, despre care am avut mereu informații din cele mai bune. Cred că mediul găsit aici este cel mai potrivit **pentru implementarea educației STEM** (o educație pe care inginerii o „respiră” prin toată activitatea lor!). Sper să rezist provocărilor ce mă așteaptă.

Pe termen scurt, cu ajutorul acestei asociații profesionale **am demarat procesul de construcție a unui site al CCE** și, mai important, **demararea unei colaborări între mediul universitar și cel preuniversitar pentru realizarea de activități creative subsumate educației STEM**. În rest, am de rezolvat problema **construirii unui submersibil telecomandat cu destinații multiple dar și structurarea unui laborator STEM (intenționăm, împreună cu colega mea, Neicu Maria, implementarea unui opțional cu această tematică).**

Se întrevade o mișcare semnificativă în privința educației STEM, o breșă în mentalitatea inertă (la noi) referitoare la educație, raportată la comandamentele societății contemporane. Inițiativele individuale bune, fără sprijin al comunității locale, al asociațiilor educaționale, al oamenilor de afaceri – sunt destinate eșecului. Cred că nimeni nu dorește acest lucru. Avem nevoie de ajutor, de mobilizare. **Oare numai voluntariatul este suficient?**

N. F. Schimbând rolurile, încerc un răspuns la întrebarea dumneavoastră (chiar dacă pare una retorică). **Voluntariatul este necesar dar nu și suficient.** O afirmație valabilă oriunde în lume. Față de alții, la noi, în România, voluntariatul este încă în fază de început.

După cum știți, la nivelul AGIR-ului CONSTANȚA, pregătim realizarea unor **întâlniri interactive**, pe bază de voluntariat, cu viitorii specialiști (elevi, studenți) pe teme actuale susținute de membri AGIR cu experiență și cu realizări deosebite. Este un pas mic prin care sperăm să atragem, atât implicarea altor colegi cât și sprijin financiar/material din partea autorităților și a mediului de afaceri astfel încât realizarea acestor acțiuni să poată căpăta un caracter permanent.

A.9. DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII ȘI LA INTELIGENȚA SPIRITUALĂ*

REZUMAT. *Abordarea tranziției la societatea înțelepciunii este încă în faza de început. Ea se bazează, în primul rând, pe tranziția de la prelucrarea informațiilor la cea a cunoștințelor și, apoi, la cea a înțelepciunilor în era digitală. Această tranziție facilitează dezvoltarea puternică a celorlalte tehnologii, stimulează dezvoltarea creativității și inovării etc. În final, va conduce la schimbarea tipului de societate, de la una focusată pe componenta materială la una focusată pe componenta umană, adică societatea înțelepciunii.*

Introducere

În câteva lucrări anterioare ([1], [2], [3]) m-am referit foarte pe scurt la tranziția la societatea înțelepciunii (sau a conștiinței, după unii autori).

O scurtă prezentare generală

Înainte de a trece la aceste completări și dezvoltări o să încep cu adăugarea unor definiții și anume:

ÎNȚELEPCIUNE s. f. Capacitate superioară de înțelegere și de judecare a lucrurilor. ♦ Cumpătare, prudență, moderație determinată de experiență; spirit de prevedere. [4]

Înțelepciunea nu este altceva decât **știința fericirii**. Definiție dată de **Denis Diderot**.

* Această lucrare a fost publicată în **BULETINUL AGIR Nr. 4/2018**.

CONȘTIINȚĂ s.f. 1. Forma cea mai înaltă, proprie omului, de reflectare a realității obiective, produs al materiei superior organizate -creierul uman- și al vieții sociale. ♦ Ansamblu de procese psihice variate, complexe, cuprinzând senzații, percepții, reprezentări, noțiuni, judecăți, raționamente, inclusiv procese afective și voliționale. 2. Faptul de a-și da seama; înțelegere... [5].

SPÍRIT ~e n. 1) Factor ideal al existenței, principiu imaterial interpretat ca fiind produs superior al activității creierului omenesc; conștiință; gândire; duh. 2) Rezultat al activității creierului omenesc; minte; rațiune; intelect. 3) Capacitate intelectuală; aptitudine de imaginare; istețime a minții; deșteptăciune; talent; inteligență. ♦ ~ inventiv ingeniozitate. (Om) cu (sau de) ~ a) (om) cu mintea ageră; b) (om) spiritual, cu umor.... [6].

Fericirea este o stare mentală de bine, fiind caracterizată de emoții pozitive sau plăcute, de la mulțumire la bucurie intensă. Diferite abordări biologice, psihologice, religioase și filozofice s-au străduit să definească fericirea și să identifice sursele sale [7].

În prezentările anterioare am insistat pe faptul că **dezvoltarea puternică a tehnologiilor disruptive** (roboți inteligenți, inteligența artificială, Internet of Things – IOT etc.) este bazată pe aplicarea creativității și inovării și generează **progresul economic și bunăstarea socială necesare tranziției la societatea înțelepciunii. Toate aceste tehnologii sunt** focusate pe dezvoltarea **componentei materiale** a societății.

Mai nou, asistăm la apariția și dezvoltarea altor tehnologii și științe care se focusează pe dezvoltarea **componentei umane**.

Un prim exemplu se referă la **ingineria genetică. Modificarea genelor umane** prin metoda **CRISPR** (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats) va fi utilizată pentru tratarea bolilor genetice, și nu numai. Chiar dacă acum sunt temeri că ea ar putea fi folosită și pentru crearea așa zișilor bebeluși „special proiectați” sau „bebeluși de designer”, se vor găsi soluții pentru a stopa eventuale utilizări nedorite etc. [8].

Neuroștiințele, un alt exemplu, vin cu clarificări privind înțelegerea modurilor în care funcționează creierul. Descoperirea de tehnici care prevăd „operații” pe creier de la distanță, fără să fie nevoie de intervenție chirurgicală propriu-zisă, utilizarea unor dispozitive digitale care vor influența dezvoltarea creierului copiilor sunt două abordări concrete importante care vor genera schimbări semnificative referitoare la componenta umană a viitoarei societăți etc.

În concluzie, se poate afirma că toate aceste dezvoltări majore din domeniul tehnologiilor și științelor vor facilita tranziția spre un alt tip de economie (**economia socială**)

și spre un alt tip de societate a cărei funcționare se bazează pe **moralitate și spiritualitate** (societatea înțelepciunii).

Scopul tranziției către societatea înțelepciunii ar putea fi **obținerea fericirii la nivel individual, de țară**. Afirmatie întărită și de faptul că „înțelepciunea nu este altceva decât știința fericirii” (DIDEROT).

Un alt argument important este dat și de faptul că există deja țări care au un înalt grad de fericire. Danemarca, spre exemplu, apare în multe clasamente drept cea mai fericită țară din lume. Detalii despre modelul danez al fericirii pot fi găsite în cartea lui **MEIK WIKING** – „**Mica enciclopedie Hygge. Rețeta daneză a fericirii**” [9].

Despre inteligența spirituală

Trăim, totuși, într-o **lume cu o moralitate și cu o spiritualitate destul de slabă**. Se discută din ce în ce mai mult de faptul că **dezvoltarea puternică a inteligenței spirituale ne poate scoate din acest mare impas**.

Se poate afirma că există câteva soluții pentru dezvoltarea mai rapidă a inteligenței spirituale care se aplică deja.

O primă soluție se referă la implementarea **noului model educațional STEAM (SCIENCE TECHNOLOGY ENGINEERING ARTS AND MATHEMATICS)**. Am detaliat acest model în alte lucrări ([2] [3]). **Abordarea propusă de STEAM, fiind una de tip holistic și interdisciplinar**, va facilita dezvoltarea inteligenței umane sub toate cele trei forme: **IQ** (inteligența rațională / intelectuală/mentală), **EQ** (inteligența emoțională) și **SQ** (inteligența spirituală).

A doua se referă la dezvoltarea, de către specialiștii care lucrează în acest domeniu, a unor tehnici și metode specifice pentru îmbunătățirea inteligenței spirituale la nivel individual.

În continuare vom face câteva detalieri referitoare la a doua soluție. Din multitudinea de propuneri de abordare, am selectat două, încercând să identific răspunsuri la trei întrebări de bază: **Ce este SQ?, La ce ne ajută? și Cum ne putem dezvolta propriul SQ ?**.

1) Studiind și aplicând soluțiile propuse în cartea „SQ Inteligența spirituală, Instanța superioară a inteligenței”. Autorii acestei cărți sunt **DANAH ZOHAR** (a studiat fizica și filosofia la Massachusetts Institute of Technology apoi a urmat studii aprofundate în filosofie, religie și psihologie de la Universitatea Harvard) și **IAN MARSHALL** (psihiatru și psihoterapeut britanic, a studiat filozofia și psihologia la Universitatea Oxford, urmând apoi Facultatea de Medicina a Universității din Londra). [10].

Am preluat din această carte câteva citate pentru a răspunde, cu ajutorul lor, la întrebările propuse anterior.

„**Prin SQ înțeleg** acea inteligență care ne ajută să abordăm și să rezolvăm problemele legate de semnificație și valori, acea inteligență care ne permite să ne plasăm acțiunile și viețile într-un context mai larg, mai bogat, dătător de sensuri, acea inteligență care ne permite să evaluăm de ce o cale de urmat în viață este mai semnificativă decât o alta. SQ reprezintă fundamentul necesar al funcționării efective a IQ și EQ. Este instanța superioară a inteligenței noastre.” (Pag.16. [9]).

„Printr-o utilizare cultivată a propriei inteligente spirituale și prin onestitatea și curajul cerute de această cultivare ne vom putea reconecta la cele mai adânci surse și semnificații ale propriei ființe și ne vom putea folosi de acest fapt pentru a servi cauze și procese dincolo de propria persoană. Acest gen de acțiune **ne-ar putea aduce izbăvirea**. Salvarea noastră s-ar putea baza pe servirea imaginației profunde.” (Pag.33, [10]).

În această carte sunt detaliate **șase căi către o inteligență spirituală superioară** (a datoriei, a iubirii ocrotitoare, a cunoașterii, a transformării personale, a fraternității și a liderului în serviciul celorlalți) și se pune la dispoziție o „hartă” a **Lotusului Sinelui** care are pe cercul său exterior șase tipuri de personalitate (convențional, social, investigativ, artistic, realist, întreprinzător). Cele șase tipuri de personalitate au fost preluate din testul de orientare vocațională a lui **HOLLAND**. Fiecare poate urma una sau mai multe căi simultan pentru a atinge **sinelui – împlinirea**. Cei care le parcurg cu succes toate cele șase căi vor atinge **iluminarea**, regăsită la lideri precum Ghandi sau Mandela.

2) Aplicând abordarea propusă de Richard Griffiths. Richard Griffiths (psiholog, trainer corporatist etc.) este fondatorul **Institutului 3Q**. Am ales abordările lui din, cel puțin, două motive. Unul obiectiv – promovează **modelul „3Q”** – și unul subiectiv – din echipa lui face parte **Bastianela Bențe**. [11] Ea este membră a consiliului director al **3Q Institute UK**, membră a Academiei 3Q, speaker și master trainer&coach în dezvoltarea inteligenței spirituale – acreditată internațional de Institutul 3Q. Avea două pagini pe FB ((1) 3Q România | Facebook , (1) Bastianela Bențe | Facebook) prin care promovează cursurile proprii de dezvoltare personală și spirituală la care a renunțat.

În final, reproduc două citate preluate de la cei doi specialiști menționați mai sus.

„Inteligența spirituală (măsurată cu ajutorul SQ – coeficientul spiritual) este o inteligență superioară în spectrul de inteligențe cu care este dotată din naștere ființa umană. Este inteligența profundă a omului, inteligența întregii ființe și a creierului activat ca întreg, ce este (și rămâne) anterioară sau cu alte cuvinte dincolo de IQ (inteligența rațională / intelectuală / mentală) și EQ (inteligența emoțională), pe care le conține și a căror sursă este”(**Richard Griffiths**).

„Cel care își trezește inteligența spirituală își descoperă unicitatea și valoarea și găsește astfel în el însuși puterea, entuziasmul și bucuria de a-și urma visele inspirate, în acord cu menirea sa proprie și cu sensul vieții sale.” (**Bastianela Bențe**).

O reprezentare intuitivă pentru modelul 3Q, promovat de ei, este: **3Q = IQ + EQ + SQ folosite împreună.**

Inteligența intelectuală, localizată în partea stângă a creierului, este implicată în procesarea serială (transformarea datelor în informații). Inteligența emoțională, localizată în partea dreaptă a creierului, este implicată în procesarea paralelă (transformarea informațiilor în cunoștințe). Inteligența spirituală, localizată în tot creierul, este implicată în procesarea sincronă (transformarea cunoștințelor în înțelepciuni). Făcând o analogie cu evoluția calculatoarelor, deocamdată, ne mulțumim cu **inteligența artificială** care „mimează” o procesare simbolică pe mașini cu o arhitectură învechită de tip John Von Newman a căror funcțiune se bazează pe o procesare numerică (serială sau paralelă) a datelor. Se așteaptă descoperirea conceptelor matematice necesare pentru migrarea la procesarea simbolică a datelor.

Propuneri concrete

Pentru ca și noi românii să putem construi o societate a înțelepciunii ar trebui să parcurgem câțiva pași importanți (pași pe care i-am prezentat, în detaliu, în alte lucrări sau articole), și anume:

1) Crearea unui nou context general care ar trebui să fie definit cu ajutorul a trei axe de referință: **meritocrația** (competență, profesionalism, valoare etc.), **moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine etc.) și **moderația** (bunul simț, decență, măsură, onestitate etc.) – **un context „3M”**. Detalii în [13]. Pentru a putea urgenta crearea acestui context s-ar putea apela și la tehnici pentru dezvoltarea inteligenței spirituale la nivel individual și de colectivitate ca, de exemplu, **modelul 3Q**.

2) Restructurarea economiei naționale (implementarea, de exemplu, a modelului suedez sau danez **de tip economie socială**) și **a unui nou tip de democrație – democrația participativă**. Detalii în [1], [13].

3) Restructurarea sistemului educațional – implementarea modelului educațional **STEAM**. Detalii în [2] și în [3]. Sunt câteva implementări **STEAM** în România, ca de exemplu, cel implementat de domnul **Ion Băraru** în cadrul Centrului de Cercetare al Elevilor (Colegiul Național Mircea cel Bătrân Constanța) [14], [15].

4) Restructurarea cercetării cu focusare pe creație și inovație și conectarea ei cu mediul universitar și economic [16]. Dezvoltarea inteligenței spirituale va facilita dezvoltarea puternică a creativității și inovării.

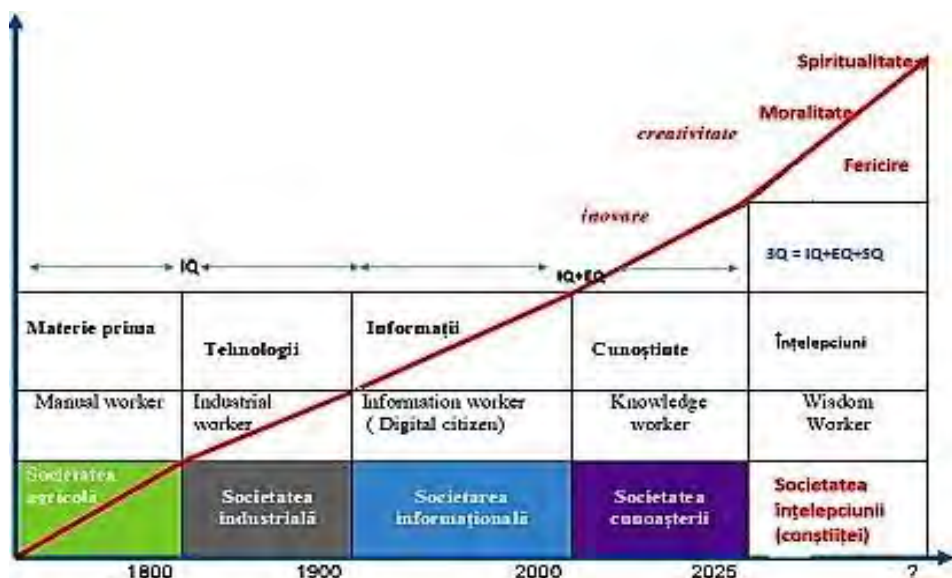
5) Creșterea rolului și locului inginerului la nivelul societății. Cei de la **Durban University of Technology**, spre exemplu, fac câteva precizări. **Societatea a devenit centrul ingineriei iar, în scurt timp, ingineria și tehnologia vor deveni centrul societății.**

Ingineria și educația vor migra de la abordarea unei discipline clasice la **una de tip tehnologică – socială – comportamentală - economică**. Narayanamurti de la Harvard continuă cu : „ingineria se dezvoltă, în zilele noastre, ca o disciplină centrală și este o punte de legătură între aproape toate disciplinele. Astfel, ingineria devine, în final, o artă liberală”.

Cel mai simplu pentru noi ar fi să învățăm și din experiența înaintașilor (exemplu: perioada de glorie 1918-1939) și să extindem, la nivel național, cazurile de succes și de bune practici utilizate acum în unele orașe care au o dezvoltare spectaculoasă: Oradea, Cluj, Timișoara, Brașov, Sibiu, Craiova, Iași. Dar toate aceste orașe vor fi doar niște oaze de verdeață într-un mare deșert atât timp cât nu reușim să realizăm și să implementăm un **PROGRAM DE ȚARĂ coerent și consistent** care să asigure integrarea reală a ROMÂNIEI în rețeaua țărilor dezvoltate. [13].

În loc de concluzii

Voi începe cu o actualizare a unei reprezentări grafice (prezentată inițial în [2]) prin care încerc să sintetizez evoluția (din punct de vedere economic, social și uman) la nivel mondial pentru a scoate mai bine în evidență tranziția la societatea înțelepciunii.

O reprezentare sintetică

Voi încheia cu un citat care rezumă povestea originilor și a ciclului nostru de dezvoltare.

„Facem parte dintr-o lungă istorie plină de creație și distrugere, de materie și conștiință care iau naștere din vidul cuantic, traversând pentru o vreme spațiul și timpul ca apoi să se reîntoarcă în vid. Suntem formele trecătoare pe care le iau infinitele potențiale înainte de a ne expedia înapoi pentru a crea noi forme.” (Pagina 357, [10]). Autorii cărții fac o asociere a vidului cuantic cu apele unei mări liniștite și a omului cu un val care apare și dispare în această mare.

Bibliografie

- [1] Nicolae Fildan – *Tranziția spre societatea cunoașterii. Puncte de vedere și propuneri de abordare*. Publicată în Buletinul AGIR nr 2/2016
- [2] Nicolae Fildan – *STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), o nouă abordare în sistemul educațional în societatea cunoașterii*. Publicată în Buletin_AGIR_Nr.1_2015
- [3] Nicolae Fildan – *Restructurarea sistemului educațional. Puncte de vedere și propuneri*. Articol publicat în Univers ingineresc Nr. 15/2016 (articol-pag-4_5).
- [4] ÎNȚELEPCIÚNE – *Dictionar: Dictionarul explicativ al limbii romane* – DEX „98
- [5] CONȘTIINȚĂ – *Dictionar: Dictionar de neologisme* – DN
- [6] SPÍRIT – *Dictionar: Noul dicționar explicativ al limbii romane* – NODEX
- [7] Fericire – <https://ro.wikipedia.org/wiki/Fericire>
- [8] CRISPR – <https://en.wikipedia.org/wiki/CRISPR>
- [9] Meik Wiking – *Mica enciclopedie Hygge. Rețeta daneză a fericirii* (Editura LITERA – 2017)
- [10] Danah Zohar, Ian Marshall – *SQ – Inteligența spirituală, Instanța superioară a inteligenței*. Cartea a fost publicată la noi de Editura Vellant în anul 2011.
- [11] Modelul „3Q” (<https://sqi.co/spiritual-intelligence-education-program/>)
- [12] Institutul 3Q ROMÂNIA. www.3qi.ro .
- [13] Nicolae Fildan – *Quo vadis ?* – Articol publicat în Jurnal ingineresc dobrogean, nr. 3/2018
- [14] Nicolae Fildan – *Creativitate, inovare, performanță. Interviu cu profesorul Ion Băraru*. Interviu cu dl Ion Băraru publicat în Jurnal ingineresc dobrogean, nr. 3/2018, <https://agir-constantia.ro/wp-content/uploads/2018/03/ION-BARARU-.pdf>
- [15] Nicolae Fildan – *Educația în România. Despre STEM și alte soluții necesare în mileniul III* – Interviu cu dl Ion Băraru publicat în Univers ingineresc, nr. 3/2017, http://www.agir.ro/univers-ingineresc/numar-3-2017/educatia-in-romania-despre-stem-si-alte-solutii-necesare-in-mileniul-iii_5521.html
- [16] Nicolae Fildan – *Inovarea și creativitatea. Propuneri privind abordarea lor în tranziția la societatea cunoașterii*. Publicată în Buletinul AGIR, Supliment 3/2016

A.10. ABORDAREA UNUI NOU PROIECT DE ȚARĂ. UN PUNCT DE VEDERE ȘI PROPUNERI*

Ing. Nicolae Fildan
AGIR - Constanța

Rezumat. Prin această lucrare doresc să prezint punctul meu de vedere și propuneri referitoare la abordarea unui nou proiect de țară. Marea majoritate a acestor propuneri au la bază preocupările anterioare care au legătură cu acest domeniu (lucrări, articole, interviuri publicate în BULETINUL AGIR, UNIVERS INGINERESC, Jurnalul Ingineresc Dobrogean și în cartea „Despre tranziție, la un moment aniversar” – prima ediție etc). Propunerile făcute sunt focusate pe atingerea scopului urmărit prin proiect: creșterea stării de bine și de fericire la nivel de cetățean și de societate.

Cuvinte cheie: proiect, societatea cunoașterii, societatea înțelepciunii, tranziție

ABSTRACT. With this paper I would like to present my point of view and proposals on the approach to a new country project. The majority of these proposals are based on previous concerns related to this area (technical papers, articles, interviews published in AGIR BULETIN, UNIVERS INGINERESC, The Dobrogean Engineering Journal and in the book „About Transition, at an anniversary moment” – the first edition, etc.). The proposals made are focused on achieving the goal pursued by the project: increasing the well-being and happiness at the level of citizen and society.

Keywords: project, knowledge society, wisdom society, transition

1. Câteva considerații generale

Au trecut peste 30 de ani de la așa zisa Revoluție din 89 și rezultatele sunt mult sub așteptările românilor. Avem nevoie de un nou PROIECT DE ȚARĂ prin care să ne propunem realizarea unor schimbări de fond.

Ca să pot veni cu câteva propuneri concrete privind abordarea unui astfel de proiect voi începe cu *un mic scenariu prin care doresc să schițez câteva din caracteristicile principale ale viitorului proiect astfel încât abordarea să nu fie una pur teoretică (generală). Să presupunem că pentru realizarea unui PROIECT DE ȚARĂ* (referit în continuare proiect) s-a definit o viziune clară: integrarea României în rândul țărilor dezvoltate în următorii 20 de ani. O strategie adecvată prin care se stabilesc prioritățile de dezvoltare atât la nivel național cât și pe fiecare domeniu în parte. Un scop bine definit: obținerea unei stări de bine și de fericire, la nivelul cetățeanului, familiei și societății, similar cu cel din țările dezvoltate. Obiective importante, ca de exemplu: poziționarea României în primele 25 de țări în Raportul Mondial al Fericirii, <https://worldhappiness.report/>. În raportul pe 2020 România ocupă poziția 47 din

* Această lucrare a fost publicată în BULETINUL AGIR NR 3-4/2020

156 de țări). Stabilirea unor activități eficiente/optime care să stea la baza implementării proiectului etc.

Pentru atingerea scopului proiectului va fi necesară o restructurare de fond atât la nivelul țării cât și a cetățeanului. Această restructurare va consta în realizarea unei tranziții la societatea cunoașterii (pe termen scurt) și, apoi, la societatea înțelepciunii (pe termen lung).

Prin această sinteză și prin detaliile care urmează, am încercat să scot în evidență complexitatea unui astfel de proiect, atât în faza de concepere cât și în cea de punere în funcțiune și să vin cu propuneri referitoare la modul de abordare.

Înainte de a începe lucrul efectiv la proiect trebuie realizată o analiză serioasă a greșelilor anterioare pentru a putea crea un context specific necesar pentru proiect. Am scos în evidență astfel de greșeli la câteva proiecte de interes național pe care le-am prezentat în lucrările publicate anterior ([1], [2], [3], [4]) așa că acum o să prezint câteva din concluzii. Principalele cauze care au condus la eșecul lor au fost: stabilirea greșită a priorităților, aplicarea unor soluții care nu țin cont de contextul actual sau de cerințele reale ale României, incoerență și/sau inconsistență în abordare, urmărirea unor interese de grup sau alte interese care n-au nici o legătură cu interesul național etc. În ultimii 30 de ani, s-au făcut foarte multe schimbări de guverne iar la fiecare schimbare noul guvern a reluat, de fiecare dată, totul de la început, făcând, practic, imposibilă finalizarea proiectelor mari chiar dacă unele conțineau și soluții valabile. Această instabilitate politică a fost amplificată de creșterea aberantă a corupției. Din păcate nu s-au recuperat prejudiciile de la cei vinovați iar pedepsele au fost nesemnificative. Consecințele sunt grave: risipirea banilor alocați și blocarea dezvoltării țării. Un exemplu reprezentativ de proiect abandonat este Proiectul „Economia Bazată pe Cunoaștere”, lansat în perioada de pre-aderare (2003). Pentru realizarea lui s-a apelat la un împrumut în valoare de 60 mil. USD de la Banca Mondială și la o finanțare din partea Guvernului României de 9,4 mil. USD. El a fost abandonat fără ca cineva să răspundă. Alte exemple sunt prezentate în lucrările referite mai sus.

2. Crearea unui nou context specific

Pentru simplificarea și optimizarea procesului privind crearea acestui context am definit trei premise (axiome).

Prima premisă. Abordarea proiectului va fi una de tip sistem integrat. Toate componentele proiectului vor avea un scop unic: obținerea unei stări de bine și de fericire la nivelul cetățeanului și a societății la nivelul existent în țările dezvoltate. Asta va permite o abordare în paralel a componentelor și integrarea simplă a lor în proiect.

A doua premisă. Se va asigura un cadru legal și funcțional necesar pentru proiect. Trebuie parcursă o procedură specială pentru crea o infrastructură proprie care să faciliteze abordarea tuturor fazelor proiectului (realizare, punerea în funcțiune și apoi îmbunătățirea continuă a proiectului) din punct de vedere tehnic și juridic (pe toată durata proiectului). Prin această infrastructură trebuie să asigure: un management apolitic, o selecție bazată pe meritocrație a echipei tehnice și a soluțiilor tehnice etc. Crearea și funcționarea acestei infrastructuri trebuie reglementată prin lege. În țările dezvoltate astfel de infrastructuri s-au creat în timp și au fost îmbunătățite continuu. Prezentăm, în continuare, pe scurt, un exemplu care se referă la modul în care se poate crea o astfel de infrastructură. Printr-o lege specială, în 1950 în USA, s-a creat o fundație apolitică, National Science Foundation, care este coordonată de o echipă de specialiști eminenți (cu realizări proprii deosebite), selectați din industrie și universități (Național Foundation Board) la care apelează conducerea țării atunci când dorește să lanseze proiecte de interes național. Alte detalii, în [2].

Care este stadiul la noi ? Noi nu avem o astfel de infrastructură și nici un astfel de mod de abordare, drept pentru care foarte multe proiecte sunt blocate sau abandonate la fiecare schimbare de Guvern sau a majorității parlamentare.

Un prim pas pozitiv și important a fost restructurarea abordării proiectelor realizate cu Fonduri Europene. Crearea unui minister separat condus de un ministru care are competențe și rezultate concrete deosebite, promovarea bunelor practici de la Oradea și din alte orașe etc.

A treia premisă. Pentru ca proiectul să poată să-și atingă scopul trebuie să fie focusat pe realizarea de schimbări de fond la nivelul societății și a cetățeanului. În acest sens, abordarea tranziției la societatea cunoașterii și apoi a tranziției la societatea înțelepciunii vor avea prioritate maximă.

Pentru a putea face această focusare ar trebui ca tranziția la societatea cunoașterii și, apoi, la cea a înțelepciunii să beneficieze de o bună pregătire din start. Ea ar trebui să se bazeze pe un set de restructurări (schimbări) pentru toate domeniile și care ar fi trebuit să fie detaliate în „Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani” propusă de *Academia Română și/sau în Strategia Națională a României 2013 – 2020 – 2030* propusă de guvern etc.). *Ambele strategii nu abordează aceste tranziții ?!*

O altă problemă este generată de faptul că „**Proiectul de țară al Președintelui Klaus Iohannis**”, și proiectul „**România educată**” nu au scop unic declarat creșterea nivelului stării de bine și de fericire iar infrastructura creată este una care respectă parțial axioma 2.

Dacă se reușește crearea acestui context specific se poate trece la abordarea celorlalte faze ale proiectului având mari șanse de finalizarea lui cu succes.

3. Principalele direcții de acțiune

Tranziția la societatea cunoașterii și a înțelepciunii. La nivel de țară pentru atin-gerea scopului propus prin proiect (creșterea stării de bine și de fericire la nivelul cetățeanului și a societății) este necesară o restructurare de fond a societății românești. Această restructurare se poate face prin **realizarea unei tranziții la societatea cunoaș-terii (pe termen scurt) și, apoi, la societatea înțelepciunii (pe termen lung).**

Tranziția la societatea cunoașteri și apoi la cea a înțelepciunii va asigura succesul proiectului deoarece:

- Societatea cunoașterii este o societate a cărei funcționare se bazează pe cre-ativitate și inovare. Generează progres la nivel economic și bunăstare la nivel social.
- Societatea înțelepciunii va asigura, prin modul ei de organizare și de funcțio-nare, **obținerea stării de bine și de fericire** atât la nivel de cetățean cât și la nivel de societate fiind bazată pe **moralitate** și pe **trezirea și dezvoltarea spirituală**.

În continuare voi insista asupra schimbărilor de fond care se vor produce la nivel de societate și la nivel de individ. Care sunt aceste schimbări? Cum vom reacționa în vederea implementării lor?

Deoarece nu există o soluție universală, pentru realizarea acestor tranziții, am selectat câteva variante posibile. Prezentare lor va fi una de tip intuitiv pentru fi mai ușor de prezentat și de înțeles.

Am făcut mai multe prezentări, în lucrări anterioare, referitoare la abordarea tranziției la societatea cunoașterii ([1], [3]) și a tranziției la societatea înțelepciunii ([6]). De asemenea am prezentat și câteva propuneri concrete privind realizarea res-structurării la nivel de domenii/subdomenii și ele se referă la: creativitate și inovare ([5]), educație și cercetare ([3], [4]), și sănătate ([7]). Câteva exemple concrete referi-toare la creșterea stării de bine și de fericire sunt prezentate în [3].

În continuare o să încerc o scurtă sinteză a acestor abordări.

O să încep cu tranziția la societatea cunoașterii, așa cum am mai precizat de mai multe ori în această carte, va asigura, prin modul ei de organizare și de funcționare, cadrul necesar obținerii stării de bine și de fericire atât la nivel de individ cât și la nivel de societate. O mare parte din țările dezvoltate sunt în faza de finalizarea a tranziției la **societatea cunoașterii** (knowledge society) a cărei funcționare se bazează pe **creativi-tate și inovare**. În acest sens, asistăm deja la câteva schimbări importante. S-a trecut de la producția de **bunuri de serie** la producția de **unicate** (personalizate, ținând cont de cerințele fiecărui client). S-au produs schimbări majore în procesele de producție (roboți inteligenți, inteligență artificială, biotehnologii, nano tehnologii, internet of things, im-primante 3D etc.). Au apărut noile sisteme de distribuție (marile rețele de distribuție internaționale etc.). S-a dezvoltat comerțul on line etc. A apărut un nou tip de monedă – **moneda virtuală** – exemplu: **bitcoin** (care face parte din categoria criptomonedelor).

Au apărut noi sisteme de tranzacționare, mult mai sigure, bazate pe tehnologia **blockchain**. Această tehnologie va fi aplicată și la sistemele de votare electronică, facilitând implementarea unei democrații participative etc. Alte detalii pot fi găsite și în [1].

Un prim **pas pentru îmbunătățirea modelului economic ar putea fi implementarea unui model de economie socială și pregătirea pentru realizarea tranziției la societatea înțelepciunii (exemplu: țările nordice)**. Funcționarea societății înțelepciunii se bazează **pe moralitate și spiritualitate**. Ele pot fi „antidotul” necesar pentru „vindecarea” de lăcomie, de frică, de zvonuri și de alte păcate (specifice capitalismului actual) care blochează, de fapt, drumul spre starea de bine și de fericire specifice.

Toate schimbările de fond la care asistăm au fost generate de dezvoltarea **explozivă a tehnologiilor disruptive (disruptive technology, disruptive innovation)** – dezvoltare care nu va putea fi stopată de nimeni și de nimic. Această afirmație se bazează pe faptul că și realizarea tranzițiilor anterioare (de la societatea agricolă la cea industrială, apoi la cea informațională și acum la cea a cunoașterii) au fost declanșate tot datorită dezvoltării explozive a tehnologiilor disruptive specifice acelor vremuri ([6]). Această tranziție este de fapt un pas pregătitor pentru următoarea tranziție și anume **tranziția la societatea înțelepciunii** care va simplifica atingerea scopului final (obținerea stării de bine și de fericire), scop care va deveni unul global.

Atingerea acestui scop presupune realizarea unor **schimbări de paradigmă** la nivelul întregii societăți, **un nivel mai înalt de conștiință** și un alt **plan al existenței**. Ce declasează realizarea unor astfel schimbări ?

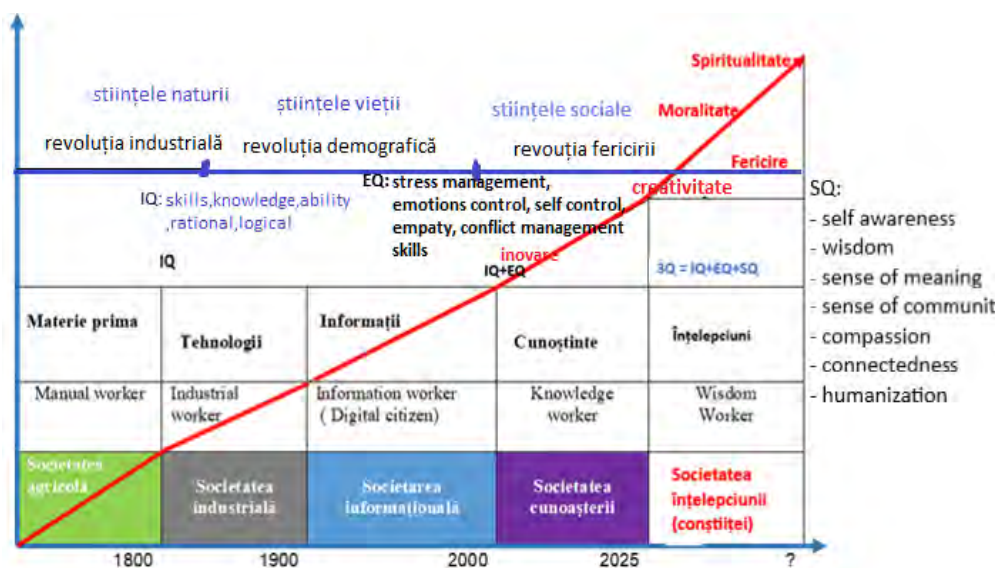
Istoric vorbind marea majoritate a schimbărilor de fond au fost precedate de o revoluție. **Richard A. Easterlin** face precizarea că era modernă a fost marcată trei revoluții mari: **Revoluția Industrială** (la sfârșitul secolului 18), **Revoluția Demografică** (partea a doua a secolului 19) și **Revoluția Fericirii** (la sfârșitul secolului 20) care va marca tranziția la societatea înțelepciunii [8].

Se poate afirma că Revoluția Fericirii este deja în desfășurare în țările care au adoptat ca măsurarea fericirii să fie un indicator similar cu PIB (Produsul Intern Brut) sau PNB (Produsul Național Brut) în stabilirea strategiilor de dezvoltare. Prima țară în care se aplică o politică bazată pe fericirea cetățenilor și care a introdus ca indicator de bază GNH (gross national happiness) din 1972 este BHUTAN. Apoi urmează țările nordice (Finlanda, Norvegia, Danemarca, Suedia). Anglia a dezvoltat în 2010 primul program național de bunăstare. Noua Zeelandă a lansat și ea primul program de bunăstare în 2019 etc.

În plus, s-a constatat (la începutul anilor 2000) că o dată cu creșterea puternică a nivelurilor de prosperitate materială crește și nivelul depresie și al anxietății. Așadar, în timp ce facem eforturi substanțiale în domeniul științei și tehnologiei, continuăm să rămânem în urmă din punct de vedere emoțional etc. Pentru a facilita și urgenta schim-

barea de fond a apărut propunerea ca FERICIREA să devină **MONEDA SUPREMĂ**, propunere promovată de **Revoluția Fericirii**. Detalii, în cartea „Fii fericit!” de **Tal Ben-Shahar** ([9]). A apărut și o nouă abordare în domeniul economic, Economia fericirii, care se ocupă cu realizarea de metode, sondaje și indici pentru a măsura fericirea (https://en.wikipedia.org/wiki/Happiness_economics).

În continuare voi face câteva referiri la modul în care ar putea fi utilizată această nouă monedă (puncte de vedere preluate de pe internet). Este o abordare intuitivă, neavând încă metode de măsurare agreeate științific. Atunci când experiențele noastre pozitive cântăresc mai greu decât cele negative, putem afirma că am obținut un profit măsurat în Moneda Supremă. Depresia pe termen lung poate fi considerată faliment emoțional — dacă durată și experiențele negative (cheltuieli) depășesc cele pozitive (venit). Pe măsură ce ratele de anxietate și depresie cresc, societatea se îndreaptă spre falimentul emoțional în Moneda Supremă. Probabil că va dura ceva timp până la punerea în practică a Monedei Supreme.

Sinteză tranziții

În lucrarea „Despre tranziția la societatea înțelepciunii și la inteligența spirituală” ([6]), am prezentat o bună parte din propunerile concrete pentru urgentarea startării tranziției către societatea înțelepciunii în România. O sinteză a celor prezentate anterior este redată în figura de mai sus (este o actualizare a figurii prezentate într-o lucrare anterioară [6]). Am introdus și o scurtă referire la cele

trei niveluri ale inteligenței umane: IQ (Intelligence Quotient), EQ (Emotional Quotient), SQ (Spiritual Quotient) (SQ) și câteva din calitățile/abilitățile care corespund pentru fiecare.

În continuare voi face doar câteva detalieri referitoare doar la restructurarea sistemului educațional. Am mai prezentat detalii și pentru alte domenii în mai multe lucrări anterioare ([1], [4], [5]).

Voi încerca să vin și cu câteva propuneri pentru acoperirea noilor cerințe generate de Revoluția Fericirii.

Restructurarea sistemului educațional

Pentru a facilita tranziția la societatea înțelepciunii ar trebui restructurat sistemul educațional urmărind asigurarea unei pregătiri corespunzătoare atât a celor tineri cât și a adulților. Pentru pregătirea celor tineri se poate acționa pe două direcții mari. Prima direcție se referă la realizarea tranziției la modelul educațional **STEM** (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) sau la **STEAM** (Science, Technology, Engineering, the Arts and Mathematics). În acest moment la nivel național sunt puține cazuri privind implementarea acestor modele educaționale. Aceste noi modele educaționale facilitează **dezvoltarea cunoașterii**, în general, și a **specializării pe diverse domenii**, în particular. Predarea, spre exemplu, începând cu clasele mici, a unor cursuri privind originea universului, a pământului, a vieții și a omnirii; predarea istoriei religiilor în locul predării unui curs detaliat despre o anumită religie sunt câteva exemple reprezentative privind schimbarea modului de abordare a educației.

Se poate afirma că sistemul educațional **STEAM** poate veni cu soluții care acoperă cerințele unui **sistem educațional universal**, cerințe la care face referiri și **Dalai Lama**. „Religia, orice religie, indiferent cât de minunată ar fi, nu poate fi niciodată universală. Acum educația este universală, așa că trebuie să facem selecții pentru a găsi căi și metode ale sistemului educațional, de la grădiniță până la nivelul universitar, de a conștientiza aceste lucruri bune, valorile, valorile interioare”. Trebuie precizat faptul că sistemul educațional **STEAM** poate îmbina armonios **pregătirea spirituală** (care se va baza pe o abordare holistică și transdisciplinară) cu **pregătirea profesională** (care se va baza pe inovare și creativitate), **pregătind specialiști pentru profesii specifice societății înțelepciunii, profesii despre care, acum, nu știm mai nimic**.

Pentru a facilita schimbări de paradigmă la nivelul cetățeanului este necesară **pregătire serioasă și continuă**. El trebuie pregătit pentru a putea participa la Revoluția fericirii. O soluție simplă ar putea fi realizarea unui **MANUAL** cu titlul generic: „**OBȚINEREA STĂRII DE BINE ȘI DE FERICIRE. SCOPUL UNIVERSAL AL VIEȚII ȘI AL**

VIETUIRII". Realizarea acestui MANUAL ar trebui să devină un proiect de interes național. Echipa care ar trebui să se ocupe de realizarea lui ar trebui să aibă în componență o gamă largă de specialiști (psihologie, psihiatrie, pedagogie, religii, filozofie, istorie, economie, etc) care pot realiza o abordare transdisciplinară focusată pe trezirea și dezvoltarea spirituală.

Referitor la abordarea fericirii sunt câteva puncte de plecare de care se poate ține cont. La nivel internațional au apărut organizații non profit care fac promovarea dezvoltării și implementării conceptului de **fericire în viața de zi cu zi a omului. Organizația „Arta de a Trăi”, de exemplu**, este o organizație educațională și umanitară multilaterală, non-guvernamentală și non-profit, prezentă în peste 152 de țări. Fondată în **1982 de către Sri Sri Ravi Shankar**, „Arta de a Trăi” este astăzi una dintre cele mai mari organizații de voluntariat din lume. Viziunea fondatorului a fost crearea unei lumi fără violență, o familie globală fără stres. Organizația este angajată în inițiative de ajutorare umanitară și de îmbunătățire a calității vieții. Scopul organizației este de a aduce pace la nivel individual, precum și la nivel de societate, națiune și în întreaga lume (filiala din România) [https:// www.artofliving.org/ro-ro/sri-sri-yoga](https://www.artofliving.org/ro-ro/sri-sri-yoga) etc.

Apoi, sunt o serie de cărți care dezbat „arta de a trăi fericit”. Cea mai reprezentativă, din punctul meu de vedere, este: **„Arta de a trăi: Meditația Vipassana așa cum este predată de S.N. GOENKA” de William Hart**.

Nu trebuie ignorat nici faptul că există o tradiție valoroasă în abordarea fericirii. Reprezentative în acest sens sunt și lucrările lui Dalai Lama. Enumăr câteva din cărțile dedicate abordării fericirii de către Dalai Lama: **„Arta Fericirii. Manual de viață” - Dalai Lama și Howard C. Cutle; Arta de a fi fericit într-o lume zbuciumată -- Dalai Lama și Howard C. Cutle; Despre fericire, viața și multe altele - Conversații cu Rajiv Mehrotra** etc.

Și în lumea occidentală a fost depășită perioada conform căreia fericirea este ceva greu de atins, misterios și imprevizibil. Dr. **Martin Seligman**, fost președinte al Asociației Psihologilor din America a dezvoltat un nou concept dedicat fericirii denumit de el **„psihologia pozitivă”**. În viziunea lui Seligman, oricine poate fi pe deplin fericit dacă urmează câțiva pași simpli, pornind de la un set de valori universale valabile, prezentați în cartea **„Fericirea autentică. Ghid practic de psihologie pozitivă”**. În cartea **„Flux. Psihologia fericirii”**, Mihaly Csikszentmihalyi (considerat de Seligman cel mai bun cercetător în domeniul fericirii) descrie fericirea ca o stare în care oamenii sunt atât de implicați într-o activitate, încât nimic altceva pare să nu conteze și prezintă modurile în care poate fi controlată această stare pozitivă, pentru a nu fi lăsată la voia întâmplării etc.

Toate aceste abordări ar putea fi sistematizate și accesate ușor dacă am avea acel MANUAL propus a fi realizat ca un proiect de interes național.

Cerințe minime necesare pentru o implementare reușită

Pornind de ceea ce am prezentat anterior putem selecta câteva cerințe minime necesare pentru o bună desfășurare a implementării proiectului:

- **Asigurarea cadrului legal și a resurselor financiare necesare.** Așa cum am mai precizat anterior, infrastructura care va gestiona proiectul trebuie să fie reglementată printr-o lege specială prin care să se precizeze modul organizare (de tip ONG) și de selectare a personalului (bazată pe meritocrație: specialiști care au realizări concrete deosebite, recunoscute pe plan național și/sau internațional și care ar trebui să reprezinte nucleul infrastructurii proiectului).

- **Asigurarea unui statut de drept legal distinct pentru obținerea stării de bine și de fericire la nivelul cetățeanului român** care trebuie să figureze alături de celelalte drepturi prezente în Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene (demnitatea umană, dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și psihică, etc.).

- **Realizarea unei abordări de tip sistem integrat.** Proiectele lansate pe diverse domenii trebuie să poată să fie integrate din start cu proiectul de țară. Exemplu: proiectele importante lansate de Ministerul educației ar trebuie să fie integrate în proiectul „România Educată” (lansat de Președinție) și apoi integrat în „**Proiectul de țară**”) etc.

Lista cerințelor va trebui îmbunătățită de cei care vor întocmi proiectul tehnic astfel încât să se asigure succesul implementării proiectului

În loc de concluzii

În această lucrare am încercat să prezint pe scurt ce ar trebui făcut, care este stadiul unor astfel de abordări în alte țări și am completat cu câteva propuneri de abordare.

Cred că în loc de concluzii ar fi mai important de stabilit o listă de priorități de care ar trebui ținut cont la abordarea unui Proiect de Țară:

- 1) Acceptare ca scop generic obținerea stării de bine și de fericire la nivel de cetățean și de țară pentru toate proiectele de interes național, proiecte componente ale Proiectului de Țară.

- 2) Rescrierea sau actualizarea proiectelor care se ocupă cu dezvoltarea viziunilor și strategiilor naționale ținând cont de lista de priorități.

- 3) Asigurarea cadrului legal necesar care să faciliteze realizarea unui nou Proiect de Țară.

- 4) Includerea în proiectul de țară a abordării tranziției la societatea cunoașterii (pe termen scurt) și la cea a înțelepciunii (pe termen lung) ca activități de bază.

- 5) Pregătirea corespunzătoare a cetățenilor pentru o schimbare de paradigmă la nivel individual și la nivel național.

Având în vedere complexitatea proiectului ar mai fi de adăugat o serie de cerințe. Câteva exemple. Abordarea lui trebui să fie una de **tip holistic și interdisciplinar. Proiectul va trebui să funcționeze ca un sistem integrat echilibrat care asigură atingerea scopului propus (obținerea stări de bine și de fericire). Componentele sistemului vor trebui să funcționeze în armonie** astfel încât obținerea și creșterea stării de bine și de fericire să devină o constantă dominantă atât la nivel de individ cât și de societate.

Pentru a putea respecta aceste priorități și cerințe de bază este necesară o restructurare de fond. **Restructurare de fond la nivelul societății ar trebuie să se bazeze pe utilizarea unui model de tip 3M (Meritocrație, Moralitate, Moderație) Detalii ([2], [6]).**

Am speranța că după alegerile din decembrie 2020 se va forma o nouă majoritate parlamentară care va asigura cadrul legal necesar pentru abordarea unui nou PROIECT DE ȚARĂ și un nou Guvern care să-l realizeze.

Bibliografie

- [1] Nicolae Fildan – „QUO VADIS ? ”, articol publicat în **JURNAL INGINERESC DOBROGEAN Nr. 3/2018**.
- [2] Nicolae Fildan – „Tranziția spre societatea cunoașterii. Puncte de vedere și propuneri de abordare” , lucrare publicată în Buletinul AGIR nr 2/2016
- [3] Nicolae Fildan – „*STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), o nouă abordare în sistemul educațional în societatea cunoașterii*” – lucrare publicat în Buletinul AGIR nr. 1/2015
- [4] Nicolae Fildan – „Restructurarea sistemului educațional. Puncte de vedere și propuneri” Această lucrare a fost publicată în **UNIVERS INGINERESC Nr. 15/2016**
- [5] Nicolae Fildan – „Inovarea și creativitatea. Propuneri privind abordarea lor în tranziția la societatea cunoașterii” publicată în Buletinul AGIR, Supliment 3/2016.
- [6] Nicolae Fildan – „Despre tranziția la societatea înțelepciunii și la inteligența spirituală”. Această lucrare a fost publicată în **BULETINUL AGIR Nr. 4/2018**
- [7] Nicolae Fildan – „Despre tranziție, la un moment aniversar”. Editura AGIR, 2019.
- [8] Richard A. Easterlin - „Three Revolutions of the Modern Era” . IZA DP No. 12435, 2019
- [9] Tal Ben-Shahar - „Fii fericit! Descoperă tot ce trebuie să știi pentru a avea o viață fericită”. Curtea veche, 2009.

Anexa B
**TRANZIȚIA DE LA ELEV LA PENSIONAR –
ÎN CÂTEVA IMAGINI**

Elev

Student (1)

Student (2)

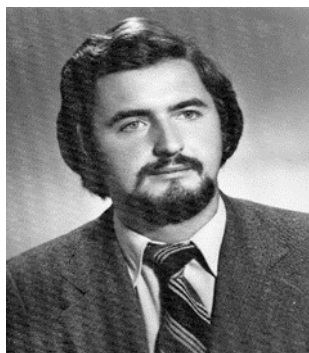
Student (3)

Militar (elev)

Militar (ofițer rezervist)

Tânăr angajat

Angajat cu ceva experiență

Angajat – senior

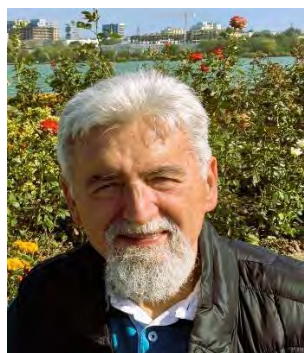
Angajat – senior
(în vizită la Cambridge)

Pensionar
(în curtea casei 2019)

Pensionar
(în curtea casei 2021)

Pensionar

2022 (vara, toamna)

2023 (iarna)

Anexa C

APRECIERI ȘI FELICITĂRI REFERITOARE LA APARIȚIA PRIMEI EDIȚII A CĂRȚII ȘI LA ÎMPLINIREA A 70 DE ANI

Cu ocazia apariției primei ediții a cărții și, apoi, cu ocazia împlinirii a 70 de ani, am primit două aprecieri și felicitări deosebite care mă onorează și care m-au motivat să revin cu actualizări/îmbunătățiri în edițiile viitoare. Aprecierile și felicitările au fost publicate în două articole pe care vi le prezint și dumneavoastră, cititorii cărții.

Încep cu prezentarea articolului realizat de prietenul meu **Dan Norea** – (articol prezentat în **Jurnal Ingineresc Dobrogean** Nr.16/2019) și voi continua cu al doilea (articol prezentat în **Univers Ingineresc nr.: 12/2019**).

Primul articol.

1) „DESPRE TRANZIȚIE, LA UN MOMENT ANIVERSAR”[‡]

Am primit de curând, de la prietenul meu Nic Fildan, un volum proaspăt apărut, care încă mirosea a tuș – „Despre tranziție, la un moment aniversar”. L-am citit cu plăcere, cu interes și cu nostalgie. Voi dezvolta un pic mai jos motivele plăcerii și ale interesului. Deocamdată, să vedem ce a iscat nostalgia.

L-am cunoscut pe Nic în aprilie 1973, când m-am angajat la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Constanța. La Biroul de Personal am fost îndemnat să iau legătura cu un domn Fildan, întrucât urma să mergem împreună la un același curs. După o oră de discuție cu acesta, mi-am dat seama cât de multe aveam în comun:

- aceeași vârstă – amândoi născuți în 1949;*
- aceeași pregătire – Secția de Calculatoare electronice, eu la Politehnica din București, el la cea din Timișoara;*
- angajați practic simultan – el avea legitimația nr. 160, eu nr. 161;*
- era căsătorit cu o fostă vecină de-a mea din copilărie.*

Peste o săptămână am fost trimiși împreună la București, la un curs de formare ingineri de sistem software, unde ne-am întâlnit cu alți trei colegi din Constanța, sosiți mai devreme. Din cei cinci, Nic și cu mine nu aveam nevoie de un asemenea curs, se predau acolo cunoștințe deja știute din facultate. Dar un noroc tot am avut – unul

[‡] Un punct de vedere publicat de **DAN NOREA** în **Jurnal Ingineresc Dobrogean** Nr.16/2019

dintre colegii de curs era Alexandru Sotir, directorul tehnic al Centrului de Calcul, care a putut să constate, pe durata celor câteva luni, diferența dintre un inginer format la o facultate de profil și unul ieșit de la un curs de formare. Prin comparație, celuilalt director, Ștefan Florea, i-au fost necesari ani de zile ca să-și dea seama ce ingineri valoroși avea în subordine.

În anii următori, Nic mi-a fost în ordine coleg de muncă, naș de cununie și de botez al copiilor, șef, colaborator la diverse proiecte. Dar mai presus de toate, a fost și este prietenul meu de o viață. Despre o parte din munca noastră comună (SAREFI, Socrate-mini) am citit în carte, de aici nostalgia.

Înainte de a trece la prezentarea volumului, voi analiza titlul. Prima parte, „Despre tranziție...”, este cuvântul cheie, firul roșu care străbate întreg volumul. Partea a doua „...la un moment aniversar” ne amintește că autorul împlinește anul acesta 70 ani. Practic, cartea e un cadou pe care Nic și-l face cu această ocazie.

Cele trei capitole par independente, fiecare din ele ar putea constitui o carte distinctă. Ceea ce dă unitate întregului volum este conceptul de tranziție.

Cap. 1 „Tranziția de la copilărie la maturitate și la eternitate” pare, la o lectură neatentă, o autobiografie, o trecere în revistă a tuturor etapelor importante din viață, cu evenimentele din perioadele respective. De fapt, Nic Fildan consideră prima parte a vieții ca o tranziție de la copilărie la maturitate, iar ultima parte, cea în care se află acum, o tranziție la eternitate, pregătitoare pentru trecerea la viața veșnică. Soluția, după părerea autorului, este obținerea mântuirii, în sens religios, prin smerenie înțeleaptă.

Cap. 2 „Un nou mod de abordare a tranziției” este capitolul care mi-a plăcut cel mai mult. Sunt abordate pe rând obținerea stării de bine și de fericire la nivel individual, de familie, de societate și, în final, este prezentat un punct de vedere personal asupra unui nou proiect de țară. La urma urmei, nu asta ne dorim cu toții, o stare de bine și de fericire?

Cap. 3 „Tranziția la societatea cunoașterii și a înțelepciunii” pare să fie cel mai eterogen din toate. Sunt aici articole și lucrări prezentate de autor la întâlniri publice/workshop-uri și apărute în Buletinul AGIR, Univers ingineresc, Jurnal Ingineresc Dobrogean. Să nu uităm că Nic Fildan este președintele AGIR filiala Constanța. Temele abordate sunt tranziția la economia cunoașterii, restructurarea sistemului educațional, cercetare, interdisciplinaritate, inovare, creativitate. Una peste alta, capitolul mi s-a părut cel mai interesant. Conceptul STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), promovat cu insistență de autor, mi se pare unul de vis, câtă vreme toată viața m-am ocupat, pe rând sau simultan, de fiecare din cele cinci domenii.

Concluzia este una singură – volumul nu este numai un cadou pe care Nic Fildan și l-a făcut sie însuși, dar mai ales un cadou pe care ni-l face nouă, cititorilor. Pentru care se cuvine să îi adresăm mulțumiri.

Al doilea articol este:

2) „INGINERUL NICOLAE FILDAN, LA A 70-A ANIVERSARE”[§]

Inginerul Nicolae Fildan, președintele Sucursalei AGIR Constanța și membru în Consiliul Director al Asociației Generale a Inginerilor din România (AGIR) împlinește, la 15 iulie a.c., vârsta de 70 de ani. Este un prilej pentru colegi, prieteni, colaboratori, pentru toți cei care îl cunosc și îl apreciază, să adreseze sărbătoritului calde urări de sănătate, viață îndelungată, împlinirea tuturor dorințelor, în consonanță cu aspirațiile comunității profesionale din care face parte de aproape cinci decenii.

Asemenea multor tineri care au optat la cumpăna anilor 1970 din secolul trecut pentru profesia de inginer, Nicolae Fildan a parcurs cu succes cursurile Facultății de Electrotehnică a Politehnicii timișorene, specializându-se într-un domeniu care se anunța, încă de pe atunci, ca vestitor al viitorului unei noi etape în revoluția științifico-tehnică, drept premisă a „nașterii” societății bazate pe cunoaștere. Este vorba despre apariția și dezvoltarea impetuoasă a producției de calculatoare și de implementare a tehnicilor și tehnologiilor digitale în viața economico-socială a României, în contextul unor schimbări radicale în aceste domenii la scară globală.

După absolvirea, în 1972, a cursurilor universitare, inginerul Nicolae Fildan a început să lucreze în domeniul său de specializare, în calitate de inginer de sistem la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Constanța. Pe atunci, în 1973, nu erau multe asemenea centre în țara noastră, iar crearea și existența unuia de acest profil, în cel mai mare port maritim românesc, reprezenta încă o semnificativă deschidere spre lume, pe toate planurile. De-a lungul a aproape șapte ani, s-a afirmat ca un promotor consecvent și competent al noilor tehnologii, ceea ce a determinat ca, în 1980, să fie promovat în calitate de șef al secției Exploatare, compartimentul în care se îmbinau strâns cunoștințele teoretice cu deprinderile practice. În această funcție, a obținut performanțe care l-au situat în rândul celor mai buni specialiști din domeniu.

Noile perspective deschise la finalul anilor 1980 de evenimentele care au marcat ruptura de regimul totalitar au determinat și opțiunile inginerului Nicolae Fildan. Începând chiar din prima zi a anului 1991, inginerul Fildan s-a înscris definitiv printre cei mai activi promotori ai sectorului privat în economia constănțeană și, pe cale de „contagiune”, la scară națională. A devenit director general al SC TOTALDATA, funcție pe care a îndeplinit-o până la începutul lunii mai 1994. S-a integrat în acest interval în curentul dominant al perioadei, cel care a determinat transformările economice radicale care au impus costuri considerabile atât în privința utilizării capitalului uman, cât

[§] Articol publicat în **Univers Ingineresc nr.: 12/2019** . Data: 16-30 iunie 2019, http://www.agir.ro/univers-ingineresc/numar-12-2019/inginerul-nicolae-fildan-la-a-70-a-aniversare_6466.html

și a gestionării patrimoniului material. În aceste circumstanțe, s-a îndreptat tot mai angajant spre sectorul privat din economie, prin activitatea depusă timp de opt ani la Bursa Maritimă și de Mărfuri Constanța, în calitate de director general adjunct.

Tot în funcție de condițiile specifice, în continuă evoluție, din municipiul și județul Constanța, se cere menționat că activitatea de la Bursa Maritimă și de Mărfuri Constanța s-a integrat unor preocupări mai ample legate de diversificarea activităților din domeniul antreprenoriatului. Avem în vedere înființarea și extinderea ariei de acțiune a Camerei de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța. Aici, în perioada 2002 - 2003, inginerul Nicolae Fildan a fost șef de compartiment. De aici, pe baza experienței acumulate și a aprecierilor de care s-a bucurat, a fost numit director de zonă la SC Siveco România SA, funcție pe care a deținut-o până în 2014.

Toate aceste momente din cariera sa profesională au avut un caracter ascendent, dovadă palpabilă a faptului că nu numai că s-a adaptat la schimbările locale și naționale, ci și că a contribuit efectiv la progresul activităților pe care le-a coordonat.

Acesta a fost contextul în care simultan cu practicarea unui management performant în economia reală, s-a implicat și în activitățile de ordin civic caracteristice Asociației Generale a Inginerilor din România. Calitatea de membru al AGIR a fost suportul implicării tot mai active în viața Asociației, remarcându-se ca exponent al intereselor colegilor de breaslă. În calitate de președinte al Sucursalei AGIR Constanța, și-a înscris în palmares rezultate notabile în ceea ce privește activitatea Sucursalei și, în calitate de membru al Consiliului Director al AGIR, a participat la adoptarea unor decizii care au avut drept urmare creșterea contribuției Asociației la identificarea și soluționarea multor cerințe ale economiei noastre naționale. Mai menționăm, în acest sens, activitatea de expert tehnic extrajudiciar și consultant a inginerului Nicolae Fildan, în calitate de membru al Societății Experților Tehnici Extrajudiciari și Consultanți din cadrul AGIR. Bineînțeles, se cer menționate, la loc de seamă, inițiativele sale care au vizat promovarea activă a tinerilor ingineri, strângerea legăturilor cu instituțiile de învățământ liceale și universitare, cu mediul de business și cu autoritățile locale, astfel încât prestigiul AGIR în zona Constanța a crescut permanent ca factor propulsor, în primul rând, al progresului științifico-tehnic. Mai consemnăm contribuția sa deosebită la apariția „Jurnalului Ingineresc Dobrogean”, precum și distincțiile primite pentru creații proprii în sferele de activitate în care s-a afirmat.

Cu un asemenea parcurs profesionalo-civic, inginerul Nicolae Fildan are suficiente motive să se mândrească și să pășească în cel de-al 71-lea an de viață cu încredere, optimism, înconjurat de stima, de prețuirea colegilor. Cu toții îi urăm noi și tot mai mari realizări, bucurii pe toate planurile, un sincer și cald **LA MULȚI ANI!**

ISBN 978-973-720-891-0

